

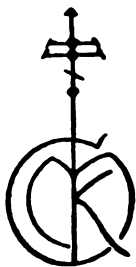
DOMINICA

ČILI

PO JEDNOM KÁZÁNÍ NA VŠECKY NEDĚLE
ROKU CÍRKEVNÍHO.

NAPSAL

FRANTIŠEK MALÝ,
HL. FARÁŘ U SV. ŠTĚPÁNA.

V PRAZE 1930.

NAKLADEM CYRILLO-METHODĚJSKÉHO KNIHKUPECTVÍ
GUSTAV FRANCL, PRAHA.

Nihil obstat.

CAN. Dr. JOS. ČIHAK,
ensor.

Imprimatur.

Pragae die 8. Januarii 1930.
N. 211.

ANTONIUS PODLAHA,
Episcopus Paphiensis, Vicarius generalis.

Vysoce důstojnému Pánu, panu

J O S E F U M Á L K O V I,

kanovníku a populárnimu kazateli ve Staré Boleslavi, knězi podle srdce Božího: radostně-zbožnému a radostně-horlivému, svému přemilému ve studiích theologických spolužáku

z přátelské lásky věnuje

těchto řeči duchovních skladatel.

V Praze, v den sv. Josefa roku 1930.

O B S A H:

1. Neděle I. adventní : Vzdávám za to Bohu dík, že křesťan jsem a katolík	9
2. Neděle II. adventní : Pro pravdu se lidé zlobí	14
3. Neděle III. adventní : Veliký Neznámý	18
4. Neděle IV. adventní : Co nám Ježíšek přinese?	22
5. Neděle vánoční : V knihách věčnosti	27
6. Neděle po Novém roce : Když jest nouze nejvyšší, pomoc Boží bývá nejbližší	30
7. Neděle I. p. Epif. : Homilie evangelia	35
8. Neděle II. p. Epif. : Více veselosti !	39
9. Neděle III. p. Epif. : Zdraví nadevše	44
10. Neděle IV. p. Epif. : Venti et mare	47
11. Neděle V. p. Epif. : Sinite utraque crescere !	51
12. Neděle VI. p. Epif. : Fit arbor	56
13. Septuagesima : Rovnost — nerovnosti	59
14. Sexagesima : Kristus-rozsévač	65
15. Quinquagesima : Rozkoš otupuje svědomí	69
16. Neděle I. v postě : Et ne nos inducas !	73
17. Neděle II. v postě : Tři stánky v duši	78
18. Neděle III. v postě : Pohoršení	81
19. Neděle IV. v postě : Láska vynalézavá	85
20. Neděle V. v postě : O, crux, ave !	89
21. Neděle VI. v postě : Populární výklad obřadů	93
22. Neděle velikonoční : Mors et vita duello conflixere mirando	97
23. Neděle I. p. Pascha : Pokoj a pokoj	101
24. Neděle II. p. Pascha : Pastýř duchovní	105
25. Neděle III. p. Pascha : Homilie epištoly	109
26. Neděle IV. p. Pascha : Úroda je dar Boží	113
27. Neděle V. p. Pascha : Jest potřeba nejen prosit, ale i děkovat	118
28. Neděle VI. p. Pascha : O zednářích	122
29. Neděle svatodušní : Duch svatý a první křesťané	126

30. Neděle I. p. Pent. :	Co jest nejtěžší a spolu nejlehčí ?	129
31. Neděle II. p. Pent. :	Dva chleby	133
32. Neděle III. p. Pent. :	Gaudium in coelo et in terra	136
33. Neděle IV. p. Pent. :	Bezcitnost a soucit	142
34. Neděle V. p. Pent. :	O lidech ztracených	146
35. Neděle VI. p. Pent. :	O Božím dárku	150
36. Neděle VII. p. Pent. :	Falešní proroci a katolická akce	153
37. Neděle VIII. p. Pent. :	Auri sacra fames	158
38. Neděle IX. p. Pent. :	Tempora mutantur	162
39. Neděle X. p. Pent. :	Simulacra muta	167
40. Neděle XI. p. Pent. :	Semafor	172
41. Neděle XII. p. Pent. :	Homilie či spíše výklad o pravé lásce bliženské	176
42. Neděle XIII. p. Pent. :	Služba a odplata	180
43. Neděle XIV. p. Pent. :	Nolite solliciti esse !	184
44. Neděle XV. p. Pent. :	Nejlepší kazatel	187
45. Neděle XVI. p. Pent. :	Dimense Boží lásky	191
46. Neděle XVII. p. Pent. :	Obětavost	194
47. Neděle XVIII. p. Pent. :	Kafarnaum	198
48. Neděle XIX. p. Pent. :	Tenebrae exteriores	202
49. Neděle XX. p. Pent. :	Kristus-dívtorce a zázraky techniky	206
50. Neděle XXI. p. Pent. :	Peníz poctivý a peníz nepoctivý	210
51. Neděle XXII. p. Pent. :	Kristus a stát	213
52. Neděle XXIII. p. Pent. :	O laickém apoštolátu	218
53. Neděle XXIV. p. Pent. :	Sutor, ne ultra crepidam !	224

„ . . . Já vzdávám Bohu vroucí dík, že křesťan jsem a katolík.“

Nejmilejší! Podle starodávného obyčeje koná se v adventě ještě před svítáním obět mše svaté a ve chrámech se rozléhají dojemné chvalozpěvy o vtělení Syna Božího Ježíše Krista. Když má vyjít kněz k oltáři, zpívá se při veselém zvuku varhan: »Ejhle, Hospodin přijde a všichni svatí jeho s ním! A vyjasní se v onen den nebe i země, alleluja!« Tímto zpěvem těšil druhdy prorok Zachariáš (14, 5) své krajany, na příchod Páně čekající. Aby se všeobecná touha lidstva po Vykupiteli co nejživěji naznačila, zpívá se ta píseň třikráte, hlasem vždy povýšenějším.

Ach, ano! Svět měl skutečně zapotřebí Vykupitele. Ten se posléze v plnosti časů narodil, a to byl Ježíš Kristus, na němž se vyplnila všechna starozákonní mesiánská proroctví. Poučiv a vykoupiv lid, založil Církev sv. křesťansko-katolickou, do kteréž i my máme čest a štěstí náležeti. Pravím: čest a štěstí, neboť tato Církev vykonala a koná pro blaho svých příslušníků více, opravdu více, nežli pochopiti dovede ten, kdo dějiny a život jenom povrchně posuzuje. Já to řeknu srozumitelněji: *Kdo se drží víry katolické, nechýbuje, ale může býti šťasten I. jak v životě, II. tak i při smrti* . . . Co jsem pravil, pokusím se s pomocí Boží vysvětliti a dokázati . . .

I.

Kdo se drží víry katolické, může býti šťasten předně ve svém životě, a to proto, že má *pokoj ducha a pokoj srdce*.

a) (*Pokoj ducha.*) Víte-li, drazí bratří, co jest pokoj ducha? Ne-li, tedy vám to povím. Bylo to roku 1896, když mne (tehdy) můj spoluseminarista a (nyní) kněz podle srdce Božího dp. Josef

Málek pozval na tři dny do svého rodiště nedaleko Staré Boleslavi. Jel jsem rád, neboť jsem věděl, že jedu k hodným lidem. Hned první večer mi řekl přítel: »Zítřka ráno jdeme všichni do Boleslavi na roráte!« Roráte, jak víte, drazí posluchači, mají svou zcela zvláštní poesii, tím dojemnější, čím vzdálenější jest kostel, kde se konají. Vy starší, kteří jste rovněž zrozeni na venkově, jste jistě poznali kouzlo zimního jitra, kdy bylo vám dopřáno jíti s dospělými na roráty do kostela, třeba i hodně vzdáleného. Podobně bylo i s námi. Rodiště přítelovo je od Boleslavi vzdáleno více nežli půldruhé hodiny cesty. Vstali jsme tudíž záhy a ubírali se do kostela za tmy. Než nejen my, nýbrž i z ostatních chalup a statků vycházeli v kožíších a vlněných zachumlané postavy — tu dědoušek, onde babička nebo mladá děvucha se statnou hospodyní a zde onde s nimi i ta dětská drobotina. Někteří se zastavili pod oknem pro známé, nebo vyčkávali konec vsi, až se všichni sejdou. Potom šli cestičkou, sněhem prošlapanou s lucernami v ruce jako řada nějakých jinotajných zjevů. Na chvíli zmizeli v lese mezi stromy a pak se opět proplétali polními stezkami, až se konečně z několika vesnic sešli před městem. Pokřičovali hroby svých drahých na starém hřbitově a pak zasedli v mariánské poutní svatyni, kdež si z plných plic zanotovali starodávné zpěvy adventní. Bylo mi mezi tímto věřícím a veselým lidem milo. Venku se jiskřily hvězdy, bíle svítily daleké sněžné pláně a na obzoru v růžové záři se rodil bílý den, když se tito hluboce věřící vesničané, majíce v čele mého zbožného přítele, navracovali do svých chatek za denní lopotou. Pobožnost rorátní, kterou byla za starodávna Církev ustanovila, naplnila je radostí, štěstím a pokojem ducha.

Postavmež, nejmilejší, proti těmto věřícím dušičkám lidi nevěrce, lichověrce nebo pochybovače! Kde jest jejich štěstí? Kde radost jejich duše? Ach, já myslím, že, jako se moře neustále čeří větrem, podobně se i jejich nitro nalézá v ustavičném nepokoji. Jednou se jim zdá, že, čemu učí Církev katolická, pravda není; po druhé zas sami u sebe říkají: »Snad je to přece jen pravda?« Kým pak div, že jimi semotamo zmitá vnitřní nepokoj? Kdo se však pevně drží víry katolické, ten požívá duševního pokoje, který podle slov apoštolských převyšuje všeliký smysl neboli pojem. A jak šťasten je člověk takový! V jeho duši jest utěšený souzvuk a rozkošný soulad, jaký panuje snad jen v říši nad hvězdami.

b) (*Pokoj srdce.*) Nedávno byla Nobelovou cenou, tedy cenou nejdůstojnější vyznamenána norská spisovatelka S. Undse-

tová. Tato severanka byla původně (jako většina její krajanů) protestantkou. Její vnitřní vývoj a cesta od protestantismu ke katolictví jest velmi poučná. Undsetová sama ve svých spisech tuto cestu vykresluje. Otec její byl architekt a spisovatel a přebýval v Christianii. Měl dvě děti: Sigridu a její sestru. O jejich výchovu však pečovala nejen matka, ale hlavně teta, která jim ráda vyprávěla o dávné minulosti a o rozličných událostech z historie. Zнала mnoho legend a norských povídek a za večera, když děti uléhaly ke spánku, přisedávala k nim vždy se stejnou otázkou: »Nuže, děti, o čem mám dnes povídati?« A děti poslouchaly a usínaly ukolébány jsouce její něžnými zkazkami.

Sigrida když dospěla, stala se vášnivou čtenářkou. Nejraději zasedala k četbě vážné, toužíc poznati hlavně staré časy, jejich krásu a život. Když jí bylo 20 let, vydala se na cestu do Itálie. Vybrala si dobu vánoční. V kostele Ara coeli v Římě obcovala úchvatným vánočním bohoslužbám, kterých ona jako severská luteránka ještě nikdy neviděla. Naproti jesličkám stála nízká tribuna, na kterou vystupovaly děti od 5 do 10 let, deklamovaly a kázaly o novorozeném Ježíškovi. Undsetová viděla šestiletá, v modré šatečky oblečená děvčátka, která se obracela k jesličkám a rozpínajíce ručičky, volala: »Bambino caro — drahé děťátko!« Pak složily ručičky na prsa, poklekly a vroucně prosily Ježíška, aby žehnal jejich tatínkovi, mamince, bratříčkovi nebo sestřičce. Undsetová byla uchválena nejen těmito dětmi, nýbrž hlavně důvěřivostí a vroucností víry, jakou projevovali všichni rozradostnění přítomní. A zde to bylo, kde, jak sama přiznává, začala shledávat v katolické víře formu zbožnosti, která věřící katolíky zalévá pokojem ducha a srdce. Krácejíc pomalu k víře v Boha evangelií dále a bojujíc a hledajíc, nalezla posléze, co byla v katolické víře hledala, totiž pokoj ducha a srdce. Stala se pak v lidu norském apoštolkou tohoto náboženství pokoje a lásky a právě za tuto svou činnost ve prospěch pokoje a míru mezi národy byla Nobelovou cenou poctěna. Ejhle, tak i tato inteligentní, ušlechtilá žena poznala, že ten, kdo se zachytil a drží víry katolické, dochází netoliko pokoje ducha, nýbrž i pokoje srdce.

Tážete se snad, moji milí, v čem tento pokoj srdce záleží? Ten nezáleží v tom, abychom tíže pozemských strastí necítili, nýbrž abychom pod břemenemездеjších strastí, jež mohou postihnouti každického, myslí nepozbývali a zoufalství se neoddávali. K tomu ovšem vede křesťanství vůbec. I křesťan — nekatolík —, má-li opravdovou víru v Krista Ježíše, může ve všelikých zármutcích

nabýti útěchy. Víte dobře, že, jako Kristus musil trpěti a tak vejíti do slávy své, podobně i jeho následovník musí skrze mnohá soužení vcházeti do království Božího. Ale dokonalé útěchy v zármutcích může dojíti přece jenom ten, kdo smýšlí a žije věrně dle učení Církve katolické, jež nás v zármutku a zoufalství učí břímě vezdejších utrpení nésti se zrakem vzhůru obráceným... Jak šťasten může tedy býti katolík ve své víře, která z jeho srdce vytrhuje kořen všeliké nespokojenosti!...

II.

A jako v životě, tak je šťasten i *při smrti* každý, kdožkoli se upřímně drží Církve katolické. Proč asi šťasten? Co myslíte, drazí farníci? Protože ho netrápí ani vzpomínka na *minulost* ani pohled do *budoucnosti*.

a) (*Vzpomínka na minulost*) *jest nejvážnější* v tu hodinu, když se duše nejen ze všech svazků pozemských, nýbrž i od své pozemské schránky odlučuje a na cestu do jiného chystá života. Tu se svědomí probouzí v každém trochu jen citlivém člověku, předstírajíc mu vše, co na světě byl činil, buďto dobré nebo zlé. Činil-li skutky zlé, aniž napravil, seč byl, jest jeho poslední hodina dosti svízelná. Pomněme na krále Antiocha Epifana, který ukrutně pronásledoval lid židovský! Uslyšev, že se tento konečně proti němu vzbouřil, upadl zármutkem do nemoci. Před smrtí svolal všechny přátele a řekl jim: »Jindy jsem býval vesel a snad milován, nyní však jsem postaven v zármutku velikém. Neboť se rozpomínám na zlé věci, které jsem činil v Jerusalemě, kde jsem páchal loupeže a vraždy. I poznal jsem, že proto přišly na mne tyto zlé věci. A aj, hynu zármutkem v zemi cizí!« (I. Mach. 6).

Takového zármutku nemůže arcí pocítiti ten, kdo žil vždycky podle víry katolické. Co by ho mohlo děsiti při smrti? Snad po myšlení, že Pána Boha svého vždy celým srdcem nemiloval, ale někdy se mu zpronevěřil a hříchem odsloužil? Ach, to myšlení jej sice naplňuje lítostí, ale lítostí sladkou, spojenou zároveň s nadějí, že mu Bůh odpustil a poklesků jeho více vzpomínati nebude. Ó, rcete, nejmilejší, které náboženství dodává člověku síly, aby umíraje minulosti své se nelekal? Žádné jiné nežli katolické, poněvadž ono samojediné nás ústy kněžskými v životě i v smrti ujišťuje: »Doufej, synu! Odpouštějí se tobě tvoji hříchové!« To vyznal i nejeden z oněch lidí, kteří na víru katolickou, zvláště na zpověď zanevřeli. Když se na př. Melanchtona, Lutrova osobního

přítele, tázala matka umírajíc, které víry by se měla přidržeti: zdali staré, katolické, či nové, evangelické, odpověděl: »Nová je pohodlnější, stará bezpečnější. Po evangelicku se dobře žije, po katolicku se dobře umírá.«

b) (*Pohled do budoucnosti.*) Avšak ani pohled do budoucnosti neděsí katolíka věrného, když mu nastává hodina poslední. Proč by se také děsil života věčného, k němužto se v životě tomto časném svědomitě byl připravoval? Kterak připravoval? Snad tím, že na život posmrtný často a rád vzpomínal? Anebo tím, že toužil po okamžiku, kdy bude rozdělen a spojí se s Dobrem svrchovaným? Ó, to by bylo málo! Tak se může k životu budoucímu připravit i věřící evangelík, čechoslovák, žid i mohamedán. Ale katolík se na věčnost připravuje tím, že přijímá svátost, která je dle učení katol. Církve závdavkem budoucí věčné blaženosti, znamením vzkříšení, lékem nesmrtnosti, pokrmem (viaticum), jenž posílou je na cestu nejdelší, poslední.

Neboť víte-li, který užitek čerpá pravý, hodný katolík z občasného požívání Těla a Krve Páně a která ze slov Kristových se na něm vyplňují? »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já jej vzkřísím...« Pozor, draží! Neřekl Pán: »Bude míti život věčný«, nýbrž »má život věčný« t. j. požíváním Těla Páně se duše uzpůsobuje k požívání budoucích radostí. Následkem toho umírající zbožný katolík místo aby hořekoval, spíše se raduje jako sv. Alois, který v posledních dnech svého života neustále říkal: »Žádám býti rozdělen! Ó, jak rád půjdu odtud! Do nebe, k Pánu Bohu, do nebe!« Neníť ovšem žádný div, že po nebi tak vroucně toužil ten, který tak často do svého srdce přijímal Krále věčné slávy. Proto bývají nejšťastnější při umírání ti, kdož se pevně drželi víry katolické. Jména jejich jsou zaznamenána v knize života...

... »Blahoslavení, kteří uvěřili!« pravil kdysi Spasitel k apoštolu Tomášovi. Výslovně tedy blahoslavlil ty, kteří v něho uvěří. Vy pak jste, v Kristu shromáždění, poznali, že skutečně je šťasten, kdožkoli v Ježíše Krista věří tak, jak to velí Církev katolická. Šťasten, dokud žije, a ještě šťastnější, když se připravuje k smrti. Dokud byl živ, měl v duši a v srdci pokoj od všelijakých pochybností. Když pak se přibližuje hodina poslední, neděsí se ani minulosti, poněvadž je s Bohem smířen ve svátosti; neleká se ani budoucnosti, poněvadž je na ni připraven.

Ó, jak by dobře bylo na zemi, kdyby se všichni lidé drželi náboženství křesťanského, jak je složeno v Církvi katolické! To všecko zůstává prozatím jenom tužbou, tužbou svatého Otce a celé

Církve. Na nás ale jest, aby jedenkaždý v slově i skutku dokazoval, že jest katolíkem a že se cítí ve své Církvi spokojen a šťasten.

»*Já aspoň vzdávám Bohu dik,
že křesťan jsem a katolík.*« Amen.

N e d ě l e II. a d v e n t n í.

Pro pravdu se lidé zlobí.

Přízeň lidská jest nestálá jako dubnové počasí. Podobá se duhovým barvám, které se každým okamžikem jinak mění. Jest jako kouř, který jest jen malou chvíli viditelný, načež mizí. Proto nás koruncvaný pěvec napomíná, bychom nedoufali »v knížata ani v syny lidské, u nichž není spasení!« (Ž. 145, 2). Abych vám, nejmilejší, tuto pravdu dokázal, беру útočiště ku příkladu dnešního evangelia. Sv. Jan, nevinný Krista Ježíše předchůdce, jenž pro přísnost mravů všeobecné požíval vážnosti, a kterého sám Herodes ctil, — ten, ejhle, dnes sedí a úpí v žaláři!

Rcete, prosím, cože zavinil tento Jan svatý? Proč přízeň králova k němu tak rychle uvadla a v nenávisť se proměnila? Jakouže skvrnu na něm shledal Herodes, že jej vsaditi dal do hlubokého žaláře? Jakou? Jan Křtitel zkrátka a dobře kázal pravdu, neboť králi řekl přímo do očí : »Nesluší tobě mítí za manželku ženu tvého bratra«. A pro tuto právě příčinu, t. j. *pro pravdu se král naň tolik rozzlobil.*

Takovýhle osud mívá pravda až dosaváde. Komu není po chuti, ten také stejně nenávidí a pronásleduje ty, kdož ji veřejně hlásají. Čili — abych se kratčeji vyjádřil: *Pro pravdu se lidé zlobí...* Co jsem řekl, vysvětlím...

I.

Jak vám, drazí farníci, známo, Syn Boží z lásky k pravdě slávu Otce nebeského opustil, stav se člověkem. »Já jsem se k tomu narodil — tak říkával — abych svědectví vydal pravdě.« (Jan 18.) Kterýsi mudřec nazývá pravdu statkem nejvznešenějším. Jiný tvrdí, že pravda — ideálně myšleno — je silnější nežli všeliká moc

světská. A opět jiný dí, žež ona věčný, nesmrtelný statek, který těm, kdož jej obhajují, nevadnoucí slávu propůjčuje. Ovšem, ovšem! Než, jakkoli slavná a neocenitelná, stává se pravda přece, bohužel, přechásto matkou prokletých dítek, neboť plodí nenávist a nepřátelství, přivolává pronásledování a někdy i smrt, což vše se splnilo, jak víme, na sv. Janu Křtiteli.

A co bylo příčinou, že bezbožní farizeové s neukojitelnou nenávistí pronásledovali *Spasitele*, od prvního začátku jenom zkázu jeho obmýšlejíce? Jednou jej hleděli připravití o čest, nazývajíce jej opilcem a posedlým lidu buřičem. Jindy se jej chystali kamenovatí a s kopce dolů shoditi, a nedali sobě pokoje, dokud ho nepřibili na hanebné dřevo kříže. Což si ten milosrdný Pán za tak mnohá dobrodiní, která byl lidem prokázal, za ty mnohé divy a zázraky, které k jejich spasení byl vykonal, což si nezasloužil žádných jiných důků, nežli právě kříž a muky? Jeho pot a práce i spasitelná naučení jiné odměny hodny nalezeny nebyly? Proč tedy byl tak velice nenáviděn a tak mocně pronásledován? Ach, nejmilější, není třeba, bychom tuto příčinu dlouho hledali, protože ji prozrazuje On sám, tesklivě, však beze hněvu mluvě ke svým nepřátelům takto: »Vy mě nyní hledáte zabítí? Mne, člověka, který vám jen pravdu mluvil?« (Jan 8) . . .

Jako Mistru, podobně se vedlo i učedníkům. Sv. *Štěpán* na př., o němž svědčí Písmo, že to byl muž plný milosti a síly, kázal pravdu boží ve kteréjsi jerusalémské synagoze ke shromážděným židům. »Tvrdé šíje a neobřezaných srdcí a uší — tak volal k nim v zanícení — vy se vždycky Duchu svatému protivíte. Jakož otcové vaši, tak i vy. Kterému z proroků se otcové vaši neprotivili? Zabili ty, kteří předzvěštovali příchod Spravedlivého, jehož jste vy nyní zradili a zavraždili.« (Sk. ap. 7.) »Jakže?« tak jej pro tuto řeč jakoby kárá sv. Augustin. »Ty že chceš umřítí, Štěpáne? Buď ve své řeči opatrný! Neboť tví posluchači mají lechtivé uši! Řekneš-li jim pravdu, budou tě nenávidět a kamenovati.« Tak Augustin, a my nevíme-li, co se stalo skutečně? Slyšíce pravdu, židé se zlobili. »Pukali se v srdcích svých« — dí Písmo — »a skřípěli zuby.« Nato vyvrhli Štěpána ven z města a kamenovali . . . Neřekl-li jsem tudíž pravdu, když jsem s počátku své promluvy tvrdil, že pro pravdu se lidé nejvíc zlobí a že pravda plodí nenávist?

Poněvadž to Pán a Spasitel náš také věděl, že se lidé pro pravdu zlobí a ji neradi slyší, proto k nim mluvil nejčastěji v podobenstvích, aby pravdu ke spasení nevyhnutelně potřebnou od

sebe neodmítali. Nejednal tedy nic jinak nežli jako zkušený lékař a lékárník, kteří hořké pilulky zabalují do oplátek, aby je pacient tím ochotněji přijal a se uzdravil . . .

II.

Herodes, drazí posluchači, mám-li vám říci a opakovati čistou, celou pravdu, s počátku velice rád poslouchal sv. Jana, ctil a miloval jej, jako ctíme člověka, o jehož svatosti a spravedlnosti jsme přesvědčeni. Ale to všecko netrvalo dlouho. Asi tak dlouho, dokud Jan ve svých mravoučných kázáních o hříších a nepravostech jenom pouze všeobecně mluvil. Jakmile se však dotekl Herodesovy královské osoby řka: »Není tobě dovoleno . . .«, pojednou se láska téhož proměnila v nenávist.

Neděje-li se nápodobně až dosaváde? V Kristu shromáždění posluchači pranic obyčejně proti tomu nenamítají, mluvíme-li my — kazatelé o hříších jenom všeobecně. Kdybychom však — jako Jan — tomu neb onomu stavu na osadě vytkli: To neb ono dovoleno není! — i kdybychom říkali pouhopouhou pravdu pravdoucí, připravili bychom sobě nenávist a nepřátelství, ne-li pronásledování. A přece, nejmilejší, někdy mlčetí nelze. Někdy nám káže přísná povinnost hlásati pravdu, ať je to komu vhod či nevhod. Kdybychom mlčeli, kde je třeba svědectví vydati o pravdě, ó, tu bychom mohli z úst Hospodinových slyšetí hrozné slovo: »Krev tvou t. j. duši tvou od tebe požádám!«

Nedávno zde na této farní osadě v politickém shromáždění, aby zostouzel katolíky, kterýsi řečník vyprávěl, že jesuita Koniáš (1691—1760) spálil nesmírné množství knih českých ze zášti proti českému národu. To není správné. Dovolte, abych vám pověděl pravdu! Koniáš pálił knihy pouze velice vadné, obsahu nemravného nebo pověrečného, tedy knihy špatné a bezcenné, a za každou knihu lidem odňatou dával knihu obsahu dobrého. Některé knížky chybné svědomitě opravoval a na deskách, co uznal za dobré, poznamenával. Bibliotekář Hanuš napsal: »Shledáváme, že všechny vzácné knihy Koniášem stíhané se zachovaly a že jich tedy, ježto po válkách husitských a po reformaci Ferdinandem II. zavedené již velmi řídké byly, velmi málo pálił, ba hojně ve knihovnách jezuitských k vědeckému badání ukládal.« (Čas. českého Musea 1863, str. 191). Tuto pravdu říci a nemlčetí jsem povinen. Knihy české páliłi hlavně Husité . . .

Když už jsem se, nejmilejší, zmínil o Husitech, pokládám za svou povinnost povědět o nich nestrannou pravdu, která se od mnohých našich českých lidí zkresluje; buď zúmyslně nebo omylem anebo dokonce z neznalosti historie.

Předně budiž zdůrazněno, že Husa nedal upáliti Vatikán a Řím, ale koncil. A koncily středověké byly přibližně as tolik, jako dnešní Společnost národů a její shromáždění. Byli tam zastoupeni nejen Vlaši, Francouzové a Španělové, ale i Angličané, Němci, Holanďané, Dánové, Švédové, Norové, Poláci, my a j. v. A byly tam řešeny nejen otázky náboženské, speciálně věroučné a církevní, ale i politické; na př. je-li dovolena politická vražda a p. K mužům tam přítomným náleželi nejpřednější učenci tehdejší Evropy: Vilém Okkam, Pierre d'Ailly a j. Tolik asi bylo dlužno vysvětliti k odsouzení Husovu.

Dále nutno zdůrazniti, že mezi Husem a Husity je ohromný rozdíl, ba pravý opak Husův. Tak veliký rozdíl, že znajíce smýšlení Husovo, můžeme klidně prohlásiti, že sám Hus tehdejší (a asi i dnešní) byl by Husity odsoudil. Hus sám nevystoupil z církve římské, ale v základě uznával její formy atd. a odsuzoval násilí a nekulturnost. Husité však ničili oltáře a obrazy, házeli hostie do bláta, rozbíjeli monstrance, zapalovali chrámy i kláštery, ničili klášterní knihovny i poklady historické a umělecké. Některé kláštery byly tak důkladně zničeny, že ani dnes nenašli jsme jich základů (Postoloprty).*) Kláštery byly tehdy průkopníky hospodářskými a kulturními, přinesly i k nám celé řady vymožeností z antiky a z Itálie a rozhojnily naši vzdělanost. Takový klášter byl pro celý kraj jakousi akademií, učil hudbě i zpěvu, malbě i sochařství, přinášel nové myšlenky filosofické a formy poetické a umělecké, nové poznatky technické i hospodářské, léčil lid, pěstoval léčivé byliny, učil pokrokům zemědělství, upravil vsi a již před husitskými válkami počal s osvobozením lidu.

Ale husitský radikalism vše to přerušil, zničil, ba způsobil opak. Těm radikálům nestačilo už nic a oni zabíjeli i ty kněze, kteří podávali lidu kalich. Nebyl snad Žižka sám radikálem? Neodsuzoval především sám Chelčický všecko násilí a ten šílený radikalism? A také vlastní tvůrce kalicha a věrouky a liturgie husitské, Jakoubek ze Stříbra, odřiká se slavnostně těchto radikálů.

*) B. Ráček, Československé dějiny, str. 296: »Naše historie se tímto tematem nerada zabývá a vyhýbá se mu. Ale kulturní ztráty válkami husitskými způsobené nelze ani odhadnouti«.

To však mnohým našim lidem nevadí, aby skutečnou a svatou pravdu v neprospěch katolické církve římské zkreslili. Tuto pravdu však nutno říci lidu do očí právě tak, jako pravdu řekl do očí Herodesovi Jan Křtitel...

...Drazí posluchači! Jsme křesťané, pročež vstupme do šlépějí tohoto sv. Pravdomluvce! Vydávejme svědectví o pravdě, neboť jí to vlastně dluhujeme. Dluhujeme ji bližnímu. Sklidíme-li zato snad nenávisť a zlobu, hanu a nepřátelství od lidí, pochwálí nás na obrátku dobré svědomí a odměnu dá Pán Bůh. Jakže to napsal sv. Jakub? »Jestliže by kdo pobloudil od pravdy a druhý by jej obrátil, nechať si tento pamatuje, že, kdo hříšníka od bludné cesty odvrátí, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchů.« (5). Rozumíte, drazí? Přikryje množství hříchů svých vlastních. Amen.

N e d ě l e III. a d v e n t n í.

Veliký Neznámý.

»Hlas Páně nad vodami!« volá v žalmu 28. korunovaný prorok a »Hlas volajícího na poušti« čteme v dnešním evangeliu. Čí to byl hlas, který se tak silně dal zde slyšeti? Byl to hlas Jana Křtitele, jehožto obzvláštní zjev a kázání vzbudilo zájem u krajanů. Ze všech stran a ze všech vrstev národa spěchají, hle, k němu za Jordán! Někteří se domnívají, že on je ten zaslíbený Mesiáš, a rádi by mu tedy vzdali příslušnou poctu, jenom kdyby se již již prohlásil.

Ale Jan, ta dušinka ctižádosti prostá, odmítá od sebe všechny podobné domněnky. »Já nejsem Kristus,« dí. »Já jsem toliko jeho předchůdce, který touží upravit mu do srdcí lidských cestičku. Já jsem jenom svítlna, která má svou cenu a význam, dokaváde nevyšlo ještě slunce. Ale ono již vyšlo, ba již polovici své dráhy na obloze urazilo. Třicet plných let a ještě více zdržuje se mezi námi Mesiáš, kterého Bůh seslal s nebe. Ale rcete, kdo jej zná? Kráčí uprostřed mezi davy, ale kdo jej podle zásluhy cení? Uprostřed vás stál, kteréhož vy neznáte!« tak volá trpce k vyslancům farizejským předchůdce Páně Jan a pokračuje ve svém kázání takto: »Proč tedy za Mesiáše pokládáte mne? Proč neuznáváte

toho, který jím skutečně jest? Otevřete oči a mysle, a uzříte jej uprostřed vás!« ...

Ach, nejmilejší, že tehdejší židé Mesiáše včas nepoznali, to nebylo chybou jich jediných. Jan Křtitel vyčítaje jim jejich nevšímavost, zíral duchem prorockým i do nedaleké i do daleké budoucnosti. Neměl tudíž na zřeteli toliko nepatrnou obec posluchačů jordánských, ale ještě více národ židovský celý, celé lidstvo. Neboť nejenom 1. *t e n k r á t e* byl Ježíš Kristus pro nesčíslné Velikým Neznámým, 2. *ale — jak o tom budeme dnes uvažovati — ani d n e s* nepozbyla platnosti slova Janova: »Uprostřed vás stál (stoji), kteréhož vy neznáte« ...

1. *V e l i k ý N e z n á m ý d r u h d y.*

a) *Neznámý lidu obecnému.*

Za onoho času, když fariseové poslali své vyslance k Janovi, ba ještě dříve předtím přihodila se v zemi židovské nejedna událost, která nemohla oči všeho lidu obrátiti na syna tesaře nazaretského ... Hle! On dle Isaiáše proroka narodil se z Panny. Své narození oznámil skrze anděly pastýřům a skrze hvězdu národům východním. Herodes dal povraždití nemluvňátka na důkaz, že předpovězený král již jest na světě; proto jej zahubiti hleděl. To všecko viděli a cítili otcové těchto zavražděných. I nešťastné matky musily cítiti, že se mezi nimi někde určitě nachází Mesiáš, když jim tyrani nemluvňátka vydírali od prsou. A hle, přece tohoto Mesiáše, tolikerými znameními opovězeného, nepoznaly ani ony ani jejich mužové! Průběhem 4—5 let, co se byl zdržoval v Egyptě, zapomněli, jakož lidé tak rádi a snadno zapomínají, nadobro.

Za proroka jakéhos Jej sice pokládali. Pročež když se Ježíš na př. tázal učedníků: »Kým praví lidé býti syna člověka?«, cože mu tito odpověděli? Ach, přátelé, jak ponižující, jak zarážející byla jejich odpověď! »Někteří Janem Křtitelem, jiní pak Eliášem, jiní pak Jeremiášem aneb jedním z proroků.« (16). Byl tedy Pán Ježíš obecnému lidu sice Velikým, ale Neznámým ...

b) *Podobně i předním z národa.*

Jenom se, prosím, draží, rozpomeňte, kterak se k němu choval kněz nejvyšší? Kterak zákoníci a fariseové? Uprostřed nich stál, ale oni jakoby ho opravdu byli neznali! Tolikerá proroctví oznámila jim jeho příchod! Písmo, které znali napamět, jim zjevilo čas, kdy,

a místo, kde by se měl narodit. Vyjevilo jim i rod, ze kterého měl pocházeti. Všecko se vyplnilo. Týdnové Danielovi, po kterých přijít měl, již vypršeli. Koruna královská — dle předpovědi Jakubovy — byla pokolení Judovu odňata. Židé neměli krále, nýbrž, jak se sami přiznali, císaře. Čas tedy byl tu. Kristus narodil se v Betlémě, městě Davidově. Co tedy očekávali ještě více? Ach, poněvadž si přáli Mesiáše mocného, vítězného, povýšeného, toho, který skutečně přišel: chudobného, opuštěného, zavrženého, toho nepoznali.

Stavitel, který budoval překrásný dom ve Strassburku, představuje synagogu jako nějakou ženu, která si zavázala oči, aby neviděla. Ano, ano, se zavřenýma očima potácí se synagoga neboli národ židovský dějinami světa a hledá Mesiáše, ačkoli jest jim tak blízek, ačkoli k nim ustavičně dosti srozumitelně mluví skrze svaté Písmo, ačkoliv jim Jan Křtitel ustavičně tiše vyčítá: »Uprostřed vás stál a stojí, kteréhož nechcete poznati . . .«

2. *Veliký Neznámý dnes.*

a) *U křesťanů-nekatolíků.*

A tak, nejmilejší, nepoznávají pravého Syna Božího mnohá pokolení zemská podnes. Nepoznávají svého Vykupitele, svého Boha předně křesťané, kteří se nacházejí mimo Církev katolickou. Sv. Petr, jenž první v čele této sv. Církve byl stál, vyznal kdysi slavně a s přesvědčením: »Ty jsi Kristus, syn Boha živého!« Ale hledejte podobnou víru mezi vyznavači rozličných sekt, církví a církvíček, které se zovou také křesťanskými! Nenaleznete ji. U nich totiž v této příčině panuje naprostý chaos, disharmonie, nesoulad. Otážete-li se: »Co soudíte o Kristu?«, odpoví vám někteří: »Jest Bůh.« Druzí: »Jest pouhý člověk.« Českoslovenští jej dokonce stavějí do jedné řady s Lutrem, Komenským, Husem, Jeronymem atd. Tedy kolik hlav, tolik smyslů, ne-li nesmyslů. Kristus pro ně zůstává Velikým Neznámým.

b) *U katolíků pouze matrikových.*

Než, to není žádný div, že Kristus jest Velikým Neznámým pro křesťany, kteří se rozžehnali s jeho původní církví. Vždyť ho ani mnozí křesťané-katolíci neboli katolíci matrikoví neznají! Kdyby jej náležitě znali, kterak by byli s to jej tak často, tak zpuštěně nešlechetnostmi a hříchy urážeti? Protož dobře o nich

napsal žalmista, že »cesty jejich jsou temnost« (34, 6). V temnostech jako slepci klopýtají, ačkoli se zovou ještě katolíky.

Nejen, že nekonají svých náboženských povinností, nejdou do kostela atd., ale cesty jejich jsou opravdové tmy, neboť za malíčkost pokládají a ušlechtilými názvy okrašlují mrzkost svých nepravostí. Lakomství na př. nazývají obezřetným spořením. Neznajíť Krista, který řekl: »Spíše projde...« Podvody nazývají chytrostí, oplzlosti vyražením mysli a pobavením společnosti, pýchu vznešeností stavu. Neznají Krista, který tyto hříchy přísně odsoudil. Hněv považují za přílišnou horlivost, mstivost za vyhledávání spravedlnosti. Neznají Krista, který pravil: »Kdo by se hněval na...« Zatvrzelost jmenují zmužilou silou a charakterností a nedbalost v modlitbě omlouvají. Neznajíť Krista, který volával: »Bděte a...!« Nevěru manželskou nazývají módou. Nic jiného neschází, než ještě, aby jmenovali ďábla andělem, peklo nebem a hřích Bohem... Ach, kazateli jordánský, Jene Křtiteli, kéž bys těmto zástupům nynějším poznovu kázati mohl: »Uprostřed vás stojí, kterého vy neznáte!«...

Jak pravdivý byl tento smutný výkřik roku 30. na březích Jordánu! Jak pravdivý jest, bohužel, i dnes roku 1930! Jak velice zarmucující jest, pomyslíme-li, že z 1800 milionů lidstva veškerého sotva čtvrtina Krista vyznává, zatím, co ostatní o něm nevědí anebo slyšeti nechtějí!

Z nejvzdělanějších bez odporu národů asijských jsou Japonci. Ale ačkoliv jejich ostrovní země s námi spojena jest telegrafem, telefonem i rozhlasem, neproniklo náboženství křesťanské řádně ani tam. V Japonsku jest 48 milionů budhistů, 14 milionů šintoistů a 250.000 křesťanů, z nichž katolíků pouze 150.000. Až dosaváde byl tu uznáván jenom buddhismus a šintoismus, zatím, co ostatní náboženství byla jen trpěna. A kteréže jsou příčiny, proč se křesťanství v této říši vzdělanců tak těžce probíjí?

»Nekřivdíme jistě Japoncům — tak píše o nich zesnulý známý cestovatel, pražský kněz Alois Svojsík*) — nekřivdíme jim, dovolíme-li si o nich úsudek, že vedoucím jejich názorem životním jest materialismus. To, co křesťanští mystikové nazývají v náboženství vznešeným a hlubokým, pro Japonce naprosto neexistuje. Proniknut jsa skrz naskrz materialismem, nemůže dobře pochopiti dogmatické stránky náboženství křesťanského a ocitá se v konfliktu se zásadami přirozené ethiky, studuje-li povrchně mravovědu

*) Japonsko a jeho lid, 1913, str. 205.

křesťanství. Nedovede na př. pochopiti učení o hříchu, jenž pro něj neexistuje. Nedovede pochopiti, že dle učení křesťanského muž má opustiti otce i matku a jíti za svou ženou. V Japonsku může totiž muž opustiti ženu, ale nikdy ne otce a matku. Řekl-li by misionář, že nutno Krista milovati více než otce a matku, pobouří tím veškeren cit svých japonských posluchačů, kteří od malička slýchali, že otce a matku opustiti jest největším zlem na světě, a o mystickém následování Krista nemají potuchy.«

»Je tudíž jisto, že apoštolská práce misionářů křesťanských je v této zemi daleko obtížnější a výsledky její daleko pochybnější než kdekoli jinde v krajích misijních. Přesto však je zřejmo, že tu křesťanství nabytých posic neztrácí, naopak že získává jednotlivé nadšené vyznavače nejen ve třídách nižších, ale zvláště i mezi elitou národa . . .« — — —

. . . Drazí posluchači! 1900 let uplynulo od chvíle, kdy Jan Křtitel kázal: »Uprostřed vás jest, kteréhož vy neznáte.« Kolik staletí bude ještě z evangelia věčného takto volati? Chci říci: Jak dlouho to bude ještě trvat, nežli se znalost Krista Pána rozšíří po světě celém, celičkém? Nepoznáváme-li, jak záslužný skutek konají misionáři, kteří jeho učení i nejvzdálenějším hlásají pohanům?

Za krátko budeme opět slaviti památku Božího narození. Uzříme jesličky s Ježíškem. Spatříme pastýře. Uvidíme též mudrce od Východu. Až se tedy před nimi v tichém zadumání zastavíme, poprosme Všemohoucího, aby to Božské Dítě, ten Veliký nám Známý pronikl konečně všude tam, kde jest ještě Neznámý! Amen.

N e d ě l e IV. a d v e n t n í.

Co nám Ježíšek přinese?

S nemalým zájmem pozoroval jsem před vánocemi roku loňského Karlovo náměstí, na němž vyrostl celý háj malých a velkých stromků vánočních. Ale čím více se blížil štědrý večer, tím více tyto děti přírody mizely a stěhovaly se do pražských salonů, pokojů a světniček. Na štědrý den již po poledni přišla chudíčka žena, aby si také koupila stromeček pro dětskou drobotinu. S toužebností zadívala se na zbývající stromky větší, ale co naplat!? Musila sáhnouti jenom po maličkém, lacinějším a ještě několikrát obrátila na dlani peníz, než se rozhodla.

A já jsem přemýšlel a v duchu se tázal, kde asi bude větší nebo čistší radost: tam, kde státi bude veliký stromek s drahými dary a četnými světly, či tam, kde ten maličký s několika svíčkami, oříšky a jablíčky shromáždí kolem sebe rodinu? Které dárky těšiti budou více: zda ty, které pod velkým, či ty, které pod malým rozdány budou stromečkem? Zkrátka a dobře, drazí posluchači: co as komu nadělí Ježíšek?

Vždy víc a více se přibližuje milostná slavnost, která nám připomíná událost nejvznešenější: že se totiž jednorozený Syn Boží ke hříšnému člověčenstvu sklonil, aby jemu *p o k o j*, *ú t ě c h u* a *r a d o s t* přinesl. A jako se tehdáž objevil ve světě, tak i nyní naše duše navštívití se chystá. On, král králů, jenž druhdy trůn svůj v chudičkových rozbil jeslích, touží v našem nitru panovati, našeho ducha a vůli naši řídití, našich srdcí hnutí ovládnouti, povinný hold a dobré skutky od nás přijímati. Kazatel pouště sv. Jan, onen přísný a svatý muž, nás tudíž vyzývá, abychom Spasiteli upravili cestu, t. j. aby mu v onen posvátný den nic nepřekáželo do našich zavítatí srdcí. Pročež, abychom tím ochotněji brány svých srdcí Jemu otevřeli, pohlédněme v této posvátné chvíli na to, co nám božský Spasitel, až přijde, přinese! Co nám obyčejně přináší? Jako před věky světu, tak nám přináší I. *p o k o j*, II. *ú t ě c h u* a III. *r a d o s t*...

I.

Prorok Isaiáš to zvěstuje takto: »Ze Siona vyjde zákon a slovo Hospodinovo z Jerusaléma. Načež (národové) zkují meče své v radlice a oštěpy své v srpy. Nepozdvihneť národ proti národu meče aniž se více budou cvičiti k boji.« (2, 3—4). Mesiáš se tedy objeví co kníže *p o k o j e*, jakož se i na mnohých jiných místech v Písmě takto nazývá.

A vskutku, Kristus přinesl světu předně pokoj, pokoj s Bohem i s lidmi. Kde slova jeho víru a rozkazy jeho našly poslušnost, tam mizela bohaprázdnota a na místo nepřátelského odboje proti Stvořiteli nastoupilo radostné se podrobení vůli jeho. Kam učení jeho vniklo, tu přestalo i nepřátelství, jež lidi od lidí dělilo. Pod nadvládou hříchu zuřili národové proti národům, kmenové proti kmenům. Meč byl činný ustavičně a krev lidská v hojnosti proudila.

To všecko se změnilo, když zapůsobilo sladké jeho učení. Neboť ne světské výboje mělo za účel, ale toužilo opanovati ducha

a srdce. Ne meč mu raziti měl cestu, nýbrž neškodné dřevo kříže. Láska bratrská měla všechny národy sjednotiti ve velkou Boží rodinu. A nečteme-li skutečně, kterak se první křesťané laskavostí k chudým i k nepřátelům vyznamenávali? Tak kráčelo vznešené dítka nebes, myslím totiž: náboženství Kristovo světem, všude pokoj hlásajíc a obměkčilo srdce divochů barbarskými náruživostmi naplněná.

Co způsobil tělesný Ježíše Krista příchod tehdy, to má i jeho duchovní příští způsobiti ve všech křesťanech, mezi nimiž panuje mnoho nepokojů a svárů. Proč nepokoje? Proč nesváry? Poněvadž Kristus trůn svůj u všech nerozbil. Nerozbil proto, poněvadž ho mnozí právě tak jako Betlémští nepřijali nebo odmítají. Kam ale jeho učení vniklo, kde se víra v něj ujala, tam se usídlil mír, mír v obci, rodině, v srdci.

A nemůže být ani jinak. Neboť hlavní zákon učení Kristova jest zákon lásky. Ve které *obci* se tento zákon zachovává, tam mizí všeliký nesvár, protože se láska a nepokoj nesnesou. Kde Kristus vskutku vévodí, t. j. kde se všichni jeho učení a zákonu podrobují, tu slavný panuje mír a plní se pozdrav andělský: »Na zemi budiž pokoj lidem vůle dobré!« Tu se každý — neztrácí nic ze své osobní svobody — radostně podrobuje všeliké zákonité vrchnosti. Tu soused se sousedem žije v pokoji a ve svornosti a celá obec jest obrazem první obce křesťanské, o níž zachovaly dějiny svědectví, že »byli jedno srdce a jedna duše«.

Ale i *rodině* přináší Kristus pokoj. Kam totiž jeho duch vnikl, tam páska lásky nejvroucnější víže skoro všechny údy domu. Tu nepanuje hospodář jako nějaký tyran neboli krutovládce berlou železnou, nýbrž laskavostí a lidskostí. Tu manželka není považována za otrokyni mužovu, nýbrž za družku a pomocnici. Tu se děti nenuceně a rády podrobují vůli otcově. Tu není roztržek, ale všecko dýchá láskou a mírem a něžný vánek pozemského štěstí provívá domem takovým.

Pokoj přináší Kristus i lidskému *srdci*, které bez ustání touží po blaženosti. Kde jí ale má hledati? »V bohatství pozemském,« dí jeden a s nesmírnou žíznivostí baží po statcích vezdejších. Ale brzy poznává, že místo štěstí našel v nich neklid a nepokoj. Ve smyslných rozkoších hledá druhý svou blaženost a slepě se vrhá do jich proudu. Ale brzy pocituje účinky tohoto sladkého jedu, neboť se omrzelo a hořkost dostavuje vždycky...

Ach, nejmilejší, jenom Bůh a Kristus přináší srdcím, rodinám a obcím mír a sv. pokoj...

II.

Ježíš Kristus přináší též *ú t ě c h u*... Neutěšený byl stav před jeho tělesným příchodem. Pohané neznali žádné pravé, dokonalé útěchy, ale buď svá utrpení snášeli s jakous takous lhostejností aneb do víru smyslných rozkoší se vrhajíce vyhledávali tam umírnění anebo zbaběle konec činili svému strastiplnému životu. Jinak božský Spasitel. Kudy chodil, všudy útěchu rozséval, ale i dosud rozsévá.

Přináší ji na př. v *nemoci a v bolesti*. Rozličné jsou tělesné bolesti a nescíslny nemoci, kterým bývá smrtelník podroben. Strašně zuří někdy bolest v útrebách nemocného, aniž mu někdo může pomoci. Člověk mu zkrátka pomoci nemůže. Tu se oko nemocného upne na krucifix, který nad lůžkem jeho visí, a ten pohled mu připomíná utrpení Božího Synáčka od Olivetské až na horu Kalvářskou. A hle, právě ten pohled a ta vzpomínka mu přináší útěchu a mírní bolesti.

Kristus přináší útěchu v *chudobě a pronásledování*. Svírá-li koho *chudoba*, nechať pohlédne do betlémského chléva, kde jednorozený synáček Boží, zbaven jsa všeho, co k životu a pohodlí přispívá, jako chudé, nuzné, opuštěné dítko na svět přijíti zamýšlí, a pohled tento jej potěší! Kristus největší chudobu po celý svůj život trpělivě nesl a tím ji též posvětil... Pronásleduje-li koho lidská zloba, ó, popať opět na Krista! Již nad jeho něžnou hlavíčkou v jeslích krvavý meč visel Herodesův. Později jej pronásledoval zas nevďěčný lid, pronásledoval až k smrti. Proto se příliš netrap, křesťane můj, jestliže i tebe lidská pronásleduje zloba! Pokud můžeš, snášej všechno s trpělivostí a zlým za zlé nesplácej! Budeš se alespoň smět těšiti jeho slibem: »Blahoslaveni, kteří trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské!«

Kristus přináší útěchu i nad *hrobem našich drahých*. Pravítě: »Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude na věky.« Zemře-li nám tedy někdo srdci našemu drahý, nezapomínejme, že se hrob nad ním nezavírá na věky! Na věky netrvá ani rozloučení. To je, přátelé, náš křesťanský názor na smrt a tento útěchyplný názor přinesl na svět hlavně Kristus.

III.

Přinese nám konečně i *r a d o s t*. Již při narození Janově panovala veliká radost, což teprve při narození Kristově? Anděl tehdáž volal: »Zvěstuji vám radost velikou.« Volal tak proto, že

Ježíšek skutečně radost přinášel a to radost největší a nejčistší. A v čemže tato radost pozůstává?

Sestoupil s nebe, aby nás smířil s Bohem a učinil nás Božími dětmi, které se mohou k nebeskému Otci přibližovati s modlitbou »Otče náš«. Je-li však Otec nebeský i naším otcem, Synáček Boží jest naším bratrem. Ten, který až k smrti kříže nás miloval a sedí nyní na pravici Boží, ten jest náš bratr. A my bychom se z toho nechtěli radovati?

Kristus vede nás *ke ctnosti* a to nám přináší ty nejkrásnější radosti, radosti totiž v *ž i v o t ě* a radosti ve *s m r t i*. Jako On sám po cestě kráčel ctnosti, tak i nám tuto cestu předepsal, abychom po ní kráčeli. Budeme-li jeho příkladu a rozkazu následovati, pak den ode dne budem i v dobrém prospívati, což nám, přátelé, zcela určitě nevýslovnou způsobí radost . . . Kristus připověděl nám i radost *n e b e s k o u*. Ach, co by byl život tento, kdyby nebylo naděje na život lepší, věčný? Co jiného nežli údolí bídy a slz? Vzpomeňme si na lidi před Kristem! Co jim scházelo? Scházela jim právě tato naděje v lepší budoucnost. Jenom tak si možno vysvětliti, proč tak mnohým byl jejich život za obtíž a proč se ho snažili zbaviti násilím. Ušlechtilější z nich sice tuto sebevražednou manii zavrhovali. Aristoteles na př. napsal: »Nesvědčí o zmužilosti člověka, nýbrž spíše o bázlivosti, usmrtí-li se, aby se vyhnul obtížnému životu.« Ale daleko krásněji a jasněji to z vnuknutí Ducha sv. napsal učedník Kristův sv. Pavel: »Utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, která se zjeví na nás« (Řím. 8, 18) — ač-li je budeme zmužile snášeti . . .

Kristus nám, přátelé, zkrátka přinesl, přináší a přinese *p o k o j*, *ú t ě c h u* a *r a d o s t*. A tohoto Krista neboli Ježíška očekáváme již za krátký čas. Na Hod vánoční chce k nám zavítati duchovně, jako se druhdy tělesně mezi lidmi ukázal. Ó, nezapudme toto nebeské dítě od sebe, jako je před věky zapudili obyvatelé betlémští! Přivítejme je radostně! Neboť ono se ne s prázdnýma mezi námi objeví ručkama, ale nadělí nám, budeme-li toho hodni, dárky nejvzácnější a nejpotřebnější, totiž: *sv. pokoj, útěchu a radost*. Amen.

V knihách věčnosti . . .

Proslulý český lékař Josef Thomayer napsal jednou článek, který si každý rád přečetl, poněvadž již jeho nadpis byl lákavý: »Umění státi se stoletým«. Nepředepsal tu sice žádný tajný lék nebo elixír, pomocí něhož by lze bylo dosáhnouti nejméně jednoho sta let, ale tvrdil, že vysokého stáří dosáhne nejspíše ten, kdo žije velmi jednoduše a spořádaně, nezná výstředností, živí se hojně zeleninou, často se postí a dýchá zdravý vzduch.

Století lidé se i dnes, na př. v Bulharsku, Rumunsku, Jugoslavii vyskytují. Ve známém nadačním domě v Kuksu (vých. Čechy) jsem viděl na chodbě obraz Jonáše Rovina z banátského Temešváru s manželkou Sárou. Když tito lidé roku 1728 byli portretováni, byla jemu 172 léta a jí 164. Roku 1731 byli oba, jak i nápis na obraze hlásá, ještě na živu. Zdá-li se vám, draží, tento údaj býti neuvěřitelným, tedy si vzpomeňte, jakého stáří dosahovali někteří lidé ve starověku! Mojžíš ve své I. knize vypravuje, že patriarchové žili každý několik set let. Evangelium dnešní pak nám představuje dva lidi, kteří žili přes sto let . . .

I.

Znáte přece tyto ctihodné stoleté osoby! Simeon a Anna . . .

1. Kdo byl *Simeon*? Kmet čítající 103 léta věku svého. Bílé jako sníh kadeře zdobily jeho stařeckou hlavu. Byl jedním z oněch ortodoxních židů, kteří s touhou očekávali Vykupitele a přehorlivě plnili zákon mojžíšský. Protože zbožností nade všecky jiné vynikal, vyjevil mu Duch Páně, že se světa dříve nevystoupí, dokud by neuzřel Narozeného. Když jej tedy dnes ve chrámě uzřel a poznal, pochopil, že udeřila života jeho chvíle poslední, a že konečně po tolika darovaných jemu létech z časného živobytí musí vykročiti.

»Toto slunce nebeské — tak uvažovala polo smutně, polo radostně šedivá jeho hlava — nebude mně už déle svítiti. Dnešní mé kroky do chrámu byly asi již poslední. Naposled jsem viděl na obloze nebeské měsíc a hvězdičky . . .« Tak přemítal u sebe *Simeon*. Než, co myslíte, draží? Strachoval se snad před nastávající věčností? Děsil se? Trnul? Nikterak, ale plesal. Plesal proto, poněvadž věděl, že prošli dnové jeho dlouholetého života jsou *zapsány v knihách života věčného* . . .

Říká se, že labuť před svou smrtí zpívá. Nikdy tak jako před smrtí nezpívá tento bělounký pták. A bělovlasý, stoletý *Simeon*? Vzav andělské Dítě do svých uchřadlých rukou («na své lokty», píše evangelista) a tiskna je ke svému roznícenému srdci, slavně, jako by zpíval, se modlil: »Nyní propouštíš svého služebníka, Pane! Nyní rád, mile, v pokoji na věčnost odejdu...« A tak si, nejínak než jako umírající labuť, pěl utěšenou píseň pohřební!

Říká se, že smrt jest něčím strašlivým. Jest, ovšem. Ale *Simeon* nepotřeboval před smrtí truchlití, nýbrž mohl si i při smrti propěvovati, protože ve svém náručí objímal Očekávaného, svého budoucího Soudce nejvýš spravedlivého, a protože sám byl prožil celý svůj život spravedlivě. Proto se smrti nebál, ale jenom Bohu díky vzdával...

2. Netoliko *Simeon*, nýbrž i jistá bohabojná vdova, jménem *Anna*, jak jsme slyšeli, Narozeného v chrámě uvítala. Tato stařena ztrávila každého dne mnoho hodin v chrámě. Byla to patrně jedna z těch, které sobě při chrámu čisté klášterní živobyті vyvolily. »Nevycházela skoro ani z chrámu, posty a modlitbami sloužíc Bohu dnem i nocí...« dí evangelista. Píše pak o ní dále, že byla prorokyní, t. j. netoliko učitelkou mladých panen, které se od ní ctnostnému učily živobyті, nýbrž i prorokyní v pravém toho slova smyslu.

Za druhé, že s mužem svým byla živa sedm let od svého panenství. »S mužem svým«, dí evangelista. Ne tedy s cizím, jako *Herodias* nebo jako dnes mnohá, — nedopustivši se zpronevěry manželské ani v myšlenkách. Žila s ním 7 let od svého panenství, t. j. když jako počestná panna proměnila svůj stav. Když pak jí po 7 letech umřel, zůstala vdovou 84 léta. Pozor, drazí! 15 let panenství, 7 let manželství a 84 léta stavu vdovského — kolik je to let dohromady? Lépe řečeno: Kolik let obnášelo její stáří, když uzřela Narozeného? Stošest let.

Krásný to věk, není-liž pravda? Ale ještě krásnější proto, že hodiny jeho byly *zapsány v knihách věčnosti*, t. j. že byly ztráveny ve službě Boží. Kdo tak nábožně ztrávil svůj věk, zasluhuje, aby mu jej Pán Bůh prodloužil. A prorokyni *Annu* učinil Bůh stařenou staletou pro její ctnosti, zvláště pro její panešskou, manželskou a vdovskou čistotu. A právě tak jako stoletý *Simeon* neměl umřítí dříve, dokavádž by neuzřel Krista Vykupitele, podobně i *Anna* byla hodnou učiněna, aby dítě Ježíše, to překrásné nemluvnátko, oči její spatřily.

Dnes tedy v chrámě velebili Ježíše dva lidé století. To bylo jeho komonstvo...

II.

Drazí bratři a sestry! Sto let života — jaký to krásný věk! Kdo z nás si neřádá ho dosáhnouti? Kdo z nás si ho netroufá dožítí? A kdo z nás může spravedlivě doufat, že hodiny jeho života jsou *zapsány v knize života věčného*?

1. Co vlastně jsou ty *knihy života věčného*? Ach, přátelé, že se jisté knihy,*) plné tajemných zápisků, skutečně na věčnosti nacházejí, knihy to, do nichž se prožítá léta tvorů pozemských neviditelnou rukou zaznamenávají, knihy nikoli rukou lidskou psané, ale jediné duchům pochopitelné — toho důkaz patrný nacházíme v Písmě. Dejte, prosím, pozor!

V knize Exodus volá Mojžíš takto: »Hospodine, buď odpusť lidu tomuto jeho vinu anebo mne vyhlad' z knih svých, kteréž jsi napsal!« (32). Proč takto mluvil Mojžíš? Proč? Když si totiž zástupové Israelských pro svou vrtošivost již zaslouhovali spravedlivý trest Boží, Mojžíš, který je přesto miloval, se za ně přimlouval. »Buď jim, Hospodine, odpusť — tak pravil — nebo mě vymaž z knih šťastné věčnosti!« Jsou tedy na věčnosti knihy života, do kterých neviditelná ruka Boží zapisuje. A nevybízel-li svých učedníků sám Kristus (Luk. 10), »aby se radovali z toho, že jsou jejich jména napsána v nebesích«? Avšak nejobšírněji a nejjasněji se o těchto knihách vyslovil sv. Jan. »Viděl jsem — tak a podobně píše ve svém Zjevení (20) — viděl jsem zesnulé, veliké i malé, státi před obličejem trůnu. Před nimi byla otevřena kniha věčnosti . . . I souzení byli mrtví z těch věcí, kteréž byly napsány v knize této . . . Kdo v knize věčnosti zapsán není, zavržen bude . . .« Z toho poznáváme, že skutečně jsou na věčnosti — ve smyslu ovšem symbolickém — jakési knihy života, do kterých se zapisují skutky záslužné . . .

2. Je-li tomu tak, ó nejmilejší, *které pak asi skutky naše tam zapsány jsou*? Nebudeť se škodou touto otázkou trochu pohnouti. Nynější chvílka je k tomu zvláště příhodná. Spisují se účty — konec roku se přiblížil. Uběhl, dokonal, prchl, zmizel jako střela, jako ptačí let v povětří, jako loď za prudké vichřice zmizel rok tento. Zmizel ovšem. Nedalo se také nic jiného čekat.

Ale, rcete, kolik asi hodin z roku končícího nalezneme jedinkrát zaznamenaných v knihách věčnosti? Kolik? Tedy poslyšte! V těch knihách jsou předně zapsány hodiny, které jste ztrávili v poslouchání *slova Božího*. Naleznete je při soudu Božím na vlas vypočtené a všechny kroky zaznamenané shledáte, které jste do chrámu

*) podle Jana Rychlovského.

učinili. Vy jste je nepočítali, ty v zimě, v horku, v dešti do chrámu Páně s dobrým úmyslem konané kroky, ale sčítl je Bůh, jenž počítá množství hvězd.

V knihách věčnosti jsou dále poznamenány hodiny, které jste kdy vynaložili na *očišťování* svého svědomí. Shledáte na věčnosti každou chvilku, kterou jste u mlčelivé zpovědnice vyklečeli, a i ta nejmenší slzička, jež se v očích vašich zastkvěla, bude zaznamenána v knihách věčnosti. Dále hodiny minulého roku ztrávené při oběti *mše* svaté, při pobožné *modlitbě*, při poučování neb napomínání *chybujících* bratří a sester — ty všechny, všecinky naleznete napsané v knihách nebeských.

Konečně hodiny, ve kterých jste potřebným *pomáhali*, *zlé naruživosti* v sobě krotili, *spravedlnost* zastávali. Více ještě: Hodiny a dny vašeho *povolání*, pokud jste je svědomitě a poctivě vykonávali, ty všechny psány jsou v knihách věčnosti právě tak pečlivě jako dnové *postní*, které jste po příkladu Anny a Simeona stoletého zachovávali...

... Zpytujte nyní záhyby svého svědomí a počítejte všechny tyto užitečné hodiny, které k vašemu dobru zapsány jsou v knihách života věčného! Jenom do toho, prosím, nečítejte hodiny, které jste ztrávili ve hříšné veselosti! Ty vám na věčnosti prospěti nemohou. Rovněž nezapomeňte, že se do těch knih nepíše, jak dlouho, nýbrž jak správně kdo zde na zemi živ byl. Neboť, jak zajisté známo z podobenství sv. evangelia, ti, kteří pracovali dobře pouze jednu hodinu, vysloužili si peníz stejný jako onino, kteří 12 hodin na vinici Páně byli ztrávili. Toto učení nespustte s mysli: Netažte se na délku života — rok beztoho míjí po roce — ale chtějte raději žítí věčně! Bude-li touha vaše upřímná a účinná, vyplní se. Amen.

N e d ě l e p o N o v é m r o c e .

**Když jest nouze nejvyšší,
pomoc Boží bývá nejbližší.**

1. »Vzplanuly hvězdy za tiché noci zimního slunovratu v měsíci kislev (prosinec) roku 752 po založení Říma, a celý Jerusálém tonul v záři nesčetných světél. Nebylo koutku, který by nebyl zaplaven světlem, a nebylo obyvatele, který by nebyl rozžehl svící,

pochodní neb aspoň loučí na střeše svého domu při Hannukah, slavnosti světél. Zástupy lidí s pochodněmi a všelijak upravenými světly procházely ulicemi. Na tržištích se rozpoutal malebný, tisíci světly ozářený, rej. Chrám Šalamounův, obnovený v nepopsatelné nádheře Herodem Velikým, byl jedinou světelnou pohádkou, stejně jako ještě nádhernější, z bílého mramoru vybudovaný a zlatou střechou krytý palác královský.«

»Avšak na veškeré té okázalé, kouzelné, krásné slavnosti, každoročně 25. prosince slavené, ležel stín jakési stísněnosti, tíha nesetřesitelného útisku. Neboť nad městem i nad celým Judskem vládla železná a krutá ruka cizince, idumejského Heroda, syna Antipatrova a věrného vasala římského, a zraky zástupů se každé chvíle obracely k nádherné palácové terasse, odkud se na moře světél jerusalémských díval král, který byl tím více nenáviděn a proklínán Židy, čím více zveleboval jejich chrám a město.«*)

Obklopen jsa svými přáteli a příbuznými, se zlatou čelenkou na hlavě a královským vínkem nad ní, v říze posítě zlatem a drahokamy, pohlížel Herodes Veliký na své město v onen slavnostní den . . . Pohlížel i ve dnech následujících. Sníltě o svém nejistém postavení v národě židovském a pohled jeho byl vždy čím dále tím nervosnější zvláště od té chvíle, co jej byli navštívili s četným komonstvem zbožní tři mágové od Východu. Šli za hvězdou a všudy se doptávali, kde se nachází, který se zcela určitě narodil, král israelský, Očekávání národů.

Herodes, cizinec, prospěchář, exponent pohanského císaře, neměl o tom vědomosti prazádné, ale zákoníci a znalci Písma jej upozornili, že se — dle proroků — Mesiáš naroditi má v Betlémě. Tam tedy poslal král zbožné, věřící mudrce, polopřátelsky a polo-přísně jim nařídív: »Jděte a ptejte se pilně na Dítě, a když naleznete, zvěstujtež mi (t. j. přijďte mi říci), abych i já přijda poklonil se jemu. Kteřížto vyslyševše krále odjeli. A aj, hvězda, kterouž byli viděli na Východu, předcházela je, až i přišedši stála nad místem, kdež bylo Dítě . . . I vsedše do domu, našli Je s Marií, matkou jeho, a padše klaněli se jemu. . . . Napomenutí pak dostavše ve snách, aby se nenavracovali k Herodesovi, jinou cestou vrátili se do krajiny své.« (Mat. 2). Marně vyhlížel a nadarmo je tedy ve svém paláci očekával záludný a mstivý král? Nadarmo . . .

2. Když se již vůbec neukázali, zavolal k sobě »velitele své tělesné stráže, sestávající z oddílů najatých Thráků, Germánů a

*) R. R. Hofmeister : Vraždění nevinátek, 1925. . . . Líčení toto evangelickou pravdu nikterak neruší. Red.

Gallů. »Jdi do věže Phasaelovy — tak mu velel — a naříd, aby se ihned větší oddíl vojáků vydal do Betlehéma! V hanu před hradbami na východní straně města naleznou tam ve chlévě jakéhos poutníka z Nazaretu se ženou a právě narozeným nemluvnětem; kteréž všechny tři ihned usmrtí. Každý, kdo by je bránil, nechť zahyne s nimi! Dále tam přistihnou ještě tři cizí mágy, kteréž zajmou a spoutané přivedou sem ke mně. Kdyby však onoho poutníka nenalezli, nechať pobijí hned všechna novorozeňata v Betlémě i v celém okolí! Rozuměl jsi?« »Rozuměl, ó, králi,« pokorně schýlen přisvědčil velitel a odešel, aby rozkaz králův vykonal.«

»Druhého dne k večeru vrátil se oddíl vyslaný do Betléma, a jeho velitel hlásil králi: »Poutníka a jeho ženy s dítětem ani mágů jsme nenalezli. Nikdo nevěděl, kam odešli. Tedy jsme se rozejeli po celém okolí města, prohledali všechny cesty a domy v Betlémě, hrozili jsme velikými tresty — ale mtkdo nám nic jiného nepověděl, než že poutník posadiv ženu na osla, odejel a s ním i mágové, a to ještě v noci. Nemluvnata jsme všechna usmrtili. Křik šílených matek provázel nás po celé cestě až ku branám Jerusalema . . .«*)

Tak velitel vrahů betlémských. Zatím však spěchala sv. Rodina s Dítětem, jak víme, do Egypta, aby tu očekávala další rozkazy Boží . . .

3. Drazí posluchači! Když některý badatel dějin neboli historik o Ježíši psátí chce, kterak si asi počíná? Seřadí všechny události z jeho života chronologicky neboli podle času, jak po sobě následovaly, a vypravuje nejprve o jeho narození, o andělich a pastýřích. Zmíní se dále o obřezání Páně, popisuje příchod mudrcův, obětování a posléze útěk do Egypta. Teprve potom, když všechny tyto události vypověděl, píše, co je historicky známo o Kristově do země Galilejské návratu.

Avšak Církev katolická, majíc na zřeteli účel zcela jiný nežli jaký má historik, vybírá o nedělích a svátcích události zvláště dojemné a poučné, při čemž se ovšem nemůže ohlížeti na to, zda tyto události za sebou následují chronologicky čili nic. Tak se tedy stává, že o dnešní neděli, chtějíc nás poučiti a potěšiti, předbíhá obětování Páně a útěk do Egyptu a již již vypravuje o návratu sv. Rodiny ze země egyptské.

»Za onoho času, když umřel Herodes — tak počíná svou řeč evangelista Matouš — aj, anděl Páně ukázal se Josefovi ve snách v Egyptě.« O dvou osobách se tu zmiňuje: o Herodesovi a Josefovi.

*) R. R. Hofmeister.

Herodes byl bohatec — Josef chudás. Herodes král vznešený — Josef prostinký tesař. Ale zatím, co se tisícové rukou žoldnéřských nabízeli, aby vyplnili krutý rozkaz onoho — tento (Josef), jak jsme slyšeli, vztáhl starostlivé ruce, aby před pohromou ochránil Dítě a jeho Matku. Uprchl na rozkaz Boží do Egypta.

4. Od chvíle tohoto útěku uplynulo několik málo let — a hle, kterak se za tu dobu všechny poměry změnily? Herodes zestárnul a těžce onemocněl. O jeho ošklivé nemoci se ani nezmiňují, pouze o novém dokladu jeho ukrutnosti. Když totiž cítil nastávající konec svého života, dal svolati nejváženější muže ze všech obcí celého Judska, zavřel je v jerusalémském hippodromu a nařídil své sestře Salome i její muži Josefovi: »Vím, že židé budou s radostí oslavovati mou smrt. Ale nechť i jiní mi k tomu přispějí, bych, jak náleží, byl oplakán! Což jediné záleží na vás, vykonáte-li, co vám poručím. Až mne již nebude mezi živými, dejte ony zavřené muže vojskem obklíčiti a rychle pobiti, aby mne celé Judsko, ano i každá rodina, byť i proti své vůli, oplakávala!« . . . Stalo se. Krvavý Herodes bídne umřel a proklet jest, ale Josefovi v Egyptě se zjevil anděl.

Mnoho, milovaní v Kristu, mnoho ve světě potkáváme Herodesů. Ano. Ale též mnoho nacházíme utiskovaných Josefů. Nechci se ani zmiňovati, kterak nejeden bohatec zapomíná na své lidství a povýšenec hledá svého podřízeného utisknouti. Než, je-li ten neb onen bohat, je-li vysoce postaven a stojí-li k jeho rozkazům tisícové ochotné ruce, nechať si nemyslí, že mu je dovoleno všechno! Nechať nejedná krutě a bezohledně jako nějaký Herodes! Ať pamatuje na konec! Umřel i Herodes a konec učiněn jest netoliko jeho slávě, nýbrž i jeho nekalé činnosti. Umřel, umře jistě i každý Herodes novověku . . .

5. Více nežli bohatcův a povýšencův nalézám ve shromáždění tomto, drazí posluchači, lidí chudobných a prostinkých. Než možná, že i nejeden z vás zakusil již více nebo méně nespravedlivý hněv a mstu mocnějšího. Ať je to pravda nebo ne, jenom nepřestávejte, prosím, býti při tom Josefy! Co tím chci naznačiti? Možno-li, utecte jako Josef zlobě nespravedlivých! Nemožno-li však, odevzdejte se do vůle Nejvyššího! Dopustil-li On, aby jeho Jednorozený, Maria nejčistší a Josef nejspravedlivější byli tísnění a pronásledováni, tož jim aspoň zahynouti nedal, a po čase opět do vlasti drahé zavedl. »Vstaň — řekl anděl Josefovi — vezmi dítě i matku jeho a jdi do země israelské!« . . . Tu a tam dopouští Bůh skutečně, abychom i my byli tísnění a pronásledováni, ale zahynouti nám nedá. O tom budme přesvědčení!

6. Než namítne snad tamhle někdo: »Ježíšek byl Syn Boží. O toho se tedy Bůh postaral a jej zachránil a potrestal ty, kdož mu stáli v cestě. Ale pro mě hříšného tolik neučiní. Myslím, že tedy lépe bude spoléhati na sebe nebo na přátele a protekce.« Spoléhati na sebe, křesťane milý, vždycky k dobrému cíli nevede, neboť k tomu někdy postrádáš potřebné moci. Kdybys se utiskování zbavit mohl sám, už bys to byl dávno učinil. Ale nemůžeš, neboť ti schází moc a síla . . . A spoléhati na lidi, kteří jsou mocní, silní, vlivní? Ach, já jsem na takovou pomoc také spoléhal, ale jak jsem se zklamal, nechci ani prozraditi. Věřte, prosím, zkušenému a neoddávejte se v této příčině klamným nadějím! Přesvědčím vás o tom i příkladem z bible.

Ve IV. knize Královské se dočítáme o tísní, ve které se ocitl král Sedekiáš, když vojsko Nabuchodonozorovo přitáhší k Jerusalemu, město pohubiti zamýšlelo. Sedekiáš nebyl jen tak docela bez přátel. Ve Faraonovi, králi egyptském, měl na př. mocného spojence, v nějž také velikou skládal naději. Vida tedy, že by se samojediný nepříteli neubráníl, poslal do Egypta s prosbou, aby mu přítel pospíšil na pomoc. Ten však dlouho zbytečně otálel. Mezitím vojsko nepřátelské drželo Jerusalema jako v kleštích. Konečně se Farao blížil. Vedl s sebou vojsko dosti veliké. Ale vida proti sobě státi přemoc, rychleji nežli byl přišel, zase odtáhl. Načež Jerusalema padl. Sedekiáš svázán a oslepen jest přesto, že měl mocného přítele. Ach, ti přátelé! S lucernou abyste věrného hledali za dne bílého! . . .

Pročež, jste-li již tolik nešťastni, že snášeti musíte příkoří a útisky od lidí, odevzdávejte se raději do vůle Boží! Bůh mocnější jest nežli člověk — on vám pomoci může. Bůh dobrotivější jest nežli člověk — on vám pomoci chce. »Vzývej mě v den soužení — tak praví v Písmě (Ž.) — a já tě vytrhnu!« A tisíckrát vyzkoušené přísloví dí: »Když jest nouze nejvyšší, pomoc Boží nejblíže.« Ano, Pán Bůh, ač nejvyšší, bývá přece jen ze všech nejblíže. Zakusil to Ježíšek jako člověk. Zakusila to Maria. Zakusil to sv. Josef. Zakusili to tisícové. My bezpochyby nejsme z jiných. My také nebuďme jiní nežli tito, ale jako oni trpělivi! Bůh, který měl péči o sv. Rodinu a uvedl ji šťastně do vlasti, poskytně, doufejme, i nám jednou tuto útěchu. Amen.

Homílie evangelia.

Dnešní sv. evangelium jest, nejmilejší, jako nějaké zrcadlo, jež ukazuje rodičům i dětem, jak by měli své smýšlení a mravy upravit podle vzoru svaté Rodiny, Ježíše totiž, Marie a Josefa.

1. Nejprve se tu praví: *»Když byl Pán Ježíš ve 12 létech, vstupovali oni do Jerusaléma podle obyčeje ke dni svátečnímu.«* . . . Oni, t. j. Josef a Maria, chodívali po všeka léta do Jerusaléma na den slavný velikonoční, jak se též o tom zmiňuje verš předcházející, 42.; a když byl Ježíš ve 12 letech, vzali jej s sebou. Dříve ho tedy s sebou nebrávali, ale vodili do synagogy neboli sborovny, modlitebnice, kdež se židé scházeli k poslouchání slova Božího a k modlení.

Josef a Maria vštěpovali Božímu Synu nábožný smysl záhy, ne že by toho bylo potřebovalo Dítě, v němžto byla plnost božství, nýbrž spíše, aby dali křesťanským rodičům příklad. Tedy již v útlém věku má se vštěpovati dětem smysl nábožný? Ano, již ve věku útlém. Neboť budou-li mítí záhy zálibu ve věcech božských, nebudou tolik mysliti na hry a sport a zanedbávatí křesťanské pobožnosti, jak se nyní pohříchu děje . . .

2. Co se stalo, když rodičové nazaretští vykonali v hlavním městě svou pobožnost? *»Když vykonali dni a navracovali se, zůstalo dítě Ježíš v Jerusalemě, a nevěděli rodičové jeho. Domnívají se pak, že by byl v zástupu, ušli den cesty a hledali ho mezi příbuznými a známými.«* Ejhle, sv. Josef a Maria nevěděli, kde jest Pán Ježíš! Oni mohli ovšem býti bez starosti o pacholíka, nad čímžto svět nižádné neměl moci. Ale jiní rodičové nemají býti bez starosti, kde se jejich syn neb dcera nalézá a kam chodívá. Neboť zlé společnosti kazí dobré mravy. Josef a Maria mohli ovšem býti bez starosti o pacholíka, kterého jen na chvíli byli pustili s očí; ale co říci o rodičích, kteří své dorůstající děti pouštějí s očí a s myslí napořád, ať už je toho příčina jakákoliv.

Dne 15. srpna 1926 přinesl denní tisk (Čech) zprávu přímo neuvěřitelnou: *Z h l a d u p r o d á v a l a m a t k a s v é t ř i d ě t i.* Z Budapešti. (Ceps.) V posledních letech vytvořil se na jednom Debrecínském náměstíčku trh, na kterém chudé obyvatelstvo městské i nemajetní venkované prodávají z nouze často svůj poslední majetek. Před několika dny přišla na toto náměstíčko chudá žena

z venkova se třemi dětmi, které nabízela ke koupi. Jsouc bez peněz, nemohla děti uživit a často nemohla jim po několik dní dáti ani nejnужnější potravu. Nemohla snést pohledu na hladovějící děti a proto se rozhodla, že je prodá. Nejstarší 14letou dívčinku prodala brzy. Koupil ji ze slitování bohatý sedlák za 900.000 Km, t. j. asi 420 Kč. Po delším přemýšlení koupil i druhé dítě, tříleté děvčátko, za 300.000 Km (asi 140 Kč). Malá holčička zdráhala se však odejít od matky. Trvalo to dlouho, než ji matka poněkud upokojila. Domlouvala děvčátku, aby jen šlo, že dostane od nynějška již každý den teplou polévku, že nikdy nebude již mítí hladu a dostane i šaty a botky. Když odešel sedlák se dvěma dětmi, nabízela žena ke koupi ještě poslední dítě, 6 měsíců staré. Nebylo však již nikoho, kdo by se dítěte ujal, třebaže matka byla hotova odloučiti se od svého nejmladšího za pouhých 100.000 Km (asi 45 Kč). Odešla z tržiště s jedinou nadějí, že za stržené peníze za dvě své holčičky přežije s třetím dítětem nejhorší dobu.

Zde, zůstává nám, drazí, není-liž pravda, rozum státi...

3. Nahlédněme raději do dnešního evangelia a ťažme se, co se stalo, když rodiče Ježíšovi nenalezli pacholete mezi příbuznými a známými? Evangelista oznamuje, že *»nenalezše ho, navrátili se do Jerusalema, hledajice ho. I stalo se, po třech dnech našli jej v chrámě, an sedí mezi učiteli, poslouchaje jich a dotazuje se jich. Děsili se pak všichni, kteří jej slyšeli, nad rozumností a odpověďmi jeho.«*...

Že Josef a Maria našli Ježíše v chrámě, sedícího mezi učiteli, rozumně jim odpovídajícího a dychtivě se jich dotazujícího, kdož by se divil? Miloval-li nade všecko Otce nebeského, miloval též nade všecko jeho dům, t. j. chrám. Ostatně to není žádné špatné znamení, má-li kdo opravdovou zálibu v chrámě a chodí-li do chrámu, aby Boha uctil, slovem Božím se vzdělal, svátostmi se posvětil a modlitbou se posilnil. »Do kostela chodíme — dí sv. Jan Zlatoústý (Hom. o potupení smrti 7) — ne proto, abychom do něho chodili a v něm meškali, nýbrž abychom nabyli hojného užitku pro svou duši.« Je-li tomu tak, nechod' nikdo do kostela z chlouby, abys ukázal lidem své pěkné roucho nebo pěkný klobouk nebo něco podobného! To by byla záliba v chrámě nepravá. Ta by ti milosti u Boha nezískala...

4. Jaký dojem učinil asi na zarmoucené rodiče 12letý Ježíš, když jej uzřeli? *»Divili se,«* dí evangelista a dodává: *»I řekla matka jeho k němu: Synu, proč jsi nám tak učinil? S žalosti hledali jsme tebe.«*... Věřím rád, že jim Ježíš způsobil tím, že se jim na

čas ztratil, žalost; ale způsobil ji nechtěje, nerad, ne svévolně, nýbrž jedině proto, že více miloval Otce nebeského nežli své pozemské pěstouny, jež miloval pouze jakožto náměstky a zástupce Boží. Než nejeden syn a mnohá dcera své rodiče zarmucují, protože nemají lásky ani k Bohu ani k nim.

Podobně naopak mnozí rodičové, nejeden otec, nejedna matka způsobují nesmírnou bolest a těžkou budoucnost svým dětem. Čím? Že »se jim ztrácejí«, t. j. že je z jakékoli příčiny (rozvod, sebevražda) opouštějí. Stalo se na př. v Plzni léta Páně 1929: Rotmistr F, který žil v bídě, umínal si povraždit celou rodinu. Ale zabil jen sebe a ženu; připravit o život dítě neměl již odvahu. Když jej na svatém poli pochovali, přivedli ke hrobu synáčka-sírotka. A hle, dítě, kterému nebylo ani 6 let, vyslovilo tato překrásná slova: »Já jsem již tatínkovi odpustil.« Bylo tudíž lepší nežli jeho otec. Ukázal heroismus, kdežto otec, ač nechci býti jeho soudcem, projevil zbabělost. Kdyby byl to své dítě miloval láskou křesťanskou, byl by býval schopen vzíti mu pro neutěšené poměry finanční sebe a matku? . . .

5. Slyšme nyní, co odpověděl dvanáctiletý Ježíšek na výtku svých pěstounů! *»Co jest, že jste mne hledali? Zdali jste nevěděli, že já musím býti v tom, co jest Otce mého?«* A oni neporozuměli slovu, které byl k nim promluvil.« . . . Čemu že Josef a Maria neporozuměli? Čemu? Že Pán Ježíš bude se obírat tím, co jest Otce nebeského. Že bude o něm rozmlouvat s lidmi, až bude dospělý a započne svůj úřad učitelský — to sice chápali; tomu však nemohli porozumět, že by měl konati dílo vykupitelské již ve dvanácti letech.

Tak se může státi, milí rodičové, též u některého z dítek vašich, že ho předejde milost Boží zvláště mocným způsobem a vstoupí do srdce jeho patrnou náklonnost k nějakému duchovnímu povolání, na př. ke stavu kněžskému nebo klášternímu. Stane-li se tak, nebraňte svým dítkám, k čemu se kloní jejich srdce, kdybyste i předvíдали, že se nebudou míti zrovna příliš skvostně!*) Každý si má zvoliti povolání, k němuž jej Bůh volá. Pak bude plniti vůli Boží a bude šťasten i v tom, co nazývá svět odříkáním.

Zbožný Francouz Josef Martin v Alençonu měl 9 dětí. Čtyři mu zemřely v útlém věku, 4 pak dcery vstoupily do kláštera, stavše se snoubenkami Ježíše Krista. Nejmladší se jmenovala

*) Hus sám o sobě napsal, že šel na kněze proto, aby měl dobré bydlo, měkké roucho a byl lidem vzácný. Dnes by tak napsal málokdo. (Poznámka pouze pro čtenáře.)

Teresie. Tuto miloval ovdovělý otec nejvíce a nic jiného si nepřál, než, aby u něho setrvala až do jeho smrti. Ale právě tato, nejmladší, Terezička, jevila nejpatrnější náklonnost k povolání duchovnímu. Všecka její touha od nejútlejšího věku směřovala k jedinému cíli: zasvětit se Kristu Pánu v klášteře Karmelitek. Ale jak starší sestra Marie, podobně i otec byli toho mínění, že je k tomu ještě příliš mláda (ještě ne 15 let), a přičiňovali se všemožně, aby od svého záměru ustoupila.

Ale Terezička se svého úmyslu nevzdala. Jednoho dne r. 1887 po vroucí modlitbě vyhledala otce v zahradě, kdež na lavičce seděl pohřížený do modlitby. Usedla k němu a dala se do pláče. Otec se na ni něžně zahleděl a přituliv její hlavičku k sobě, jal se vyzvídati: »Svěř se mi, malá moje princezničko, se vším, co máš na srdci!« A Terezička, hle, již přednáší mu prosbu, aby směla ona, holubička, opustiti potopu světa a usednouti v bezpečné arše, klášteře Karmelitek. Otec uslyšev to, propukl v tichý pláč, ale ani slovíčkem nic nenamítal proti úradku Božímu... A vy již, nejmilejší, víte, že se z jeho dcery stala po celém světě katolickém vroucně uctívaná světice... Zde bych mohl řeč svou ukončiti, kdybych vám ještě nechtěl připomenouti, jak se dnes ukončila pout sv. rodiny do Jerusalema.

6. Jak? »*Pán Ježíš sstoupil se svými rodiči a přišel do Nazareta a byl jim poddán.*« ... Sestoupil s nimi s hor, na nichž ležel Jerusalema, a přišel do svého domova Nazareta. Byl tam svých pěstounů poslušen a plnil věrně jejich rozkazy a přání. A to pro vás, synové a dcery, abyste nezapomínali, že máte svých rodičů poslouchati... Proto se dnešní evangelium předčítá, abyste si z Ježíše vzali příklad.

7. Konec pak tohoto krásného evangelia zní: »*A Ježíš prosperoval moudrostí a milostí a věkem...*« Tento duševní pokrok Pána Ježíše jest pro každého křesťana, zvláště pro mladého, pobídkou, aby se ustavičně vzdělával a ve všem dobrém pokračoval. »Dobré činíce, neustávejme!« dí sv. Pavel (Gal. 6, 9). Sv. Augustin: »Kdo nepokračuje, couvá.« Císař římský Titus: »Nulla dies sine linea — žádný den bez čárky...«

... Aby se aspoň jedno ze spasitelných zrněk, jež jsem vám z evangelia dnešního vybral a předložil, ujalo a užitek přineslo, zato se pomodleme s Církví svatou: »Podporuj, prosíme, Pane, nebeskou dobrotivostí žádosti prosícího lidu, aby viděl, co má činiti, a měl sílu to, co poznal, vykonati!« Amen.

Více veselosti!

Znám kněze tak velice horlivého a nábožného,*) že mu věru není rovna. Ale tento sluha Páně při tom je společenský, *veselý*, žertovný a vtipný, takže nejen pro svou zbožnost, ale i pro svou *veselost* je oblíben.

Proto si, drazí přátelé, nesmíte mysliti, že zbožný, svatý člověk musí býti zasmušilý a ustavičně do sebe pohroužený; že se musí straniti všech veselostí života a že si snad nesmí ani *vesele* po světsku zazpívat! Nesmíte si mysliti, že nás Církev anebo snad její Zakladatel chtěl míti smutny! To není pravda. I *veselý* člověk může býti zbožný. Ano, já jsem docela přesvědčen, že nejkrásnější zbožnost je spojena s *veselou* myslí a že nejhodnější lidé mívají *veselou* povahu. Básník Goethe praví:

»Kde se zpívá, tam se usad' v klidu!

Neníť píseň dána zlému lidu.«

Protož ani Církev nám nezakazuje *veselosti*. Naopak, celý církevní rok ve svých bohoslužbách jest jaksi rozvedením bible, která z každé skoro kapitoly volá: radujte se! Církev vychovává *veselou* mysl něžnými svátky mariánskými a radostnými svátky vánočními. Ano i pod Kalvárií těší se z vykupitelského díla a o velikonocích volá *veselé* »alleluja«.

A Ježíš Kristus sám? Ach, moji drazí, je to nejen pusté rouhání, nýbrž i neodčinitelná křivda, která nám jej představuje jako nepřítele *veselosti*. Naopak! Pán Ježíš, kterého předcházela prorocká zvěst, že »nebude smutný ani bouřlivý« (Is. 42, 4), byl Zvěstovatelem radosti. Neboť říkával: »Nermutiž se srdce vaše . . . Toto mluvil jsem vám, aby radost má byla ve vás a radost vaše se naplnila!« (Jan 15, 11.) A že na zemi nezaložil žádnou školu zármutku a tesklivosti, že nebyl žádným nepřítelem *veselosti*, zdaž nepoznáváme právě z dnešního evangelia, v němž se vypravuje, že se účastnil svatebního *veselí*? Jak pevně doufám, jistě že hodní svatebčané v Káně Galilejské netruchlili, ale upřímně se *veselili*. Tím více se veselili, že měli mezi sebou vznešené hosty . . .

Biskup Keppler, který uvažuje o tom ve svém spise, přeje si, aby také mezi dnešními lidmi panovalo více upřímné *veselosti*. Aby veselá mysl byla chůvou mládí, jinošskému věku buditelkou sna-

*) J. Málek.

živosti, muži silou a starým lidem odškodněním za životní zklamání. Neboť:

1. *tesklivost duševní škodí, ale*
2. *upřímná veselost prospívá.*
3. *Pročež budme raději veseli! — — —*

1. Já jsem, drazí křesťané, již na 33. rok knězem a za ten čas, věřte mi, že jsem měl tisícero příležitost viděti tváře zarmoucené. A často jsem se v duchu tázal: »Můj Bože, proč je na světě tolik zármutku?«

Znal jsem muže samotáře, který měl velmi slušné postavení, ale byl pořád nevýslovně smutný a s nikým nemluvil. Proč? To bylo jeho tajemství. Slyšel jsem o jedné paní, manželce vysokého hodného úředníka, že není na světě ženy zarmoucenější a tesklivější. Spatřil jsem zármutek v rozličných podobách a setkal jsem se s tesklivou tváří v domech bohatých a chudobných. A poznal jsem, že nic tak neškodí člověku jako přílišná duševní tesklivost. Neboť takový neblahý stav duše je jako bouřlivý příval, který utěšená kvítka po zemi rozmetá.

Avšak, můj Bože, v čem vlastně záleží tesklivost a zasmušilost? To se dá lépe cítit než naznačit. Tesklivý duch trápí se sám v sobě, jest pořád ustrašen a všudy poděšen. Nad přítomností hořekuje a nad budoucností trne. Tesklivý člověk potajmu vzdychá a v samotě slzí. Má zarmoucené oči a zkormoucenou tvář. Jeho řeči jsou plny hořekování a jeho jednání plno smutku. Žádná novina není mu potěšitelná a žádné vyrazení dostatečné. Netěší ho ani líbezný paprsky sluníčka a ani krása nevinné přírody ani přátelská návštěva a shledání. Mnohý zármutkem přemožen jsa nenávidí všechny společnosti a v samotě přednáší svůj bol holým zdem a mrtvým stěnám . . .

Proč tak jedná? Zeptejte se jeho samého! Některý je teskliv z příliš měkkého a citlivého srdce. Jiní opět z chudoby a nedostatku. Některé trápí skrytá nemoc anebo ztráta miláčků, které jim smrt odňala. Jiní se rmoutí pro zmařené naděje a pocíťují v duši uvnitř vyprahlost a odpornost čili pessimismus.

Budeme je, drazí, proto snad káratí? Chraň Pán Bůh! Ale litovati budeme těch, kteří (podle slov Písma) truchlí přespříliš, »jako ti, kdo žádné naděje nemají«.

Litovati jich musíme. Neboť takový zármutek je škodlivý tělu i duši. Což nejsme toho svědky, jak někteří ze zármutku schnou, tratí barvu jako v podzimku stromové listí, tvář jejich bledne, síly

ubývá a oni jako stínové se plouží? Všecko v krátkosti pověděl Šalomoun ve svých Příslovích: »Smutný duch vysušuje kosti... Jako mol rouchu a červ dřevu — tak zármutek člověka škodí srdci jeho... Nic není lepšího nežli veseliti se člověku.«

»Zármutku nepoddávej duše své a netrap sám sebe radou zlou! Nepřidávej duši své zármutku! Nebo mnohé zármutek zahubil.« A to je právě při tom nejhorší, že duše příliš tesklivé upadají do nejstrašnějších pokušení! Neřeknu vám schválně žádný příklad z přítomnosti, naznačím jen, co vypravují dějiny. Sardana-
napal na př. z tesklivosti vrhl se do hořící hranice. Piláta pojala taková zasmušilost, že se v žaláři proklál mečem. Někteří v zármutku skočili do řeky, jiní se oběsili na stromech anebo si prohnali kulí mozek anebo se otrávil jedem. Kdyby se nyní v život probudili, dost možná, že by se styděli.

2. Ach, moji drazí, není-li tedy tisíckráté lépe na tom křesťan, který má *veselou* povahu a dar slz? Který si popláče a zas vyjasní líce?

Či rmoutí vás snad život plný křížů? Tedy vám něco povím.

Za dávných časů žil člověk, který jako druhdy Job přišel o všecko, co měl a čím vládnul. Jmenoval se Eustachius. Nejprve zachvátila morová rána všecku jeho čeleď, pak i všechen dobytek jeho zahynul. Konečně zchudl tak, že se ženou a 2 syny musil se odstěhovat do Egypta. Na této cestě majitel korábu svedl a násilně mu odňal manželku, která byla nadmíru krásná. Brzy nato oba synové byli rozsápáni od lva. Ale Eustach snesl tyto ztráty miláčeků svých s rekovnou zmužilostí; poplakal si, ale nezoufal. *)

My tomu sv. člověku, věřte mi, nesaháme ve svých křížích ani po kolena a přece naříkáme. Nuže, pryč s tesklivostí ducha! Přílišný zármutek je jako bouřlivý příval, který utěšená kvítka po zemi rozmetá. Mysl veselá jest jako libá rosa, jež nevinná kvítečka k rozkvětu přivádí.

Já jsem to, moji drazí, ve svém kněžském životě často poznal, že pro hodného křesťana není většího štěstí jako mysl veselá, která sobě nepřipouští zbytečných teskností. Říkáme takovým lidem: »To jsou povahy lehké, lehkomyšlné.« Ale to jen říkáme — a potajmu jim jejich veselost závidíme. Proč závidíme? Protože jim prospívá.

Věru, takový nevinně veselý člověk snáší všecko milerád pro Boha a v křížích sobě nestýská. Na protivníky se neumí hněvat a

*) Fr. Malý, Čtrnácte svatých pomocníků.

nemstí se. V nemoci a bolestech je trpělivý a všechno činí s laskavou radostí, protože nebeská krůpěj veselosti mu všechno oslazuje.

Gallenus, jeden z nejslavnějších lékařů starověku, napsal ve svých knihách, že mnozí pouze rozveselením z nemoci povstali, neboť veselá mysl je nejlacinější lékař. Hypokrates, který vynalezl znamenité přísloví: »veselá mysl půl zdraví«, předpisoval každému duševně chorému tyto léky:

Spokojenost, štědrost, mysl veselá
jsou tobě nejlepší lékaři těla.

Ach, moji drazí, nedivte se tedy, že nás i matka Církve kolem sebe nejraději vidí jako nevinně veselé dívky! Slovník A. M. Weis ve svých dějinách dokazuje, že v oněch stoletích, kdy živá víra ovládala srdce lidská, bylo také mezi lidmi nejvíce upřímné a veselé myslí. Gnostikové a Manichejci, kteří svými náboženskými výstřednostmi ubíjeli každý veselý záchvěv srdce, byli od církve zavrženi.

Zato pravověrní poustevníci a mučedníci v pouštích vedle práce a modlitby si vesele prozpěvovali a na popravištích se usmívali. Hvězda pouště sv. Antonín byl tak veselý, že jej cizinci poznávali podle jasu tváře — a byl živ 100 let. Sv. Arsen prodloužil svůj věk na 120 a Pachomius na 110 let. Sv. Pavel poustevník dosáhl roků 113 a veselý Romuald 120.

Ve středověku byl to hlavně sv. František z Assisi, kterého i nekatolíci nazývají »virtuosem veselosti, nejšťastnějším člověkem, bratrem Immerfroh«. Tento sluha Páně byl už od přirozenosti veselé povahy, rád zpíval a písně skládal. Už jeho pohled každého rozveselil a vábil k němu ptáčky a zvířata polní. Přicházely ovce a lízaly mu ruce. Přicházeli zajáci a srnci a odpočívali v jeho lůně. Vlastovky usedaly na jeho ramena a projevovaly mu svou lásku šveholením. Není-li to, drazí, důkazem, jak byl ve své chudobě spokojen? Kdo rád mluví i s nerozumnými hovádky, jako sv. František, ten ukazuje, že ho uvnitř v srdci nic netrápí, že je sám sebou spokojen a že je veselé myslí. Taková veselost myslí líbí se Bohu, neboť Písmo sv. dí, že »veselého dárce miluje Bůh«. Taková veselost myslí bývá ovšem údělem pouze lidí hodných, nevinných a prostičkých a budívá závist pyšných, kteří uprostřed hojnosti bývají tesklivi a hledí na tento svět okem zasmušilým.

Sv. František ani u svých spolubratří netrpěl žádné zasmušilosti, říkávaje, že smutek zapuzuje ctnost. K jednomu, který se sklopenými zraky chodil, pravil: »Hříchy musíš, bratře, ovšem

oplakávati, ale pročpak bolest svou nosíš na odiv? Pros Boha, aby ti odpustil a popřál myslí veselé! Pro sluhu Božího se nesluší, aby ukazoval pořád zakaboněnou tvář.»

3. Drazí křesťané, nejsme-liž i my Božími sluhy? Nemyslíte, že je přece jen lépe se trochu přemoci a neukazovati tváře zachmuřené? Nuže tedy, prosím vás, *jen s duchem veselým* a ne tesklivým číňme vždycky vše, co konáme!

Jdeme-li do chrámu, krácejme tam s myslí veselou, neboť veselého dárce miluje Bůh.

Pospícháme-li k slovu Božímu, pospíchejme s duchem radostným! Neboť Duch sv. veselým srdcím více milostí propůjčuje nežli truchlivým.

Když udělíte almužnu, dávejte ji s tváří přívětivou, neboť veselého dárce miluje Bůh. Když se něčeho z lásky k Bohu odříkáte, odříkejte se s myslí veselou, neboť veselého dárce miluje Bůh.

Konáte-li pobožnost a vyzdvihujete-li ruce své k modlitbě, číňte to s duchem v Bohu plesajícím! Sv. Alžběta Durynská při veškeré své mravní přísnosti byla vždy veselé myslí a nemohla vystáti lidí, kteří dělali při modlitbě smutné obličej. Říkala, že chtějí Boha strašiti.

S veselým duchem se tedy modleme i pracujme! S veselým duchem choďme na odpočinek a ráno vstávejme! S veselým duchem známé pozdravujme a přívětivě s nimi rozmlouvejme!

V této příčině by nám neškodilo, kdybychom si vzali příklad z Japonců. O nich píše kdosi*) takto: V Japonsku setkati se lze všude s úsměvem. Japonec přichází ve styk s cizincem i domorodcem jenom s vyjasněnou tváří. Jsou snad tito obyvatelé 1000 ostrovů tak šťastni, že znají jenom veselost? Nepoznali nikdy bolů? Právě naopak! I u nich bída, starost a nemoci mají své domovské právo, nejen u nás. Ale Japonec by to považoval za beztaktnost, kdyby se nejevil vždy přívětivým. Proto se usmívá, i když nejpalčivější bolest otravuje nitro jeho. Považoval by to za provinění, aby svůj smutek vyzrazoval každému člověku a celému okolí. Není-liž to podivuhodný takt a jemnost těchto synů slunce? Chceme-li i my trochu toho taktu ukázati, tedy nemluvme s bližním pořád jen o sobě a svých starostech! Nejsouce tázáni, nevypravujme mu tesklivě o svých zármutcích a strastech!

To budiž výsledkem dnešního rozjímání! Kromě toho vás, drazí, v závěrku ještě žádám: abyste se nedomnívali, že nás Pán

*) Em. Žák.

Bůh rád vidí zasmušilé anebo že lidé veselí nemohou býti zbožní. Právě naopak. Zrovna tak, jako otec pozemský, miluje i Otec všech radostí své dítky veselé, ovšem že nevinně veselé. Amen.

N e d ě l e III. p. E p í f.

Zdraví nade vše.

Jméno Kneipp je každému známo. Avšak málokdo ví, kdože vlastně Kneipp byl? Jeden můj známý tvrdil, že byl profesorem lékařské fakulty kdesi v Německu. Jiný si jej představoval jako nadlesního, jenž sbíral léčivé byliny. Opět jiný jej měl za poustevníka. Zatím však prelát Mons Šebastián Kneipp byl přírodním lékařem, který zasluhuje, aby památka jeho nikdy nezahynula.

Kdo by nebyl slyšel o jeho vodoléčbě, o jeho léčbě bylinami, o jeho »vyměšovací« oleji, nebo alespoň o jeho kostní moučce a Kneippově sladové kávě, kterou rovněž on jako první vynášel a svým pacientům místo zrnkové kávy pítí doporučoval? Farář Kneipp žil v bavorské vesnici Wörishofenu, kam docházelo k němu každoročně tisíce a tisíce nemocných, které léčil s úspěchem úplně nezištně. Již svou velkou imposantní postavou, výrazným dobráckým vzhledem, bystrým postřehem a rychlým rozhodováním vzbuzoval naprostou důvěru u svých pacientů, kteří ho přímo zbožňovali. Od něho odcházeli lidé buď úplně vyléčení nebo alespoň s největším možným ulehčením.

Kneipp byl nejlepším příkladem toho, že k úspěšnému léčení nestačí jen odborné vzdělání, nýbrž je nutna též zvláštní velká láska k tomuto povolání a vrozený talent. Své pacienty vyléčil z jejich neduhů a zároveň je studenou vodou otužoval, aby tak snadno nemocem nepodléhali. Dával jim též dle jejich povolání proveditelné rady pro rozumnou životosprávu do budoucnosti.

Lékařská věda chovala se k němu nejdříve nepřátelsky, později však, když jeho pověst se šířila po celém světě, docházelo k němu každoročně mnoho lékařů »na studie«, mezi nimiž též prof. dr. Hirt z Vratislavské university, který rád přiznal, že Kneipp vyléčil mnoho tisíc nemocných, u kterých pomoc tehdejší lékařské vědy selhala.

Zemřel roku 1897 jako stařec 76letý, zanechav po sobě jasnou památku a některé spisy. V jedné ze svých knížek píše takto: »Budeme jednou skládati počet Bohu z toho, jak jsme nakládali se svým zdravím. Jestliže Pán Ježíš tolika nemocným zdraví navrátí, je toto vzácným darem života, a křesťan má za povinnost o ně pečovati.«

Nuže, nejmilejší, čím a kterak bychom měli o tento svůj poklad pečovati? Podle (pražského starého) katechismu 1. *střídmostí*, 2. *čistotou*, 3. *mirou v práci a odpočinku* a 4. *krocením náruživosti* . . .

1. . . . Pravím: *střídmostí v jídle a v pití*. Písmo sv. dí: »Nebud při žádném hodování lakotný (t. j. přílišného jídla žádostiv) a nepouštěj se do krmě každé! Neboť z mnohých pokrmů bude nemoc. Pro obžerství již mnozí umřeli, ale kdo střídmý jest, přidá sobě života« (Sir. 37). Co tuto Písmo sv. hlásá, nedosvědčuje-li i zkušenost? Každý lékař vám řekne, že velmi mnohé nemoci nepocházejí od ničeho jiného nežli od špatného trávení, a špatné trávení má svůj původ obyčejně od nestřídmosti v jídle a pití. Pročež praví přísloví: »Mnoho jídel, mnoho nemocí. Kde pití a hody, tam i choroby«. Zato však: »Krátká večere, dlouhý život«.

Nikdo tudíž nemůže zapříti, že se církve moudře stará o naše blaho tělesné, když nám občas přikazuje mírný půst. Zdržováním od masa nás vede k tomu, abychom v pokrmech střídajíce, zdraví svému sloužili. Újmou v jídle, zvláště krátkou večeří, nás pak učí střídmostí, polehčujíc tělu a prodlužujíc život. Synové světa, bohužel, proti těmto předpisům reptají, žádajíce sobě každodenně masa, asi právě tak jako synové israelští, kteří opovrhovali mannou a toužili jen a jen po mase. Ale cože se jim stalo? Když vítr přihnál veliké množství křepelek, pojídali je s takovou hltavostí, že přemnozí umřeli a pochováni byli na místě, které se napotom nazývalo: »Hrobové žádosti«.

2. . . . Vedle střídmostí lze o zdraví pečovati též *č i s t o t o u* *t ě l a a p ř í b y t k u*.

Předkové naši říkali: »Vzduch — otec, voda — matka«. Co tím chtěli naznačiti? Voda jest matkou, protože umývá tělo, přispívajíc takto k jeho zdraví. Čistota jest půl zdraví. Voda mimo to čistí prádlo, umývá nádoby a čistí naše obydlí. Vzduch — otec! Kdo se ustavičně na zdravém pohybuje vzduchu, bývá zdravější nežli člověk, který žije v místnosti neustále uzavřené. Že velice chybují lidé, ať bohatí nebo chudí, kteří svých příbytků nevětrají, o tom nechať vás, drazí, přesvědčí tento skutečný příběh!

»Byl jsem jednou volán k nemocnému rolníku, o němž mi vypravovali, že již již umírá. Hned při prvním kroku do světnice, která se podobala spíše snůšce lidské bídy nežli obydlí rolníka, byl jsem zápachem hniloby a nepříjemných výparů tak zaražen, že na mně vystoupil pot a závrať se o mne pokoušela. Představte si malou, nízkou světničku a v ní při dosti mírném počasí přetopená kamna, pod nimi hejno kuřat, pod lavicí nemocné podsvínče, okna mechem a papírem ucpaná! K tomu si přimyslete, že tam bylo 12—15 diváků, kteří, chtějice nemocnému sousedovi projevit soustrast, svými výpary jeho okolí v pravém slova smyslu otravovali, takže jsem se pranic nedivil, že se ubožák nacházel ve stavu jakéhosi omámení, podobného smrtelným mdlobám. Rychle jsem otevřel okno, vzdálil sousedstvo a poručil nemocného odnésti do vedlejší komory, kterou jsem dříve jalovcem vykouřil a provětral. A cože se nestalo? Nemocný se zotavil tak, že mohl přijmouti svátosti a co divnějšího: za 14 dní byl zdrav . . .« (Ziervogel, Milosrdný Samaritán, str. 60).

3. . . . Pečujme o život a zdraví m í r o u v p r á c i a o d p o č i n k u ! Nebuďme nikdy bez práce! Neboť práce slouží jednak k dobývání denní výživy, jednak přispívá k zachování zdraví, přivádějíc do oběhu krev. Jako voda, nepohybujíc se, hnije, podobně i krev lenochova se kazí a lenoch sám dříve nebo později ochuraví. Avšak práce nesmí našich sil přepínati! »Zalévá-li se rostlina mírně, roste. Je-li vodou zaplavena, hyne. Tak i síla tělesná roste prací mírnou, ale prací přílišnou se ničí.« (Plutarch, Spirago.) Přílišná práce, jsouc proti přírodě, nemůže ke zdraví sloužiti právě tak jako příliš velké odpočívání u člověka, který se dobře sytí.

4. . . . Pečujme konečně o své zdraví, krotíce s v é n á r u ž i v o s t i ! Cože jsou náruživosti? To jsou šelmy, jež nutno držeti na uzdě. Krotitelé udržují šelmy sobě svěřené na uzdě tím způsobem, že stále upřeně na ně hledí, nespouštějíc jich ani na okamžik z dohledu. Nepohlížejí však pouze na tělo, ale hledí jim upřeně do očí. Jen tak je totiž bestie v klidu. Jen tímto způsobem se dá ovládati. Běda krotiteli, který se na chvíli zahledí jinam. Život jeho se ocitá v nebezpečí.

Buďme i my krotiteli šelem, myslím totiž: svých náruživostí a ničemných náklonností! Chceme-li s nimi něco pořídit, nespouštějme jich ani na okamžik se zřetele! Jinak nás svými spáry zdrtí . . .

. . . »Devět lidí z deseti jsou vytrvalými sebevrahy,« tvrdí jeden americký lékař. »Devět z deseti příliš mnoho jedí. Poloviny, často čtvrtiny toho množství potravy, kterým zatěžkávají svůj žaludek,

by postačilo, aby je zachovalo zdravými a svěžími. Ale lidé nemohou odolatí vášni labužnictví a sami si přivolávají různé nemoce.

Devět lidí z deseti neví, co mají jísti. Jedí hniјící věci, pijí jedy, nesprávným míšením potravin vyvolávají v žaludku těžké procesy kvašení, napomáhají škodlivým chemickým sloučením a nevyhnutelně onemocní.

Devět lidí z deseti *spí* velice málo. Vydrží dlouhé hodiny seděti v zakouřených místnostech a dráždí své nervy alkoholem a kávou. Krátkého spánku je málo k obnově jich sil. Odsuzují se k pomalému umírání nevyhnutelnému.

Devět lidí z deseti *nežije skutečnosti*. Někteří žijí minulosti, jež je pro ně věčnou výčitkou. Jiní zase myslí jen do budoucnosti, která se jim zdá truchlivou a zoufalou. Ale nemocný duch nevyhnutelně podrývá síly organismu.

Devět lidí z deseti zkracuje si život tím, že *holdují vášním*. Víno, tabák, kokain, závist, nenávist a nepřejícnost urychlují jich smutný konec.

Devět lidí z deseti příliš *mnoho pracuje*. Příliš pospíchají. Jsou netrpělivi a nespokojeni. Devět lidí z deseti nezná zákonů zdravého života. Ale neznalost zákonů neomlouvá vinníka. Z toho důvodu devět lidí z deseti umírá předčasně, devět lidí z deseti jsou vlastně — sebevrahy . . . » (Nový říjen, 24./11. 1926).

Dr. posluchači! Tělo je schránka a nástroj nesmrtelné duše a chrám Ducha sv. Tělu našemu rovné tělo sám Syn Boží přijal na sebe a jednou je chce vzkřísiti k životu novému. Kdo by se tedy neměl snažiti už z těchto důvodů tento chrám nesmrtelné duše a schránku Ducha sv. co možno nejdéle zachovati? Nejvíce prospějeme tělu svému *střídmostí, čistotou, mírností a sebezáporem*, jak jsme právě slyšeli. Čiňme tudíž tak a ostatní ponechejme Pánu Bohu, který nejlépe ví, kdy nám má k odchodu pokynouti. Amen.

N e d ě l e IV. p. E p í f.

Venti et mare.

Záhuba největšího loďstva na světě. Když královna Alžběta Anglická dala popravití nešťastnou Marii Skotskou r. 1587, vypravil král španělský Filip II., hlava katolického světa, obrovské loďstvo o 129 lodích dne 12. července 1588 v čele s vévodou z M e d í n y

Sidonie. Avšak Filip II. se šeredně přepočítal se svou t. zv. Nepřemožitelnou armádou. Angličané bez rozdílu náboženství povstali na obranu své země. Lord Howard měl sice jen 80 lodí s 9000 námořníky, ale zato výborné podvelitele, a pak lehké lodi anglické unavovaly těžké koráby španělské. Osm zápalných lodí, jež byly za noci nazdařbůh poslány do francouzského přístavu Calais, přimělo Španěly, že nechali odvinouti lana a setrvali na širém moři.

Tu anglické loďstvo, vrazivši mezi ně, odřízlo jim návrat do přístavu a zasypalo je strašnou střelbou, pokud střelivo stačilo. Odvaha španělská byla rázem zlomena a veliký vítr přinutil admirála Sidonii, aby si hledal kolem severního Skotska zpáteční cestu do vlasti. U Orknejských ostrovů však zachvátila je děsná bouře, která vehnala lodi na úskalí. Pobřeží skotských ostrovů bylo poseto mrtvolami, 11.000 Španělů zahynulo na březích irských a pouze trosky loďstva o 53 lodích se vrátily do přístavu La Coruna. Hrozná »armáda« byla poražena k veliké radosti Angličanů, kteří razili na památku peníz s latinskými slovy: »Dechl Bůh a rozprášení jsou«.

Zde poznáváte, nejmilejší, jak hrozně dovedou řádití vlny mořské. Jestliže dokázaly zničit největší loďstvo na světě, jak snadno mohly potopiti lodičku, na které se plavil Mistr s apoštoly! Představte si, prosím, živě děj, který jsem vám před chvílí předčítal z knihy evangelií!

Nedávno ještě svítilo nad *mořem* slunce. Ještě nedávno třpytily se jako nějaké zrcadlo mořské vody. Utěšené ticho panovalo na všech všudy stranách. Až tu pojednou *vichr* mocný způsobil vlnobití. Hněvivé vody tvořice děsné propastí počaly sebou zmítati. Loď se přikrývala vlnami a mezi plavci rozléhal se nárek: »Hyneme, hyneme!«

To všechno se, drazí, odehrávalo ve chvíli, když v zadní části lodi na podhlaví odpočíval Pán moře, jak píše sv. Marek (4, 38). Tedy právě tenkrát že bouřily vlny mořské, když Pán Ježíš spal na lodi? Anebo právě tenkrát spal Kristus, když nad ním vlny mořské bouřily? To je konečně stejné. Jisto však jest, že na jezeře Genezaretském zuřila krutá bouře, kterou způsobili vichrové.

Mořem se dle výkladu sv. otců vyobrazuje tento svět. Neboť jako na moři panují bouře, podobná vlnobití panují i na zemi. A jako jenom vichrové způsobují vzbouření vod mořských, podobně *určiti vichrové* jsou příčinou i bouří zemských. Jací asi vichrové vzbouřili i dobu naši? Ach, duše křesťanské, to zkoumejme v roz-

jímání dnešním! Je to I. *vichr zdivočilého učení* a II. *vichr zdivočilých mravů*. Až se o tom přesvědčíme, vizmež, co *proti tomuto zlu podnikají* III. *kormidelníci států a národů!* . . .

I.

Na utěšeném a pokojném moři pokojná a utěšená bývá plavba. Slunce se na jasné a modré obloze líbezně usmívá, moře se leskne, plavci prozpěvují a cestující jsou klidni a spokojeni. Ó, nejinak než radostně a lehounce pospíchá loď k žádoucímu břehu, když se jí žádný odporový vichr nestaví na odpor.

Zde máme, nejmilejší, nebo lépe řečeno: zde bychom měli vypočtený svět, řeknu více: vypočtenou církev, vypočteno živobytí, vypočtenou plavbu naši, kdyby se učení Krista Ježíše, jenž kormidelníkem lodi jest, ode všech zachovávalo. Šťastně by se ke břehům věčnosti plavili synové Adamovi, kdyby se všichni podle učení Kristova spravovali. Či nemyslíte, draží? Já alespoň vím, že toto učení odpovídá všem potřebám lidského srdce a hodí se pro každý stav, stáří, pohlaví a národ. Pročež v něm našli už milionové své největší štěstí a útěchu v životě i při smrti. Nemůže býti ani jinak, neboť »od Pána se učití musíme«, dí evangelista Matouš, »chceme-li naleznouti odpočinutí svým duším.« (11, 29).

V křesťanském náboženství není ani nejmenšího, co by odporovalo zdravému rozumu nebo co by člověka nezušlechťovalo. A přece, hle, proti němu povstávají náboženští novotáři neboli církevníkřižáci, kteří zvláště do naší vlasti a do našeho národa přinesli vichr podobný ondy bouři mořské. Vnikla sem církev metodistická, povstala sekta československá. Americký protestantismus v naší vlasti tajně pod rozličnými »Školami řečí, vojenskými domovy« a v poslední době v tak zvaném »Obrodném hnutí mladých křesťanských žen« propaguje Ymka a Ywka . . .

A co mám říci o rozmáhání se nevěrectví a *materialismu*? Nauka Kristova úplně objasnila nejvznešenější cíl člověka a všeho tvorstva a klade na srdce vznešené ctnosti, jako: lásku ke bližnímu, pokoru, mírnost, trpělivost, lásku k nepřítelům, chudobu, samé to ctnosti, jež byly dosud zcela neznámy a jichž by byl mimo Krista žádný člověk nevynalezl. Avšak tyto ctnosti se nynější zdivočilé, materialistické době nelíbí.

Zatím, co Kristus učí pokoře ducha a podrobení se rozumu ve služebnost víry, jí se líbí pýcha a domýšlivost. Ejhle, zdivočilost! Zatím, co Kristus učí tichostí, lásce, mírností, trpělivostí, oni kážou

mstu, hněv, neústupnost. Ejhle, zdivočilost! Zatím, co Kristus učí poslušnosti, oni doporučují vzpouru a volnost, zvláště ve mravích. Zatím, co Kristus učí poslouchati Církve Boží, oni svádějí k odpadlictví. Ejhle, zdivočilost! Kristus volá: »V Zákoně Božím co je psáno? Kterak tam čteš?« Nikoli, co v zákoně psáno jest, volají oni, ale čiň, co ti káže tvůj cit a vášně! Není-li to ovoce špatně pochoopené svobody?

II.

Každý člověk od přirozenosti touží po svobodě; to je náklonnost dovolená. Ale nepostaví-li se jí jistá hráz, tedy se mírná svoboda proměňuje ve zdivočilost mravů. A čehože jsme svědky času přítomného? Sudťte sami, zdaž nevzplanuly náruživosti lidské bez míry? Kterak by nevzplanuly, když je nevěrecké a materialistické učení nynějšího světa podpálilo? Svoboda se proměnila v neústupnost a vzpurnost, zkrátka ve mravní zdivočilost.

V denním listě píše kdosi takto (Nár. Pol., St. Nikolau): »*Choroba doby*. Světová válka zanechala v lidstvu hluboké brázdy. V tom zápase o existenci, v tom hromadném vraždění, v tom rafinovaném ničení lidských životů zmizel smysl pro bezpečnost osobní, jakož i majetkovou. Ale od války uplynulo již bezmála 12 let, snad dosti dlouhá doba, aby lidská společnost potlačila vzbouřené zvířecí pudry a zbavila se oněch šelem v lidské podobě, jež pro nicotný lup dovedou vyvraždit celé rodiny! Zatím denní tisk jest pln zpráv o loupežných případech a o pokusech lupičů bezohledně střílejících na klidné občany. Bezpečnost osobní a majetková proti době předválečné velmi poklesla. Ve mnohých krajinách žijí lidé na samotách v nekonečném napětí z obavy pro útok lupičských tlup, které bezohledně ničí majetek, surově vraždí nevinné oběti, ani malých dětí nevyjímajíc. Ve mnohých osadách musejí občané sami, opatření jsouce zbraní, hlídati statky proti útočníkům. Bezpečnost na cestách tak poklesla, že lidé dělají veliké zacházky, aby se možnému přepadení vyhnuli. A ve městech za hodin nočních není o mnoho lépe; neboť je znát, že mnohého výrostka přímo svrbí v kapse nůž, proti netušícímu chodci nenamířený aneb nepoužitý ve rvačce uměle vyvolané.«

»Tyto poměry nevytvořily se jen v našem státě, ale jsou státy, kde je zločinnost ještě rozšířenější a kde ony lidské šelmy jednají s větší rafinovaností nežli u nás. Ale přece jest nutno nad tím se zamyslet, pátrat po příčinách tohoto zjevu a přemýšlet o prostředcích k zamezení šíření této nemoci doby. Nelze už omlouvat

všecko šmahem dobou válečnou. Je to sám duch zdivočilé doby, duch, kterému musejí národové a státy čeliti s veškerou energií a se všemi prostředky . . . » Tak denní tisk . . .

III.

Nuže, kterak asi této *zdivočilosti* čeli stát náš? Ptám se raději: Kterak státy ostatní? Ach, nejmilejší, celý svět se brání bezbožectví a nemravnosti! Souběžně ve všech státech zdvihá se odpor proti rozkladným ideím a proti šíření nemravnosti. *Italie* začala s ostrými příkazy proti veřejné nemravnosti, zavedla opět náboženství do škol a usiluje silně o zvýšení mravní úrovně národa. To jsem na své vlastní oči s radostí pozoroval. *Maďarsko* vystoupilo proti neslušné modě a zakazuje i klení na veřejných místech. *Německo* připravuje zákon proti pornografické literatuře, která otravuje mládež. Jest zesilován dozor na představení biografická i na knihy a časopisy, jež dostává do rukou mládež. Znemravňování mládeže vede vždy k revoluci a státy si nyní revoluci nepřejí. Demokracie, která se chce udržeti, musí podporovati ideály mravnosti a poctivosti a potíratí vše, co tělo národa rozkládá. Dokonce i v *Anglii* byl odhlasován zákon proti bezbožectví, které šířili někteří učitelové ve školách nedělních. Děti tam byly vychovávány na komunisty . . .

A *u nás*? Ach, tak se mi zdá, jakoby Spasitel náš spal, nevěda, co se *u nás* děje. Ale On nespí, nýbrž pozoruje všechny víchry, které se strhly na zemi. Vidí *vichr zdivočilého učení*. Vidí *vichr zdivočilých mravů*. Pozoruje jednání *kormidelníků*. Slyší i nás, kteří voláme: »Pane, zachovej nás! Hyneme! Vstaň, přikaž vichrům! Propůjč, aby převrácené učení přestalo! Propůjč, aby divoké naruživosti zkrotly! Uděl kormidelníkům států dar moudrosti a síly a popřej tiché pohody a spokojenosti!« Amen.

N e d ě l e V. p. E p i f.

„*Sinite utraque crescere.*“

Drazí posluchači, vždy, kdykoli zahlédnu, že ve zlatém rounu dozrávajícího obilí hoří červenofialový koukol, vybaví se mi v mysli obsah dnešního evangelia, t. j. obraz dvou světů, které představují: *klas a koukol*. Představte si tyto byliny!

Semena obou vylétla současně z pilné dlaně rozsévačovy. Vzklíčila týmže časem a spočátku ani bystrý zrak hospodářův nerozeznal plevy od osení. A když se přece lstivý nepřítel zřetelně projevil, nedalo se již proti němu zakročit bez nebezpečení pro ty, které ho nezištně chránily: Pro skromný, požehnaný klas. A tak rostly v bratrské svornosti: plevy i obilí. Táž země mateřsky oba sílila, tytéž mraky osvěžovaly je zúrodnujícím deštěm, totéž slunce volalo je do květů. Kteréhosi májového jitra rozkvetly také skutečně oba. Obilí metalo, ověšujíc cudně klas svatebním závojem zaslíbení, zatím, co se koukol fialově-purpurově rozhořel, jakoby nezkrtnou živelní vášní. Podobal se rozmarné panence ve fialové sukničce, zatím, co klas připomínal skromného muže, který v první řadě myslí na svůj úkol.

Pro oba přišel však konečně též den velkého rozhodnutí. Osud v podobě statného hospodáře jedním rozmachem modrostříbrné kosa podřel klas i koukol. A tehdy teprve došlo ku pravému zhodnocení: plevy byly odděleny od hodnotného zrna, jenom krátkou chvílí spočíval ještě v objetí klasů a pak svařl. Potom si ho již nikdo nevšímal, jako si život nevšímá těch, kdož si z jeho darů vybírají pouze požitky a opojení.*)

Klasy a koukol — zdaž opravdu nepřipomínají nám dva druhy křesťanů: *hodné totiž a špatné*? Ach, ovšem! Ale jako trpěl hospodář koukol mezi pšenicí až do žní, podobně trpí Pán Bůh hříšníky mezi spravedlivými až do dnešního dne. Činí to předně z milosrdné shovívavosti ke hříšníkům, jimž času k pokání popřává, netouže po jejich zahynutí, ale žádá je napravení. Za druhé z lásky ke spravedlivým, jimž takto poskytuje příležitost cvičiti se v trpělivosti, tichosti, shovívavosti, čistotě a milosrdenství, aby si získali zásluhy pro nebe.

My pak, ctitelé a posluchači slova Božího, čemu bychom se z této okolnosti měli učit? Čemu? 1. *Nad převráceností tohoto světa nezoufat*, 2. *jeden ke druhému býti shovívaví* . . .

1. . . . Představme si v duchu křesťany Kolosenské, s jakou asi uctivostí a pozorností ve svém shromáždění četli a poslouchali epístolu neboli dopis, který jim byl zaslal sv. Pavel a z něhož úryvek jsme právě slyšeli! Kterak je dojímalo, když jim v něm doporučoval »srdečné milosrdenství a dobrotivost, pokoru, mírnost a trpělivost«? S jakými sladkými pocity přijímali jeho přání, aby především a nadevšecko »měli mezi sebou lásku a pokoj«? Ani, myslím, nebylo tak tuze třeba na srdce jim klásti, aby všecko, »cokoli

*) Q. M. Vyskočil.

v slovu a skutku činili,« ve jménu Pána Ježíše konali. Neboť duch víry, lásky a solidarity převládal tehdáž v srdcích jejich.

Než jako se mění čas, tak během staletí se změnil i duch času. Pozorujme na př. čas náš a vizme, jak špatný duch i mezi křesťany panuje! Snad vás docela naplňuje zármutek a ošklivost, když pozorujete, kterak ubývá zbožnosti a dobrých mravův a kterak se den ke dni rozmáhá nešlechtnost. Možná, že vzdychající ve svém srdci sobě takto naříkají: »Proč to Bůh trpí, aby se jeho sv. zákon tak opovážlivě přestupoval?« Ach, nermuťte se, nevzdychejte, *nezoufejte* a nestěžujte sobě! Hle, služebníci z dnešního evangelia byli též plni nevole, že mezi pšenící vzrostlo tolik koukole, a hned se nabízeli hospodáři, že půjdou a tu neužitečnou bylinu vytrhají.

Ale kterakže se tu zachoval povážlivý hospodář? Přijal jejich nabídku? Dovolil jim dáti se do koukole? Ach, nikoli, nedovolil jim toho, poněvadž se obával, aby snad trhající koukol, nevytrhali spolu s ním i pšenice. Z podobného ohledu i Pán Bůh trpí zlé lidi mezi hodnými. Neboť kdyby byla vyhlazena zlost bezbožných, utrpěla by zásluha spravedlivých. Kdyby nebylo na světě tyranů, nebylo by mučedníků. Kdyby nebylo utiskovatelů, nebylo by trpitelů. Kdyby nebylo utrhačů, pomlouvačů, klevetníků, nemohla by se u jiných osvědčiti tichost, pokora, trpělivost, snášelivost.

Zkrátka a dobře: zlí jsou na světě ke zkoušení dobrých. Dávají dobrým příležitost, aby se okazali skutečně dobrými. Nač se tedy tak příliš horšit anebo dokonce *zoufat* nad převráceností lidskou? Kdo Boha opravdově miluje, tomu slouží i ten koukol ve společnosti lidské ke prospěchu a ke spasení duše. To je naučení z dnešního evangelia jedno.

2. . . . Druhé pak kterak asi zní? *Buďme* zde na světě *jeden ke druhému shovívaví!* Hospodář na svém poli koukol mezi pšenící, jak jsme slyšeli, trpěl, a jeho vůle byla, aby jej trpěli i služebníci. Trpí-li tedy na světě hříšníky Pán Bůh sám, my proč bychom jich trpěti neměli? Arciť shovívání naše nesmí býti ani slabostí ani nevšímavostí. Když tedy vidíme svého bližního na zlé cestě, nesmíme si mysliti: »Co mně je do toho? Proč bych hasil, co mne nepálí? Každý ať si nese na trh svou vlastní kůži!« Nikoli, tak nemluvme! Neboť by to byla někdy až přílišná, ba hříšná lhostejnost! A katechismus přece velí bližního ode zlého odvracet poučováním a napomínáním, prosbou i slzami, hrozbou a trestem, modlitbou i dobrým příkladem.

Můžeme-li tudíž tím neb oním způsobem hříchu zabrániti, učiníme tak každým způsobem! Je-li však naše horlení a usilování

již předem marné, pak jest na svém místě shovívání, t. j. pak máme trpěti, čeho nelze napravit; pak máme svého bližního poručiti Bohu. Ale pravím ještě jednou: teprv tenkrát, když jsme použili svědomitě všech možných prostředků, abychom bloudícího napravili, smíme své ruce založiti, t. j. býti nečinnými . . .

(Eckert, Životy:) Když sv. Martin založil novou řeholi, spěchali k němu ze všech končin mužové toužící po samotě a dokonalém životě. Avšak kněz a mnich jeden jménem Brikcius se k němu zachoval nevděčně a nepřátelsky. Přišel druhdy k svatému do kláštera jako jinoch zbožný, byl od něho přijat do sboru mnichů a získal si jeho přízeň, ale časem stal se z něho lehkomyšlný prostopášník. Marně napomínal jej dobrotivý biskup a domlouval mu vlídně, aby se polepšil. Zbloudilec odplácel otcovskému dobrodinci svému spíláním a popouzel ostatní mnichy proti němu. Ale Martin nepřestává ho milovati, modlil se za něj a konal za jeho obrácení dobré skutky.

Mezitím klesal Brikcius hloub a hloub, až ostatní mniši poprosili biskupa, aby ho z kláštera vyloučil. Avšak světec nazíraje duchem prorockým do budoucnosti, pravil: »Kristus Ježíš trpěl mezi svými učedníky Jidáše, a já bych neměl v tovaryšstvu našem strpěti Brikcia? Vězte, že muž tento stane se v úřadě biskupském mým nástupcem!« Těmto slovům divili se mniši a Brikcius se jim vysmíval za pošetilého prohlašuje muže svatého, jakým bez odporu již za živa byl Martin. Ale časem se osvědčilo, že světec prorokoval dobře. Neboť se Brikcius mimo nadání obrátil a žil napotom tak dokonale svatě, že po smrti Martinově byl povýšen na stolec biskupský. Církev katolická ctí jej rovněž jako svatého a koná jeho výroční památku dne 13. listopadu.

Bůh trpí na světě hříšníky a netrestá jich v prchlivosti hned, nýbrž svým časem, kdyžtě dlouhočekáním jeho tvrdošíjně byli pohrdli — a my bychom hřešícího spolubratra hned při prvním jeho poklesku měli zatracovati, vzdávajíce se všeliké naděje na jeho polepšení? Tak bychom chtěli spláceti bližnímu, čeho se sami nejvíce lekáme? Ó, budme ke bližnímu takými, jakým jest Bůh k nám: nepohrdejme jím! . . .

Při této příležitosti mě to, drazí farníci, takoruka nutká, abych vám ještě něco vložil na srdce. Vy víte, že od převratu jsou v naší říši mnozí odpadlíci od víry vůbec a pak mnozí evangelíci, pravoslavní, čechoslováci, židé atd. Nezřídka v jedné rodině jsou jednotliví členové různého vyznání náboženského. Nuže, kterak se budeme k nim chovati my — katolíci? Budmež k nim *tolerantní*, t. j. shovívaví, snášelívi! Neboť, byť oni ve věcech víry bloudili,

jsou to přece jen naši bratři a sestry. A jenom lidé nevzdělání a hrubí se prohřešují proti náboženské toleranci, kdežto lidé vpravdě ušlechtilí jsou obyčejně tolerantní. Příklady nechať vám to dosvědčí!

Na kterémśi větším nádraží v sousedním Německu byli někteří úředníci katolíci. Protože měli náhodou volno, odešli, aby se účastnili průvodu o slavnosti Božího Těla. Výhybkář, který byl rovněž katolík a úředníky bezvadně oděné odcházeti spatřil, díval se za nimi smutně. Všimnul si toho inspektor dráhy, protestant, který se ubíral okolo. »Vy byste asi také rád šel na Boží Tělo, že ano?« tázal se podřízeného laskavě. »Ach, velice rád, pane inspektore,« odvětil výhybkář, »ale já mám službu«. Inspektor řekl: »Jen si jděte, dávám vám dvě hodiny volno«. »Děkuji srdečně za laskavost,« zvolal výhybkář. »Ale dovoluji si upozorniti, že zanedlouho pojede rychlík, následkem čehož musím přehoditi kolej«. »Jenom už jděte!« povelil s úsměvem nadřízený úředník a půl hodinky konal službu sám, načež zavolal zřízence jiného... Před člověkem, který si takto váží cizího přesvědčení náboženského, dlužno, drazí, smeknouti...

Než i lidé vysoce postavení bývají obyčejně tolerantní. Papež Pius IX. procházel se samotén prostorami vatikánského paláce, když tu v jednom sále shlédł mladého muže, který v posvátném nadšení stál před obrazem Rafaelovým. Papež se zastavil a chvíľku jej pozoroval, neboť jej považoval za nějakého umělce. Jinoch se ohlédł a učinil svatému otci hlubokou poklonu. Ten se dal s ním do rozhovoru. »Jste bezpochyby malířem, synu můj?« tázal se ho. »Tak trochu«, odpověděl tázaný. »Přijel jsem totiž do Říma, abych se tu v malířství vzdělával; avšak postrádám, bohužel, prostředků, abych mohl studovati na malířské akademii.« »Je-li tomu tak, tedy vám všechny studijní výlohy nahradím sám,« nabídl se Sv. Otec. Načež jinoch ve zřejmých rozpacích zvolal: »Ale to není, Svatý Otče, možné, neboť já jsem protestant!« »To nic nedělá,« usmál se Pius IX. a dodal: »Pro tuto příčinu vás přece malířská akademie neodmítne!«... Stalo se roku 1868. Malíř se jmenoval Jiří Johnson...

Ó, drazí farníci! Buďme vždycky ke svému bližnímu takými, jakým jest Pán Bůh k nám: *Nezoufejte nad ním a nepohrdejte jím! Buďme zkrátka tolerantní!* Nebudemeť toho litovati, až s námi ve svůj soud vejde jednou Ten, kterýž pro milosrdenství činí opět milosrdenství. Amen.

Fit arbor . . .

Kdo chce přednesenému právě podobenství, vyňatému z kapitoly 13. evangelia Matoušova, úplně rozuměti, nechať si napřed přečte kapitolu 13. celou od verše prvního až do posledního! Kristus tu totiž království své připodobňuje nejprve k rozsetému semenu, z něhož čtvrtý tolíko díl padl na půdu dobrou, kdežto tři ostatní díly rozličně zhynuly. Jednu částku, rozsetou podle cesty sezobalo ptactvo. Druhá pro nedostatek vláhy vyprahla horkem. Třetí jest udušena vzrostlým trním. A jenom částka čtvrtá přinesla v zemi dobré hojnou úrodu.

Ale co více? Ani úroda dílu čtvrtého nezůstala bez porušení. Neboť, jak Kristus hned v následujícím na to podobenství připomíná, mezi toto dobré sémě, když lidé usnuli, člověk nepřítel nasil koukole. Takovým způsobem tudíž tři díly semene přišly na zmar a ke čtvrtému se přimísil neužitečný koukol, který není k ničemu, leč aby na oheň uvržen byl.

Tato dvě podobenství, jež se samozřejmě budoucí církve týkala, vypravoval Spasitel věřícím zástupům. Aby se však tito neděsili nebo nestrachovali, říkajíce: »Pane, to nás tedy věrných služebníků bude ve tvém království tak malounko?« — připojil hned podobenství o zrně hořčičném, které je sice nejmenší mezi všemi semeny, ale když vzroste, všechny byliny převyšuje, vyrůstajíc ve strom, na jehožto prostranných ratolestech nebeské se usazuje ptactvo. »Proč se ty, malinké stádečko, neboj!« chtěl říci Spasitel. »Neboť rodící se království Boží na zemi čili Církev katolická je podobná zrnku hořčičnému, jež je sice nejmenší mezi všemi semeny, ale když vzroste, »*fit arbor*«, bývá rozložitě jako nějaký strom«.

Církev Kristova, jak víme, z maličkých počátků opravdu vzrostla v mohutnou duchovní říši, jejíž poddanými jsme také my. Tedy nás bezpochyby zajímá bude otázka, cože k jejímu vzrůstu během staletí přispělo a k jejímu upevnění přispívá? Ať nic nedím, že to byla a je hlavně neviditelná pomoc jejího zakladatele Ježíše Krista, bylo a je to mimo jiné:

1. *slovo Boží,*
2. *vzájemná modlitba laiků,*
3. *dobrý příklad i horlivost některých osob duchovních . . .*

1. ... Neupírám, drazí, že se již ve starověku vyskytovali ušlechtilí jednotlivci, kteří přemýšleli, jak by nedostatečná náboženství a nedobré mravy lidstva zreformovali. Zkoušel to Solon, zkoušel to Lykurg; učil Plato, učil Sokrates, učila škola mudrců stoických, ba i zákoníci a fariseové lid stále v náboženství cvičili. Ale s jakým všeobecným výsledkem? Buď s malíčkým nebo dokonce se žádným. A proč? Protože jejich slovo bylo pouze lidské, nepronikalo, neobměkčovalo, neprorazilo.

Ale evangelium čili *slovo Boží*, které jednak hlásal sám a se kterým rozeslal Kristus učedníky, bylo a je (dle sv. Pavla) »pronikavější nad všeliký meč na obě strany ostrý« (Žid. 4). Co vyvedlo z motanin světských na př. sv. Matouše i Pavla, ne-li slovo Boží? Kolik Zacheů, kteří dříve hráči byli; kolik světáků, kteří dříve svůdníky byli nevinnosti; kolik publikánů, kteří druhdy lichváři byli; kolik pokrytců, kteří dříve tajnými byli bludaři; kolik lakomců, kolik cizoložníků, kolik mstyžádostivých nepřátel slyšením slova Božího se dalo na pokání? Jako by z obou stran ostrý meč srdce jejich bodl, tak zranění, tak omráčení, tak zjinačení odešli od slova Božího. Přišli všeteční žertující — odešli zkroušení srdečně plačící.

Co jsem teď, drazí, pravil o jednotlivcích, mohl bych tvrditi o celých obcích, městech, státech a národech, mezi nimiž slovo Boží po celá staletí bylo hlásáno a se ujímalo ...

2. ... Mluvívá se, nejmilejší, nyní velmi často o laickém apoštolátu, který záleží v tom, že se i laikové zavazují a snaží království Boží na zemi rozšiřovati a upevňovati. Mělať i má za našich dnů Církev sv. mocnou oporu v laicích, kteří jí prokazují dobré služby v radách, na učitelských stolicích, ve spolcích a na knižním trhu. To jest velice prospěšné a útěšné.

Ale protože dle sv. Pavla (I. Kor. 3, 7) »ne ten, kdo sázel, jest něco, ani ten kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst«; protože tedy na Božím požehnání také mnoho záleží, a poněvadž konečně obracení duší jest dílem milosti — požehnání a milost musejí býti vyprošovány podle slov Ježíšových: »Proste a obdržíte!« Pročež čeho je třeba? Aby se členové církve bojující navzájem podporovali *modlitbou*.

A skutečně! Všichni opravdoví apoštolové laičtí, jimž rozkvět církve ležel na srdci, byli milovníky modlitby. Z modlitby čerpali sílu pro svá slova a požehnání pro svou činnost. Mallincrodt předcházel všem v horlivosti obcovati mši svaté. Cestoval-li v noci, zůstával lačný, aby mohl ráno přistoupiti ke sv. přijímání, z něhož čerpal statečnost. Windhorst se rád modlil růženec. O-Conell se

v sezení parlamentu, když měl pronést památnou řeč, v koutku modlil růženec. To byli mužové Boží! Nedivme se, že měli takový vliv na svět a že jejich práci žehnal Pán Bůh! . . .

3. . . . Kterýsi liberální list vydal nedávno krásné svědectví také *duchovnímu stavu*. Čteme v něm toto:

Návštěvou u trapistů. V Pontivy v Bretagni jest klášter, nad jehož portálem vytesáno jest do kamene výmluvné heslo: »*Křížem a pluhem*«.

Klášter tento je totiž obýván mnichy, kteří podle příkazu své řehole věnují se polnímu hospodářství. Po skončených bohoslužbách opouštějí mniši v řadě jeden za druhým budovy klášterní a ubírají se do polí. Jen ti, kteří již pracují v dílnách, zůstávají doma.

Ostatní pracují celý den venku u pluhu, jímž obdělávají tvrdou, skalnatou, skoupou zemi, jež plodí spíše kamení a hloží, než obiliny. Historikové francouzští tvrdí, že mnichové to byli, kteří na úsvitě středověku učili lid polnímu hospodářství. A tato tisíciletá tradice našla v těchto mniších v Pontivy své pokračovatele, neboť tato pustá, neutěšená krajina stala se dnes, co se zemědělství týče, na prvním místě v tomto kraji.

V neděli zástupy venkovanů putují do kláštera, kde prohlídkou jejich hospodářského zařízení, sýpek, chlévů, hospodářských strojů získávají nové zkušenosti pro moderní metody zemědělské.

Tito mniši, kteří podle slov Písma opravdu »v potu tváře dobývají svého chleba«, vyrábějí doma téměř vše, čeho jim je třeba. Jediné hospodářské stroje a knihy kupují, a to za peníze, jež utrží z prodeje dobytka. Sami zvířata neporázejí, neboť maso i rybí, jakož i vejce jsou z jejich skrovného jídelního lístku vyloučeny. Z přebytku, který po koupi těchto nutných věcí zůstává, poděluje klášter okolní chudé.

Jejich život, až na některé zvláštnosti, dané společným životem řeholním, podobá se úplně životu prostého sedláka — život těžké práce, skromnosti a odříkání. Pročež se nedivím, že zbožnost Bretaňců a Bretaněk i jejich věrnost ke katol. církvi je tak příslovecna. (Večer, 19./8. 27) . . .

Ale poslyšte, drazí, ještě jeden příklad!

Z e ž i v o t a m i s i o n á ř e. Unaven přišel misionář do své residence. Od osmi hodin ráno byl na cestě až do pozdního odpoledne. Těšil se večer, že si bude moci odpočinouti. »Pěkně se vyspím a ráno zase s novou chutí do práce! . . .« Nedomyslil, nedomluvil, když bylo zaklepáno na dveře jeho světnice.

»Důstojný otče, můj bratr leží na smrtelné posteli, volá po Tobě, máš mu přinést poslední pomazání.«

»Jak daleko to je?«

»70 kilometrů.«

Misionář přivřel oči, tolik kilometrů dnes již skoro ujel, těšil se tolik na odpočinek . . . Jen několik vteřin to trvalo, misionář pohlédl na kříž a s úsměvem pravil příchozímu: »Hned, milý příteli, se vydáme na cestu; s radostí přinesu tvému bratru poslední pomazání, jen mi budeš musit ukázat cestu, protože jí neznám.«
(Pražský Večerník, 1927.)

Misionáři pracují v zámoří až do vyčerpání. Mají tudíž o rozšíření a upevnění zrna hořčičného zásluhy největší . . .

Celý svět není s to, aby nám vyjádřil, co znamená maličké zrnko hořčičné. Ale Ježíš Kristus, který k němu připodobňuje své dílo, myslím totiž: Církev, nám to vysvětlil. My pak jsme dnes poznali, že ke vzrůstu a upevnění tohoto díla přispívalo a přispívá co?

Předně: příklad a horlivost osob duchovních. *Za druhé:* vzájemná modlitba laiků. *Za třetí:* všemocné slovo Boží.

»Jeť slovo toto jenom zrnko chudé,
kdo však je slyší, věčně žítí bude.«

Amen.

S e p t u a g e s i m a .

Rovnost - nerovnost?

Závist je, nejmilejší, tak stará jako lidské pokolení. Když pekelný duch pozoroval blaženost našich prarodičů v ráji, pukal závistí a ponoukal je, až i svedl ke hříchu. Nepraví-li tudíž správně Písmo, že závistí ďábla přišla na okršlek země smrt, jakožto jeden z truchlivých následků hříchu dědičného? Následují pak ďábla, dokládá Písmo (Moudr. 2, 24—25) — ti, kteří jsou ze strany jeho. Ano, závistiví jsou jen ti lidé, kteří jsou straníky ďáblivými, totiž ti, kteří jsou zlého smýšlení a zlého srdce.

Takový byl Kain, jenž zabil bratra, nevinného Abele. Takoví byli i synové Jakubovi, kteří svého bratra Josefa pro závist nenáviděli, nemohouce naň klidně ani promluvit. Závist osedlala i srdce

nejvyšších kněží, zákoníkův a starších lidu tak, že nevinného Ježíše, původce života a Spasitele světa, na smrt vydali. A kdybychom ještě více zkoumati chtěli v dějinách, co bychom seznali? Že nejčastější příčinou vespolných mezi lidmi svárův a půtek a bojů byla obyčejně závist, t. j. zármutek ze štěstí bližního.

Tento hřích, který bývá zdrojem nesčíslných strastí, vykreslil nám však nejnázorněji božský Spasitel v podobenství o dělnících na vinici. Jedni z nich, jak jsme právě byli slyšeli, byli povoláni na úsvitě, druzí před polednem, třetí v poledne a odpoledne a ostatní před samým večerem. Ale když nastal večer, dal jim hospodář mzdu stejnou — po jednom totiž penízi. I reptali ti, kteříž byli pracovali celý den, řkouce: »Tito poslední jednu toliko hodinu dělali, a *rovními* jsí je učinil nám, kteří jsme nesli břímě dne i horka«.

Aj, aj! Tito dělníci byli tedy nespokojeni, že jim, co se týče mzdy a odplaty, na r o v e ň byli postaveni i ostatní? Ano, ze závisti. Za našich časů bývají mnozí nespokojeni zas s tím, že mezi lidmi, co do věcí vezdejších, panuje veliká *nerovnost*. Já však myslím, že by onino i tito s rovností a s nerovností mezi lidmi jistě nespokojeni nebyli, kdyby v této příčině znali dobře učení křesťanské. Ukáži tedy vám i jim, čemu

I. o rovnosti lidí jednotlivých a

II. o rovnosti jednotlivých národů

učí křesťanská víra . . .

I.

O rovnosti jednotlivých lidí

čemu učí naše sv. náboženství? Existuje mezi jednotlivými lidmi rovnost či nerovnost? Ach, milí bratři, pravda jest uprostřed. V některých věcech jest mezi lidmi rovnost, v jiných opět nerovnost.

a) Pozorujte, že tomu skutečně tak! V čem si na př. všichni lidé jsou *rovni*? »Jednostejný jest příchod všechněch do života a podobný odchod,« dí Šalamoun (Moudr. 7, 6). Jak pravdivá to slova! Všichni lidé stejně na svět přicházejí a všichni stejně se světa odcházejí. Všichni přicházejí na svět z lůna matčina a všichni se do lůna země navracejí, neboť se konec koncův i ten prach z krematoria dostane posléze do země. To je důkaz, že z vůle Všemohoucího všichni lidé stejné mají důstojenství a stejné určení neboli povolání.

V čem záleží *důstojnosti* člověka? V tom, že je stvořen k obrazu a podobnosti Božímu, má duši nesmrtelnou, obdařenou rozumem a svobodnou vůlí. Toto důstojství náleží lidem všem, i těm, u nichž se rozum a svobodná vůle nevyvinuly. Jsou tedy všichni lidé — podle duše — Bohu podobní. Jsou tedy všichni dítkami Otce nebeského. Všichni tvoří jednu Boží rodinu, neboť si všichni jsou dle přirozenosti rovni. Protož právem napsal sv. apoštol Pavel: »Z Boha je všeliké otcovství na nebi i na zemi« (Ef. 3, 15), t. j. Bůh jest prvotný Otec všech.

A jako mají všichni lidé stejné důstojství, podobně mají též jedno *určení a povolání*. Všichni jsou stvořeni, aby Boha poznávali a ctili, jej milovali a jemu sloužili a tak spaseni byli na věčnosti. Proto jsou všichni lidé od Boha odvislí, jsouce podrobeni jeho zákonu a musí se před Bohem ze svých skutků zodpovídati. I budou všichni po smrti od Boha souzeni a přijmou za své skutky buď odplatu nebo pokutu. »My zajisté,« svědčí sv. Pavel, »všichni se musíme ukázat před soudnou stolicí Kristovou, aby jeden každý na vlastním těle přijal, jakož byl činil: buďto dobré nebo zlé.« (II. Kor. 5, 10.) A ježto všichni lidé Bohu podléhají, ať jsou živi nebo mrtvi, mají jedno určení neboli povolání a jsou si dle toho rovni.

b) Dobře však pozorujte, milí křesťané, že, ač si jsou jednotliví lidé rovni dle svého důstojství a určení, přece si nejsou rovni dle svého *nadání a pozemského povolání*. Podle učení sv. Pavla (Řím 12, I. Kor. 12) podobá se společnost lidská živému tělu. Tělo je sice jedno, ale má mnoho údů. Tyto pak údy nemají jednostejného díla, nýbrž každý z nich má svou zvláštní úlohu. Než ačkoli tyto všechny údy nejsou stejně potřebny, přece i nejnižší z nich náležejí k tělu a jsou k jeho zachování nevyhnutelně potřebny.

Podobně se to má i s lidmi. Mnozí zajisté, jak toho neustálými jsme svědky, jsou ve společnosti povoláni ke službě nízké, zatím, co menší díl lidstva k postavení vyššímu. Ale rozhodně žádný není ve společnosti nepotřeben, nýbrž každý zaujímá své místo. Toto zřízení po způsobu těla je dílem Božím, proč se každý, kdo v Boha věří, tomuto zřízení podrobuje. Král nezávidí žebráku jeho bezstarostnost a žebrák nezávidí králi jeho bohatství. A nepohrdá-li učenec dělníkem, který nemá škol, nechápu, proč by měl býti zaujatý proti učenci nebo vůbec inteligentu dělník, který pracuje rukama. »Bohatý a chudý — dí Písmo (Přísl. 22, 2) — potkávají se spolu«, t. j. jeden potřebuje druhého. Tak to zařídil Pán Bůh.

Nechť se tedy nikdo nedomýšlí, že je zkrácen, zaujímá-li ve společnosti místo poněkud nižší! Před Bohem a před věčným jeho soudem nezáleží na tom, kolik kdo na světě měl, ale jak věrně darů Božích užíval. »Žes nad málem byl věrný,« řekne věčný soudce dobrému, »nad mnohem tebe ustanovím«. Může tedy i ten, kdo skrovné zaujímá místo ve společnosti, věrným nalezen býti před věčným soudcem, jestliže své místo svědomitě zastává. A zbožný dělník může míti před Bohem zásluh mnohem více nežli bezbožný panovník...

Co bylo dosud řečeno o rovnosti jednotlivých lidí, to, bratři moji nejmilejší, platí též

II.
o rovnosti jednotlivých národů.

a) Všichni národové jsou si rovni, co se týče přirozeného důstojenství a věčného určení, ale nejsou si rovni co do nadání a pozemského povolání.

V čem asi záleží *přirozené důstojenství národů*? V tom, že všichni národové od jedněch pocházejí prarodičů. Apoštol národů sv. Pavel dí, že »Bůh učinil z jednoho člověka všecko pokolení lidské, aby přebývalo na vsi tváří země, vyměřiv uložené časy a meze přebývání jejich«. (Sk. ap. 17, 16.) A I. kniha Mojžišova vypravuje nad jiné zřetelně, že na počátku lidé byli jednoho ducha a jednoho jazyka, že se však při stavbě věže Babel počali různiti, rozličnými jazyky mluvit a po zemi se rozcházeti. Odtud vzali na zemi původ rozliční národové. Čím více odpadali od Boha, tím více se různili, až se docela začali vespolek potíratí a hubiti.

Ale když nastala plnost časů, poslal Bůh na svět Syna, který prohlásil rovnost všech národův a všechny národy rozličných jazyků v jednotě víry shromáždil. Jsou si tedy všichni národové rovni, co se týče důstojenství přirozeného.

Avšak jsou si také rovni co do *určení věčného*. Co pak vlastně rozumíme věčným určením jednotlivých národů? O tom, v Kristu shromáždění, bývá, bohužel, málo přemítáno a hovořeno. A přece neslušno pochybovati, že, jako jednotlivý člověk, tak i každý národ zvláště jest povolán, aby Boha znal a ctíl, jej miloval a jemu sloužil a tak věčně spasen byl. Národy, kteří se od pravého Boha odvrátili a spasení své mimo něj hledali, jak vyřkl korunovaný prorok (Ž. 9) a učí historie, — Bůh soudil a jméno jejich na věky věkův vyhladil. Poněvadž tedy všichni národové stvoření jsou pro Boha a od něho souzeni budou, jsou si vespolek rovni.

b) Ovšem! Ale nejsou si rovni, co se týče přirozeného nadání a pozemského povolání.

Nelze upříti, drazí v Kristu, že každý národ obdařen jest od Boha nějakým zvláštním darem, vzácnějším neb méně vzácným. Některý národ vyniká bystrostí rozumu, důmyslem, důvtipem, vynalézavostí. Jiný zase je mdlý, váhavý, nepodnikavý. Jeden národ slyne statečností, silou, spanilostí — druhý bře zavděk tělesnou zakrnělostí. Jednomu národu udělil Bůh svých darů hojněji, jinému skrovněji. Každému, jak sám chce a ráčí. Prorok Malachiáš svědčí, že Jakuba Bůh miloval, Esaua pak, ačkoliv byl bratrem Jakubovým, v nenávisti měl (1). To znamená? Že potomstvo Jakubovo neboli národ israelský více miloval nežli potomstvo Esauovo čili národ idunejský. Smíme však proto říci, že by byl nespravedliv, když jeden národ hojněji nadal nežli druhý? »Nikoliv!« odpovídá apoštol Páně sv. Pavel, »neboť řekl Bůh Mojžíšovi: Smiluji se, nad kým se smiluji«. (Řím. 9, II. Moj. 33.) Má tedy každý národ své zvláštní *přirozené nadání*...

Toto pak určuje jeho zvláštní *pozemské povolání*. Proto jest jeden národ národem myslitelů a učenců, jiný národem průmyslným, jiný národem uměnímilovným a opět jiný národ miluje orbu, chov dobytka, plavbu a j. Každý kráčí svou vlastní cestičkou. Každý dle své síly a míry přispívá ku blahu veškerého pokolení lidského. Zdali se v tom neukazuje veliká moudrost Boží?

»Truchlivé by byly sady,
kde by jedna píseň zněla,
a svět neměl by té vnady,
kdyby jedna řeč být měla.«

Tak zpívá básník (Jablonský). Ano, ano! Jako by smutný byl sad, kdyby v něm zpíval jediný druh ptactva, tak by byl jednotvárný svět, kdyby lidé všichni mluvili jazykem jedním, t. j. kdyby existoval — jako bylo na počátku — jeden jediný národ. Tak tomu ovšem není, neboť Bůh chtěl, aby se lidstvo různilo v rozličné národy, právě tak jako si přeje, aby na polích rostly rozmanité byliny a v sadech rozmanité pěly hlasy. *Nerovnost mezi národy není ovšem tak veliká, aby tito pro ni zapomínali na svou rovnost*...

... Mnozí lidé se rádi ohánějí heslem: volnost, rovnost, bratrství. O volnosti a bratrství jsme ovšem neuvažovali, ale rozmlouvali jsme, jak víte, o tom, čemu učí naše sv. náboženství o lidské rovnosti anebo nerovnosti. A cože jsme poznali? Že v jistých vě-

cech, a to ve věcech podstatných, totiž dle přirozeného důstojenství a dle věčného určení, jest mezi všemi lidmi i mezi všemi národy úplná *rovnost*. Všichni lidé a všichni národové mají před Bohem svou cenu. Avšak, co se týká tělesných darů a duševních schopností, panuje mezi jednotlivými lidmi a celými národy veliká *nerovnost* — což ostatně není ku škodě ani jednotlivcův ani národů.

Toto učení nám ukládá *určité povinnosti*. Které as, milí křesťané? Předně: Jsi-li ve společnosti *vyšším*, nebuď vysokomyslný, ale myslí se skláněj k nízkým (Řím. 12, 16)! Pamatuj, že, komu mnoho dáno, od toho bude mnoho požadováno (Luk. 12, 48)! Nebudiž v úlu lidské společnosti sobeckým trubcem, nýbrž užitečnou včelou! Nemysli na to, že podřízený je pro tebe, ale spíše si představ, žes ty také pro něho! Pročež s ním nenakládej jako s otrokem, nýbrž jako s bratrem v Kristu!

Jsi-li však ve společnosti *nižším*, neosobuj si práv, kterých ti Pán Bůh neudělil! Nehleď na vyššího okem závistivým jako na uchvatitele, ale buď mu poddán v bázni Kristově (Ef. 5, 21)! Komu čest, tomu čest! Komu bázeň, tomu bázeň!

Všeliká nerovnost mezi lidmi je z vůle Boží a není na ujmu přirozené rovnosti. Nikdo se tedy dále nedomnívej, že by měl některý národ právo *jiné národy utiskovati*, snižovati, pronásledovati, hubiti! Odkud takové právo? V naší republice — což jest chvalitebné — mají stejná práva v kostele, ve škole a před úřady jak Češi, tak i Slováci, Němci, Maďaři, Rusíni, Poláci. Jestliže však Němci v říši sousední tatáž práva odpírají Lužickým Srbům, Maďaři Slovákům a Italové Jihoslovanům a Němcům v Tyrolsku, není to demokratické, ale hříšné, nekřesťanské, a — jak historie dokazuje — nebezpečné...

Či se snad někdo smí odvolávati na to, že jeden národ proti druhému je duševně dospělejší, probudilejší, pokročilejší? Ach, taková okolnost mívá rozličné nezaviněné příčiny a neopravňuje ke křivdám, nýbrž zavazuje k lásce. Kdo jest na vyšším stupni vzdělání, má povznáseti jiné, a marně se honosí vzdělaností národ, který utlačuje národ jiný, stejně vzdělaný jenom proto, že je tento počtem slabší a povahy holubičí! Kéz byste mně, drazí, byli dobře porozuměli! Amen.*)

*) Hodí se též za přednášku.

Kristus - rozsevač.

Drazí farníci! Jako vidíte mne, tak i moji spolubratři-kněží vystupují na kazatelnu, aby vám hlásali slovo Boží. Vysedávají celé hodiny ve zpovědnících, aby slyšeli vaše duševní bolesti. Den co den pospíchají do škol, aby símě slova Božího zasívali do srdcí vašich dětí. Ale, rcete sami, jaký jest průměrný výsledek této naší upřímné snahy a práce? Jaký? Nerovná-li se někdy nule, tedy je nepatrný. Nemyslíte, drazí, že nás to mrzí a že si klademe tichou otázku: kdeže dlužno hledati tohoto zjevu příčinu nebo vinu? Spočívá snad ona v nás, slova Božího rozsevačích? Nekonáme snad svých povinností úplně a správně? Kde vězí příčina neúspěchu?

Ach, věřte mi, nejmilejší, že by nám bylo při takových a podobných úvahách až někdy do pláče, kdyby nebylo dnešního evangelia, které nám poskytuje útěchu. Jakou útěchu? Čeho se v něm dočítáme? Nejdokonalejší a nejpříkladnější rozsevač, kterého kdy svět viděl, byl bez odporu Spasitel náš Kristus Ježíš. Nejdokonalejší proto, že nejmoudřejší, a nejpříkladnější proto, že, čemu slovem učil, to také skutkem konal. A hle, přece, jak víme, jeho kázání nedošla u všech všudy posluchačů žádoucího výsledku! Některé padlo podle cesty, jiné na skálu a opět jiné mezi trní, následkem čehož ani prvé ani druhé ani třetí nepřineslo užitku. Toliko símě, které zapadlo v zem dobrou, vydalo užitek stonásobný. Jak tedy dobře rozeznáváte, na rozsevači ani na semenu nescházelo, ale vina spočívala na posluchačích.

Aniž míním sebe nebo někoho jiného ze spolubratří omlouvatí, ach, jaké výsledky smíme očekávatí my — rozsevači, kteří nejsme prosti poklesků, chyb a lidských vad? Tolík ale jest jisto, že, kdykoli některý z nás na kazatelně, ve zpovědnici, u lůžka nemocného nebo ve škole rozsívá s í m ě B o ž í (!), může právem říci: »Ne má jsou to slova, ale toho, kterýž mě poslal, Krista Ježíše.« Onť je to, jenž rozsívá símě slova Božího do srdcí lidských, neboť jako byl druhdy hlásal slovo Boží sám, tak to činí teď skrze své služebníky. »Vy to nejste, kteří mluvíte, ale duch Otce vašeho, ten mluví ve vás!« pravil k apoštolům. Není tedy ani tato kazatelna řečníštěm profáním, pozemským, ale místem posvátným, ze kterého nezaznívá slovo lidské, ale slovo Boží, třebaš je hlásal pouhý člověk.

Je-li tomu tak, ó, nejmilejší, tož pozorně pohlédneme

1. *na símě, které se rozsívá,*
2. *na roli, do které se zasívá,*
3. *na užitek, jaký se sklízí . . .*

1. (*Símě.*) Krásný je tento svět. Kamkoli zrak zabloudí, ode všad mu kyne radost. Zde spatřuje utěšené luhy a háje. Tam role, vinice a zahrady. Onde stromoví, keře, květiny a rozličné druhy obilí. Vše to působí myslícímu člověku radost. Radost ale tato se stupňuje, pováží-li, že vše to, co vidí, slouží k zachování živočišstva. Kdo nasele, nejmilejší, úrodná seménka do této země? Pán Bůh. Bůh je zasívá každý rok. Kdyby jich nezasíl anebo je zkazil, co by se stalo? Vyhnuly by luhy, háje, vinice a štěpnice. Nic by nerostlo. Pustlo by vše. Země by se stala písečnou pouští! Vyhnulo by také živočišstvo, celé pokolení lidské.

Sémě tedy, které Bůh zasel na této zemi, jemuž dozrávati velí a každý rok je znovu zasívá, zdaliž není velikým dobrodiním? Ovšem! Ale neménším dobrodiním je *sémě slova Božího*. Neboť jako tělo pokrmem a zažíváním, podobně duch slovem Božím sílí. Slovo Boží učí nás znáti Boha a jeho nejsvětější vůli. Učí nás poznávati Ježíše Krista a jeho nauku. Učí nás chápati povolání a povinnosti. Učí nás pravdám věčným a cestě vedoucí k životu. A poněvadž rozum lidský k poznání těchto vznešených pravd sám o sobě dospěti nemůže, bez semene slova Božího vězeli bychom ve tmách, nevědomosti a bludech.

2. (*Role.*) Která je tedy role, do níž símě Boží zasívati dlužno? Rolí je celý svět, jsou všichni lidé. Žádný člověk nemůže spravedlivě tvrditi, že by mu símě slova Božího bylo nepotřebno.

a) I učenci i ti, kteří se ponořili do nejhlubších tajů moudrosti a vědy, i ti mají slova Božího zapotřebí. Říkají sice někteří lidé nerozumní a nezkušení, že slovo Boží neboli náboženství je nutné toliko lidem méně vzdělaným, učencům pak že je nahrazuje věda; ale to jsou, přátelé, jenom plané řeči. Naopak, za všech dob existovali věřící vědátoři, kteří si docela za štěstí pokládali spočívati u nohou Kristových a naslouchati jeho svatým pravdám. Reformátor věd přírodních Bako Verulámský napsal: »Povrchní pěstování vědy může ovšem vésti k nevěře, ale studium hluboké přivádí k Bohu.«

A nejsou vzácný příklady, že učenci jména světového byli hluboce věřící, aniž přitom ze svého věhlasu něco ztratili. Mohl bych jich jmenovati mnoho. Nám nechať prozatím postačí dva: Když

před několika léty umřel slavný dějepisec Onno Klopp, truchlil všecek vědecký svět. Tento vědátor se narodil a vychován byl jako protestant, ale později se vrátil do církve katolické, kde teprve nabyl duševního klidu. Kdo, co jej ku pravé víře přivedlo? Jeho hluboká učenost. Klopp se totiž při studiu nefalšovaných dějin přesvědčil, že jediné církve jest původní, tedy pravou církví křesťanskou. Neměl-li jsem tedy pravdu, když jsem řekl, že povrchní studium kterékoli vědy může sice někoho ve víře zmásti, ale hlubší nahlédnutí do vědy jej opět k Bohu přivede?

Americký badatel Robert Andrews Millikow, jenž obdržel za svou činnost Nobelovu cenu a četná vysoká vyznamenání rozličných vědeckých společností, napsal tato slova: »Není žádného vědeckého důvodu k popírání víry. Kdo nedovede sloučiti obě, nese sám vinu za to. Je sice pravda, že naše vědecké poznatky jsou daleko větší než byly naše znalosti před 100 léty, ale srovnány s tím, čeho ještě nevíme, jsou nesmírně nepatrné. Mapa země měla dříve veliké bílé pruhy, na nichž bylo napsáno: »Neprobadáno!« Dnes je těch pruhů málo. Ale mapa našeho vědění o přírodě je stále ještě jediný veliký pruh, na kterém badatel odkryl až dosud velice málo věcí. Čím více badáme, tím více se rozšiřuje říše toho, co zoveme neznámým, a zatím, co musíme uznati obmezenost svých poznatků, jsme puzeni k uznávání Nejvyšší Bytosti a nejvyšší Moci, původu naší bytosti a života, Stvořitele.«

b) Než tu mi někdo namítne, že by snad technické vymoženosti nové doby (divadlo, bio, radio, sport) mohly poslouchání slova Božího nahraditi, takže by už lidé náboženství tolik nepotřebovali. Ani to, přátelé, není pravda. Neboť, pokud jsme se přesvědčili, moderní pokrok přirozenou touhu po nadpřirozeném ani neodstranil aniž rozmnožil spokojenost a štěstí duše. Naopak: lidé se z ohledů hospodářských, politických a nacionálních potírají a nenávidějí více nežli kdy předtím. Zatím, co na jedné straně vzrostl blahobyť a luxus, na druhé straně nepřibýlo lásky k chudině. Mezi tím, co poctivost se, neznámo kam, stěhuje, zločinnost vzrůstá úžasně. Nemyslíte, drazí, že by nejmodernější zbraní proti těmto nesrovnalostem bylo: častěji a hlasitěji proklamovati slovo Boží: »Miluj svého bližního! Nezabiješ! Nesesmilníš! Nepokradeš!«?

Když před několika léty měla již již propuknouti válka mezi Chile a Argentinou, tu se v posledním skoro okamžiku podařilo několika ušlechtilým politikům zachrániti mír bez krveprolévání. Když se tak stalo, z děl, která byla přichystána chrliti zkázu, daly vlády obou jmenovaných států ulíti obrovskou sochu Vykupitele,

kteřou, aby široko daleko viditelná byla, postavili na hranici vysoko na horách Kordillierských. Podstavec této sochy nese nápis: »Spíše se tyto vysoké hory rozpadnou, nežli by vlády těchto dvou republik porušily mír, který že zachovají, u nohou Krista Spasitele odpřísáhly.« Zde máte, drazí, doklad, že ani věda ani technika, ale evangelium neboli Boží slovo přináší mír a požehnání . . .

3. (*Užitek.*) a) A símě toto rozsívá rozsevač Ježíš Kristus skrze své služebníky již bezmála 2000 let. Je sice pravda, že ještě téměř 3 čtvrtiny lidstva učení jeho nepřijaly nebo spíše nepoznaly, ale přece alespoň u jedné čtvrtiny padlo na půdu dobrou. Ach, kéž by bylo možno předvolati sem všechny, kdo svou vůli řídí tímto učním a ve svých řečech a skutcích jím se spravují! Kéž by bylo možná spočísti ty, kdož ve slově tom nalézají útěchu v protivenstvích, pomoc v bídě, naději ve kříži, posílu v slabosti! Byl by to obraz nad jiné spanilý.

Vzpomeňme na př. sv. Augustina! Jakmile zaslechl tajný hlas: »Vezmi a čti!«, rozvinul Písmo a utkvěl na slovech: »Ne v hodování a opilství, ne ve smilstvích a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, ale oblect se v Pána Ježíše Krista!« Když přečetl ta slova, konečně si umínil polepsiti život, který tolik slz matku jeho byl stál . . . Biskup Nonus kázal kdysi proti prostopášnosti. Pelagía, veřejná hřišnice, výstředně nastrojená náhodou jej uslyševši pojednou se počala rozplývati v kajících slzách . . . František Seraf. uslyšev na kázání slova Kristova: »Nemějte zlata ani stříbra ani peněz ve svých opascích!«, ihned dobrovolnou chudobu si vyvolil a řeholi tuto zachovával . . . Antonín Pad. kázal před zástupem více nežli 12.000 posluchačů. Mezi těmito byli veřejní hřišníci, smilníci, loupežníci, vrahové. Kázání je tak mocně dojímalo, že propukali v pláč a nárek. Bili se v prsa a jednotlivci volali: »Ježíši, smiluj se nade mnou! Běda mně, neboť nezasluhuji, leč věčné zahynutí! Nikdy více, nikdy víc, ó Ježíši, nechci hřešiti!«

b) Je-li tomu tak, ó, nejmilejší farníci, proč jsem si tedy na začátku své dnešní řeči tolik naříkal, že slovo Boží teď už podobného účinku nepřináší? Proč? Byl snad můj nárek upřílišněný? Ach, dokonce nebyl. Kde tedy vězí příčina tohoto zjevu neblahého? Povím hned.

Svatý Antonín chodíval k moři, aby se tu mohl o samotě cvičiti v řečnictví. Když jej ryby uzřely, hrnuly se ku břehu a hlavičky z vody vystrkující pozorně naslouchaly. Když pak světec kázání ukončil, navracovaly se opět do hlubin mořských. Ale ve svých mravích a zvycích se praníc nezměnily. Štika zůstala štikou, aniž

přestala lapati a požíratí ryby menší. Rak lezl pořád nazpátek a úhoř se přidržel předešlého způsobu života . . . Nejednají-li podobně i velmi mnozí posluchači slova Božího? Kterakže jednají? Nechtějí se polepšiti a setrvávají při svých předešlých nectnostech. Zvyk a vášeň jsou u nich mocnější nežli símě slova Božího . . .

Ach, nejmilejší, neodpírejte, prosím vás, alespoň vy slova Božího pravdě, když jste ji byli poznali a uznali! Kdybyste ji odpírali, dopouštěli byste se hříchu proti Duchu svatému. Raději se rozpomínejte na výrok rozsevače Krista Ježíše, že blahoslavení jsou křesťané, kteří slovo Boží nejenom slyší, nýbrž i ostříhají! Amen.

Q u i n q u a g e s i m a .

Rozkoš otupuje svědomí.

Chci vám, nejmilejší, vypravovati pamětihodný příběh o Davidu a obru Goliášovi. Myslím sice, že jej znáte, ale netušíte, proč vám jej chci dnes připomenouti? Proč? Poněvadž se mi zdá, že se Davidovi, slabému pastýři, podobám dnes já, maje konati úřad kazatelský. Jenom, prosím, uvažte!

Goliáš byl nadmíru veliký a silný obr a nad obyčej vycvičený voják. Na hlavě měl měděnou přilbici, na nohách měděné boty, a pancíř železný, který jeho prsa zakrýval, vážil přes 100 liber. V levé ruce držel ohromný, mědí pobitý štít, v pravé kopí silné jako vratidlo tkalcovské a po boku mu visel dlouhý, ostrý meč . . . Než, s jakou asi zbraní si na tohoto obrovského bojovníka vyšel útlý pacholík David? Král Saul oděl jej sice v podobné odění, jaké měl Goliáš, avšak David věděl, že by takto proti tomu velikánu mnoho nepořídil. Vzal tudíž své útočiště k jiné, na pohled nepatrné zbraní: vybral z potoka 5 hladkých kamenů, vložil je do své mošny, vzal do ruky prak, a když se k němu Goliáš přibližoval, vyňal rychle jeden kamínek z mošny, vložil jej do praku, zatočil — a v tu chvíli ležel pyšný velikán na zemi omráčen kamínkem! . . .

Podobnou úlohu, jakou vzal na sebe David, zdá se mi, ukládá dnes a vůbec v tyto dny církev sv. mně, hlasateli slova Božího. Jestliž známo, že dnové tito jsou po výtce dny rozkoše. Říká se sice, že panuje krise, hrozí nezaměstnanost a politické napětí, nastávají špatné vyhlídky. Ach, ovšem! Kdybychom však soudili podle

pražských nároží, myslili bychom, že žijeme v době mlékem a strdím oplývající. Pražská nároží jsou totiž polepena pestrými, barevnými plakáty. Bude se tančit od večera do rána, od pondělka do neděle, od prvního do posledního. Budou zábavy s tancem, divadelní představení s tancem, čaje s tancem. Zkrátka a dobře: ze všeho vyhlíží rozkoš a opět rozkoš. Zlý návyk světa je ten Goliáš, který silnou zbraní, t. j. svůdnou rozkoší doráží, aby nedjednu lidskou dušičku uvedl do záhuby. Já pak jsem ten slabý David, který vám má dokázat, že *každá rozkoš více nebo méně otupuje svědomí*. Podaří-li se mi vás, drazí posluchači, o tom přesvědčiti? Nevím, ale prosím, abyste se mnou laskavě uvažovali, zdali je věta, kterou jsem učinil předmětem dnešní své řeči, pravdiva? . . .

I. *Rozkoš otupuje svědomí*. Jak si to máme představit? Asi tak, nejmilejší, jako kdybyste stáli ve mlýně nebo při mlátičce nebo při jiném hřmotném stroji a mluvili ke člověku opodál stojícímu. Co myslíte? Bude vás ten člověk slyšet? Bude vám dobře rozumět? Pochybuji. Ale dovolte, proč vám nebude rozumět, byť vás i slyšel? Proč? Pro veliký hluk a hlomoz onoho stroje.

Podobně se má věc se svědomím. Když kazatel slovo Boží rozsívá, padá to zlaté Boží zrní do duše člověka a budí v té duši svědomí a pobádá ho, aby se ozvalo a ukázalo člověku jeho pravou duševní neboli mravní povahu se všemi slabostmi, náruživostmi a převrácenými návyky. Má-li však člověk onen kárající hlas svědomí dobře slyšet a podle něho jednat, musí býti v jeho duši ticho. Toho není při člověku, který je příliš oddán rozkoši, t. j. smyslné, bujné a nezkrocené radosti. Neboť hlas rozkoše jest mocnější nežli hlas svědomí. Rozkoší bývá svědomí přehlušeno čili otupeno. Či není tomu tak, bratři moji?

a) Tažme se nejprve, co o tom soudí *Písmo*? Co na př. moudrý Sirach? »Vino a ženy činí z moudrých odpadlíky,« dí on (19, 2). Ne víno samo sebou, ne ženy samy sebou, ale nezřízená láska k vínu (pívu) a ženám, ta činí z některých odpadlíky, takže se odvracejí od Boha a svého svědomí. Co je však nezřízená láska k vínu a ženám jiného, nežli rozkoš? Tedy je rozkoš příčinou, že se člověk odvrací od svého svědomí, jednáje, jako by ho v něm nebylo. Rozkoš otupuje svědomí.

Slyšte, co píše sv. Pavel: »Tělesný člověk nechápe těch věcí, které jsou ducha Božího; neboť bláznovstvím jsou jemu, a nemůže jim rozumět« (I. Kor. 2, 14). Jakž jinak? Tělesný člověk shání se jenom po věcech tělesných, pročez nemůže rozumět věcem du-

chovným. Kdo se shání jen po věcech tělesných, miluje rozkoš, a kdo nerozumí věcem duchovním, v tom se neozývá svědomí. Tedy rozkoší bývá svědomí otupeno.

b) Tuto pravdu potvrzují nesčíslné *příklady z Pisma*. Proč pak na př. lidé nevěřili Noemovi, když před jejich zraky stavěl koráb a hrozil, že je bude Pán Bůh trestati potopou, jestliže se nepolepší? Proč nevěřili? Protože byli tělesní, protože jedli a pili, ženili se a vdávaly (Mat. 24, 38). Protože milovali rozkoš. A rozkoš otupila jejich svědomí tak, že se nevzpamatovali, až teprve, když přišla potopa a všechny zachvátila.

Proč pak lid israelský tak hrozně potupil svého Boha tím, že se začal klaněti zlatému teletí? Písmo sv. praví: »Posadil se lid, aby jedl a pil, a vstali, aby hráli (II. Moj. 32, 6). Ejhle, kterak ten lid tonul v rozkoších! Jedli, pili, hráli, zpívali, tančili jako opilí, zachvácení jsouce závratí. Proto také nepocítili žádných výčitek, když svá kolena skláněli před modlou. Rozkoš v nich umlčela pccivé svědomí.

Proč pak — táži se dále — Herodes dal Jana Křtitele do žaláře vsaditi a napotom stíti? Což nepozoroval, že to je muž spravedlivý a svatý? Vždyť pak se jeho radou nejednou řídil sám! Co jej tedy vedlo, že jej dal připraviti v žaláři o život, že dal hlavu jeho přinést na míse a ji tancující dívce podal jako nějaký čestný dar za její krásný tanec, a to při slavných hodech, za přítomnosti mnoha vzácných hostí? Evangelisté připomínají, že Herodes nechtěl mladou tanečnici zarmoutiti pro přísahu (neboť jí byl odpřisáhl, že jí dá, začkoli ho bude prositi) a pro spolutvorníky (aby ho totiž nepomluvili, že nedodržel daného slova). Ale že mohl tak nerozvážně přísahati a dle toho jednati, že se světcem mohl naložit jako s nějakým zločincem, to se vysvětluje tím, že byl pln vína a chlípnosti. Rozkoš otupila jeho svědomí . . . Ach, kdo by vypočítával všechny biblické příklady, ve kterých lidé jednali, jako by nebyli měli svědomí, jediné proto, že pili z číše hříšných rozkoší? . . .

II. Avšak pro každý hřích mívají lidé svou *výmluvu*; tedy i *pro rozkoš*.

a) Ti hodnější sice uznávají, že by neměli svým tělesným žádostem popouštěti uzdu, ale zároveň své jednání omlouvají mnohými na světě *příležitostmi*, říkajíce: »Kdyby nebylo vína, piva, pálenky! Kdyby nebylo karet a svůdného pokolení!« Ale to je, příteli můj, velmi lichá výmluva. Což nejsi tvor obdařený rozumem a svobodnou vůlí? Copak tě může někdo nutiti, abys jednal proti

Bohu, rozumu a svědomí? »Žádný neříkej — dí sv. Jan Zlat. — Ó, by nebylo ke zlému příležitostí! Ale říkej: Ó, by nebylo mé naruživosti!«

b) Jiní zase omlouvají svou přílišnou náklonnost k rozkošem známou průpovídkou: *Mladost, radost*. Jako by někdo mladému pokolení obveselení mysli nepřál. Ale tomu tak není. Radostí nevinné, která nezavání hříchem a není na štíru s dobrým mravem, té nikdo mládeži nezakazuje ani nebéře. Již mudrc starozákonní napsal: »Vesel se, mládenče, a užívej časných radostí! Věz však, že pro všechny ty věci přivede tě Bůh k soudu!« (Kaz. 11, 9). To jest: Jen si užívej radostí, ale tak, abys neposkrvnil svého svědomí, tedy s rozumem a s mírou! Buď pamětliv, že rozkoš není cílem života a že sůl na chléb a ne chléb na sůl se dával »Neboť — tak dokládá tentýž mudrc (11, 10) — mladost a rozkoš jsou věci marné«, t. j. uplynou a nezůstávají po sobě leč dobré nebo zlé svědomí.

c) Často slýcháme též námitku: »Proč bych světa neužíval? Proč bych si nedopřál radostí? *Mně to neškodí. Já mám z čeho utrácet*. Já něco snesu.« — To je také řeč lehkomyšlná. Že máš z čeho utrácet? Že tím nezchudneš a na žebrotu nepřijdeš? Kdož ví, můj příteli? Nejedna člověk začal na zlatě, ale skončil na blátě. A že něco sneseš? Ano, něco, ale ne všechno. Odtud až potud. Ostaťně, můžeš-li říci — a kolem toho se hlavně točí dnes řeč — můžeš-li říci, že by ti neškodilo nemoudré užívání rozkoší ani na duši? Pochybuji. Všelická bezuzdná rozkoš naplňuje hlavu člověka a to i nejmoudřejšího, jakousi mlhou, která »nedopouští, aby — dle slov jednoho starověkého spisovatele — viděl nad sebou trestajícího Boha, před sebou číhajícího ďábla, za sebou hrozící smrt a pod sebou šklebící se peklo«. A není-li to největší neštěstí: býti zaslepeným, otrlým, tupým, lhostejným ke všemu, co se týká věčné spásy duše? »Co platno...? Jakou dá člověk náhradu za svou duši?« ...

...Drazí posluchači! Nejen náš majetek, ale i to nejdražší, co máme, zdraví a život, počíná býti v dnešní společnosti ohroženo čím dále, tím více. Ať je to v rušném velkoměstě anebo na klidnějším venkově, všude číhají četní nepřátelé, aby nic netušícímu člověku těžce ublížili, anebo ho i navždy zničili. Snad největším nepřítelem lidstva je dnešní překotný shon nejen v pravidelném a obvyklém našem životě, ale i v nezřízené naší honbě za všemožnými požitky a rozkošemi, jež si hledíme získati za každou cenu.

Tak propadá mnoho životů téměř denně šílené jízdě automobilů, aeroplánů, zhoubnému působení otravných i výbušných plynů — a co je daleko horší ještě, kolik životů denně hyne z vlastní bezbožné vůle anebo nelitostnou rukou zkažených a zvrhlých svých bližních? Nejsme spokojeni a šťastni, to jest nedovedeme žítí tak, abychom byli spokojeni a šťastni, a opouštíme proto nicotně tento svět. Právem odsuzujeme tyto nešťastníky, ale tím větší hrůza a opovržení nás jímá při zprávách o těch vyvrhelích lidské společnosti, kteří pro ukojení svých nemírných tužeb a přání, svých nezřízených chtíčů a nejnižších pudů a vášní dovedou nevinnou svou oběť zničit i krutě usmrtit. Nemine téměř ani dne, aby nebyla v novinách hlášena hrozná nějaká vražda, smělá loupež anebo hanebný podvod — a mnohé listy činí, bohužel, takovéto zprávy svým hlavním obsahem.

S úzkostí se ptáme, odkud je ve světě tolik lidí zlých a proč jich stále přibývá, když přece lidstvo ve svém vývoji má spěti neustále k dokonalosti vždy větší a větší? »Člověk od přírody je slabý, ale není z gruntu zlý«, napsal Masaryk.*) Ovšem, ovšem! Ale člověk, který zapomíná, že nad ním vládne bytost vyšší, Bůh, a který se žene jen za mamonem, zábavou a smyslností, zkrátka za rozkoší, ten se velmi snadno stává špatným. Rozkoš otupuje jeho svědomí. Tato pravda, kterou jsem vám dnes s bázní, bude-li či nebude přijata, předložil, je *ztvrzena Pismem i mnohonásobnou zkušeností a nedá se vyvrátiti nížádnou námitkou*. Cesta rozkoše je prostranná cesta, která — dle ujištění věčné Pravdy — vede k zahynutí (Mat. 17, 13). Blaze těm, kteří na ni ještě nevzkročili! Jste-li to vy, tedy blaze vám! Avšak bděte a dávejte pozor, ať vás na tu cestu přece jen někdo nezavede! Pročež nevěřte světu, který klame, ale Bohu, který vždycky mluví pravdu! Amen.

N e d ě l e I. v p o s t ě.

E t n e n o s i n d u c a s . . !

V ráji vypučela kletba — na poušti nám vykvetlo požehnání. V ráji překonán byl člověk od ďábla — na poušti byl ďábel pokořen od člověka. V ráji byli naši prarodiče od ďábla svedeni — na poušti

*) v Ideálech humanitních.

Spasitel nad ďáblem zvítězil. Tento vítězný zápas, jež proti odvěkému člověčenstvu nepříteli byl podnikl, vypověděl dnešní evangelista, začínaje své líčení slovy: »Tehdy veden jest Ježíš na poušť od ducha, aby pokoušen byl od ďábla.«

Ach, nejmilejší! Byl-li pokoušen sám Syn boží, nejčistší a nedostižný, smí snad očekávati, že ušetřen bude pokušení, člověk, tvor křehký a slabý? Co jest pokušení? Vše, co křesťana svádí ke hříchu. Jsou to slova, činy nebo nejčastěji vnitřní hnutí, jež mu věrnost ve službě Boží ztěžují. A kdože jest, přátelé, pokušitel?

I.

Ďábel, svět a tělo — to jsou ti útočníci, kteří ruší klid naší duše, kteří nás usilují vypuditi z ráje a vyhnati na poušť života. Tělo, svět, ďábel jsou protivníci viditelní i neviditelní, nepřátelé vnitřní i zevnější, nepřátelé neunavní, chytří, zarytí. To jsou ti nepřátelé, do nichž si naříkal již žalmista, vzdychaje: »Ach, Bože, kterak mě chtějí zahubit! Zapřísáhli se proti mně. Odevšad povstali proti mně, hledajíce duše mé.«

Že *ďábel*, protivník, »jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by pohltil«, o tom nás, přátelé, poučil právě evangelista. Ale cože rozuměti dlužno *světem*, jež katechismus rovněž mezi naše staví protivníky? »Svět看 rozumějme všechny lidi, kteří, jsouce sami ovládání zlou žádostivostí, nepřímým příkladem a úspěchy pozemskými, přímo pak slovy (radou, lichocením, nesprávnými názory), špatnou literaturou, špatnými zřízeními (na př. zábavními podniky) vyvolati v nás usilují nezřízené žádosti.« (Dra Augustina Mravouka.)

Ale i *tělo*, a to nejvíce nás svádí ke hříchu neboli pokouší. Jest pak — to mi, přátelé, věrte — pokušení těla nebezpečnější nad pokušení světa a ďábla. Neboť kdežto nástrahám ďábla můžeme uniknouti a světu, t. j. zlým lidem, utéci, těla svého se zprostiti nemůžeme. Poněvadž tedy ono nebezpečnější jest nežli svět a ďábel, poněvadž v těle žijeme a s ním i padáme, poněvadž ono zase znova a znova ke zlému nás svádí neboli pokouší — nepodobá-li se, abych se tak vyjádřil, dotěrnému člověku, který, když jsme jej ze dveří byli vyvedli, oknem k nám opět přilézá?

Tělo pokouší nejen nás, ale *lidi všechny*. Neřekl-li Spasitel: »Duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno«? Co tím chtěl naznačiti? Nejinak než jako by si naříkal: »Duše má je sice hotova podstoupiti utrpení, ale tělo to jest, které se úzkostí chvěje, až krvácí.«

I apoštolové měli nejlepší snahu bdíti, ale, jak víme, tělo jejich upadlo ve spánek. Jestliže tedy apoštolové, jestliže Kristus mdlobu těla zakoušel, oč více my, kteří jsme bytostí až příliš křehké a náchylné klesati a hřešiti?

Pokoušení těla všeobecné jest i *co do místa*. Není místa, kde by člověku dalo pokoj. Sv. Marie Egypťská utekla se na poušť; ale i zde si naříkala, co pokoušení vystáti musí od svého vlastního těla. Sv. Klára se nacházela v klášteře, ale i ona vyznává, že jí tělo nedalo pokoje. Pavel byl vtržen až do samotného nebe, ale nicméně si stěžoval, že jej osten těla zášijkuje, t. j. dráždí. Duše svaté a jako blankyt nebes čisté musily v sobě potlačovati choutky tělesné. Nechať tedy doma jsme anebo venku mezi lidmi, nechať na poušti aneb uzavření v klášteře, tělo nás ke zlému sváděti bude všady.

Není ani jinak možno. Neboť tělo, které je vzato ze země, tíhne zase jen k zemi. Jíst a pít, radovati se a požívatí smyslných rozkoší — toť přirozeno tělu skoro každému tak, že se tu uskutečňuje výrok sv. Pavla: »Vidím jiný zákon ve svých údech, který odporuje zákonu mé mysli« (Řím. 7, 23). Latinský básník, pohan Ovidius, píše podobně: »Mne proti vůli jiná síla táhne a jinak radí žádostivost, jinak rozum. Vidím, co jest lepší, a chválím to; ale volím horší.« Pokud lidmi budeme, potud s bolestí vyznávati musíme, že se naše tělo nachází v ustavičném konfliktu s duší čili, že je nepřítelem jejím nejnebezpečnějším, protože ustavičným . . .

II.

Jsme tedy, přátelé, morálně ztraceni? Není žádné pomoci, zbraně nížádné? Musíme podlehnouti? Ach, nejmilejší, nezoufejte sobě! Pokoušením odolati lze, protože Bůh každému křesťanu poskytuje vždy tolik milosti, aby podlehnouti nemusil. Nevíte-li, jak něžně a útěchyplně to dotvrzuje sv. Pavel? »Věrný jest — tak dí — věrný jest Bůh, který nedopustí vás pokoušeti nad to, co byste mohli snést, ale učiní s pokoušením také prospěch, abyste je snést mohli.« (I. Kor., 10, 13.) Máme-li spomocníka takového, nuže, tedy, nejmilejší, všichni do boje proti pokoušením! Zbraně nám poskytuje Spasitel, jenž radí: »*Abyste nevešli do pokoušení, bděte a modlete se!*«

»*Bděte!*« dí On. Bděte, aby se k vám pokušitel nemohl ani přiblížiti! Činíme-li tak? Ach, přátelé, vyznejme to všichni: zde se nejvíce chybuje. Mnozí lidé nechávají nejprve pokoušení dorá-

žeti, téměř nečinně se dívající, a zahrávají si s ním. Ale takoví již stojí na pokraji propasti, která je mocně táhne dolů. Pojímá je závrť, poznání se zatemňuje, vůle kolísá . . . a nastává bědný pád, ale pád, jež mohli předvídati. Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm. Pročež raději bděte!

»*Modlete se!*« Nechce-li pokušení, t. j. tělo, svět a ďábel ustoupiti, doráží-li prudčeji, připomínejme si spasitelné pravdy sv. náboženství! Uvažujme na př. takto: Bůh mě vidí. Kterak mohu takové zlo spáchat před jeho očima? Čeho tím vlastně dosáhnou? Krátká rozkoš — věčná trýzeň. Co jsem slíbil Bohu, když mi ještě před nedávnem tak ochotně odpouštěl? A já bych se mu takto chtěl za jeho dobrotivost odvděčiti? Neboť čeho se to chci vlastně dopustiti? Hříchu. Ale hřích je zlo, projev nepřátelství proti Bohu, smrt duše, ztráta nebe. A já že bych takto chtěl urazit Boha, Boha, jenž mi jen dobré učinil? Boha nejsvětějšího, nejvyššího, nejlepšího? Svého Stvořitele, svého Otce? . . . Kde jest můj kříž? Ó, dej mi pohlédnouti do tvého oka, můj umírající, za mne krvácející Ježíši! Tobě, který jsi mne učil modlití se: »*Neuvoď nás v pokušení!*«, Tobě bych takto chtěl odpláceti? Ne! Raději chci trpěti nežli hřešiti. Odstup ode mne, satane, světe hříšný, tělo chtivé!

Myslíte, nejmilejší, že by takové náboženské myšlenky byly bez ceny? Že by neúčinkovaly? Tedy vám povím prostičký příklad.

V hornickém městě, kde jsem své doby kaplanoval, je vysoká škola, na které studují jinoši ze všech konců světa. Více nežli před čtvrt stoletím byl na této škole zapsán kterýsi jinoch českých rodičů, člověk to dobrého srdce, ale velice lehkomyšlný. Studií si hleděl nevalně. Když takto asi dva roky promarnil, rozhodl se — nevím z jaké příčiny — životu svému, který vlastně ještě ani vážně žiti nezačal, učiniti konec. Za tím účelem si opatřil revolver a kouli, kterou se chtěl sprovoditi se světa, koketně si připevnil ke knoflíkové dírce u kabátu, neboť se svým nekalým úmyslem nikterak netajil. Než nikdo nebral jeho řeči doopravdy. A přece jen se stalo. Nešťastný student usedl jednoho dne na vlak a jel několik stanic dále, aby někde v lese nerušeně hrozný skutek vykonal. Ale prozatím se mu nedostávalo odvahy. Pročež se vrátil večer do města a odebral do hotelu, aby se usmrtil tam. Byla právě sobota a v hotelu bylo mnoho poutníků z Prahy. Když obdržel poslední prázdný pokoj, usedl za stůl a třesoucí se rukou napsal dopisy přátelům a rodičům. Potom rychle vzal do ruky smrtící zbraň a namířil na spánek.

V té chvíli se ozvaly cizí hlasy z vedlejšího pokoje, kde se byla ubytovala kterási poutnická rodina. »Mařenko,« pravila matka, »zítra tedy půjdeme na sv. Hoře k sv. přijímání. Vid', že se na to těšíš? My s tatínkem půjdeme k sv. zpovědi zítra, tys byla již dnes. Pročež nežli se uložíš, poklekni a hezky se pomodli!« A hle, již zazníval skrze tenkou zeď milý dětský hlásek: »Otče náš — — — *a neuvod' nás v pokušení!*« Kandidát sebevraždy, který nepozbyl ještě úplně citu náboženského, se zachvěl. Neboť si vzpomněl na hodné rodiče a na zbožného, vzdělaného strýce-kněze. Odložil zbraň. »V té chvíli mi bylo hořko a sladko zároveň.« Tak vyprávěl později. »Vzpamatoval jsem se, poznamenal sv. křížem a ráno jsem se vrátil domů živ. Pokušení bylo překonáno.«

Ach, ovšem, překonáno, ale na jak dlouho? Poněvadž ďábel pokouší ne jednou, ale tisíckráte a poněvadž k úplnému vítězství nad pokušením je třeba opravdové síly, víry a naděje, neblahý konec celé této historie byl ten, že onen lehkomyšlný akademik svůj sebevražedný úmysl provedl za tři týdny nato. Patrně se tenkrát ani on ani v jeho blízkosti nikdo nemodli: »*Neuvod' nás v pokušení!*« (Factum!)

III.

Drazí posluchači! Sv. František Sal. radí toto: »Jakmile nějaké pokušení znamenáš, čiň, co činívají děti vlka nebo medvěda na poli vidouce! Neboť ony ihned v náruč rodičům běží aneb alespoň volají o pomoc.« Tím vlkem, tím dravcem, který na nás všude číhá, jest, jak jsme dnes slyšeli, *tělo, svět a ďábel*. Tento trojí nepřítel z nás jednoho naplňuje pýchou. Druhého uchvacuje lakotou. Třetího chce zlomit smilstvo. Čtvrtého se zmocňuje bledá závist. Pátý je oddán nestřídmosti. Šestý bývá zachvácen nemírným hněvem a sedmý se oddává duševní neb tělesné lenosti.

Před tímto trojím nepřítelem utíkejme v náruč otce svého a prosme ho za ochranu! Je právě půst. Tam ve zpovědnici očekává zástupce Krista Ježíše. Tam pospěšme! Odtud plyne do lidských duší síla veliká. Od té zpovědnice povstali již velmi mnozí s pevným předsevzetím a dobrým úmyslem — ke svému vlastnímu prospěchu. Kéž se tak stane i nám! Pak pospěšme v náruč toho, který řekl: »Kdo jí mé Tělo, ve mně zůstává a já v něm.« Toho přijme-li do srdce, jedenkaždý z nás bude moci bezpečně a vítězně zvolati: »Bůh-li je se mnou — kdo proti mně?« Amen.

Tři stánky v duši.

Ačkoli se to všeobecně říká a my sami se tak modlíáme, že totiž tento svět není, leč slzavé údolí, přece jest neslušno prezíratí, že nám občas jako nějaké hvězdičky svítí také *šťastné okamžiky života*. Nejvíce takových okamžiků prožívá dítě, nejméně člověk dospělý. Ale ty okamžiky dětské jsou neuvědomělé, kdežto šťastné okamžiky člověka dospělého, ach, kolik ony dovedou vnéstí světla do života? Jsoutě jako prchavá zjevení, jasná a krásná. Jsou jako pěkný sen, který nám utkví na delší čas v paměti a trudné života okamžiky poněkud osvětluje. Takové šťastné okamžiky člověka povznášejí, rozněcujíce v něm silný paprsek naděje a posilujíce jej k dalšímu těžkému životu. Když tedy, nejmilejší, někoho z nás jeden z takových šťastných okamžiků políbí na čelo, nevzpírejme se mu, nekalme jeho jas, ale oddejme se mu s plným cítem pochopení! Uchopmež to zlaté, vzácné zrnko v dění životním a potěšme se jeho jasem!

Když jsme si, drazí, toto předeslali, zopakujme sobě nyní děj, který nám dnes ve své knize k věření předkládá evangelista Matouš! *P r o m ě n ě n í P á n ě . . .* Není to snad jen nějaká bajka nebo pohádka, že se na hoře Táboru ukázali duchové mrtvých? Ach, rouháním by bylo považovati slova svatého evangelia za pohádku a nikoli za skutečnost. Mojžíš, tehdáž na 2000 let již odpocívající, se na oné hoře ukázal skutečně. Učedníci Páně jej očitě viděli. Kromě toho tam viděli ještě jednoho, totiž Eliáše. Toho ovšem mezi duchy zemřelých správně počítati nelze, poněvadž — dle svědectví sv. Písma — vlastně ani neumřel, ale na ohnivém voze vzat byl do oblak. Nicméně však se oba tito starozákonní světci ukázali třem učedníkům zcela určitě, a to za takových okolností, že — dle výpisu dnešního evangelisty — sv. Petr, všecek jsa téměř v mysli vytržen, v tomto nejšťastnějším okamžení svého života nadšeně zvolal: »Dobře jest nám zde býti! Udělejme tu tři stánky!« . . .

Draží farníci! Ježto se nacházíme již skoro vprostřed posvátné doby postní, která vybízí: mysliti vedle zaměstnání světského též trochu na věčnost a duši otevřítí též touhám spasitelným, udělejme, t. j. připravme si i my ve svém srdci *tři stánky*: 1. *Mojžíšovi jeden*, 2. *Eliášovi jeden* a 3. *třetí svému Spasiteli!* . . .

Co tím chci předem naznačiti, poznáte, drazí, snadno, když budete mou řeč pozorně sledovati . . .

1. Předně opakuji, co je z dějepisu známo o *Mojžíšovi*. Mojžíš, když byl Egyptské ztrestal těžkými ranami a se svým lidem pojedl beránka velikonočního, vedl zástupy Rudým mořem do země mlékem a medem oplývající. Kéž vede i naši duši, když jí byl opravdovou lítostí otrásl, o hůl pravé víry opřel a pokáním očistil, kéž ji vede k radostnému požívání Beránka velikonočního, t. j. ke sv. přijímání!

Mojžíš vyvedl z tvrdé skály vodu. Kdož ví, není-li i srdce mnohého z nás tvrdé, ba tvrdší nežli skála? Je-li tomu tak opravdu, ó, kéž Mojžíš pohne naše zatvrzelé srdce k slzám pravé kajícínosti! Jsoutě takové slzy perlami před očima Božíma. Ostatní slzy nebývají takové. Mnoho Adamových synů a zvláště dcer pláče slzy na zemi. Ano, všichni skoro v tomto slzavém údolí pláčí, ačkoli z toho ani oni ani kdožkoli jiný užitek nemá pražádný. Jakou cenu mají na př. slzy falešného soucitu, když bližnímu nepomůžeme? Jakou cenu mají slzy hněvu, když jimi svou zlobu anebo slzy krokodýlí, když jimi svou ničemnost projevujeme? Co konečně prospívají slzy radosti nebo zármutku? Ó, nastotisíckrát je škoda mnohých těchto slz, protože jsou zbytečné nebo hříšné nebo dokonce škodlivé, ale málokteré prospěšné. Avšak nejvzácnější, drahocenné perly, pravé lacrimae mezi slzami, jsou úpěnlivé slzy duší zkroušených. Jsou to slzy lítosti a pokání, které v ústech sv. otců slují »krví srdce, lázní duše, vínem andělů«. To jsou perly před očima Božíma.

Mojžíš držel, jak víme, ruce k nebi pozdvížený, mezitím, co Israelští dole v údolí bojovali, tak dlouho, dokud jim nevyprosíl konečného vítězství. Není-liž i náš život ustavičný boj s nepřáteli našeho věčného štěstí? Kéž pozvedáš svých rukou za nás, ó, vznesený Mojžíši, dokud bojujeme v tomto slzavém údolí, abys nám vyprosíl konečného vítězství! Když jsi ondy se zářící tváří sestupuje s hory Sinai, zastihl svůj lid při ohavné modloslužbě, plný hněvu rozbil jsi desky Božího Zákona o žulu sinajskou. Hle, my ty desky zvedáme se země, abychom si jejich obsah hluboko vtiskli do srdcí, myslí a vůle, neboť víme a věříme, že jen plněním zákona Božího dojdou naše duše jednou zářivého proměnění . . .

2. . . . Avšak nejen tobě, ó, Mojžíši, muži víry a zákona, postaviti chceme v duši stánek, nýbrž i *Eliášovi*. Kdo byl Eliáš? Eliáš v posvátné chvíli Ježíšova proměnění zastupoval proroky. I jejich i jeho tváře zářivaly proměněné nadšením a horlivostí, kdykoli

předstupovali před panovníky a národ, aby jim zvěstovali vůli Panovníka nebeského. Jako tedy slovo Páně postavu sv. proroků proměňovalo, tak nechať pevná a živá důvěra ve slovo Boží proměňuje též duše naše!

O Eliášovi zvláště vypisuje Písmo, že se postil 40 dní. A my bychom v této 40denní době nechtěli tuto nepatrnou oběť přinést Bohu, když přece z četných výroků biblických vysvítá, že půst zachovávaný z víry a lásky jest velice spasitelný? My bychom se vzpěchovali životem aspoň trochu zdržlivým přemáhati obtíže a překážky našeho spasení? Což je někomu z nás lhostejno, jaký osud ho čeká na věčnosti?

Biblická dějeprava dále povídá, že Eliáš požehnal džbán s olejem a nádobu s moukou v domě chudé ženy-vdovy v Sareptě, načež oleje neubývalo a nádoba s moukou se nevyprazdňovala, pokud v krajině oné hlad a drahota panovaly. Podobně bydlíž Eliáš i v duši naší, aby jí olej vyššího posvěcení a pokrm slova Božího nikdy nescházel!

Eliáš se položil na mrtvého synka oné vdovy a vzkřísil jej. Mezi námi a kolem nás je dosti lhostejných křesťanů, jejichž svědomí jest napolo anebo docela umrtvené. Je-li i tvoje svědomí snad trochu ospalé, ó, posluchači milý, postav rychle ve svém srdci stánek Eliášovi, který je probudí, jako byl probudil synka mrtvého!

Již jsem řekl, že Eliáš byl v ohnivé bouři vzat do nebe. Bible tak alespoň tvrdí. Bouře a častokráte bouře ohnivé, myslím totiž bouře utrpení a zármutku čekají nás skoro každého. Ó, kéž tyto očistné bouře na perutích Ducha sv. vznesou nás až ku věčnému proměnění! . . .

3. . . Chceme-li však skutečně tak daleko dospětí, musíme v duši ještě jeden stánek postavit. Komu postavit? Svému Spasiteli *Kristu Ježíši*. On se sice po tomto živobytí pozemském vrátil do nebe, aby nám tam připravil příbytek, ale nikterak docela této země neopustil. Neboť ve stánku Svátosti Oltární je tentýž mezi námi přítomen a denně nás očekává . . . V roce 1929 podnikli tři letci: Assolant, Le Sevre a Lotti let přes Oceán z Nového Yorku do Říma. Zdařil se jim, až nato, že pro nedostatek benzínu musili přistáti ve vesnici Mirnigan ve Španělsku. Bylo to v neděli ráno. Když šťastně přistáli na pláži, bylo jejich první otázkou k obyvatelstvu, jež se sběhlo je uvítat, kde by mohli najmouti povoz, jenž by je dopravil na mši svatou nebo vůbec do nějakého katolického kostela ku svatostánku. A bylo to v malém a prostém

venkovském kostelíčku, kde se před svatým stánkem vrhli na kolena, aby poděkovali Bohu za šťastné dosažení cíle ve svém odvážném podniku. (Tito věřící letci byli po svém přistání v Římě později přijati i Sv. Otcem, který jim k jejich dílu blahopřál.) Nuže, drazí, jako se učedníci na hoře Táboru v nadšení klaněli Proměněnému a tito letci, aby mu děkovali, klaňmež se i my ve svatostánku Skrytému!

Ostatně nebudiž nám ani na tom dostí, že bydlí v neživém svatostánku! Připravme mu vlastní srdce za živý stánek! Neboť, kdo by dovedl proměnění našich duší dokonati lépe, nežli proměněný Syn Boží ve Svátosti Oltářní? Tváře těch, kteří od stolu Páně, od hodného totiž přijímání se ubírají, stkvějí se velmi často zvláštní září v podivuhodném proměnění. Dosud jste toho neviděli? Dosud jste toho nepocítovali? Pokuste se o to! . . .

. . . A co mám říci ještě? Pohlédněte, prosím, na tento hlavní oltář (u sv. Jindřicha v Praze)! Není-li podoben hoře Táboru? Mojžíš a Eliáš stojí po obou stranách. Ježíš je skrytý uprostřed. Zákon a proroctví vpravo i vlevo, uprostřed sv. Evangelium. Víra a naděje s obou stran, láska uprostřed. A kteráže je nejbezpečnější cesta k Táboru věčného proměnění? Kteráže stezka vede jistojistě do věčné blaženosti? Do věčné radosti vede cesta víry, naděje a lásky. Amen.

N e d ě l e III. v p o s t ě.

Pohoršení.

Nejmilejší, rcete, kdo byl na této zemi světější nad Krista Ježíše? Kdo upřímněji obmýšlel a vyhledával blaho lidské nežli On? Co tudíž mohl dnes lepšího nebo prospěšnějšího učiniti, nežli když posedlého nebožáka zbavil zlého ducha? Ovšem. Jest ale otázka, zdali se tím zachoval všem bez rozdílu? Dokonce nezachoval. Neboť na př. fariseové skutek tento přičítali moci a působení zlého ducha, a budme přesvědčení, že, kdyby byl němého oslyšel, byli by mu opět vytýkali, že se nad chudákem nesmíloval! Tak bylo, přátelé, jest a bude: Neníť na světě člověk ten, aby se zachoval lidem všem. Čiň, co čiň, jednej a postupuj sebe spravedlivěji, soudům ošemetných jazyků neujdeš. Pokaždé se najdou lidé, kteří si z tvého počínání budou bráti *pohoršení*. Je to ovšem po-

horšení farizejské, jehož si netřeba všimati. Ale hůře jest — a o tom se chci rozhověti — dává-li některý křesťan pohoršení opravdu hříšné...

1. *V čem záleží pohoršení takové?* »Pohoršení jest zevnější jednání (slova, skutky, opomenutí), které buď o sobě nebo pro rozličné okolnosti může jiné svěsti ke hříchu.« (Dra Augustina Mravouka.) Pohoršení dává, kdo jde po ulici ve stavu opilém. Kdo před jinými nemravně mluví nebo kleje. Kdo vystavuje nemravné obrazy. Kdo provozuje nemravné divadelní hry anebo vydává bezbožné knihy. Kdo v pátek jí veřejně maso, v neděli na poli pracuje, při službách Božích se nechová slušně a p. Tím vším se totiž bližnímu zavdává příležitost, aby jednal podobně. Tím se bližní stává horším neboli se pohoršuje (odtud výraz: pohoršení).

Nepozorujeme-li to zvláště u dětí? Nenapodobují-li rády všecko zlé, co vidí dělati rodiče nebo dospělí? Špatné příklady kazí zkrátka dobré mravy. Kdo tedy dává pohoršení, podobá se člověku, který kopá jámu, do níž může i jiný snadno upadnouti a přijíti k úrazu. Podobá se hroutícímu se domu, který s sebou i sousední domy strhuje.

2. *Není-li tudíž takové pohoršení hříchem velikým?* V Šelpicích u Trnavy odehrálo se r. 1928 drama, jež si vyžádalo za oběť život dvou dětí a nesmírně vzrušilo celý kraj. Sedlák M. vrátil se z města, kdež byl výhodně prodal několik kusů dobytka. Stržené peníze (bylo to několik tisíc korun) položil na stůl a odešel po své práci. Této chvílky použilo 4leté děcko a začalo si se státovkami hrát. Když se M. navrátil do světnice, s hrůzou zpozoroval, že dítě hází papírové peníze do ohně. Nežli přiskočil, papír shořel. Rozlícen jsa touto ztrátou peněz, M. uchopil sekýru a dítěti usekl ruku. Manželka jeho koupala právě ve vaničce dítě druhé a chtějíc zločinu zabrániti, odběhla od vaničky. To bylo osudné. Když se totiž od zmrzačeného synka k vaničce vrátila, našla mladší dítě utopené.

Až do hloubi duše zatřásl vámi, drazí, není-liž pravda, příběh tento. Jaká bezcitnost takto trestat a komoliti nerozumné dítě? Ale není-li ještě hrůznější a bezcitnější komoliti *duši*, která jsouc spravedlivá a nevinna, byla Bohu milá a drahá nade vše? Oloupiti ji o život nadpřirozený a připraviti ji o právo na království Boží? A právě tohoto hříchu se dopouští otec mnohý, matka nejedna. Co o tom máme souditi? Co vůbec říci o podobném pohoršení?

Ach, nejmilejší, byť to byl ten poslední člověk, jemuž jste příčinou pádu, buď jej odvracujete od dobrého aneb jej vedouce

ke zlému, buď mu sdílejíce své smýšlení převrácené aneb jej svými nakažlivými příklady zachvacující — byť to byl, pravím ještě jednou, ten poslední člověk a jinak nejméně vážený, dopouštíte se vždy hříchu velmi velikého. To naznačuje vám Syn Boží jasně a zřetelně slovy, jichž smysl je tak rozsáhlý: »Kdo by pohoršil jedno z malických těchto, kteří ve mne věří...« (Mat. 28, 6). Kristus neřekl: Kdo by pohoršil některého mocného ve světě, ale: kdo by pohoršil malického, t. j. upřímného, důvěřivého, věřícího, nevinného jako děcko... ten se dopouští hříchu těžkého...

3. *Zvláště se dopouští hříchu velikého ten, kdo pohoršením odvrací někoho od víry.* Velekněz Heli měl dva nehodné syny, kteří se jmenovali: Ofni a Finees. V čem jejich nehodnost, v čem jejich hřích záležel? Ten hřích, jež Bůh v bibli zveličuje slovy výraznými a proti němuž, jak se zdá, nám chtěl zvláštní ošklivost vštípit, v čem záležel? Jaká byla jejich nepravost? Duch svatý nám ji prozrazuje: Dávali lidem pohoršení. A jak? Odrhovali ty, kteří přicházeli do chrámu jerusalémského přinášeti oběti Hospodinu. Odvraceli je zkrátka od této náboženské povinnosti, místo aby je k ní měli. »Byl pak hřích těchto služebníků — dí Písmo — *veliký příliš* před Hospodinem, neboť odrhovali lidi od obětování.« (I. Král. 2, 7.) Slyšíte, drazí? Starozákonní spisovatel dí doslovně: »Byl to hřích veliký příliš!« Příliš veliký, než aby zasloužil milosti. Veliký příliš, nežli aby byl zapomenut a odpuštěn.

Sv. Bonaventura napsal: »Dávati pohoršení jest těžkým hříchem zvláště u těch, jichž život sloužiti má za příklad.« (Cit. Mravouka.) Ale cože činí svobodomyšlící (jmenovat!), kteří se posmívají zbožnosti a víru zlehčují? Před nimiž nelze bez trestu sloužiti Bohu, protože vždycky mají připravené střely? Kterí podobní jsouce fariseům, bratřím a svěřencům svým zavírají království nebeské, a nepřestávajíce natom, že tam sami nevejdou, též jiným tam přístup zameziti usilují?

Víte bezpochyby, s jakou přísností, ba s jakou okázalostí Bůh potrestal pohoršení takové v osobě Fineesa a Ofniho. Nevíte-li, tedy vám to poví bibl. dějeprava. A nedivte se, že je tak přísně potrestal! Běželoť Hospodinu, když je trestal, o nejpodstatnější a nejdůtklivější jeho zájem, jež poškoditi jest — abych se dle jednoho z proroků vyjádřil — »poraniti zřítelnici oka jeho«. A to jest zajisté hřích velmi veliký.

4. *Pohoršení je hříchem proti lásce k bližnímu, a kdo je dává, je vlastně horší nad ďábla, poněvadž přivádí do záhuby ty, kteří jsou jeho bratry, čehož ani ďábel nečiní.* (Spirago, Výklad katech.)

Za starověku žil v zemi Hus člověk jeden velmi sprostný a zbožný, který se z lásky k Bohu bedlivě vystříhal hříchů. Hospodin řekl k satanovi: »Znáš-li zbožného Joba? Abys se přesvědčil, že jest opravdu zbožný, dávám ti nad ním moc: všechny věci, kteréž má, v ruce tvé jsou. Avšak *duši jeho zachovej!*« Jako by říci chtěl: Můžeš mu škoditi i na statcích i na těle; jenom jeho duše se nedotýkej! Tak Bůh.

A já bych si, nejmilejší, skoro odvážil říci člověku, který dává veliké pohoršení bližnímu, toto: »Jestliže tvůj bratr byl už tak nešťasten, že u tebe přišel v nenávist a stal se předmětem tvé zášti, nemůže-li býti jinak, tedy jej stíhej trestem jakýmkoli! Způsob mu hojnost trampot! Způsob mu starosti! Vyruš jej z klidu a pronásleduj ho! Ale nemsti se tak, abys jej oloupil o život duchovní a nesmrtelný! *Ušetři alespoň jeho duši!*«

Ovšem, ovšem, přátelé! Kdo si ale nic nedělá z toho, že pohoršuje bratra, ten k němu nemá žádné lásky. Ten ho vlastně nenávidí. Ale cože dí Písmo? »Každý, kdož nenávidí bratra svého, vražedník jest.« (Jan 3, 15.) Zato však, »miluje-li kdo bratra svého, není p o h o r š e n í v ně m«. (I. Jan 2, 10.) ...

... Jest zajímavé, přátelé, že Pán Ježíš kdysi pravil: »*Musí to býti, aby přicházela pohoršení.*« (Mat. 18, 7.) Je to jedno z oněch hlubokých tajemství, v nichž soudové Boží se nám mají jevit nejvíce nevyzpytatelnými. Neboť, nejmilejší, na čemže vlastně se může zakládati tato nutnost, že totiž pohoršení býti musí? Ach, nehledejme příčin jiných nežli nepravost světa, kterou Bůh, když chce, dovede obrátiti i ke své slávě! Spasitel náš zkrátka a dobře pravil: »Musí to býti, aby přicházela pohoršení.« A hned nato dodal: »Ale však běda člověku, skrze něhož přicházejí!« To je kletba, které by hlasatelé sv. evangelia neměli ani dosti často s kazatelnou opakovati, ani dosti živě o nich mluvit, aby se ti, kteří pohoršení dávají, zastyděli a — *polepšili*.

Kterýsi kněz,^{*)} jež jsem znal ještě z dob seminárních studií, farář to v kraji podbrdském, vystoupil za doby převratové z církve a ze stavu kněžského. Bůh ví, co jej, člověka jinak srdečného, zlávalo. Ale když nepřiliš dlouho nato smrtelně onemocněl, jako marnotratný syn se kajícně navrátil. Zároveň zaslal do novin prohlášení asi tohoto obsahu: »Svým životem a vystoupením z církve dal jsem křesťanskému lidu ohromné pohoršení. Na prahu věčnosti, ke které se ubírám, prohlašuji, že svého činu vroucně lituji. Kře-

^{*)} Na jménu nezáleží. Moji spoluseminaristé je vědí.

sfanské ovečky odprošuji a svým spolubratřím, kterým jsem svým nerozvážným činem podryl půdu, prosím za odpuštění dvojnásob. Zároveň jim upřímně radím, aby zůstali své církvi a svému kněžskému stavu věrni.« Brzy nato skonala. Já jsem slyšel, že skonala v Pánu. Tedy šťastně a klidně. Amen.

N e d ě l e IV. v p o s t ě.

Láska vynalézavá.

Vznešený obraz staví nám dnešní evangelická částka před oči! Je to obraz svrchované lásky; pročez naň ještě jednou pohlédněme! Co spatřujeme? Z dalekých krajín země židovské přichvátať k jezeru genezaretskému nesčetný zástup, aby ve svatém úžasu naslouchati mchl nebeským zvěstem velikého proroka. Vyučování a uzdravování vyplnilo největší část dne. Teprve když se schylovalo k západu, Pán prohlédať k nasycování tělesnému. I velel posaditi se zástupu, který se roztábořil na zeleném trávníku. Učedníci pospíchali od jedné skupiny ke druhé, rozdělujice všem bez rozdílu. Uprostřed jako nějaké nebes zjevení stál Kristus Ježíš. Obzvláštní požehnání pramenilo z rukou jeho, neboť, ač jen z pěti chlebů lámal, pořád lámal a pořád rozdával, aniž z Božího dárku dost malounko ubývalo. Dobrota Páně slavila tu zkrátka svou vítězoslávu a láska jeho nasytila duše i těla přítomných, neboť — jak oznamuje evangelista — »všichni nasyceni jsou«. Projevila se tu opravdu láska, láska svrchovaná.

Avšak, nejmilejší, nejen pro tuto, ale ještě pro důležitější příčinu jest nám ona zázračná hostina památna. Bylať ona odznakem hodů duchovních a záminkou ke slíbení nejsv. Svátostí Oltářní. Když totiž Pán Ježíš ještě příštího dne pozoroval radostné rozčilení a rozplesání zástupů, pravil: »Hledáte mne, že jste nasyceni byli. Dobře. Ale já vám po sobě zanechám ještě jiný pokrm, z něhož kdo jísti bude, nebude lačněti na věky.« Načež, aby jich nenechal dlouho v pochybnostech, jaký to pokrm na mysli má, pokračoval: »*Já jsem ten živý chléb*, který s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky. Chléb, který já dám, Tělo mé jest.«

Tak promluvil k žasnoucímu zástupu, a to, co byl slíbil u jezera, vyplnil při večeři poslední, ustanoviv Svátost svátostí. Šťastně

břehy jezerní, které slyšely radostnou předzvěst! Slavné prostory večeradla, které byly bezprostředními svědky splněného slibu. Šťastné, slavné! Neboť se tu — o čemž, drazí, rozjímati budeme — projevila v y n a l é z a v á l á s k a a věčná dobrota Krista Ježíše . .

(Pojednání.) Albán Stolz vypravuje ve svých lidových spisech tuto událost: Na korábu, který se po zdlouhavé plavbě blížil k pevnině, nacházela se též s dítětem sotva rok čítajícím jakási mladičká matka. Tato spatřivši opět břehy pevniny, zajásala, poněvadž viděla svého churavého jedináčka již již zachráněného. Než jinak bylo souzeno v nevyzpytatelných Božích úradcích. Jak to už nezřídka bývá, počalo se moře náhle dmouti a v zápětí se rozzuřila strašlivá bouře, která pohazovala lodí jako nějakým míčem s místa na místo, zničití hrozíc všecky naděje cestujících. Kterak si asi v tomto postavení počínala jmenovaná matka? Ustrašené oko, z něhož vyžírala největší úzkost, obrácené majíc k nebi, dítě své křečovitě tiskla k prsům, jako by je na srdci doufala před zuřící bouří zachovati.

Než hrůzy mořské dostoupily stupně nejvyššího. Rozkacené vlny jako nějakou skořápku vrhly nešťastnou loď na skálu, o kterou se tato rozdrtila a i s cestujícími ponořila do hlubin. Jen několik málo z nich se zachytilo na útesech skalních. Bouře zatím zuřila dále. Teprve třetího dne ustala. Domácí obyvatelé, kteří z pevniny nešťastnou loď v jejím zápase pozorovali, přispěchali, aby zachránili, čeho jícen mořský ještě nebyl pohltil. A hle, cože našli na osamělé skále? Vyvrženou mrtvolu mladé ženy, z jejíž srdce malé dítě ssálo krev. Abyste mi, drazí, rozuměli. Matka totiž, probravši se ze mdlob, toužícím okem hledala nejprve dítě. Toto se rovněž zachránilo a sedělo vedle ní. Ale usedavě plakalo, neboť mělo hlad. Pláč hladového dítěte, které ukojiti nemohla, jako meč ostrý pronikal její srdce. Ráda by je byla nasýtila, ale čím?

Ó, láska mateřská, kdo tě kdy na tvých cestách pochopí? Co učinila matka? Ostrý hřeb, jež se jí z prkna na břeh vyvrženého podařilo vytáhnouti, vrazila sobě do srdce a umírajíc, přisunula ústa dítěte na ránu, by se nasýtilo mateřskou krví, dokud by pomoc odjinud nepřišla. Žádná moc lidská není *vynalézavější* nad lásku matky.

Než, drazí posluchači, znám ještě jinou *vynalézavou* lásku, která se od předešlé liší asi tak jako moře od krůpěje vody, jako rozsáhlá poušť od zrníčka písku. Která jest nad ní povýšena tak jako vysoké nebe nad hloubkou země, jako zářící slunce nad světlem svíčky. Že se matka obětuje za dítě, jest zákon přirozený.

Že však Kristus Ježíš, živý Bůh, se denně obětuje, ba sytí ty, kteří jeho nepřáteli jsou, že jim za jejich netečnost splácí láskou a za životodárný pokoj se jim nabízí, není-liž to stupeň milování, jakého jenom Bůh ve své dokonalé vynalézavosti dostoupiti může? Toť láska, která svým žářem zahřívá a rozpaluje celý svět. Toť láska, jejíž plamen vysoké nebe s hlubokou zemí spojuje.

Láska je, přátelé, opravdu *vynalézavá*. Tam, kde důvtip lidský nachází meze, kde bystrost rozumu nedostačuje, kde veškerá rada umdlévá, tam nezřídka ještě láska osvědčuje sílu svou a mohutnost. Uvažme na př. ustanovení nejsv. Svátosti Oltářní! Celé ústrojí vykoupení člověčenstva žádalo, aby se Pán, ukončiv své vznešené dílo, odebral ze země do své věčné slávy, jejíž dědici nás učinil. Aby s Otcem panoval, aby nám připravil stánky, musil nás přirozeně opustiti. On to také sám naznačil, řka: »Užitečno jest vám, abych odešel.« Avšak právě tak jako tento odchod, bylo i loučení se s milými apoštoly a učedníky jemu i těmto těžké a bolestné. Ovšem. Ale láska jeho, *vynalézavá* jsouc, vynalezla prostředek, kterým bylo by lze tuto těžkost a bolest osladiti. Spasitel sice odešel s oslaveným Tělem na nebesa, ale přece tu s nimi a s námi zůstal na zemi v nejsv. Svátosti. Zmizel sice jejich a našemu zraku tělesnému, popřál nám však, abychom naň patřiti mohli okem víry. Odešel, aby se usadil na pravici Otce všemohoucího, ale zůstal v bílé hostii, aby nás, své strádající bratry a sestry, potěšoval.

Zmocňuje-li se tě, milý bratře, někdy pochybnost, zdali je v té bělounké hostii opravdu přítomen, zopakuj si, prosím, jeho výroky, a pochyby tvé jako pára v žáru slunce rozplynou se. Jdi do večeřadla, kde se loučil s učedníky, láskou se rozplýváje, a uvažuj slova, která tu pronesl: »Totof jest Tělo mé! Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil. Tělo mé právě jest pokrm a Krev má právě jest nápoj. Kdo jí mé Tělo a pije mou Krev, živ bude na věky.« Nevěříš-li těmto svatým větám, jež nám neporušeny zachovali evangelisté, pak vyhlašuješ je i Krista Ježíše za lháře a klesáš v hrozném pádu v černou propast děsného rouhání...

Jest ovšem způsob a řád nejsv. Svátosti při mnohých částkách tajemný, skrytý a lidské mysli nepřístupný. Ale kterak národ vyvolený prošel mořem Rudým? Kterak se vyprýštila voda ze skály na poušti? Kterak mohla manna uživiti jeden milion lidu vyvoleného? A jest ještě mnoho jiných úkazů rozumu našemu nepřístupných. Úsilí vniknouti v tajemství zjevení Božího chvalitebno jest, ale největší neštěstí, jež člověka potkati může, je ztráta víry. Neboť ne rozumu, ale víře otevírají se divové božské milosti a lásky.

Víra nás nad zem povyšuje, víra ve přítomnost Boží v nejsv. Svátosti nás rozkoší rozumu nepřístupnou naplňuje. Rozum se svou všetečností, ale zároveň slabostí tu belhá, klesá a zůstává pod horou jako služebník, kterého tu Abraham zanechal, když sám byl počal se synem vystupovati na horu. Víra se podobá květině, která, nemá-li pozbyti svého lesku a pelu, nesmí drsnou rukou uchválena býti.

A tato víra, jestliže jí v sobě násilím nepotlačujeme, nás oblažiti dokáže po celý život. Neboť víte-li, co leží ve slovech: »Pán je s námi. Pán jest naším pokrmem. Pán jest nám přítelem, naší útěchou.«? Spočívá v nich vrchol lásky, jaké jenom Pán Bůh schopný býti může. Tuto lásku dokazuje nám Pán v nejsv. Svátosti, nežádaje od nás za to díku jiného, než abychom mu opět a opět vzájemnou spláceli láskou. Slepým a nevděčným nazývati musíme toho, kdo se k této vzájemnosti nekloní a raději s hříchem, člověčenstva tyranem, se snoubí. Co to za srdce, které přátelství Syna Božího zavrhuje?

»Vy přáteli můjmi jste!« volá k nám Pán s oltáře. Jaké to nevyšlovné blaho pro nás! Přátelství je květem života. Duši, která žádného přítele na světě nemá, se stýská. Prázdnotu srdce pocítuje člověk, který nemá, s kým by se o radost a žalost upřímně mohl dělit. »Přítel věrný — dí Písmo — jest obrana mocná, a kdo jej nalézá, nalézá poklad.« Oč větším pokladem jest: míti samotného Krista za přítele?

My všichni toužíme po vezdejším štěstí, a blažený ten, kdo může říci, že cíle toho dosáhl. Takových blaženců jest ale málo. Soudím tak odtud, že kamkoliv se obrátím, bědování a stesky slyším, vidím rozervanost a soužení; málokde klid a spokojenost. A pátrám-li po příčině, co shledávám? Že se lidé odloučili od svého Boha. Že se křesťané víc a více vzdalují zřídla vší útěchy, opovrhujíce požíváním Těla Páně. Ach, přátelé, nechcete-li se i vy ochuditi o tuto útěchu, chcete-li si zachovati pokoj srdce, přicházejte k posvátným stupňům oltáře, t. j. přistupujte ke stolu Páně, jak to činívali vaši otcové a celá dávná pokolení! Ručím vám za to, že se ve vašich srdcích opět rozvlní blaho, že se do nich navrátí útěcha. Neboť čím jest rosa bylině, čím vláha zemi a krev tělu, tím je Svátost Oltářní duším věřícím. Po celý život sílí a provází je, v nížádné době jich neopouští. A blaze těm, kteří se tohoto divotvorného kouzla nespouštějí, nýbrž pevně drží! Amen.

O, crux, ave!

Za vesnicí na rozcestí, odkud se rozbíhají tři polní cesty, stál *kříž*, který napomínal poutníka, aby se na chvíli zastavil a rozmyslil, který směr by zvoliti měl. Na jaře rozpučel se u paty kříže tohoto šípkový keř a velmi často jej citlivá, zbožná ruka ozdobila věnečkem z polního kvítí. Protože tento kříž tu stál již od pradávna, lidé ani nevěděli, z jaké příčiny byl postaven. Starší pamětníci vyprávěli, že tu kdysi potkalo selského synka na poli neštěstí a že otec vztyčil ten kříž na věčnou památku oné smutné události. Z té příčiny jsme jej vždycky měli ve veliké úctě a nikdo nešel mimo, aby se byl zároveň nepokřížoval anebo před ním nesmekl. Nikdo si také nedovedl rozcestí představití bez tohoto starého kříže a nikomu ani ve snách nenapadlo, že by mohl někomu na světě překážeti. A přece jej jednoho dne po převratu našli skácený a zpřerážený.

Kdo jej zničil? Bezpochyby někdo, komu bylo líto, že ještě existují křesťané, kteří chovají v srdci *víru, naději a lásku*. Neboť jest jisto a známo, že *pohled na kříž Kristův skutečně v nás rozmnožuje víru, posilňuje naději a rozněcuje lásku*. O čemž chceme uvažovati dnes, kdy jsme na kříž Páně obzvláště upozorňováni . . .

I.

(*Vira . . .*)

Dějiny člověčenstva lze rozvrhnouti na dvě veliké doby. První doba jest ona, ve které kříž býval největší hanbou a znamením nejpotupnější smrti. Avšak od té chvíle, kdy na něm visel Syn Boží, stal se kříž znamením a předmětem největší úcty. Roku 325 vydal Konstantin zákon, že žádný zločinec nesmí viseti na kříži, který je znamením víry křesťanské nejposvátnějším.

Od té doby v zemích křesťanských měl kříž vždy větší a větší popularitu a úctu. Dle svědectví církevního spisovatele Tertuliána († 220) znamenali se staří křesťané křížem na čele vycházejíce, přicházejíce, oblékajíce se, zasedajíce ke stolu, lehajíce, jdouce do lázní i před své katany a před tlamy lvů a tygrů na zápasíště. Mocní tohoto světa udělovali svým věrným služebníkům vyznamenání v podobě kříže, který se nosíval na prsou nebo na stuze kolem šíje. I nepřátelé kříže Kristova (židé), pokud se pamatují, se tímto

znamení chlubívali před světem. Kříž se zastkvívá nejen na věžích chrámů, nýbrž vypíná se i na temeni hor a kyne z utěšených údolí. Stojí v širém poli i na cestách před městy a dědinami, na náměstích a v domácnostech. Před křížem smeká věřící boháč i žebrák, učenec i člověk nevzdělaný, dítko i stařec.

Kdo by nechápal, kterak takto kříž působí na oživení a rozmnožení *víry*? Zdá se mi, jako bychom, hledíce na obraz Ukřižovaného, z hloubi srdce volali s Petrem: »Ty jsi Kristus, syn Boha živého...«

Kříž, jak víme, opanoval své doby a opanuje zase zcela určitě naše školy, aby učitelé s dítkami mohli denně obracet zbožný zrak k božskému Učiteli maličkých. Ze světnic školních rozšířil se kříž i do síní soudních, aby každý, kdokoli je k soudu předvolán, viděl před sebou obraz Krista, který umřel pro pravdu. Křížem byly opatřeny i dusné kobky žalární, aby ani vězeň nebyl zůstaven bez útěchy *sv. víry*, ani ten, kdo pro zločiny odsouzen je k smrti...

II.

(*Naděje...*)

V letech šedesátých minulého století zavítal do veliké trestnice v Kartouzích u Jičína jistý státní hodnostář. Tenkrát se tato pověstná trestnice nalézala v řízení Milosrdných sester. Bývalo tam často na tisíc vězňů, mezi nimiž i mnozí vrahové, a Milosrdné sestřičky, plné křesťanské víry a laskavosti, vedly dozor na práci v dílnách. Hodnostář se tázal představené: »Prosím vás, kdepak nabereíte tolik trpělivosti a odvahy k těmto zlosynům? Nebojíte se žítí mezi tolika vrahy?« »Nebojíme« — odvětila představená. »Neboť máme při sobě bezpečnou zbraň.« Cizinec se bezděky ohlížel po nějakém kapesním revolveru. Avšak řeholnice, pozorujíc to, ukázala na růženec, jenž jí visel od pasu dolů, a pravila: »Tohle je ta naše mocná zbraň. Té my důvěřujeme více nežli revolverům.« Pak ukázala na veliký vyřezávaný nástěnný kříž a dodala: »A tamhle visí kříž, který nám dodává trpělivosti a hlavně *naděje* a *důvěry*.«

Ach, pohlédněmež, nejmilejší, na tento předmět *křesťanské naděje* i my! Je teď sice zahalen i on i Ukřižovaný na něm. Ale Písmo sv. nám o něm zvěstuje, že je to Beránek Boží, který snímá hříchy světa. On »pro nepravosti naše zraněn jest. Potřín jest pro naše hříchy. Hospodin složil na něm nepravosti všech nás. On hříchy mnohých nesl a za přestupníky prosil...« Ó, nenaplnuje-li nás to všecko blahou *nadějí*, že nás tedy Pán Bůh nezavrhne?...

III.

(*Láska . . .*)

Sv. kříž nám konečně připomíná a v nás rozohňuje city *lásky*. Něco vám, drazí, povím . . . Bylo to za časů, kdy Pán Bůh tvořil svět, kdy nejenom budoval nebe a zemi, ale také oživoval všechna zvířata a rostliny a dával jim zároveň jména. Z té doby pochází mnoho pověstí, kteréž kdybychom všechny znali, dovedli bychom si také vysvětliti všechno na světě, čeho nyní nemůžeme chápat.

Stalo se jednoho dne — tak vypravuje legenda*) — když Pán Bůh seděl v ráji a maloval ptáčky, došla Pánu Bohu barva v ke-
límčích, takže stehlík by byl býval bez barvy, kdyby Pán Bůh ne-
byl otřel všechny štětce o jeho peří. Chtěje stvořiti ještě ptáčka
posledního, ale nemaje žádné barvy, umínil si jej stvořiti šedivého.
»Ale pamatuj si, že je tvoje jméno červenka« — řekl Pán Bůh
ptáčkovi, když byl s ním hotov. A posadil ho do své otevřené dlaně
a pustil jej, aby lítal. Když ptáček chvíli poletoval a rozhlédl se
po nádherné zemi, kde měl žít, zachtělo se mu též prohlédnout si
sebe sama. Tu viděl, že je všecek šedý a hrdélko že je právě tak
šedé, jako všechno ostatní. I obracel se a točil a díval se do vody;
leč nemohl najít ani jedinkého pírká na sobě červeného. Odletěl
tudíž nazpět k Pánu Bohu. »Chtěl jsem se tě zeptati na jednu věc,«
tak zašveholil nesměle. »Copak že chceš vědět?« tázal se Pán Bůh.
»Proč se mám jmenovati červenka, když je má barva od zobáčku
až po konec ocásku šedivá? Proč se jmenuji červenkou, když ne-
mám ani pírká červeného?« A ptáček se díval, jak jen mohl, pro-
sebně na Pána Boha svými velkými černými očky, obracel hlavičku
a myslil, jak nepatrné věci by bylo zapotřebí, jen jedinké kapky
na hrdélko, aby byl z něho hezký ptáček a jméno aby se na něj
hodilo. »Proč se mám jmenovat červenka, když jsem celý šedý?«
tázal se poznovu a čekal, co mu Pán Bůh odpoví. A Pán Bůh,
který jest nejvyšší moudrý, řekl: »Nazval jsem tě červenkou a čer-
venkou se budeš jmenovat; ale sám se musíš postarati, abys si za-
sloužil červeného peří na hrdélku.« To dořekl, zdvihl ruku a pustil
ptáčka znova do světa.

Nekonečná spousta let uplynula od onoho dne, který byl pro
zemi nejradostnější. Od té doby zvířata i lidé opustili ráj a rozešli
se po zemi. Některá zvířata mezitím byla zdivočela a lidé si zbudo-
vali veliké chrámy a mohutná města, jako na př. Théby, Řím a
Jerusalém. Pak nadešel památný Veliký Pátek. Toho dne zrána

*) Selma Lagerlöfova, *Legendy o Kristu*, str. 165 násl.

seděla jedna červenka na holém pahrbku před jerusalémskými hradbami a zpívala mláďatům, jež odpočívala ve hnízdečku na nízkém trnovém keři. Vtom zpozorovala zástup divých lidí, kteří na vrchol hory Kalvarie přivlekli a tam ukřižovali tři muže. Červenka se na toto divadlo dívala očima, které se šířily zděšením. Nemohla odvrátiti zrakův od oněch tří nešťastníků. »Jak jsou ti katané oškliví,« pravila sama u sebe. »Nemají na tom dost, že přibíjejí ubohé tvory na kříž, ale jednomu též připevnili na hlavu korunu z pichlavého trní. Vidím, jak mu trny rozdrásaly čelo, že mu teče krev. A onen člověk je tak krásný a dívá se vůkol tak vlídnými zraky, že by jej každý měl *milovat*. Připadá mi, jakoby mně hrot šípu pronikal srdcem, když jej vidím trpět. Kdybych byla bratrem orlem, vytrhala bych mu hřeby z rukou a silnými spáry bych odehnala všechny, kteří jej trýzní. Co dělat? Ach, již vím. Ačkoli jsem malá a slabá, přece nějak pomohu tomuto trýzněnému ubožáku . . .«

A domyslivši to, červenka opustila hnízdo, vylétla do vzduchu a kroužíc v širokých kruzích kolem Ukřižovaného, ponenáhlu si dodala odvahy, přiletěla přímo k němu a již již vytahovala zobáčkem trnový osten, jenž se byl Ukřižovanému zabodl do čela. Avšak při tom, co tak činila, skanula jí kapka krve Ukřižovaného na hrdélko. Rozšířila se rychle a roztekla na strany a obarvila všecka útlá pírká na hrdélku. Ukřižovaný otevřel zsinálé rty a zašeptal: »Pro svou milosrdnou *lásku* jsi získala to, oč usiluje tvůj rod od stvoření světa.« A hle, jakmile se červenka vrátila do hnízda, volala na ni mláďata: »Tvé hrdlo, maminko, je červené! Tvé peří na hrdle je červenější nežli růže!« »To jest jenom kapka krve z čela toho ubohého člověka,« řekl ptáček. »Zmizí mi, jakmile se trochu vykoupám v potoce nebo čistém prameni.« Leč jakkoli se ptáček koupal, nezmizela mu již nikdy červená barva s hrdélka, a když jeho mláďata odrostla, zastkvěla se krvavě červená barva také na jejich hrdélkách, právě tak, jako se skvěje na hrdle a prsou každé červenky až do dnešního dne . . .

Legenda, přátelé, nic jiného nežli legenda! Ale — není-liž pravda — co v ní krásy, co příkladné *lásky ke Kristu Vykupiteli ukřižovanému!* . . .

Ve chrámě zde, hle, spatřujeme dnes několik obrazů, které však jsou zastřeny fialovou rouškou. Nejsou to obrazy ani nové ani neznámé, ale je to tentýž obraz Ukřižovaného. Představte si jej! Jeden trám kříže je svislý a směřuje k nebi. O ten se opíralo tělo Ukřižovaného. Přes tento první delší trám v pravém úhlu jest položen druhý, kratší, na němž jsou přibity ruce Kristovy. Ach,

rozevřel On své rámě tak široko, jak mohl, od východu k západu, aby všechny, kteří *jej milují*, na srdci svém sjednotil! Rozevřel svá ramena z *lásky*. O této pak *lásce* napsal sv. Pavel, že »převyšuje všeliký smysl«. Nejinak, než jakoby byl říci chtěl: Procestoval jsem zemi a vystoupil k její výšinám, hledaje *lásku*. Sestoupil jsem do údolí a plavil se přes moře a volal jsem, kde by byla *láska*. Z měst uchýlil jsem se na venkov, prošel hrady, zámky i chaty, uvažoval podniky a činy vznešených duchů a nadšených srdcí, ale nikde jsem nenalezl *lásku tak obsáhlou*, jaká se zjevila na kříži. »Tak Bůh miloval svět, že Syna . . .«

. . . Ach, nejmilejší, můžeme-li tuto lásku nějakým způsobem svému Spasiteli odplatit? Můžeme. Upřímným pokáním. Ač slábí a křehci jsme, vytrhněme alespoň jeden jediný trn z hlavy, chci říci spíše: ze své hříšné duše! Jest postní čas. Možná, že se pro mnohého z nás ten postní čas již nenavrátil. Možná, že až po druhé nám Církev tento kříž na oči postaví, budeme dřímati pod křížem tam, na svatém poli. A proto dnes, když jej vidíte zahalený, nezatrvejte srdcí svých a přitulte se k němu *věrou, nadějí a láskou* co nejbliže! Amen.

N e d ě l e k v ě t n á.

Populární výklad obřadů.

Týden, který nám dnes nastal, má, drazí posluchači, rozličné pojmenování. U nás v Čechách: týden veliký nebo svatý aneb i pašijový. Proč asi tak? Proč se na př. říká: týden *veliký*? Snad, že má více dnů nežli týden obyčejný? Anebo snad, že hodiny v tomto témdni jsou delší nežli jindy? Nikoliv! Velikým se tento týden jmenuje proto, že nám staví na oči veliké pravdy, veliká tajemství a veliká dobrodiní Syna Božího, který pro naše věčné blaho dobrovolně byl trpěl. Ale proč se říká, že je tento týden *svatý*? Snad proto, že pro svůj veliký význam by se měl celý slaviti jako doba nad jiné sváteční? Mělo by ovšemť tak býti, kdyby jenom možno bylo. Na počátku Církve skutečně tak bývalo. Až do VII. století zdržovali se věřící po celý tento týden prací služebných, slučíce Bchu v modlitbách a postech a jiných skutcích kajících. Konečně jméno týden *pašijový*, jak patrně, odvozeno jest od pašijí, které se při mši svaté čítají nebo zpívají dnes, v úterý, ve středu a v pátek při obřadech.

Veliký, svatý neboli pašijový týden počíná tudíž v neděli dnešní, která se zove *Květnou* a jež se doporučuje některými významnými obřady. K těmto obřadům náleží: 1. *svěcení ratolestí*, 2. *průvod* a 3. *pašije* . . .

1. *Svěcení ratolestí* se jmenuje v církevní mluvě »suchá mše«, která jest napodobením obřadů mešních, při nichž se však chléb ani víno neproměňuje. Rozeznávámeť při tomto svěcení krom pozdvíhování a přijímání zřetelně všechny podstatné částky mešní, na př. introit, obecnou modlitbu, čtení, graduále, evangelium, prefaci, sanktus. Pozdvíhování je zastoupeno 5 modlitbami, jimiž se žehnají ratolesti, a sv. přijímání je zastoupeno rozdáváním ratolestí neboli kočiček. Ach, ty velikonoční ratolesti! Kdo by si jich radostně nepředstavoval?

Když Pán Kristus slavil svůj velkolepý vjezd do Jerusalema, před velikou nocí, vítali ho synové svatého města, prostíraje mu na cestu svá roucha a metajíce zelené ratolesti. V ten čas ovšem není na památné půdě někdejšího Kanaanu nouze o zelenou snítku. Pochopíme to snadno, uvážíme-li, že Jerusalema leží asi o 18 stupňů rovníku blíže nežli my, a že tudíž jeho první dnové měsíce dubna podle teploty mohou se srovnávati s koncem našeho máje, všemi básníky slaveného.

Jinak jest u nás. Když jsou velikonoce přede dveřmi, jak málo života jeví dosud příroda! Sotva nějaký lupen nebo květ jaterníku a sněženky připomíná, žeť na rozpuku nový roční čas. Kde tedy vzítí haluze? Kde? Zeptejte se přírody, a ona vás vyvede z rozpaků! Tam ve stráni a háji za městem rostou jívky; a kdyby všechno jejich stromové sousedstvo se zdálo spát ještě zimním snem, hle, jívka již procítá! Nemá-li lupenů, dá alespoň jehnědy, a ty musejí na Květnou neděli zastoupiti orientální palmy. Kdekdo přichází. Chlapecká mládež, aby nařezala letorostů pro sebe; chudé ženy, aby navázaly jívových svazečků, které pak nabízejí ke koupi před vchodem do městských kostelů. A tak se dnes do katolických chrámů farních málokdo ubírá, který by v rukou netřímал svazeček ratolestí nebo kočiček. Tyto dary přírody světi pak farář svěcenou vodou a okuřováním.

2. Nato se hned koná s požehnanými ratolestmi *průvod*, který se pohybuje za křížem. Co má znamenati, bratři moji, průvod tento?

Předně nám připomíná vjezd Pána Ježíše, jakožto syna neboli potomka Davidova, který se ubíral do Jerusalema, aby tu zřídil trůn od Otce jemu na zemi uložený, totiž trůn sv. kříže, jak se též pěje ve chvalo zpěvu církevním:

»Stalo se, co pěla zdávna
Davidova píseň správná,
věstíc světlo o tom řádu,
že Bůh sejme s dřeva vládu.«

Průvod, který se dnes ubírá za křížem, je také předchozí oslavou onoho vjezdu, jež co vítěz nad smrtí slavil Pán Ježíš, když vstupoval na nebesa, aby se posadil na pravici Boha Otce nebeského a naplnil tak Písmo řkoucí: »Řekl Hospodin k Pánu mému: Sed' na pravici mé, dokavád nepoložím nepřátel tvých za podnoží tvých nohou!« (Ž. 109, 1.) Posléze jest nám dnešní průvod s křížem v čele a s posvěcenými ratolestmi v rukou důtklivým napomenutím, abychom ve svém živobytí kráčeli hlavně za Kristem, kráčeli k boji i k vítězství.

Když se průvod, jenž byl vyšel z chrámu, do chrámu opět navrací, koná se obřad nejdojemnější. Zpěváci totiž vejdou do chrámu, zavrou za sebou dveře a zpívají střídavě s knězem, který zůstal venku před zavřenými dveřmi, významný chvalozpěv o vítězství kříže Kristova. Počátek tohoto chvalozpěvu, který se několikrát opakuje, zní:

»Sláva a chvála a čest ti, Kriste, králi a spáso,
jemuž pacholat květ Hosanna nábožně pě!«

Když se tento chvalozpěv dozpívá, zatluče kněz dřevem sv. kříže na dveře chrámové, a to podle předpisu jednou, podle obyčeje třikrát. Dveře se ihned otevrou, načež průvod celý vchází do chrámu a slouží se velká mše svatá.

3. Při této mši sv. se zpívají *pašije*, což je ten třetí zvláštní obřad dnešní neděle. Co jsou pašije a co je při nich pozoruhodného?

Dnešní pašije vyličují umučení Páně podle sepsání apoštola a evangelisty sv. Matouše. Celý tento děj neboli spíše truchlohra se zpívá, avšak poněkud jinak nežli evangelium. Zpívá totiž více osob. Evangelistu zpívá jeden, a to hlasem jasným a nápěvem jednoduchým. Slova trpícího Spasitele zpívá druhý, a to hlasem mírným a nápěvem slavným, jak toho vyžaduje božská důstojnost Vykupitele. Co mluvil zástup, zpívá veškeren sbor zpěváků, a to hlasem drsným a nápěvem křiklavým, aby se tak naznačila zlomyslná nálada lidu židovského.

Při pašijích se shasínají všechny svíce na oltáři, ježto se tu zvěstuje, že shaslo světlo světa, Kristus Pán. Všichni ve chrámě přítomní drží požehnané ratolesti v rukou, aby tak mlčky naznačili, že chtějí mítí podíl na svatém, vítězném zápasu Ježíše Krista.

Když pak vyzpíval evangelista, že »Ježíš vypustil duši«, učiní se ve zpěvu na chvíli přestávka, mezi kterou kdekdo, kněží i věřící poklekají, aby potichu rozjímalí o bolestech Ježíšových. Po mši svaté, což jest rovněž pozoruhodné, se neuděluje s Nejsvětějším žádné požehnání . . .

. . . A nyní bychom mohli, drazí posluchači, úvahu svou skončiti. Pozorovaliť jsme posvátné obřady, které ustanovila církev na dnešní neděli. Uvažovali jsme nejprve svěcení neboli žehnání ratolestí. Potom jsme pozorovali průvod a co jsme poznali? Že to obraz někdejšího vjezdu Spasitelova do sv. města. Posléze jsme si živě připomínali přehořké umučení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista v tak zvaných pašijích.

Obřady Květné neděle jsou opravdu pozoruhodné; proč se na ně naši hodní předkové srdečně těšili. Žel, že zájem o ně, právě tak jako o bohoslužby vůbec, se vzrůstajícím materialismem a nevěrou u nás valně poklesl. Je toho škoda! Neboť se takovým způsobem naši lidé ochuzují o mnohou ideální, čistou radost. Než, že nejsou u nás ještě lidé všichni ovanuti dechem náboženské lhostejnosti, naopak: že se právě lidem nejlepším a nejušlechtlejším po čistých radostech náboženských skoro stýská, dokazuje tato událost:

V jihočeském městě Vodňanech bydleli před nemnoha léty dva ušlechtilí přátelé: básník Zeyer a spisovatel Herites, kteří si svou jihočeskou samotu vedle literární práce vyplňovali procházkami a sněním. Zeyer, rozený mystik, člověk hluboce věřící, vzpomněl si jednou z jara, že by rád zblízka viděl všechny církevní obřady pašijového týdne, které se ještě v oněch dobách slavily velmi obřadně a se zajímavými podrobnostmi. »Nic snazšího!« řekl mu Herites. »Půjdeš prostě se mnou a uvidíš.«

Herites byl tehdy jako vodňanský starosta i patronem kostela a býval při všech církevních slavnostech na místě prvním. Zeyer se přidružil. A tak za dojímavého vzrušení prožili všechen ten poetický a symbolický týden velikonoční: Obřady květné neděle, »odlet« chrámových zvonů do Říma o Zeleném čtvrtku, na Bílou sobotu zrána pak jejich tajemný »návrát« na věž starého kostela vodňanského, odkud tak slavnostně a krásně vyzváněly. Pálení Jidáše a nakonec slavné Vzkříšení.

»Hned na Květnou neděli — tak píše*) 75letý Herites nedlouho před svou smrtí — vyšli jsme v čele průvodu z chrámu.

*) v »Otavanu«.

Byla to krásná slavnost, čistě venkovská. Rozvíjel se nádherný jarní den. Když jsme se vraceli ke kostelu, jeho vrata byla zavřena. Teprve na trojí zaklepání křížem se otevřela dokořán, a tu jsme vstoupili za hlaholu zvonů a fanfár, kotlů a trub. Za námi velký průvod s kočíčkami. Vesničtí chlapci je měli navázané na dlouhých tyčích, které se prohýbaly pod tíží . . . » Tak a podobně líčí posvátné obřady Květné neděle jeden z nejlepších našich spisovatelů a končí poznámkou, že se s Zeyerem navrátili z obřadů duševně pookřáti a rozradostnění domů, nesouce si posvěcené ratolesti. Jako všichni hodnostáři, nesl veliký prut kočíček i Herites a stejně mohutný byl dán i Zeyerovi. Byl to prut z nádherné jivy, která se každoročně obalovala skvělými šlahouny bílých kočíček. A Zeyer si tu trofej odnášel hrdě, s vítěznou tváří. Doma si ji umístil v nádherné váze svého umělecky zařízeného obydlí.

Jistě, že se na Květnou neděli dopoledne nenavrátnete ani vy, drazí, domů, abyste s sebou nepřinesli zároveň svazeček kočíček. Stará úcta k rodinným tradicím vás povede, a vy pro zvýšení dojmu přinesete domů svazečky dva. Co s nimi? Jeden zatknete kamsi za svatý obrázek nebo křížek. Je tam jistě ještě suchý proutek od loňska. Ten, aby nemohl býti znesvěcen, svěříte očištnému ohni. A kam ten druhý? Na svatém poli máte — možnáže — kus své rodiny. Máte tam své příslušníky, a snad nikoliv jen jednoho příslušníka, kterého už doma marně čekáte. K těm si dopoledne zajděte a položte na studený jejich rov ten druhý svazeček kočíček a vyřídte jim velikonoční pozdrav můj a ostatních, kteří s vámi přijíti nemohli! Amen.

N e d ě l e v e l i k o n o č n í .

Mors et vita duello conflixere mirando.

Všeobecně se má zato — a každý věřící tak ve svém srdci cítí, — že Hod velikonoční jest mezi slavnostmi celého roku slavností nejradostnější. Ovšem, že jest! Neboť, co srdce s jásotem doznává, o tom pochybovati netřeba. Než, odkud to, že právě tento Hod mezi všemi slavnostmi pocitů radostných nejmnocnějším jest buditelem? Snad odtud, že skoro v touž dobu zima pomíjí, jaro se budí a celá příroda se nadějnou zelení odívati počíná? Ach,

kdyby naše velikonoční radost neměla základu hlubšího nežli tyto právě jmenované změny v přírodě, byla by věru až příliš chatrná. Než, křesťan, který jest osvícen vírou, raduje se dnes z příčin docela jiných. Příčiny ty již apoštol národů vyložil, řka: »Nevstal-li Kristus z mrtvých, marna jest víra naše« . . . a my křesťané jsme bídňější nežli všichni ostatní lidé. »Ale Kristus z mrtvých vstal.« A nejenže sám vstal, nýbrž své doby (u hrobu Lazarova) se kromě toho také takto vyslovil: »Já jsem vzkříšení a život. Kdo ve mne věří, byť i zemřel, živ bude.« Kristus Pán tedy — jak pozorujete — odňal smrti moc a těm, kteří v něj věří, dal naději, že ani oni nebudou umíratí provždy, ale zase vstanou.

A v tom hlavně, drazí farníci, záleží vznešený význam dnešní slavnosti. Velký Pátek byl vražedník, který svou ruku vložil na Nejsvětějšího. Co by nám bylo prospělo, kdybychom ve slavnostním, smutečným rouše stáli u jeho hrobu, který zůstal uzavřen a zapečetěn? »Ale Ježíš vstal z mrtvých« — tak píše apoštol a tolikrát to radostně opakuje, kolikrátkoli víru v Ježíše Krista touží ve věřících oživit a utvrdit. »On vstal z mrtvých« — tak zní výkřik duší radostně překvapených a heslo, jež si žáci a přátelé Kristovi (Christos voskres) radostiplně přivolávají. »On vstal z mrtvých!« tak plesáme i my. »Alleluja!«

Čím srdce překypuje, o tom, myslím, by mluvit měl i jazyk. Nuže, již tak činím: Abyste totiž pochopili pravý a hluboký význam Hodu velikonočního, chci s vámi uvažovati o tom:

- I. *jak vladařila smrt na této zemi,*
- II. *jak ji svým vzkříšením Kristus přemohl . . .*

I.

(*Smrt.*)

Jak *vladařila smrt*? Spíše se ptejme, co je smrt? Kdo by ji neznal? A kdo zná ji zcela? Kdo ji pochopil? Obkličuje nás se všech stran jako vzduch. V údech našich přebývá a v těle našem si zvolna ustýlá. A přece ji známe jen z cizí zkušenosti. Neboť, až nás samotny zachvátil, zadává nás dříve, nežli budeme moci vypovědět, čím by byla.

Dívej se celé hodiny zesnulému miláčkovi do tváří zsinálých a bledých a ptej se opětovně: »Co je smrt?« Nedostaneš jinou nežli němou odpověď. A přece je právě tak známá jako jistá. Denně ji máme před očima. Denně odvolává naše miláčky, tvoříc

bolestné mezery v rodinách, obcích, vlasti. Kamkoli se podíváme, všude ji spatřujeme. Všecky dráhy našeho života se sbíhají u hrobu a všecky ústí v jednom bodu, totiž ve hřebu, který komorník smrti, hrobař, vráží do rakve...

Kdekoli bydlíme a chodíme, bydlili a chodili před námi lidé, kterých tu již není. Aby vykopali nový hrob, musejí otevřít obyčejně starý, a mrtvola především zesnulého se přikrývá zemí, která jest vlastně prachem z těla mrtvoly dávno zpráchnivělé... Nic na této zemi není tak zcela jisté jako smrt, která v hodině na tisíce životů dává a žádného tu dosud nenechala z těch, kteří se kdy z ženy zrodili.

Než, moji drazí, jakkoli se toto všeobecné odumírání zdá býti zjevem přirozeným a pochopitelným, přece jenom nezapomínejme, že v původních radách a Božích soudech smrti nebylo! Odkud tedy přišla, když Bůh, jak doufáme, nemá zalíbení na umírání živých? Odkud přišla? Slyšte odpověď Písma: »Jako skrze jednoho člověka hřích na svět přišel a skrze hřích smrt, tak smrt na všecky přešla, poněvadž v něm všichni hřešili.« Tedy pro hřích člověka mrákoty smrti že přikryly zemi prokletou? Ano, pro hřích. Pro hřích všichni živlové vstoupili do služby smrti a spojenými silami začali útočiti na život lidský. Vzduch, voda, oheň a země vnášejí smrt do chatrčí právě tak jako do paláců. Smrt sama rozbila své stany v údech člověka, všude nasazujíc zárodky neduživosti a zmírání.

A jako by to všechno bylo ještě málo, domníval se člověk, že svou vražednou rukou musí smrti ještě k hojnější žni dopomáhati. Tak se v Kainovi dostavil první vražedník do paláce smrti, aby jako spojenec tohoto tyrana jemu holdoval. Po něm přišli jiní, kteří, poněvadž se jim zdálo, že je to málo: zabít bratra, zkusili učinit více a zabili sebe.*) S hrůzou pila země prolitou krev lidskou, která volala o pomstu k nebi. Dál a dále šířilo se lidstvo a vždy hustěji pokrývalo zemi svými kostmi. Tisíce let panovala smrt na světě a neušlo jí nic živoucího. I to nejvznešenější, nejvyšší a nejspanilejší, když bylo maličko poodkvetlo a kratičko poobstálo, vadnouc klesalo před neúprosným zákonem smrti.

*) Z Bělehradu, 30. listopadu 1928: Ve vesnici Kruščica v Hercegovině zabil pětiletý chlapec, který pozoroval svého otce, jak zabíjel ovci, z dětského nerozumu svou sestřičku, starou šest neděl. Otec v rozrušení nad tím uhodil chlapce tak prudce do hlavy, že dítě kleslo mrtvo. Muž spáchal na to sebevraždu a matka v zoufalství nad tímto neštěstím celé rodiny skočila do řeky a utonula.

II.

(Život.)

Ale přece jen tato neměla panovati věčně. Osten její měl býti otupen. Kdo měl toho velikána povaliti? Kdo zkrotiti? Aj, v plnosti časů dostavil se tento hrdina, aby čelil smrti. Smrtný a dle zevnějšku nepatrný, všemi našimi slabostmi (kromě ovšem hříchů) oděný, vstoupil na bojiště, aby jako jeho slavný předek David s Goliášem, se smrtí se potýkal. Byl to hrozný boj — tento *boj života se smrtí*. »*Mors et vita duello conflixere mirando*«, pěla církev slavnostně ve dnech právě minulých. Po česku: »Smrt a život utkaly se v podivuhodném boji.«

Že v podivuhodném? Ovšem! Neboť kdo kdy podivnějšího souboje byl svědkem? Bez ochrany, beze zbraně, beze štítu postavil se Vykupitel proti smrti. Zápasil s ní od hory Olivetské až na Golgotu, oko proti oku, čelo proti čelu. Podstoupil bolesti, kterých nevytrpěl žádný člověk, a nejtrpčí kalich smrtelných úzkostí vyprázdnil do krupěje nejposlednější, až na dno. Nad tímto soubojem strnula hrůzou nebesa i země. Slunce zakrylo se, země se trásla. Skály pukaly, když bojovník hlasem velkým zvolal: »Dokonáno jest!« a umřel. Umřel...

Tedy přece smrt zvítězila? Zdánlivě zvítězila, neboť vévoda života byl skutečně mrtev. Mrtvého s kříže sňali, do hrobu položili, hrob kamenem uzavřeli, pečetí spojili skálu s kamenem a osadili stráží vojenskou. Avšak, jak krátka byla sláva tohoto zdánlivého vítězství! Neboť nežli po třetí od Velikého Pátku vzešlo slunko na nebi, Vykupitel vyšel živý, vzkříšený a oslavený z hrobu a *smrti, kterou byl přemohl*. A hle! Země se otrásla po druhé a hnutím svých základů ohlásila světu, že smrt je přemožena. A aby opravdu nezbyly žádné pochyby, t. j. aby se mohl každý smrtelník na vlastní oči přesvědčiti, že neporušenou smrt musila vydati svou kořist, odvalili andělé kámen a na prázdný hrob ukazujíce, ku příchozím volali: »Není ho tuto! Vstal, jakž to byl předpověděl!« Zjevil se živý svým přátelům, nejprve kající Magdaleně. Zjevil se i své Matičce, Petrovi, učedníkům, je pozdravuje pozdravením pokoje...

... Z tohoto pokoje měla vykvést i jim i nám oblažující radost a naděje. Ale, dovolte, drazí, v čemže může záležeti tato radost a naděje, kdyžtž smrt na Kalvárii přemožená v záhubném svém díle i po vzkříšení Páně pokračuje? Je pravda! Vítěz na Golgotě

smrti neodstranil. Zůstala nám zde jako vrchol bolesti až dosaváde. Ale jest veliký rozdíl mezi smrtí před vzkříšením Páně a po něm.

Vítězstvím svým na Golgotě Kristus Pán smrt zkrotil, učiniv ji přísným, ale oddaným a věrným služebníkem v hospodářství Božím. Když se totiž v posledních bolestech rozpadá tělo, otvírá se duši cesta k ráji znovu otevřenému, a smrt přichází jako družba, který duši (ale očištěnou!) uvádí do náručí nebeského ženicha. V trpkostech a bolestech odtrhl ji sice od těla, ale zato ji od prachu odtrženou spojil s Bohem . . .

Již tedy tomu, drazí posluchači, rozumíte, proč některé hluboce věřící duše se sv. Pavlem toužily: »Kdo osvobodí z tohoto těla hříchu a smrti nás, v jejichž údech panuje zákon, který se protiví duchu a Bohu a který jako olověné závaží člověku nedá, aby se k nebi povznesl?« Již tomu rozumíte, proč ti a onino dobří křesťané smrti se docela nic nelekali, ale před ní se usmívali? Je takových ovšem málo, ale existují přece takové dušičky vyvolené; byly a budou. Člověk pozemský, který mimo smyslnost vyššího nic nezná, se třese při myšlence, že jeho zhýčkané tělo, ta jeho modla, se musí rozpadnouti v prach a popel. Ale křesťan, který své tělo ctíl jako nějaký chrám a duši svou, seč byl, choval v čistotě, ten ví, že od té doby, co se Kristus položil do hrobu a z něho zase vstal, dvojnásob platí jeho slovo: »Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mě, byť i zemřel, živ bude.« Amen.

N e d ě l e I. p. P a s c h a.

„Pokoj a pokoj.“

Dlouho jsem měl zato, že pokoj a klid duševní ze všech pokladů je nejvzácnější, ze všech slastí nejsladší. Míti v nitru takové srdce, které nemá, čeho by se bálo; nezná, čeho by se lekal; kterým nepokoj ani bázeň nezmítá; jehož žádná úzkost nesvírá a svědomí červ nehněte — takové klidné a spokojené mítí srdce zdálo se mi vždycky již na této zemi býti vrcholem štěstí a závdavkem blaženosti nebeské. Ale když jsem upozoroval, že se i hříšníci ve svých nepravostech veselí a velice spokojeně žijí, opravil jsem své mínění, neboť jsem dospěl k poznání této dvojí sv. pravdy: Pokojné svědomí jest nejvyšším pokladem jen tehdy, když panuje

v srdci dobrém; pokojné svědomí je však největším neštěstím, přebývá-li v srdci hříšném.

Sluší tedy rozeznávati pokoj dvojí: pokoj Kristův a pokoj zlého nepřítele; pokoj pravý a falešný. Jako Kristus svým učedníkům, aby je zcela šťastnými učinil, hlavně svůj pokoj přál, tak i nepřítel pokolení lidského, aby jej nejvýš nešťastným učinil, se vynasnažuje zjednatí jejich srdci pokoj svůj, t. j. takový, jímž by je uspal ve hříších. Pravý pokoj je předchůdcem pokoje věčného, zatím, co pokoj falešný jest počátkem věčné záhuby.

Nemusí-li tedy zde na zemi býti naši nejpřednější starosti, abychom svému ubohému a zmítanému srdci zjednali pokoj pravý? A nemusí-li tu býti naši nejprvnější péči, aby naše srdce ne-usnulo na polštáři pokoje lichého, nepravého, klamného? Neboť jenom, prosím, uvažme, odkud ten nepravý pokoj pochází? Odkud? Nepřítel pokolení lidského si vymyslel trojí lest: 1. jednak rouškou nevinnosti *zastírá hřích*, který se nám zdá býti *něčím dovoleným*, 2. jednak naše *pokání* přesto, že se zpovídáme, *znehodnocuje*, 3. jednak *uspává naše svědomí* . . . Ohledejme dnes tento trojí pramen, ze kterého se falešný pokoj prýští! . . .

1. V Erbenově »Svatební košili« volá nevinná dívka: »Proč bych se bála, když tys se mnou a ruka Páně nade mnou?« Vyjadřuje tím důvěru v Boha. *Nevinnost mravů* a klid srdce jsou opravdu jako dcera s matkou. I když hrozby Boží co hromy hřímají, nevinný se neleká. Když metly Boží jako blesky šlehají, spravedlivý se nestrachuje před ničím. I v nemoci i v bídě i nad vlastním hrobem hledí důvěrným okem a se srdcem odhodlaným k nebi a klidně očekává, co na něj Pán Bůh odtud sešle. Tak na př. klidný zůstal Josef ve všech nehodách, v otroctví i v žaláři. Zuzana v nařknutí. Daniel v jámě lvové. Job po vši možné ztrátě. To jest ovoce a požehnání nevinného a spravedlivého, že ve všech bouřích a nehodách udržuje si v srdci svatý pokoj.

Proto i nepřítel pokolení lidského, aby hříšníky omámil, aby bez ostýchání hřešili jen vesele dále, ukazuje jim nepravost v rouše nevinnosti. Jen pohlédneme sami do svého nitra a pozorujme působení tohoto svůdce a škůdce! Jakmile se našemu srdci zachtělo něčeho, co zakázal Bůh, protože to je hnusné a hříšné, zdali nevymýšlíme ihned na sta důvodů, abychom sami sebe přemluvili, že, co se hříchem býti zdá, vlastně ani hříchem není? Řekněte obchodníkovi, aby zbytečně zboží nezdražoval anebo nefalšoval! »To patří k obchodu!« vám odpoví. Řekněte ženě, aby se tak okatě nefintila! »To je vkus a nová moda!« vám odsekne.

Upozorněte mladé srdce, že je dosti nebezpečno zahrávat s ohněm! »To patří k lásce,« odpoví vám mazlivě.

Tak se stává průběhem dnů a let, že člověk *přivyká, a co se hřichem býti zdálo ze začátku, už se nezdá nyní*. A poněvadž se tohleto stává lidem mnohým, existuje na světě mnoho křesťanů, kteří sice svědomí v pořádku nemají, ale mají přece v srdci, jak se aspoň zdá, pokoj. Ale jaký pokoj? Jeremiáš dí: *»Říkali pokoj a pokoj, a nebyl pokoj.«* (6, 14). Sečkejte jen, až vášně ochladnou, náruživosti se usadí, oko prohlédne a srdce se zase probudí! Pak pojednou zmizí ten falešný klid a v srdci se strhne bouře . . .

2. Veliký je tento svět, tisíce rozličných národů v něm. Státisíce se jich denně rodí a statisíce jich opět denně umírá. Mezi všemi těmito tisíci nalezneme však sotva lidi dva, kteří by sobě ve všem byli podobni. Naopak, čím více lidí, tím větší je rozdíl v jejich postavě, podobě a řeči a tím různější jejich náhledy a myšlenky. Co vidí rád jeden, je druhému odporné. A co slyší rád tento, rozhořčuje onoho. Jenom v jednom se všichni shodujeme, jen jedno je nám — působením nepřítele pokolení lidského, otce lži — jen jedno je nám, pravím, všem stejně odporné, a to je? *Pravda*.

Pravda jest Evropanu právě tak odporná jako obyvatelům Asie. Křesťanu právě tak odporná jako nekřtěnému pohanovi, králi jako žebráku, starci jako dítěti, muži jako ženě, spravedlivému jako zlosynu. Pro pravdu se lidé zlobí nejvíce. Řekni někomu pravdu do očí, a budeš mítí o jednoho nepřítele více. Řekni nerozumnému, že je hloupý, lakomému, že je skrblik, zdlouhavému, že jest lenoch — a budeš mítí o 3 nepřátele více. Pravdu řekl Eliáš Achabovi — a od té chvíle jej usiloval Achab zahubiti. Daniel řekl pravdu modlářům babylonským — a oni jej zato uvrhli do jámy lvové. Pravdu vyčetl Jan Křtitel Herodesovi a zaplatil tuto svou odvahu hlavou. Pravdu Boží hlásal Kristus zákoníkům a farizeům — oni jej zato ukřižovali. Více příkladů a to ze života byste, přátelé, jedenkaždý mohli vypravovati sami. Ale nechceme se dotýkatí osob žijících.

Než, nejmilejší, je-li již každému odporno pravdu o sobě slyšeti, je mu dvojnásob protivno pravdu sám o sobě vyznávat. Tu jej velmi často zaskočí svůdce původce lži — ďábel. Vysvětlení ihned podávám: Aby nám Spasitel zabezpečil pravý pokoj pro všechny časy, ustanovil *sv. zpověď*, po které se, jak už milionové vyznali, vrací upřímný křesťan se sv. pokojem z kostela domů. Ale tu

právě, u zpovědnice, stojí přechoťo neviditelně nepřítel a slabým srdcím strojí léčky, aby *je uspal v nepravém pokoji*.

Přichází na př. před sňatkem muž nebo žena, aby u zpovědnice pokleklí a pravdivě se vyznali. Z polovice tak učinili, ale něco důležitého zamlčeli, překroutili, svedli na jiné anebo hříchy schvalně zmenšili. Jen, probůh, od nich nežádejte, aby se k vůli duševnímu klidu ze všech hříchů, chyb a nepravostí vyznali! Říci o sobě: »Nectil jsem Boha, utiskuji své staré rodiče, hněv živím v sobě nespravedlivý, zrušil jsem přísahu u oltáře učiněnou, podvedl jsem bližního v míře a váze, okradl při koupi a prodeji — ach, ach, to jsou chyby, které, čím větší a pravdivější bývají, tím více z nich se vyznati brání jim potají nepřítel. V Písmě sv. sice čtou: »Pravda osvobodí (a upokojí) vás«, ale což oni na to dbají? Čekají, brzo-li jim kněz dá rozhřešení. A když dal, opravdu se zdá, že nabyli pokoje a klidu. Byli u zpovědi, tedy mají duši v pořádku. Bodne-li je přece tutam nějaká nejistota, »vždyť jsem byl u zpovědi!«, tak sami sebe chlácholí — a vy je uvidíte vesele, bezstarostně a v pokoji žítí dále . . . Ale to jest pokoj nepravý! To je pokoj, který se na nich jednou zcela určitě vymstí . . .

3. Neboť dlouhým návykem dospěje obyčejně srdce lidské tak daleko, že hříchu *přivykne a ztratí před ním všecku ošklivost*. Z návyku pochází zatvrzelost a ze zatvrzelosti falešný pokoj. Člověk požívající takového pokoje páše klidně nepravost a dokonav ji, obrátí se a dí: »Co jsem zlého učinil?« . . .

Drazí posluchači, něco vám povím. Aby plavba po moři byla co nejbezpečnější, staví se na místa skalnatá *majáky*, t. j. věže, ve kterých bydlí strážný, jenž za dne zvoněním, v noci pak světlem, někdy v kritických, mlhovitých aneb bouřlivých dnech i výstřely z děl upozorňuje lodi na nebezpečí těchto míst . . . Lepší, mnohem lepší majáky postavil Řiditel paroplavební společnosti lidské, t. j. Hospodin, k výstraze svých lodí, t. j. lidí, aby žádný zbytečně v nich neztroskotal. Majáky tyto nestojí v moři, ale světlárna, kterou zde míním, nalézá se na každé lodi, t. j. v nitru člověka. *Svědomí* je tou věží, ve které sídlí ostražitý hlídač, t. j. hlas Boží. Když loď pluje v místech bezpečných, svědomí mlčí. Ale jakmile se uchýlí s čar vykázaných, hned začne zvonit, vyčítati, varovati a dává jakoby výstřely z děla, hlas jeho hřímá a otrásá člověkem. Poslechne-li a vyhne-li se úskalí, dobře, je to jeho štěstí. Ne-li, pak jako hlídači na majáku střelný prach, dojde i svědomí jeho hlas, umlkne. Běda lodi, která se ve dni kritickém, v jekotu a soptění moře a bouře nalézá v nebezpečném místě ně-

mého a slepého majáku! Třikrát běda duši, v níž svědomí, přehlášeno byvší vášní, usnulo, umlklo docela! Záhuby obou je zpečetěna.

Hrozný je bezpochyby stav hříšnika, kterého trápí špatné svědomí; neboť nemá nikde pokoje. Hrozný, pravím, je to stav. Ale stav onoho srdce, které v *zaturzelosti a nepravém pokoji usnulo*, zdřevěnělo, zkamenělo, mnohem horší jest. Neboť jím nic nehne, nic ho nezastraší a i, když snad procitne na loži smrtelném, bez pokání a bez pokoje pravého umírá . . .

. . . Ó, drazí přátelé, když jsme se dnes o tom přesvědčili, varujme se 1. to, co je před tváří Boží hříchem, jmenovat anebo považovat jinak! 2. Varujme se, aby naše pokání bylo neúplné, liché nebo plané! 3. Ty pak, všemohoucí Bože, nedej, aby v zaturzelosti usnulo a zahynulo naše srdce! Nedej nám pokoje falešného, dokud nepovstaneme ze hříchů! Zarmucuj a šlehej naše srdce, aby neulehlo v jiném pokoji, nežli v tom, jenž od Tebe pochází a o němž jsi řekl: »Pokoj svůj dávám vám! Pokoj zůstavuji vám!« Amen.

N e d ě l e 11. p. P a s c h a.

Pastýř duchovní.

Jak nám I. kniha Mojžíšova obzvláště poutavými slovy líčí, utekl se Jakub před hněvem bratra svého do Háran ke strýci Lábanovi, u něhož setrval dlouhých 20 let. Když tato doba uplynula, vracel se do vlasti, bohat jsa statky vezdejšími. Ale závistivý Lában hnal se za ním a dohoniv ho, činil mu pro náhlý odchod nespravedlivé výčitky, na něž mírný Jakub takto odpověděl: »Proč mne pronásleduješ? Jaká jest vina má a jaký pak můj hřích, že jsi se tak rozpálil na mne? Dvacet let jsem byl u tebe. Ovce tvé nebyly neplodné, skopců stáda tvého jsem nejedl ani polapeného od zvěře jsem tobě neukazoval, nýbrž všecku škodu jsem nahražoval. Dnem i nocí trápil jsem se vedrem anebo zimou, a sen odcházel nezřídka od mých očí, protože jsem se poctivě staral o tvá stáda . . .«

Můžeme-li slovům jeho věriti, ach, jak dobrý, věrný a pečlivý pastýř byl tedy tento Jakub! Ale většího obdivu a neskonalé

lásky zasluhuje pastýř nejpečlivější — Ježíš Kristus. Neboť on k vůli ovečkám opustil trůn své slávy a 33 let snášel hlad a žízeň, zimu a vedro, chudobu a protivenství. Krmil je svým nebeským učením i příkladem a neustále putoval, hledaje vzdálených i blízkých, aniž měl sám místa vlastního, kam by byl hlavy uložití mohl. Sen odcházel od jeho očí, když byl nejedenkráté probděl noc na modlitbách za své ovečky, lidské dušičky. Posléze všecku škodu od ducha temnosti způsobenou sám na kříži nahradil, »raněn byv pro naše nepravosti, potřín pro naše hříchy«.

Ó, kéž by byl ten přelaskavý Pastýř, když zase vstal z mrtvých, kéž by byl raději zůstal na světě a spravoval své stádo! Ale On odešel. Vrátil se do vlasti nebeské, zanechav tu místo sebe *pastýře jiné*. Mám totiž zato, že jeho rozkaz: »Pasiž beránky mé, pasiš ovce mé!« neplatil pouze Petrovi, neplatil pouze apoštolům a učedníkům, ale i nám — katolickým kněžím. Pročež by měl každý kněz — a kolem této myšlenky se bude pohybovat dnešní má řeč — každý kněz by měl býti dobrým pastýřem stáda sobě svěřeného...

1. Ale věřte mi, drazí, že je to úkol dosti *nesnadný*: dobře pásti svěřené duše, státi jaksí uprostřed mezi Bohem a lidmi, mezi nebem a zemí a pracovat pro zájmy obou, nebe totiž i země. Je to úkol ideální, krásný, záslužný, ale opakuji, že nesnadný, a nejtěžší dnes. Poznal jsem to, když jako mladý, nezkušený novosvěcenec byl jsem od svého arcipastýře poslán na své první působišťe do německého průmyslového města (Ch.), kde řádl jednak internacionální socialismus, jednak nacionální fanatismus. Ó, jak jsem si často povzdechl, jak často jsem si zaplakal, když na mne doléhaly současně dvě povinnosti: býti opatrným duchovním pastýřem a zůstatí věrným, nepoddajným Čechem.

Každý novosvěcenec bývá obyčejně poslán do osady, které ani zdaleka nezná, často do farnosti, která jest náruživostmi rozervána, osobními zájmy, politickým a národnostním přesvědčením rozdělena a mimo to třebas i nájemníky zanedbána. S vysokého nebe volá Pán Ježíš do jeho svědomí hlasem vážným: »Tu pasiš mé stádo! Zde buď solí země, zde světlem na svícnu postaveným!« — — a on tu stojí uprostřed cizích sám a sám se svými křehkostmi a slabostmi, vystaven jsa spravedlivým i *nespravedlivým soudům* lidským.

Je-li přísný, nazývají ho přepjatcem. Je-li ústupný a povolný, sluje netečníkem a slabochem. Hájí-li svého práva, aby mohl býti také slušně živ, vyhlašují ho za sobce a lakomce. Koná-li své po-

vinnosti s vroucí nábožností, bezbožní a vlašníci vykřikují, že jest pokrytec a klerikál. Netupí-li své vrchnosti světské nebo duchovní, ale zastává-li jejich práva a velí-li jich poslouchati, praví se: nevěřte mu! Nejedem mu vyčte i to sousto chleba, jehož požívá. Od něho se žádá, aby dával a dobrodiní prokazoval, vem kde vem — ale nikdy od žádného mnoho nežádal. Aby všude pomáhal, ale sám nikdy pomoci nepotřeboval . . .

2. . . . Ale což teprve najde-li se na některém velebném pánu *skurna!*? Možná, že i vy říkáte, že je dosti duchovních pastýřů, jichž osobnost a jednání nemá do sebe náležitě důstojnosti a správnosti. Že jsou mezi nimi i takoví, jichžto ctnost velice se kolísá. Že minulost i přítomnost vykazuje některé kněze dosti nehodné. »Nač mnoho slov?« — píše kterýsi řeholník.*) »Nejsme postaveni pod kbelec, ale na svícen. Tak sviť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích!« (Mat. 5, 16). Máme zářiti jako hvězdy; ale běda, jsme-li obávanými kometami! Komety prý věští neštěstí. To je pověra; ale hříchy kněze přinášejí skutečně neštěstí: plodí smrt duší, které již nejdou ke svátostem; plodí nákazu a mor svým pohoršením a plodí válku, t. j. boj proti Církvi. Kristus řekl k apoštolům: »Blahoslaveni jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati a mluvití, všechno proti vám lhouce . . .« (Mat. 5, 11). Ale což, budou-li o někom z nás mluvití pravdu? . . .« Co mám na to říci anebo čím se spravedlivě omlouvatí?

Předně neočekávej nikdo z vás, že bych tato pohoršení chtěl popíratí! Nikdyť nechci zapomenouti, co svým neopatrným přátelům řekl moudrý Job (13, 7): »Cožpak Pán Bůh potřebuje nějaké lži? A má-li tobě býti dovoleno někoho lestně zastávatí?« Ani to neběru ve zlé nikomu, když si na počínání špatných duchovních pastýřů nařiká. Toliko si přeji, aby toto nařikání bylo opravdové a nikoli zlomyslné. Bylo by si ovšem *přáti*, aby duchovní pastýři osvědčovali se vezdy důstojnými, ctnostnými a obětovnými a tak uskutečňovali ideál, jaký o nich mají: Kristus a hodní lidé. Je dále žádoucí, aby kněze nikde tak často viděti nebylo, jako ve stínu svatyně Boží, v jizbě nemocného a u lůžka umírajícího.

Ale není tomu vždycky tak. Neboť nepřislíbil Pán své Církvi (jak dobře anglický spisovatel Newmann napsal), že budou všichni její pastýřové svatí; naopak zřejmě řekl, že na poli Církve poroste koukol vedle pšenice. »Nedobrý pastýř není nic jiného než člověk

*) Jos. Rybák, »Vademecum«, 1929, str. 49.

na stupeň člověckosti pokleslý a sice buď z neopatrnosti nebo z přílišné dobromyslnosti aneb někdy i z nesmírné upřímnosti duše.« (Marchal.) »Často nejen hřeší ti, kteří jsou kněžími, ale i pokud jsou kněžími. Nehřešili by v mnohém, kdyby nebyli kněžími, nýbrž laiky, kteří nekonají funkcí kněžských. O leccčems by ani pro nedostatek vzdělání theologického nevěděli, žeť to hříchem . . .« (Rybák.) Než právě ta okolnost, že poklesek kněze bije tak velice do očí a obyčejně dělá mnoho povyku, budiž vám, moji drazi, důkazem, že pokleslý kněz nebývá zjevem obyčejným, nýbrž *řidkým!* . . .

3. . . . Spisovatel polský Sienkiewicz napsal knihu, která má název: »Ve vírech.« V knize této rozebírá otázku, co by se státi mohlo, kdyby se polský národ vzdal náboženství svých otců? Píšeť: »U nás se teď bezmála všechno žene do víru, který ničí naše tradice, naši civilisaci, naši kulturu. Musíme přiznati, že jsme s hrdých výšin klesli do propasti, v níž si lámeme vaz, a to *ne pouze my* . . .« Jak pozorujete, draží posluchači, předpovídá tento veliký věstec národa polského, národa tak hluboce katolického, nevzpamatuje-li se, katastrofu morální nejen lidu svému, nýbrž i národům jiným. Kdož ví, nemínil-li i národ náš český, ve kterém se od delší doby jeví neoprávněný odklon od katolické Církve. »Bude to nekonečný řetěz událostí,« prorokuje dále. »Je čas, aby Bůh opět ovládl světem a podal nové důkazy své jsoucnosti . . .« A zatím u nás?

U nás po převratu liberální tisk neměl důležitějších starostí nežli svými protikatolickými útoky vsugerovati absolventům gymnasií nechuf ke stavu kněžskému. Následky se již již ukazují. Nastal katastrofální nedostatek bohoslovců, nedostatek to u Čechů větší nežli u Němců. Následkem toho naše české pohraniční menšiny, pokud katolickými zůstaly, postrádají, bohužel, českých duchovních pastýřů ale úplně. A to jest, přátelé, nemýlím-li se, jeden z těch článků řetězu neblahých událostí v republice.

Co nám pomůže, smíme-li se vykázati mnohými učenci, spisovateli a novináři, když nám scházejí čeští kněží? Přibývá tím lidem našim štěstí, radosti a spokojenosti? Třebas by učenci a vynálezci člověčenstvo sebe příjemněji bavili a rozbíráním základních sil přírody jemu nové prameny pomůcek otvírali, přece mu nikdy pravého štěstí a klidu zjednatí nedovedou. Pravé štěstí národů je *slovo Boží*, sv. evangelium, jež přinesl na svět pastýř nejlepší, Kristus Ježíš. My duchovní jsme sice často nehodnými jeho rozsevači, ale nesudte nás podle našich křehkostí, nýbrž přijímejte ochotně pokrm slova Božího z našich rukou! Konečně nezapomí-

nejte, drahé duše křesťanské, že duchovní pastýř jest váš bratr! Ze zrozen jsa na téže domácí půdě, miluje váš jazyk a vaši vlast. Miluje jako vy světlo, pravý pokrok a svobodu a má hlavně jednu tužbu a jednu radost: viděti vás šťastny na zemi a spolu s vámi dojíti spásy věčné na nebi, kde je toliko jeden ovčinec a jeden pastýř. Amen.

N e d ě l e III. p. P a s c h a.

Homilie epištoly.

1. Jakéže to slzavé proroctví prozradil Spasitel svým miláčkům? Předpověděl jim, že oni, věrní následovníci jeho, budou plakati a kvíleti, zatím, co se převrácený svět bude radovati. Moji drazí, věrte mi, že nebylo a nebude už jináče! Vždycky bude život vyvolených Páně tady protkán žalostmi a utrpením. Neboť je těžká, ano skoro nemožná věc i zde i na věčnosti se radovati. Zde jsme na moři, tam na břehu. Zde v boji a bouři, tam v odpočinku. Zde jsme v cizině, tam ve vlasti. Zde jsme zkrátka *»hosté a poutníci«*. Tak nazval, jestli se pamatujete, také sv. Petr své miláčky, křesťany v Malé Asii, když jim dnešní list neboli epištolu psal. *»Nejmilejší — tak napsal — prosím vás jako hostí a poutníků . . .«* Nezní-li to stejně, jako když jeho spolupracovník na vinici Páně, sv. Pavel, napsal k Židům, že *»nemáme zde místa trvalého, ale budoucího, totiž nebeského Jerusalema hledáme.«*?

Ano, ano, můj milý křesťane! Jsi zde host a poutník. Nebe volá: Jsi pucestný, a proto tě čekám. Země volá: Jsi pucestný, a proto tě nosím. Každá hodina pamatuje nás, že jsme na cestě a putujeme. Putujeme až podnes. Jak dlouho ještě? To ví jedině ten, v jehožto ruce hodiny života našeho se nacházejí. To ví jedině náš vůdce, Ježíš Kristus, který nás předešel a za sebou nám ukázal pravou cestu do vlasti.

Jak tedy chybuji ti, kdož tuto zemi za pravý domov pokládají! Jak pošetili jsou, kdož se od pravé cesty uchylují! Jedni dychtí bez přestání po hodnostech a slávě. Přeskakujíce pahrbky, kopce a hory, potí se ve dne, nespí v noci a unavují se přemýšlením, jakoby tady provždy zůstatí chtěli. Jiní sbírají květy marnosti a nechtějí se ani trochu *»zdržovati od tělesných žádostí, které ho-*

juji proti duši,» jakoby měli tělo nesmrtelné. A opět jiní touží po rozmnožení stříbra a pokladů — ale nežli se nadějí, musejí všechno opustit, všechno jiným zanechat a odebrat se tam, odkud není žádného návratu. Jak nerozumna jsou ta srdce lidská! Sv. Petr, znatel povah lidských nejpřednější, který své ovečky miloval a nížádnou nechtěl ztratiti, ale se všemi se chtěl shledati v nebi, ne bez příčiny jim tedy připomíná, že jsou jenom hosty a poutníky.

2. Hned pak je zapřisahá, aby měli *»obcování své mezi pohany dobré.«* K lepšímu porozumění této věty musím vám, nejmilejší, říci, že pohané za onoho času pokládali křesťany za zločince a nezabohy, kteří se při svých schůzkách živí lidským masem. Vyhlašovali je za nepřátele společnosti lidské, za blouznivce, za nebezpečné čarodějníky a původce všeho zla na světě. Jaký potom div, že nevzdělaný lid připisoval na vrub křesťanům všechny nehody a neštěstí: neúrodu, hlad, mor, oheň, zemětřesení a nešťastné války?

Proti tomuto nactiutrhání neměli křesťané podle rady sv. Petra žádné jiné zbraně použití nežli bezúhonného a ušlechtilého života. Proč? Inu, *»aby pohané, spatřující jejich dobré skutky, velebili Boha«* křesťanského. A věru! Dobrý příklad — toť byla ta nej-osvědčenější zbraň, kteréžto první křesťané podle rady Petrovy užívajíce, zvítězili. Pohané totiž vidouce jejich bezúhonné chování a obcování, zamilovali si sv. náboženství, takže kolik bylo příkladných křesťanů, tolik též hlasatelů sv. víry.

Tak se, milí posluchači, děje až podnes: Království Boží na zemi vzdělává se více dobrým příkladem nežli slovem. Co je dnes zjevných a tajných nepřátel Církve! Co jest nespravedlivých utrhačů, kteří sami jsouce bohaprázdní, rádi kritisují víru a reformují křesťany! Nuže, jak se k nim, drazí, dlužno zachovat? Jakou zbraň budete volit? Snad učené hádky theologické? Ach, moji drazí, tam, kde je srdce pokaženo, tam žádné theologické přesvědčování neprospívá. Nechtějte se tedy s nevěreckými lidmi dlouho slovy potýkat, ale porázejte je raději dobrým příkladem, t. j. bezúhonným a mravným životem! Slovo zní, ale příklad hřmí. Napřed sami číňte, co vám velí Bůh a svědomí a varujte se těžkých hříchů! Pak se stanete spoludělníky na vinici Páně a pak můžete bez ostychu žádati, aby *»lidé spatřující vaše dobré skutky (a ne hříchy!) velebili s vámi Pána Boha.«* ...

3. Představte, si, nejmilejší, že by na světě mezi námi nebylo hříchův ale vůbec! Zní to ovšem — není-liž pravda, velice ideálně, poněvadž si už ani nedovedeme představit lidstvo beze hříchů.

Ale dejme tomu, že by opravdu nepravosti vymizely s povrchu zemského! Jaký obraz by nám pak země poskytovala? Jistý spisovatel církevní*) se pokusil tuto otázku rozřešiti a napsal: Především by panovala naprostá rovnost a bratrství. Bylo by možno veškeré vojenství jakožto zbytečné odstranit a s ním odstranit i daleko největší část daní, jež obyvatelstvo skoro celého světa tíží. Nebylo by vůbec žádných válek. Nahodilé různosti ve smýšlení byly by vyrovnávány po dobrém. Také vykonávání trestního práva se všemi výlohami na nádherné, komfortní žaláře by odpadlo, neboť by se nepáchaly zločiny. Veliký počet bezpečnostních opatření byl by rovněž zbytečný. Rolník by mohl své polní nářadí bezstarostně nechat na poli. Nejedna zeď a mnohý plot by se nemusil zřizovat. Pro pokladníky, skladníky a sluhy nebylo by třeba vůbec žádné kontroly proti zpronevěření. Dokonce i civilní soudy mohly by větším dílem svou činnost zastavit, protože by neexistovalo žádné hříšné sobectví, lakomství atd.

Kdyby nebylo hříchu, hlad a všeliká jiná nouze byly by téměř vyloučeny. Neboť v dělnických třídách vládla by píle, střídmost a spořivost, u zámožnějších tříd pak spravedlnost a láska bliženská. Stejnoměrnější rozdělení majetku by bylo uskutečněno, a pak by celkové jmění lidstva úplně stačilo k tomu, aby všem přiměřená výživa byla zajištěna. S hladem a bídou byla by odstraněna hlavní příčina nemocí. Příčina další, t. j. prostopášnost, by odpadla rovněž. Zkrátka měli bychom bezmála rajske poměry. Pravím »rajské«, poněvadž v ráji, ve stavu bezhříšné přirozenosti panovala rovnost a bratrství. Samojediný Bůh byl Pánem a vladařem a králem pokolení lidského a kromě Boha nebylo panovníka.

Ale co se stalo? Prarodičové zhřešili a pak se dostavily následky. V pokolení lidském vzbouřily se náruživosti, vzbouřila se závist, vzbouřil se hněv, vzbouřila se mstivost, vzbouřily se pŮtky, vraždy a krvežíznivost. Porušení a zlotřilí lidé proměnili se časem v zuřivé tygry. Co tedy? Když se lidé vzbouřili proti Bohu, když se nechtěli podrobiti Panujícímu na nebi, podrobil je Tento panovníkům a mocnostem pozemským.

Již tedy chápete, proč se odedávna říkává, že všeliké zřízení jest od Boha? Již věříte, že nejvyšší Stvořitel ustanovil mocnosti země »*k potrestání zločinců a k pochvale dobrých?*« Ach, nemůže býti ani jinak! Neboť co by byl tento rozbahněný svět, kdyby jej

*) Hammerstein-Podlaha, Nedělní čtení, str. 242.

mocnosti »*podle vůle Boží*« nedržely v pořádku? Pročež i sv. Petr prosí v dnešní epištole své nejmilejší ovečky řka: »*Poddáni buďte všelikému lidskému zřízení pro Boha: buďte králi jakožto nejvyššímu, nebo vladařům jakožto od Boha poslaným!*«

Poslechli křesťané tohoto napomenutí? Co nám o tom svědčí Písmo? Co světské dějiny? Písmo sv. vypravuje, že Spasitel rozesílaje učedníky řekl k nim: »Já posílám vás jako ovečky.« (Mat. 10, 16). »Budte sprostní jako holubičky!« A co svědčí dějiny? Nevím, trpěl-li kdo více nežli trpěli učedníci a první křesťané. A přece! Ačkoli byli od panovníků svých haněni, trýzněni, mrskáni a vyháněni, přece se nikdy proti nim ani slůvkem nebouřili. Ani slůvkem, pravím. Pohané se bouřili proti oněm mocnárům, ale — jak dosvědčuje Tertulián — křesťané se nikdy nebouřili. Boha se báli, mocnosti měli v uctivosti, ano i bojovati za ně se nevzpěchovali.

4. Měliť na paměti, co jim v epištole doporučovala jejich první viditelná hlava, totiž Petr, vybízejí je, aby »*byli poddáni ve vši bázni pánům netoliko dobrým a mírným, nýbrž i zlým.*« Jaký důvod vedl apoštola k takovému na oko až příliš passivnímu rozkazu? Chudí křesťané musivali totiž za onoho času sloužiti nezřídka u pohanských vrchností, které s nimi zacházely nelidsky, je týrájíce a trýzníce úplně beztrestně. Jaké tu přirozeně hrozilo ubožákům pokušení jiné, nežli: protiviti se těmto »zlým« pánům? Ale učinili oni tak? Vzpírali se? Nikoli! Naopak! Životopisy svatých nás přesvědčují, kterak nesčetní sloužící křesťanští z lásky k Bohu zachovali věrnost a oddanost nejenom pánům dobrým a mírným, ale i tyranským trýznitelům.

Ach, nejmilejší, jiná je služba, kde se slouží toliko za mzdu, a docela jiná, kde se z lásky k Bohu slouží ještě také za vyšší mzdu nebeskou. Proto by měli hospodáři a prácedárci k tomu hleděti, aby jejich služební byli zbožní a plnili též své povinnosti křesťanské. Neměli by je od konání těchto povinností zdržovati nebo dokonce zrazovati. Neměli by jejich zbožnost v posměch a potupu uváděti anebo naposled k bezbožnosti je vybízeti a do nevěry zaváděti. Neříkám to, draží, nadarmo... Je-li náboženství třeba k dobrému panování, je ho tím více třeba k věrnému a svědomitému sloužení. »*Neboť ta jest milost v Kristu Ježíši Pánu našem.*« Amen.

Úroda je dar Boží.

Hřejivými polibky slunce probuzena jsouc vzchopila se příroda, aby prožívala zázračný přerod, ke kterému sobě byla po dobu zimních měsícův odpočinula. Ze suchého na pohled kmene a keře vyrazily pupence, které jako očka zvědavých novorozeňat vyhlížejí do světa, zda nenastal již vhodný okamžik, aby svůj rodný kmen okrášlily svěže zelenými listy. Ale dříve ještě než listy objevily se na rozkaz Boží běloskvoucí květy, do nichž se zahalily stromy a keře. Pole pak se pokryla zeleným kobercem. Všecko, všecinko se má k veselé náladě. Kdož by ostatně nejasnil tvář, pohlédne-li na třešňový strom, posypaný panensky bílými květy? Kdo by se neradoval při pohledu na zelené role?

Než, nejmilejší, pohled na jarní přírodu nebývá vždycky stejný. Někdy ovšem jest veselý, ale někdy i smutný. Je-li počasí jasné, teplé, občas deštivé, pak se má utěšeně k životu vše, cokoli zaseto, zasázeno a štípeno jest rukou lidskou na lukách, v sadech, zahradách a polích. A člověk, jenž to vidí, raduje se, že jeho práce nebyla a nebude marna. Jsou-li však dnové pošmourní, dují-li studení větrové, přicházejí-li mrazy, nebo není-li deště ani rosy, tu bylina všeliká předčasně žloutne, usychá, vadne. Ach, tu se pak zvláště rolník se srdcem smutným dívá vůkol sebe. »Nebude-li marna všechna má práce?« tak uvažuje. »Nečeká-li mne přese všechno mé přičinění bída a nedostatek?« Ano, ano! Nebývá vždy stejný pohled na jarní přírodu. Někdy je veselý — kyne-li totiž úroda. Jindy opět smutný — hrozí-li neúroda. Avšak člověk opravdu věřící a zbožný zůstává vždy stejný. Pozoruje-li, že se lze nadíti na polích, lukách a v sadech hojnosti a zdaru, velebí Boha, se žalmistou říká: »Oči všech doufají v Tebe, Hospodine, nebo Ty jim dáváš pokrm v čas příhodný. Otevíráš ruku svou a všeliký živočich naplňuješ požehnáním.« (144). Vidí-li, že pro nedostatek slunečna a vláhy, cokoliv ruka lidská vypěstovala, hyne, tu si nikterak nezoufá, ani se nerouhá, ale pod mocnou rukou Boží se pokořuje, volaje s proroky: »Spravedliv jsi, Hospodine, ve všech cestách svých a svatý ve všech skutcích svých. Neboť pro hříchy naše uvedl jsi na nás všechno toto (neštěstí)«. (Ž. 144. Dan. 3).

A tak, řekl jsem, člověk opravdu věřící a při tom i zbožný vyznává vždy, že *úroda je dar Boží*, neboli — jak to v dnešní epištole vyjadřuje apoštol Jakub — že »*všeliké dáni výborné a*

každý dar dokonalý je shůry, sestupující od Otce světél.« Že tato apoštolská slova pravdivá jsou a že úroda je darem Božím, o tom nás nejlépe poučuje:

1. *Písmo svaté,*
2. *letopisové církevní a*
3. *každodenní zkušenost.*

1.

Vezměmež tedy do rukou nejprve knihu knih, *Písmo svaté!* Čeho se v něm dočítáme? Písmo sv. svědčí, že lidé zbožní úrodu polní vždy pokládali za Boží dar, o nějž dlužno prositi a za nějž slušno poděkovati.

Kain, syn prvorodičů, byl bezpochyby na počátku, prve totiž nežli zahořel závistí proti svému bratrovi, byl ducha zbožného, neboť »obětoval z úrody zemské dary Hospodinu«. (I. Mojž. 4.) Pravilť jemu již prostý rozum, že všeliká bylina zemská roste a daří se jenom z vůle Svrchovaného, a přirozený cit vděčnosti jej pobádal, aby z darů zemských, od Boha nadělených, nejlepší vybral, oddělil a Bohu obětoval.

Josef, syn Jakubův, jak všeobecně známo, vysvětlil králi egyptskému jeho sny (o 7 kravách a 7 klasích). Pak doložil, že to patrně Pán Bůh Faraonovi vzkazuje, co míní učiniti — že totiž dá po 7 let hojnost užitků polních v celé zemi egyptské, potom ale že po celých 7 let svou žehnající ruku od Egypta odejme. A hle, jak král, tak i úředníci, ač to byli pohané, k svému prospěchu uvěřili, že Bůh úrodu buď dává nebo odpírá, čili že úroda je dar Boží.

Prorok *Eliáš*, jak připomíná i sv. apoštol Jakub (5), »modlitbou se modlil«, t. j. úsilovně prosil, aby na zemi nepršelo.

I nepršelo po 3 léta a 6 měsíců. A když opět se modlil — nebe vydalo déšť a země dala úrodu svou. Bůh tedy jednou vláhu zemi odepřel, podruhé ji seslal.

Když sv. *Pavel* kázal pohanům v Lystře, pravil jim, že »Bůh nenechává sebe bez osvědčení, neboť dobře činí s nebe, dává je deště a úrodné časy a naplňuje pokrmem a utěšením naše srdce«. (Sk. ap. 14.)

Víra, že úroda je dar Boží, připomínala se synům israelským zvláště dvojím způsobem. Předně o slavnosti letnic, již byl Mojžíš ustanovil na ten účel, aby děkovali Bohu za dokonanou žeň a za úrodu od Boha udělenou. Pročež se obětovaly o letnicích snopy

nové pšenice a chleby z nového obilí. Tímto obřadem měli si Israelité připomínati po všechny časy, že: cokoli klidí s polí, luk, zahrad a vinic, to všecko že sestupuje shůry.

Mimo to chlašoval Bůh lidu vyvolenému často a důtklivě, bude-li zachovávatí jeho přikázání, že mu včas bude zasílati deště i tepla, aby země vydala svou úrodu. Budou-li však jeho přikázání přestupovati, že je bude trestati na polích, lukách, vinicích. K čemu to všecko? Aby synové israelští pamatovali, že ani úroda ani neúroda není věcí nahodilou, ale důkazem buď Boží milostivosti nebo přísnosti.

Tuto víru vyznává nejčastěji a nejjadrněji Žalmista Páně. Tak praví (64): »Navštěvuješ, Bože, zemi a zvlažuješ ji a připravuješ lidem pokrm. Napájíš záhony země, dešti ji obměkčuješ a rostlinám jejím dáváš požehnání.« A jinde (103): »Ty, Hcspodine, zvlažuješ hory. Vyvádíš travu dobytku a bylinu ku potřebě člověka.« A opět (146): »Přikrýváš nebe oblaky, připravuješ zemi déšť, vyvodíš travu na horách a bylinu k službě lidské.«

Mohl bych, nejmilejší, citovati ještě mnoho jiných výroků Písma, ze kterých jasně vysvítá, že úroda je darem Božím. Myslím však, že, co jsem až dosaváde řekl, dostačí, a že můžeme nyní zřetel svůj obrátiti k pojednání dalšímu.

2.

Zdali pak se děje nějaká zmínka o dnešní pravdě také v *letopisech církevních*? Děje ovšem, drazí posluchači, ale nemohu připomenouti všecko, nýbrž jenom něco. Slyštež! Jeden z nejlepších římských císařů pohanských byl *Marcus Aurelius*. Tento panovník byl tak statečný, že se účastňoval všech válek na ochranu státu osobní přítomností. L. P. 174 vytáhl válečně proti německým národům, usazeným tehdy v Čechách, na Moravě a v Rakousích před Dunajem, a založil proti nim osadu Vindobonu, nynější Vídeň. Když vojsko římské v kteréśi bitvě žízni hynulo, modlili se vojáci, kteří byli křesťané, k Bohu za déšť a došli vyslyšení. Že tomu tak, dosvědčují starší spisovatelé církevní, zvláště Tertulián a sv. Jaro-
lím. To dosvědčuje i dopis samotného císaře Marka Aurelia, v němžto výslovně stojí, že křesťané déšť na Bohu skutečně vyprosili... Seslal-li Bůh déšť s nebe na uhasení žízně římského vojska na prosbu křesťanů, proč by nesesílal déšť i na vyprahlou zemi, když k Němu o to volají věřící? A proč by nesesílal s nebe i jiných darů, potřebných k vydání úrody zemské?

Slyšme dále, cože vypravují letopisové čeští! Náš milý patron *sv. Vojtěch* byl sice biskup podle srdce Božího, ale jeho práce na vinici Páně se, bohužel, nedařila. Obávaje se tudíž zodpovědnosti před Bohem, vlast svou opustil a uchýlil se do jednoho kláštera v Římě. Ale co se potom nestalo? Od té doby, co se vzdálil ze svého ovčince, zavřelo se nebe a nastalo tak veliké sucho, že nic nerostlo na polích, ani na lukách, ani v sadech. Bolestně dotekla se tato rána muže Božího, když se po 3 létech navracel a se Zelené Hory se rozhlížel po širé vlasti. I vztáhl ruce a z hloubi srdce volal k Bohu, aby se nad hynoucí zemí smiloval. A hle, sotva byl dokončil modlitbu, zamračilo se nebe, vydalo hojný déšť, napojilo vyprahlou zemi a způsobilo hojnou úrodu.

3.

Zdá se mi však, milí křesťané, že nebylo ani třeba nahlížeti v Písmo a v letopisy církevní a hledati tam důkazů, že úroda je darem Božím — — poněvadž nás o tom poučuje s dostatek *každodenní zkušenost*. Či není tomu tak? Nepřeje-li Bůh v příhodný čas jasna, tepla, deště, ochrany před krupobitím, povodněmi, bouřemi, hmyzem a jinými metlami, co prospěje rolníkovi všechno jeho opatření a přičinění? Může-li způsobiti svým rozumem a svou silou, aby sémě v zemi zaseté nezhynulo, ale vzklíčilo, vzrostlo, klas vydalo a přineslo užitek? Nikoli! To není v moci člověka, ale jediné v moci toho, jenž otvírá svou ruku a »všeliký živočich naplňuje požehnáním«.

A hle, přece existují lidé, kteří toho neuznávají! Ti mají oči, ale nevidí požehnání Boží v matce přírodě. Mají uši, ale neslyší, že nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou jeho zvěstuje déšť i slunečno, sníh i led, bouře i krupobití. Mají jazyk, ale neoslavují Boha jakožto dárce všelikého dání výborného (dnešní epištola) a každého daru dokonalého.

Neuznávají-li Boha za dárce úrody, koho tedy prohlašují za původce všeho dobra, zdaru a požehnání na polích, na lukách, na vinicích, v sadech, zahradách, v lesích a hájích? Odpovídají: »To všechno *působí příroda*.« Že příroda? Jaká příroda? Slepá, t. j. nerozumná, či vidoucí, t. j. rozumná? Slepá, nerozumná, sebe nevědomá příroda nemůže tvořiti věcí, ve kterých se projevuje největší moudrost. Zpytujte třeba jen jediný úd těla lidského, na př. oko, mozek, srdce — zdali nevidíte ve zřízení a účelnosti jeho podivuhodnou důmyslnost? Nemůže tedy býti ani úroda účinkem nebo

dílem slepé přírody. Není-li však příroda slepa, nýbrž nejvýš rozumná, moudrá, důmyslná, prozřetelná — pak ji povyšujete na Boha, poněvadž jí přisuzujete božské vlastnosti. Avšak nazývají Boha přírodou je právě tak nerozvážené jako nazývají spisovatele knihou, sepsanou od něho. Nebo — kterakže to píše básník?

»V knihách mluví jenom lidé,
v přírodě však mluví Bůh.«

Ano, ano! V přírodě mluví Bůh. Příroda je kniha Boží. Co se děje v přírodě, je dílem Boha všemohoucího.

Než »kdopak se bude hádati o rozdíl mezi Bohem a přírodou?«, řekl mně ondyňo jeden rolník. »Já myslím, že *každý člověk je sám svého štěstí strůjcem*. Když své pozemky všestranně opatřím, dobře vzdělám, náležitě pohnojím, řádným semenem oseji, a když vykonám všechny své práce v čas příhodný, pak jsem jist, že se dočkám sklizně požehnané. Jak to praví Písmo? Když jsem v slzách rozséval, s plesáním budu žítí.« On tedy myslel, že úrodu může způsobiti sobě sám, jen když provede všechnu potřebnou přípravu v čas příhodný. Čas příhodný, drazí, copak to jest? To je patrně čas, kdy se ta neb ona práce nejlépe daří. Na př.: kdy se daří nejlépe orání? Dokud je země zmrzlá? Dokud z ní vyráží zimní vlhkost? Nebo když jest jarními větry vysušena tak, až se z ní práší jako na silnici? Ach, to jsou podmínky (jak mě o tom jiný rolník poučil!) orbě vesměs nepříznivé. Příhodný čas ke zkyplení půdy nastává, když země rozmrzla, zimní vlhkostí se zbavila a jarními dešti je změkčena. Co se tedy stane, když někdy takový příhodný čas ku práci polní nechá na sebe čekat? Když pozemky pro dlouhotrvající sněhy (r. 1929) a deště nevyschnou, leč až někdy v létě? Co se stává? Zůstanou nevzdělané, nepohnojené, neoseté. Rolník nemůže ani ruky k práci přiložit pro nečas, t. j. pro čas nepříhodný a nepříznivý.

Čas příhodný není tedy v moci ani toho rolníka, který prošel všemi školami hospodářskými, ale je v moci všemocného všech věcí řiditele. Již tedy rozumíme, proč velebí starozákonní pěvec Hospodina, že dává všem tvorům pokrm v čas příhodný. Může se tedy některý člověk domýšleti, že úroda záleží pouze na jeho chtění a ne hlavně na Božím požehnání? Nemůže, nemá, nesmí...

Úroda je dar Boží. To jest každému jasno. Ale protože to od mnohých nebývá dosti uvažováno, rozhodl jsem se tuto pravdu,

nedosti uvažovanou, před oči vám postaviti a dokázati, jak se krásně shoduje s *Písmem svatým*, s *církevními dějinami* i s *každodenní zkušeností*. Poznali jsme spolu, jak jalové je, cokoli namítají proti této pravdě hlavy přemoudřelé: že úroda nezáleží ani na pouhé přírodě, poněvadž tato plodí pouze, co chce Bůh — ani na pouhém člověku, poněvadž tento nemůže — když to uzná za potřebné — přivolati na své pozemky ani jasno, ani teplo, ani deštivo, ani ticho. Opakuji ještě jednou: *Úroda je dar Boží*.

Je-li tomu tak, tož buďte, drazí farníci velkého města, ke přírodě Boží šetrní! Co tím chci naznačit? Co? Hleďte! Příroda, laskána jsouc slunečným objetím a vděčna Bohu za své vzkříšení, rozhodla po svém hávu různopestré květy. Jak mocný, nezapomenutelný jest pohled na př. na rozkvetlou alej! A to všecko, aj, náleží koruně tvorstva — člověku. Avšak nejeden člověk městský, jak jsem se již častěji přesvědčil, se za všecku tu krásu, darovanou jemu od Boha nejdříve pro radost a později pro pokrm, odplácí krutým nevděkem. Rukou zlou láme větvíčky květy zdobené, aby je v krátké době co přebytečný cár zase odhodil. Jiný zase běhá přes traviny a vzrůstající obilíčka. Škoda, přeškoda, že tato bolest přírodě způsobená nemůže býti hlasitě projevena! Musilo by se přece zachvít nitro bezcitého ničitele, a snad by ta zlá ruka před podobným vandalismem klesla. Nejsou, chvála Bohu, všichni lidé tak zlí. Pročež volám k vám, těm dobrým, citlivým: Ochraňujte naši drahou přírodu! Jestli ona dítkem či darem Boha, jemuž náleží náš respekt a dík. Amen.

N e d ě l e V. p. P a s c h a.

**Jest potřebí nejen prositi,
ale i děkovati.**

Nastala nám, nejmilejší, křížová neděle a nastávají nám křížové dni. Jméno křížových dnů pochází odtud, že se ubíráme z chrámu Páně do polí a před sv. křížem, který se nese uprostřed průvodu a u kterého se průvod na 4 místech zastavuje, prosby své vysíláme k nebesům za udělení a zachování úrody zemské...

I.

a) *Průvody* se v církvi konaly vždycky. V dobách prvních, kdy se veřejné ke Kristu Ježíši přiznání trestalo smrtí, nebylo ovšem křesťanům možno veřejné průvody konati. Ale jakmile volnější nastaly časy, shromažďovali se v průvody, před nimiž vždy v čele nesen byl kříž. Průvody se konaly jednak k Boží oslavě, jednak za účelem prosebným. Když na př. Cyrill a Method do Říma přinášeli tělo sv. mučedníka Klimenta, vyšli jim ve slavném průvodu naproti: papež i kněžstvo i lid římský, aby takto uctili ostatky svatého.

K průvodům prosebným naskytla se pohnutka v V. století. Přes 50 let byly navštěvovány dva kraje francouzské, jmenovitě město Vienne, častými nehodami. Zemětřesení bylo hostem téměř každodenním. Ohně obracely nejkrásnější domy v prach a popel. Nastala několikerá neúroda, neboť osení pro deštivé a studené počasí vyhynulo. Rozmohl se hlad, jemuž v zápětí následovaly nakažlivé nemoci. Ba i loupežníci znepokojovali stísněné obyvatelstvo. Divoká zvěř tak se rozmohla a osmělovala, že v pravé poledne vrážela do dědin, požírajíc dobytek i lidi. Když to všecko úzkostlivě pozoroval biskup Mamert, na odvrácení jmenovaných nehod nařídil konati po tři dny veřejné průvody.

b) Mor a nakažlivé nemoci, jak jsem se zmínil, obyčejně povstávají z hladu a hlad se rodí tam, kde panovala neúroda. Poněvadž tedy hlavně na úrodě zemské náš život závisí, církev velí, aby se takové prosebné průvody *opakovaly každý rok*. Bývají konány v polích, abychom pohlížeje na vzrůstající osení tím vroucněji prosili, aby Pán Bůh úrodu zemskou dáti a zachovati ráčil. Konají se pak tyto průvody před slavností nanebevstoupení Páně, aby dobrotivý Spasitel naše modlitby vzal s sebou do nebe a tam je nebeskému Otci přednesl sám.

Rcete, drazí, zdali církev, nařizujíc tyto průvody, nejedná zcela rozumně? Hleďte! Po tuhé zimě letošní příroda se pozdě vzkřísila k životu, a když osení poněkud vzrostlo, nastalo zase trapné sucho. Kdyby byl Bůh předevčírem hojného deště neseslal, co by nám bylo z té úrody zemské zbylo? Nesluší-li se tedy za to veřejně Mu *poděkovati*? Kdyby obilí naše nechránil od živelných pohrom, marně bychom se oddávali naději v hojnou žeň. Neskonálá bída by byla naším podílem. Nemáme-li tudíž *zač prositi*? Že tedy za úrodu zemskou v tyto dny prositi budete, o tom, přátelé,

nepochybuji. Ale zdali jste ochotní Pánu Bohu také za prokázaná již dobrodiní děkovat? Nepraví-li vám již vlastní srdce, že by to bylo prospěšné a slušné?

II.

a) Něco vám povím. Ve dnech, kdy bylo nesnadno nějaké úřednické místo dostat, žádal mne krajan*) o protekci, abych mu pomohl určité místo, o které se ucházel, obdržeti. Slíbil jsem. Ach, co jsem se napodnikal za tou příčinou cest? Co návštěv jsem vykonal? Kolikráte jsem se hrbil, jen, aby on místo dostal. Ale když můj milý krajan konečně místo a po čase i definitivu získal a ve farnosti mé se usadil, místo poděkování poslal odpadový listek od víry. (Faktum!!). Nerozrušil mne tak jeho nevděk, jako zabolet odpad...

»Naříkáš si na lidský nevděk« — tak promluvil ke mně přítel, jemuž jsem tento příběh vyprávěl — »ale věř, že nejsou všichni lidé nevděční! Když jsem na své poslední štaci ještě jako kaplan připravoval žákyně III. třídy k I. sv. zpovědi a když se den svátosti již již přibližoval, tu se mi nejhodnější ze žákyň rozstónala. Dostala neštovice a to v takovém množství, že byla jedna slitina. Děvče bylo dcerkou prostínkého nádeníka. Sotva, že onemocněla, poslala si pro mne. Šel jsem. Pozoruje však, že ubohá na živu sotva zůstane, počal jsem ji připravovat k sv. přijímání a poslednímu pomazání. Chodil jsem k ní každodenně, někdy i dvakrát za den. Přijala svátosti. Duši její čistou a nevinnou vzal k sobě Bůh. Poslední slova, která ke mně promluvila již v horečce, byla: »Velebný pane, až budete panem farářem, chci u vás sloužiti, abych se vám odměnila za vaši námahu.« To pravila, zatím co ani já jsem neměl tušení, že v brzku faru dostanu. Následkem toho mi stále připadá, jakoby duch její ustavičně se mnou dlel.«

»Konal jsem ovšem jen svou povinnost a nic více. Díků jsem nezasloužil žádných, neboť povinností kněze jest: lidi vésti do nebe. Avšak dříve nežli jsem se co farář na své nové působiště stěhoval, navštívili mne této dívky rodičové a podávali mně dar, na jejich chudobu dar až příliš skvostný, na který dozajista alespoň týden pracovatí musili, aby jej za mzdu týdenní mohli koupiti. Zdráhal jsem se dar ten přijmouti. Oni mne však s pláčem prosili, abych to přijal jako důkaz vděčnosti. Nikdy — tak pravili — ne-

*) Byla to vlastně krajanka.

zapomeneme, co jste učinil pro naši Kačenku. Když jsem se letos přišel na své bývalé působiště podívat, byli mezi prvními, kdož mě uvítali. Zvláště matka nechala práce, běžela ke mně a volala: »Zaplať Pán Bůh, jen když vás, velebný pane, opět vidím!« (Faktum!)

Ejhle, přátelé, kterak srdce lidské dovede též býti vděčno! Nepatrnou službu tolik mnoho cení! Ani po dlouhých měsících nezapomíná prokázaného dobrodiní!

b) A totéž srdce že by nedovedlo býti vděčno Tomu, kdo jest jeho dobrodincem největším? My bychom neměli býti vděčně pamětlivi Boha, dárce všech věcí přelaskavého? Domácí drůbež tulí se k tomu, kdo ji živí — a člověk by měl na svého živitele zapomínat? Lesní zvěř lne k tomu, kdo jí i v zimě zasejpá — a člověk by měl nevďěčně zapomínati na toho, kdo mu vždy všechno dobré poskytuje? Pes vine se věrně k pánu svému, byť i krutému, a člověk by neměl děkovati pánu nejlaskavějšímu? Lev, jemuž Androkles z nohy vyňal trn a ránu zahojil, k němu v amfiteátru se hlásil a jej před cstatními dravci ochránil — a my, kterým Bůh často v útrapách pomohl, my že bychom se dali zahanbiti zvířaty divokými? My že bychom horšími byli divokých šelem a vzpírali se Bohu v modlitbách děkovati? Ach, jenom se rozpomeňme, kolikrát nás navštívil v našich potřebách svou pomocí! Kolikrát nás zachránil před úrazem! Kolikrát zázračně nasýtil a ošatil! Obdařil nás zdravými smysly a údy. Dal nám zrak, abychom krásu přírody poznávali. Dal nám sluch a řeč, abychom se vzájemně dorozumívati mohli. Každým dnem a každým okamžikem otevírá On svou štědrou ruku a naplňuje všecken živočich svým požehnáním. Poroučí-li slunci vydávati teplo, vyrůstá ze země bylina k našemu užitku. Povelí-li dešti, zvlažuje zemi, aby nám úrodu vydala...

... Jářku, nejmilejší, kterak Mu svou vděčnost za všechno toto prokážeme? Podobně se táže i žalmista: »Čím odplatím se Hospodinu za všechno, co mi prokázal?« Ihned ale odpovídá: »Vím, co učiním. *Zpívati Mu budu písně chvály a oslavovati jej budu na věky.*« Drazí farníci! Má-li církevní zpěv a modlitba velikou důležitost pro křesťana jednotlivého, oč větší požehnání spočívá na zpěvu a modlitbě společné, veřejné? A jest-li která doba příhodná, abych vás ke společným a veřejným modlitbám a písním vyzýval, jsou to zajisté dnové kající, kteří nám právě nastávají. K těmto veřejným pobožnostem shromážděte se děti i starci, jinochové i panny, mužové i ženy! Děti školní k tomu prázdnou,

budete-li žádati, obdrží. Potom společně předně Bohu poděkujte za dobrodiní prokázaná, a pak jej teprv prostě, aby se nad námi smíloval a dal se nám dočkatí časů lepších nežli je přítomná doba všeobecné drahoty a tísně! Amen.

N e d ě l e VI. p. P a s c h a.

O zednářích.

Křesťanství zasadilo mezi lidstvo pravou osvětu a vzdělanost. To jest, přátelé, nesporné, ačkoliv se na to často zapomíná. Avšak jako se druhdy vyvolenému lidu na poušti znechutila manna, podobně počali křesťanští národové v posledních desíletích zhrdati zásadami křesťanskými a ohlíželi se po jiném pokrmu. Nalezli jej. Než místo osvěty křesťanské zavedli pohanskou, místo ušlechtilosti a vzdělanosti křesťanské zavládla spustlá smyslnost a místo víry přišla do mody *humanita* pohanská. Tak se stává, že zvláště mezi třídou vzdělanější se vyskytují někteří, kdož, jsouce zachvácení proudem, doufají, že novomodní humanita nahradí jim všecko náboženství i ve škole i v životě společenském.

Tito se nazývají *zednáři*, a jsou to svobodní myslitelé, sdružení v *tajné* spolky ve formě starých cechů zednických. Ačkoli na odív stavějí hlavně snahy lidumilné, tvrdíce, že budují chrám člověka, ve skutečnosti vedou boj proti každému náboženství, hlavně proti věrouce katolické. Oni to též jsou, na které se vztahuje dnešní proroctví Kristovo: »Ven ze škol vyženou vás . . .« Dovolte tudíž, abych vás o jejich učení a zásadách poněkud poučil! . . .*)

1. . . . Církev katolická, jak známo, učí, že *jest jeden Bůh*. Ale náboženství zednářské — smím-li se tak se stanoviska našeho vyjádřiti — upírá toto základní dogma všech věků, národův a dob. Dne 1. března r. 1872 prohlásil na př. zednář Vincent: »Já se přiznávám k těm, kteří na místo slova »Bůh« kladou slovo »příroda«. »Slovo Bůh« — tak dí jiný zednář — »nutno z řeči lidské vymítni, neboť je svrchovaným bláznovstvím mluvití o Bohu, jenž by stál nad látkou a nad jejími pohyby.« »Mně jest jedno,« napsal zednář Juge, »zda se nejvyšší bytost jmenuje Bůh nebo Pán nebo Allah nebo Jehova, Ormuzd, Zeus, Jupiter anebo příroda.«

*) Dle brožury Viléma Sladomela »Moderní humanita«.

Co říkáte těmto zednářským názorům, nejmilejší? Či myslíte, že jim zůstali všichni zednáři věrní až do smrti? Že přesvědčení zednářů není vždy pevné, poznáváme z toho, že mnozí z nich v utrpení nebo před smrtí své smýšlení změnili. Heine na př. na úmrtním loži pravil: »Po dlouholeté zralé úvaze, uváživ všechno, co ode všech národů bylo pověděno a napsáno, přišel jsem k jistotě, že jest jeden Bůh, který bude soudcem našich činů, a že je život posmrtný, kde bude dobro odměněno a zlo potrestáno.« (Holl, Wahn u. Wahrheit 205) ...

2. ... Katolický katechismus to vyjadřuje podobně: *Bůh je spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé trestuje* ... Ale list zednářské velelože saské psal: »Zednář neočekává mzdy své teprve v životě budoucím, nýbrž přijal ji a je spokojen.« Upírají-li »kněží a apoštolové« zednářští Boha, upírají přirozeně i tento druhý článek katolického učení. Ale kdyby tomu tak, drazí, bylo, kdyby totiž nebylo spravedlivé odměny nebo trestu na věčnosti, pak není-li zbytečno zde na zemi činiti rozdíl mezi dobrem a zlem? Není-li zbytečno trpěti a krotiti hříšné vášně? Není-li zbytečno činiti dobro a přinášeti těžké oběti? ...

Ach, moji drazí, nepoznáváte-li, kam by to ve světě dospělo, kdyby v lidech vyhynulo všeliké vědomí o budoucí odplatě neb o budoucím trestu? Nejsou-li tedy zednáři, kteří nevěří v Boha odplatitele a přitom se holedbají humanitou, nejsou-li vlastně nepřáteli lidstva, neřku-li nepřáteli národa? Cože naproti tomu napsal otec národa, František Palacký? »Každý rozumný člověk musí uznati — tak napsal — že, kde není Boha, není ani mravouky ani ctnosti ani práva ani cti. Tam člověk pozbývá své největší přednosti, totiž přednosti mravního povolání a musí klesnouti k pouhému zvířeti.« (Gedenkbblätter 304) ...

3. *Křesťanský katechismus učí, že jsou tři božské osoby* ... Ale náboženství zednářské humanity rouhá se tomuto učení. Dogma o nejsv. Trojici nemá právě tak žádného místa mezi nimi, jako všechny ostatní články katolického učení. Nevěří-li v jednoho jediného osobního Boha, ach, kterak budou věřiti v jednoho a přece trojosobního Boha? Je-li tajemství nejsv. Trojice nedostižným tajemstvím pro věřícího katolíka, budeme se diviti, že jest vymýceno z katechismu zednářského docela? ...

4. ... Církev katolická učí dále, že *druhá božská osoba člověkem učiněna jest, aby nás svou smrtí na kříži vykoupila* ... Kterak asi soudí o Ježíši Kristu, miláčku našich duší, zednáři? Slyšme!

»Tento vznešený náš velmistr,« tak píše jeden z nich, »vystoupil jako filosof a učitel nábczenství přírodního. Poněvadž věděl, že by nebylo lze zavéstí náhlou a úplnou reformu a že se národ nemůže vyzoutí najednou ze svých předsudků, neobjevoval se nikdy jako pravý a vlastní Bůh, nýbrž toliko jako velmistr východní, aby lidstvo osvětil. Za svědka volám tebe, veliký Nazarejčane — tak píše na konec — neboť i *v tobě poznávám svobodného zednáře, nejvyššího* mezi všemi . . .!« Ó, křesťané, co říci k tomuto rouhání? . . .

Vy přece víte, že, dal-li nám Otec nebeský Syna svého, dal nám s ním všechno. Kterak všechno, vykládá tak nesmírně něžně a výmluvně sv. Bernard, říká: »Co hledáš, čeho bys v Ježíši nenalezl? Jsi-li nemocen? Onť jest lékař. Bloudíš-li v bídě a strasti? Onť jest vůdcem. Zápasíš-li s nepřáteli? On bojuje pro tebe. Trpíš-li žízeň? On tvoje napojení. Uchvacuje-li tě zármutek? On jest radost. Je-li mysl tvá temnostmi zahalena? On je světlo. Jsi-li chudý sirotek? On jest otec. Ach, považ, duše křesťanská, čím vším je tobě Kristus Ježíš-Spasitel!« Ale ty jsi nyní slyšela, že jej kterýsi člověk nazval svobodným zednářem. Ó, necítíš-li tu blasfemii, rouhání? . . .

5. . . . Katechismus tě konečně učí, že *duše lidská jest nesmrtelná*. Co asi soudí o této pravdě svobodní zednáři? Co? Toto: »Po smrti nebude následovati žádný ohyzdný očištec, žádné dětsky blouznivé nebe, žádné křesťanské peklo s mučícími ďábly a věčným vytím a skřípáním zubův. Pak nebude také žádného nákladného, miliony pohlucujícího čtení mší a nebude také trpěn žádný hlučný pohřeb.«

Drazí posluchači! Že jest věčnost a duše lidská že jest nesmrtelná, o tom nás přesvědčuje mimo rozum náš a naše svědomí a srdce naše také Písmo svaté a všechno ideální lidstvo. »Nebojte se těch — tak volával Kristus — kteří zabíjejí tělo, avšak duše zabíjení nemohou!« »Uloženo jest lidem jednou zemřítí a potom soud.« . . . »Půjdou tito (hříšníci) do trápení věčného, spravedliví pak do života věčného . . .«

Víra v nesmrtelnost duše je tak stará jako lidstvo samo. Setkáváme se s ní již u člověka doby diluviální, u nejstarších národů kulturních, na př. Egypťanů, Assyřanů, Chaldeů, Číňanů, Japonců, Indů, Etrusků, Řeků, Římanů, Keltů, Germánů, Slovanů, i u národů nekulturních. Svědčí o tom i způsob jejich pohřbívání a mythologie. Že je život posmrtný, je přesvědčením všech národů, náboženství, civilisací, všech věků a všech míst. Když Křištof Kolumbus objevil Ameriku, našel tam lidi, kteří v nesmrtelnost duše

věřili. Tisíce let žije lidstvo a tisíce let věří v život posmrtný a tisíce let píší synové všech národů na náhrobky svých miláčků: »Na shledanou!« Jenom zednáři a svobodní myslitelé to všecko šmahem popírají.

Ale kromě nich to popírají ještě někteří. Kteří? Kdože to jest, jenž si přeje, aby duše lidská nebyla nesmrtelnou a smrtí aby se končil život veškeren? Ten zajisté si to přeje, kdo nezná lásky jiné kromě samolásky neboli egoismu. Ten, kdo provozuje čtvero hříchů do nebe volajících. Ten, kdo se Bohu po celý život rouhal. Ten, kdo nezná žádného sebezáporu, ale jen smyslnou požívavost. Ten, kdo si pomohl ke jmění křivou přísahou. Kdo si lichvou a krádeží zpříjemňuje život pozemský. Kdo jej prožívá ve smilství všeho druhu a v poslouchání vášní, lahodících tělu. Ten, kdo svým bídým životem jiné pohoršoval, sváděl a je činil obětí a předmětem svých choutek atd. Tomu ovšem, nedivím se, lahodí papouškování nevěrců a svobodných zednářů, že duše nesmrtelná není. Ale ty konce, ty konce takových útoků proti základním pravdám náboženským!

V Budapešti v cirku vystupoval čarostřelec. Od mládí se cvičil ve střelbě a měl oko i ruku opravdu tak jistou, že sám pokládal za vyloučeno, aby se někdy chybil. Terč při těchto produkcích dělala čarostřelci jeho vlastní žena. V ruce držela nějaký předmět: jablko, vázu a pod., střelec pak mířil na tento předmět. Stokrát, tisíckrát tak střílel, a nikdy se nechybil. Až nedávno. Žena držela v ruce nad hlavou zdvižený terč. Muž mířil a střelil. Žena vykřikla: »Chybil jsi!« a skácela se mrtva k zemi... Žena jest, křesťané milí, v tomto případě lidská společnost a terčem, do kterého nevěrci a zednáři míří a střílejí, jest náboženství. Střílí a stále střílí a skoro vždycky s jakýms takýms výsledkem. Ale přijde jednou chvíle, kdy ubíjí lidskou společnost. Ta chvíle — zdálo by se, že se již blíží... Což nepozorujete tu řadu děsných zjevů v životě sociálním? Není-li s to již pouhé popírání nesmrtelné duše zničit celý společenský řád?

Ale, to se, přátelé, přece jen asi sotva stane, poněvadž víra v nesmrtelnou duši z lidských srdcí nezmizí nadobro nikdy... Jest zajímavé, že to byl sám zednář Viktor Hugo, jenž dne 15. ledna 1850 ve sněmovně francouzské pravil: »Jest jiný život, ve kterém zavládne spravedlnost. Já alespoň věřím hluboce v onen lepší svět.« — I my tak věříme, neboť víme, komu jsme uvěřili. Amen.

Duch svatý a první křesťané.

Kristus Ježíš rozloučiv se s věrnými učedníky odebral se do paláce nebeského, a první dar, který jim shůry poslal, byl dar nejdražší, dar ceny neskonale, rovný jednorozenému Synu Božímu. Seslal jim totiž Ducha sv., který jest roven Otci a Synu. Ó, přenesmírná láska nejsv. Trojice! Jedna osoba božská odešla vzhůru do nebes, zatím, co se jiná ukázala k vůli lidem dole na zemi. I »*naplnění jsou všichni Duchem svatým.*« Tak dí Písmo (Hod Boží).

Kdože to byl Duchem sv. naplněn a následovně i proměněn? Předně ovšem Ježíšovi *učedníci*. Jen pozorujte, prosím, jaké účinky v nich ohnivé jazykové způsobili! Ach, to nejsou již titíž stejní apoštolové, jací byli dříve! To nejsou tíž učedníci, co dříve. Marně hledáme mezi nimi apoštoly málověrné, kteří nemohli vše pochopiti a snéstí, čemu je byl Kristus vyučoval. Marně vyhlížíme Petra bázlivého, který Mistra třikráte byl zapřel. Marně se tážeme po učednících ostýchavých, kteří se »pro strach židovský« — jak dí Písmo — jen při zavřených shromažďovali dveřích.

Ovšem, ovšem! Ale slyšte je, když přijali Ducha svatého, jak počínají najednou bez ostychu veřejně mluvití řečmi, kterých předtím jaktělživi byli neznali! Pozorujte, kterak jejich srdce hoří láskou! Síla, udatenství, hrdinství mysl jejich pojaly. Pryč je bázlivost, pryč neschopnost, pryč mdloba, strach, lekání. Jako rekové mluví nyní ti, kdož se před nepřáteli skrývali. »*Pane,*« tuto okolnost již dávno předvídaje zvolal prorok, »*vypuť Ducha svého a obnovíš tvářnost země!*« (Ž. 103, 30). (Pondělí.)

Než, nejmilejší, nejenom s církevními představenými, nejen s apoštoly a učedníky — jako se obyčejně zato má — stala se tak veliká proměna, nýbrž i sami *věřící* byli od Ducha sv. proměněni. V čem tato proměna pozůstávala čili: kterak Duch sv. i na ně účinkoval, o tom nechať nás poučí Skutkové apoštolští! Neboť ne bez významu nám tito o prvních věřících sdělují, že »*milost hojná byla se všemi*«. Kolik tímto málem slov bylo řečeno, vysvítá z toho, že archanděl Gabriel celé množství předností a milostí, kterými Bůh nejbl. Pannu Marii nad ostatní tvory vyznamenal, skoro týmiž vyjádřil slovy: »*Milostí plná.*« A právě tak jako těmito dvěma slůvky celá důstojnost a svatost vyvolené nevěsty Ducha sv. vyznačena jest, podobně opět ze slov Skutků apoštolských, že »*hojná*

milost byla« s prvními křesťany, souditi možno na podivuhodné a mimořádné účinky, jaké Duch sv. o letnicích v *prvních věřících* způsobil . . .

1. . . Nejhlavnější všech těchto milostí jest ona, kterou Sk. ap. naznačují slovy: »*A přicházela na všelikou duši bázeň a strach veliký byl mezi všemi.*« To byla patrně bázeň Boží, kterou již svatý Jan k sedmeru darů Ducha sv. počítá. To byla bázeň, o které čteme též v introitu mše svaté v den sv. Josefa Kalas. (27, 8): »Veníte, filii, audite me! Timorem Domini docebo vos. Budu vás vyučovati bázní Hospodinově. Pojdte (tedy), synové, a slyšte mne!«

Co si máme, drazí posluchači, představovati pod touto bázní Boží, kterou biblický Sirach »počátkem i korunou moudrosti« nazývá? Chci říci: Co vlastně bázeň Boží jest? Bázeň jest asi takové proniknutí duše božskou všemohoucností, velikostí a velebností, jakou byl proniknut žalmista, když psal verš: »Hospodine, kdo jest podobný tobě? Celý vesmír jest jako krůpěj rosy a bytost má jest jakoby nic před tebou.« Bázeň Boží je tedy jakési ponížené vědomí a radostné uznání naší vlastní naproti Bohu nicoty a slabosti.

Touto bázní naplněn byl na př. David, když se s podivením tázal: »Co je člověk, že jsi ho pamětliv a že jej, Hospodine, navštěvuješ?« Touto bázní byl patrně proniknut Pavel, když vyznal: »Nejsem dostatečný sám ze sebe něco dobrého mysliti, tím méně činiti; ale z Boha jest má dostatečnost, kterou jsem, co jsem.« Touto Boží bázní byla zcela prostoupena jemná duše zbožného trpitele Joba, jenž se uprostřed největšího soužení takto modlival: »Jak se Hospodinu líbilo, tak se stalo. Budiž jméno Hospodinovo pochváleno!«

Co je, přátelé, dále bázeň Boží? Je to ona ostýchavá uctivost, se kterou Mojžíš, dříve nežli se k posvátnému keři ohnivému přiblížil, obuv svou sezul. Je to sv. hrůza z božské přítomnosti, hrůza, od které byl uchopen Habakuk, když se byl upamatoval: »Hospodin jest ve chrámě svatém svém; nechať před ním umlkne všecka země!« Co jest bázeň Boží ještě? Je to ona uctivá ostýchavost, jež ovládá služebníka, který by nerad probudil hněv svého mocného pána. Je to něžná starostlivost, kterou se dítko střeží rozhněvatí svého tatíčka. Je to citlivý charakter sv. Pavla, kterýž, ač si ničeho zlého povědom nebyl, přece nicméně »s bázní a třesením konal své spasení«.

A právě tato bázeň Boží byla u prvních křesťanů tak veliká, jako veliký byl duch jejich zbožnosti, veliká jejich uctivost před svatým a veliká jejich bázeň přede hříchem. Veliká byla tato bázeň

nejen u kněží, kteří svatyni byli blízcí, ale i u věřících. Nejen u ostýchavých a bázlivých žen, nýbrž i u mužů, kteří se rádi honosí neohrožeností. Nejen u starých, které leká blízkost věčnosti, ale i u mladých, kteří na Boha lehce zapomínají. Nejen u dospělých, kteří vážnost života poznali, nýbrž i u dítek, které zkušeností nemají . . . Všichni bez výjimky trvali v této bázni Boží. Jinak se nebáli; neboť v žalářích spali pokojně, mezi lítou zvěří plesali, s tyrany žertovali, v mučírňách se usmívali, na krvežíznivé meče vesele se dívali. — To byl první účinek, který v nich Duch sv. způsobil . . .

2. . . . S touto dětinou bázní Boží byla podle sv. apoštola spojena i *lásky, která je svazek dokonalosti, láska totiž k Bohu a k bližnímu*. (Kol. 3, 14). Sv. Lukáš vypravuje o prvních křesťanech, že »trvali v učení apoštolském, ve sdílnosti lámání chleba a na modlitbách.« Uvažte, nejmilejší, slovo za slovem, co tu sv. Lukáš jakožto účinek Ducha sv. v srdcích věřících uvádí!

Předně: *trvání v učení apoštolském*, což není nic jiného nežli horlivost, s jakou slovo Boží mílovali. O nebi mluvili, s nebem se těšili, pro nebe pracovali, nebe všem hlásali, k nebi všechna slova, jednání, smýšlení, dech, kroky jejich směřovaly . . . Za druhé: *sdílnost v lámání chleba*, což nic neprozrazuje jiného nežli časté sv. přijímání a přítomnost jejich na mši svaté . . . Za třetí: *trvání na modlitbě*, což neznamená nežli, že svědomitě konali své náboženské povinnosti.

Ach, nejmilejší, kdo v těchto třech jmenovaných úkonech má zálibu a pocítuje radost, ten jest veden jistojistě Duchem svatým. Kdo však při kázání dlouhou chvíli má, aniž pocítuje slova Božího potřebu . . . Kdo po chlebě života nebaží a po kalichu spásy nežízni . . . Kdo jest k modlení málokdy naladěný, v tom nežije ani nepůsobí Duch Ježíše Krista, ale jen a jen touha po záležitostech světských. A »kdo miluje svět — dí sv. Jan — v tom láska Otcova není«.

3. . . . Evangelista Lukáš o prvních křesťanech tvrdí dále, že skoro »*všichni byli jedno srdce a jedna mysl*«. Pročež právě tak jako duše všechny rozličné údy těla v jeden celek spojuje, tak také Duch sv. první křesťany, kteří se rodem, povahou, národností i majetkem od sebe různili, v jednu mysl, v jednu vůli a v jednu tužbu spojil tak, že v míru a svornosti živi byli tak, že se na nich vyplnilo slovo prorocké řkoucí: »Bydliti bude vlk s beránkem a rys s kozlátkem bude ležeti; a dám všem jedno srdce a jednu cestu.« Ach, nejmilejší, po tom právě byli poznáváni první věřící, že byli ve víře i v jednání jednomyslní.

Podle toho zdaž se i nyní praví a celí křesťané nepoznávají? Vidíme-li na př. město nábožné a horlivé, že zde vládne Duch sv., můžeme souditi. Vidíme-li svornou a bohabojnou obec, zde vládne Duch svatý. Vidíme-li domy příkladné, zde vládne Duch svatý. Vidíme-li společnosti příkladné a ušlechtilé, dle pravého náboženství se řídící, zde vládne Duch svatý. Ale vidouce města bezbožná a odpadlická, obce nesvorné, domy pohoršlivé a společnosti špatné, s bolestí abychom sobě povzdechli: »Zde nepanuje Duch svatý . . .«

Končím. Doufám, že jsem zrakům vašim dostatečný odhalil obrázek života prvních křesťanů, kteří byli přijali Ducha svatého. Obraz tento jest bez odporu velebný a povznášející. Byliť všichni tito naplněni *bázni Boží*, všichni *trvali v jednom učení a na modlitbách* a všichni bez rozdílu byli *spojeni páskou lásky a svornosti*. To jsou ctnosti, jež, bohužel, nynějšímu světu, ba i společností křesťanským scházejí. Zdá se, že přestala již působiti moc Ducha svatého. Ach, dokonce nepřestala. Ale nesčetná srdce se Mu uzavřela; některá uzavřela navždy a nadobro. Co nám zbývá, nežli dávatí dobrý příklad a za lehkomyšlné se modlití? Ó, činně tak! Duch svatý si to přeje. Amen.

N e d ě l e I. p. P e n t.

Co jest nejtěžší a spolu nejlehčí?

I.

a) Dlouhá doba od stvoření světa již prošla. Mnoho tisíc let existuje člověčenstvo. Od prvopočátečných dob, kdy Adam do ráje byl postaven, vystřídal se na světě lidí množství nesčíslné. V nestejném žili čase a nestejná sobě volili sídla. Jedni na horách, druzí v údolích. Jedni při řekách, jiní v krajinách suchopárných. Jedni na ostrovech moře, druzí ve středu země se usazovali. Někteří v krajinách horkých a jiní nemnozí opět na ledové takořka kůře příbytky sobě budovali. Ale všichni ti národové věků všech a krajin veškerých, všichni vesměs ctili bohy po svém způsobu. Kolik rozličných národů, tolik i rozdílných bylo vyznání náboženských.

Drazí posluchači, není účelem řeči mé, abych vám zde přednášel dějiny vyznání rozličných národů; neboť i kdybych chtěl,

nedostávalo by se mi času k tomu. Než alespoň některých dotknouti se musím.

Mezi národy starými velebí se totiž Egyptané, Feničané, Médové, Peršané, Assyřané, Babyloňané, Řekové a Římané. Každý z těchto národův uctíval nějaké božstvo. Mělť Egyptané svého apise, býka to strakatého, jemuž úctu vzdávali vznešení faraonové právě tak jako nízcí felahové. A nebývalo pro tyto lidičky neštěstí většího, jako když jim některý ten apis zdechl. Feničané postavili Bělovi sochu s hlavou sice člověčí, ale trupem zvířecím ze železa nebo kovu, a rozpálivše ohněm tuto neživou sochu, metalí jí v obět do rozžhaveného jícnu vlastní své děti. Assyřané a Babyloňané zapalovali posvátné ohně na vrších před svítáním bohu svému — slunci. Médům a Peršanům byl král jejich bohem nejmocnějším. Ačkoliv nejednoho z nich vlastníma rukama zavraždili, přece zase každý jeho nástupce jim zastupoval boha. Řekové, ač jejich vzdělaností diviti se musíme, takové se dopouštěli pošetilosti, že k vůli Athéně smilstva, k vůli Merkurovi krádeže se dopouštěli, domnívajíce se, že by jim takto sloužili. Římané, aby svých bohů nerozhněvali, každého dne počet jejich rozmnožovali a naposled i nejkrutější tyrany za bohy povýšili. To jsou, přátelé, věci dávno známé. Já, který jsem tyto náboženské poměry starověku již na školách středních studoval, nikterak neupírám, že i tyto náboženské mythy měly do sebe něco idylického; pouze mě podivením naplňuje, že mohli nesmysly takové vyznávatí, držeti a zachovávatí národové vysoce vzdělání.

b) Než, nejmilejší, co mám říci, když *dnes*, kdy se nám k věření předkládá nauka Kristova tak vznešená a krásná, nejmenšímu děcku přístupná právě tak jako nedostupná duchu badavému... dnes, pravím, kdy se nám přednáší mravouka, která surovce v beránky proměňuje a divochy, horší nad krvelačného tigra, v tiché proměňuje obyvatele střední Ameriky... Ta nauka, která nepřátele smírjuje, pána se sluhou sbratřuje a všechněm lidem dobré vůle mír a pokoj ohlašuje... Co mám říci, když ta nauka tak jednoduchá a spolu tak vznešená má dnes více nepřátel nežli surová bohoslužba Feničanů, potupná úcta Egyptanů aneb kult Řeků, svádějící ke hříchu?

A cože, milovaní v Kristu, co, táží se, jest příčinou, že tolik lidí dnes proti naší sv. víře brojí? Co se jim při ní nelíbí? Co jest jim proti mysli? Sudťe sami podle sebe! Není-li to právě nauka Kristova, která vás naučila se modlit? Která vás učí se přemáhat? Která doporučuje poctivost a pracovitost a k pokoře a čistotě na-

bádá? Tímto učením jsouce prodchnuti smiřujete se vespolek a jeden druhému ustupujícíe odpouštíte. Zde v kostele, kde se tato nauka káže, jste bezpochyby ještě nikdy neslyšeli slova špatná, zde žádné klení, zde žádnou lež ni klam. Zde se nevychovávali vaše děti k neposlušnosti, ani dospělí ke karbanu a nákladné parádivosti. A přece, budiž to Bohu žalováno, tolik je našich známých, přátel i pokrevenců, kteří se chrámu vyhýbají! Čím odůvodňují tuto svou nechut? Čím se omlouvají? Ach, již vím, co říkají. »V katolickém náboženství jest mnoho zásad, s nimiž nesouhlasíme (zpověď) a celá řada tajemství (Trojice), jimž nerozumíme.«

II.

Ať nic nedím o těch »zásadách«, tož tedy i to *tajemství nejsv. Trojice* mnohým zabraňuje konati náboženské povinnosti? Je to možné? Ach, nejmilejší, už je tomu tak. Něco na tom pravdy je. Tajemství nejsv. Trojice jest opravdu k pochopení velmi těžké, ale zato k věření nejlehčí. Čili: a) *k pochopení není nic těžšího*, b) *k věření však nic lehčího nad toto tajemství*. Co jsem teď řekl, nenechám bez vysvětlení.

a) Poczorujeme-li jen povrchně katolickou liturgií, poznáváme, že se v ní skoro všecko děje ve jménu nejsv. Trojice. Ve jménu této Trojice vcházejí do církve dítky skrze křest. Ve jménu Trojice utvrzení bývají dospívající skrze biřmování. Ve jménu Trojice dosahují kajícíni odpuštění hříchu ve svátosti pokání a při posledním pomazání. Ve jménu nejsv. Trojice prohlašuje se formálně svátostný svazek manželský. Ve jménu Trojice počínají a končí všechny naše modlitby. Vyznání Otce i Syna i Ducha svatého — tož začátek i konec všech liturgických úkonů.

První pojem, o kterém křesťanská matka poučuje své dítě, je trojjediný Bůh — tajemství. A přece je toto mezi všemi tajemstvími jedno z nejnepochopitelnějších. Nepochopitelné učenci právě tak jako žvatlajícímu dítěti. O tomto tajemství nevěděl ostrovtipný Augustinus nic více nežli ví 12leté děcko. Toto řekne: »Jeden jest Bůh ve třech osobách.« Více neví. Augustin dí: »Jeden jest Bůh ve třech osobách.« Více neví. Tajemství toto jest ze všech k pochopení *nejtěžší*. Ovšem!

b) Pročež se raději utečme ke světlu víry! Neboť ta jediná jest jakousi osvěcující pochodní rozumu lidského. A dle tohoto světla nic není *lehčího k věření nad tajemství Boží Trojice*.

Hleďte, nejmilejší! Kdyby některého z nás otec v daleké přebýval krajině, na př. ve východní Indii, a my bychom k němu putovati měli, co by bylo dnes snazšího nežli koupiti si cestopisnou knihu i mapu a studovati cesty, řeky a moře, které tam vedou? Než kdyby některý věrný přítel tamodtud přišel, jsa tudíž tamějších poměrů i cesty povědom, a řekl nám: »Já vás tam dovedu, držte se mne, pojdte za mnou!« — jářku, přátelé, co by bylo snadnějšího: věriti tomuto upřímnému příteli anebo cestu do oné daleké krajiny pracně studovati? Nechať zde odpoví rozum!

Nuže, my všichni putujeme opravdu do daleké krajiny. Až do nebeské vlasti putujeme k Otci nebeskému. Kristus, náš nejlepší přítel, náš podle člověčenství bratr, tamodtud přišed, nejen že zná dobře cestu, ale zná, abych se názorně vyjádřil, i nebeské poměry a ví, kdo tam na věčnosti nad hvězdami panuje. Jemu tedy bude nejlépe a nejsnáze věriti. On to také byl, který nás poučil, že jest jeden Bůh ve třech osobách. Poučil nás o tom přímo i nepřímou. . . . (Nepřímou), když byl křtěn od Jana v Jordáně. Tehdy se otevřelo nebe a Duch Boží sestoupil ve způsobě holubičky. S nebe pak zazněl hlas: »Tento je syn můj milý!« Ejhle, Otec mluvil s nebe! Syn stál dole u řeky Jordánu. Duch se nad ním vznášel. Mohla-li se patrněji zjevití Trojice Boží jako se vyjevila tenkrát?

. . . (Přímou): Když o 33 let později rozesílal učedníky, cože jim řekl Spasitel? Kterak jsem vám to dnes předčítal? »Učte všechny národy, křtíce je ve jménu . . .« Tři božské osoby jmenoval tu zřetelně Kristus, a poněvadž řekl: »Ve jménu«, ne: »Ve jménech«, jasně také vyslovil, že Bůh jeden jest . . . Podobně promluvil i skrze miláčka svého Jana: »Tři jsou, kteří svědectví vydávají na nebi: Otec, Slovo (tělem učiněné) a Duch svatý a tito tři jedno jsou.«

Co sobě, drazí, můžeme jasnějšího žádati? Nejsou-li tyto výroky dosti srozumitelné? Není-liž tu tajemství o nejsv. Trojici skrze samého Krista přímo i nepřímou potvrzené? Není-li tudíž *k věření nejsnazší, nejlehčí?* . . .

Drazí posluchači! Že se mezi pravdami, které se týkají Boha a jeho činností, nacházejí též tajemství, je zcela přirozeno. Neboť Boha, bytosti věčné a nekonečné, svým obmezeným rozumem nikdy nepochopíme. Byv jednou kalif Omar žádán, aby jisté tajemství víry vysvětlil, odpověděl: »Jest hluboké moře.« A po druhé jsa tážán: »Je tmavá cesta.« Po třetí: »Je tajemství, které je těžko chápati, ale velmi snadno věriti.« Tedy věrme! Slyšme, co dí básník!

»Co Bůh zjevil, není klam.
Jsí zde dnes a zítra tam,
tož se vyhní viny tmám!
Dojdeš k nebes výšinám.« (Vrchlický.) Amen.

N e d ě l e II. p. P e n t.

Dva chleby.

1. Čekal jsem na stanici elektrické dráhy, abych přestoupil. Bylo krásně. Polední slunko přímo zpívalo a vzduch, proudící z Karlova náměstí, byl vlahý. Chodil jsem chvíli po chodníku a pak jsem se zadíval do výkladních skříní. Okna uzenářství byla plna ohromných kusů krásných, pověstných uzenin. Okna pekařů byla vyložena čerstvým pečivem a rozkošnými bochníčky chleba, jaký jen český člověk vytvořiti dovede. Okna cukrářů hýřila vábnými pamlsky. Všude všeho hojnost.

Když jsem došel k široké římse posledního přízemního okna, svítilo mi cosi zdaleka svou bělostí na slunci do oka. Podíval jsem se na to bystřeji. Co to bylo? *Krajíc chleba*, bílého, čerstvého chleba. Patrně jej tam odložil nějaký žebrák, který dostal v restaurační kuchyni něco lepšího. Nikdo si ho nevšímal. Viděli ten kousek chleba všichni, kteří kráčeli okolo, ale každý jakoby se ho byl štilil. Pohrdal jím.

Zamyslel jsem se. A když jsem po chvíli odjížděl ze stanice, vynořil se mi pojednou ve vzpomínkách obrázek jiný, chci říci: jiná událost, která se odehrála asi právě na tomtéž místě, kde opuštěný spočíval chlebiček. Bylo to v předposledním roce války. Krámy byly tmavé a prázdné. Žlutá, špinavá mlha sychravého podzimního večera spočívala na mokré dlažbě. Nebylo téměř viděti na dva kroky před sebe. Jenom kolem blikavého plaménku pouliční svítilny bylo poněkud jasněji.

Spěchal jsem jmenovanou ulicí, když tu pojednou z mlhy se vynořila ubohá postava: mladý hoch v sešlé uniformě, vyzáblý, bledý, cizího, asi maďarského typu, obličej téměř dětského. Zastavil mi cestu, natahuje prosebně ruku a polohlasně, ostýchavě vyslovuje: »Léba, léba!«, jak se asi naučil žebrati o chleba. Byl jsem v rozpacích. Almužnu odmítl a chleba nebylo lze dostatí, ani

suché kůrčičky, ani sousta. Nemoha pomoci, díval jsem se soustrastně, a chudák vojáček potácel se vysílený v mlze dále. Snad by ho byl tehdy zachránil jediný, třeba sebe černější a tvrdší krájček chleba. Ale nebylo ho.

Na tuto válečnou příhodu vzpomínal jsem onehdy, když jsem se k večeru vracel opět na svou stanici. Hledal jsem svými zraky onu bílou skvrnu na okenní římse. A co byste řekli, drazí posluchači? Ta skýva krásného bílého chleba tam byla dosud. Nikdo ji neodnesl. Ach, ovšem, ovšem! Když bylo lidem zle, tu jim byl každyčký kousíček chleba sebe černějšího dobrý a milý. Ale dnes, když je opět zásob sdostatek, pohrdají lidé i bílým . . .

2. Než, odpusťte, já jsem nechtěl vlastně mluvit o chlebě obyčejném, nýbrž o chlebě docela jiném. O chlebičku, který nám po sobě zanechal tu Kristus Pán. On totiž dobře věděl, čeho nejvíce potřebujeme, pročez nám vyšel na pomoc. Postaral-li se co nejštědřeji o naše tělo, tím spíše se postaral o naši duši, která jest nadpozemská, nebeská a proto též nekonečně drahocennější než tělo. Ano, všechno připravil, nejbohatší přímo hostinu připravil, na které se předkládá vše, čeho potřebuje duše, hostinu přiměřenou její podstatě a určení, její vznešené důstojnosti, mohutností a činnosti. Toť *Eucharistie*, ve které jest Bůh přítomen s božstvím a člověčenstvím, s tělem a krví, vpravdě, skutečně, podstatně, týž, jenž slavně vládne na nebesích, sedě na pravici Boha Otce všemohoucího . . .

a) Kdybych někoho znal, kdo dívá se u mřížky na sv. přijímání věřících anebo sleduje průvod s Božím Tělem, je *na rozpacích* a pochybnostech, je-li zde Kristus Pán opravdu přítomen, řekl bych mu k útěše a poučení: Příteli, kdyby teď Kristus s nebe sestoupil a tak, jaký v nebi žije, na oltáři se objevil, ukázal prstem na sv. Hostii a zřetelně a nahlas kdyby děl: »Tělo mé právě jest pokrm . . .« co bys učinil? »Jako křesťan,« odpovídáš mi, »jako křesťan bych věřil tomu, co praví Pán.« Dobře jsi odpověděl. Jen věř bez obavy! Neboť tvůj Pán již promluvil. Když jej totiž po zázračném rozmnožení chlebů titíž zástupové druhý den opět vyhledali, řekl jim: »Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil. Kdo z toho chleba jí, živ bude na věky. Tělo mé právě jest pokrm.«

b) A jaký pokrm! Pokrm stále zázračně *se rozmnožující*. Ať je těch, kteří ke stolu Páně přiklekají, sebe více, ciboria naše se vždycky zase znova naplňují. I když se všichni hosté u stolu Páně do posledního nasýtí, vždycky ještě něco zbývá pro ty, kteří později přicházejí, i pro toužící nemocné a umírající. Starostlivá

Církev má ve svých svatostáncích nevyčerpatelné zásoby pro věřící v národech země, které nasytiti usiluje a touží . . . Hle, kterak Spasitel až dosaváde rozmnožuje chleby, nejdražší ze všech darů a pokrmů! Může býti válka nebo panovati mír, zásoby chlebička Božího posvěceného nikdy nepřestávají.

c) A zatím, co se všem podává, podává se Pán *nezkráceně* každému celý, celičký. Čím jednoho obdaroval, nezkrátilo druhého. To jest vítězosláva jeho dobrotivosti. Jako slunce na všechny strany světlo s teplem svým vydychuje a po celé zemi růst a život udržuje a plodí a přece pro každého živočicha a tvora svítí celé, podobně i Kristus ve svátosti své lásky. Přicházejí křesťané všech národů, barev a čeledí, každého věku a povolání, v rozmanitých a zvláštních srdce svého záležitostech a potřebách, a on každému sebe celého podává, aniž koho zkracuje. Stejnou každý obdrží Hostii, která vyhovuje úplně zcela zvláštním jeho potřebám.

Jinak působí v srdci ohnivého mladíka. Jinak v duši tiché panny. Jinak v mysli hodného dělníka. Jinak v odvahách a snahách rekovné matky. Jinak u slabého začátečníka. Jinak v tom, kdo na dráze dokonalosti již valně pokročil . . . Ona udílí knězi vážnost, řeholníku odvahu k sebezapírání, misionáři tolik hrdinství, kolik ho zapotřebí má . . . Štědrost Eucharistie nezná mezí. Není divu. Milujeť, poněvadž je to Kristus sám, všechny až do konce.

d) Jaké to vznešené vědomí! K nevypovědění! Ta malícká Hostie! *Kapka* vody dovede ji rozpustiti, průvan ji může odvahouti — a přece ona to je, která *celý svět nese, magnetisuje, oživuje*. V ní sám Bůh s nebe sestoupil v těle lidském zde mezi námi putuje. Pro ni založil Kristus Církev a ustanovil biskupy a kněze. Pro ni se sřítily modly po okrsku země, svět se stal křesťanským a obnovila se tvářnost země. Sv. Tomáš Akvinský, kníže učitelů církevních, jemuž sám Kristus řekl: »Dobře jsi o mně psal!«, byl téměř zdrcen velebností tajuplné Hostie, když byl o ní uvažoval, dříve nežli pojednání skládal. Není opět divu. Bůh dávající se nám za pokrm a bydlící dnem i nocí v našich chudobných chrámech — není-li to předmět obdivu pro anděly, natož pro lidi?

e) Není-li *požehnáním* pro celou Církev, pro každého křesťana zvlášť? Kdyby byl Spasitel Eucharistii ustanovil pouze pro apoštoly, odkud by byli jejich nástupci čerpali svatý oheň apoštolátu? Mučedníci odkud víru a vytrvalost? Otcové církevní své osvícení a světcové svůj nadpřirozený život? Odkud naše zbožné matky a otcové potěšení v útrapách? Odkud hodní křesťané-osadníci vytrvalost v poctivosti? Ale ty, můj drahý farníku, kam se

poděla víra a nadšení, které jsi kdys pocítoval při svém prvním sv. přijímání? Kde je vroucnost a touha onoho dne pro tebe přesvatého? Snad jsi zvlažněl? Snad jsi se stal povrchním? Snad jsi v této příčině docela nedbalým? Snad se obáváš uprostřed nevěřících a odpadlíků pokleknouti u stolu svého největšího dobrodince? Možná.

Kterýsi starý, ctihodný farář mi vypravoval toto: »Jsem již 40 let knězem a stále na téže osadě. Netoužil jsem po jiné. Neměnil jsem. Ale čím dále, tím s větší hrůzou pozoruji, jak veliký jest rozdíl mezi poměry na mé osadě před 40 léty, když jsem zde úřad pastýřský nastoupil, a mezi poměry dnešními! Tenkrát, když jsem jako novosvěcený kněz místo své tu nastoupil, celá skoro zachovalá osada přistupovala k velikonočnímu stolu Páně. Každá přífařená vesnice přišla zvláště. Byly to pro mne, mladého kněze, pravé duševní hody. Dnes jako stařec nad hrobem zažívám dojmy zcela rozdílné. Osada je rozeštvána politicky a nábožensky rozpoltna. Svatostánek opuštěn. Jen hrstka věrných chodí ještě do kostela a ještě menší hrstka k sv. přijímání. Ale i za tu hrstku se modlím a Pánu Bohu děkuji.«

I za vás já se modlím, duše drahé, které jste zůstaly zde sv. Eucharistii věrné. Ach, to mi věřte, že kdo se připraven, s láskou a s vírou ke stolu Páně blíží a jehož život jest proniknut zbožnou horlivostí, jež ho u stolu Páně rozplameňuje, takový křesťan jest krásným vzorem celé osadě: Potěšuje dobré, zahanbuje špatné, svým domácím dává dobrý příklad, svatému náboženství zjednává úcty, vlažné a liknavé povzbuzuje k horlivosti . . . Kéž je takových hodných a příkladných oveček v osadě naší ještě více! Amen.

N e d ě l e III. p. P e n t.

Gaudium in coelo et in terra.

Dnes vidím, nejmilejší, v duchu, kteréhos vážného muže sedět na úbočí hory, jež se pozdvihuje na východ od města Ninive. Jest úmorné vedro. Pod širým nebem nelze prodlít bez ochrany. Pročež i muž onen udělal sobě stánek z listnatých ratolestí a posadil se do jeho stínu. Nebe nad ním, hle, je čisté, ale ne taková jest jeho tvář. Přeletují přes ni mráčky hněvu, nevole a netrpěli-

vostil! Improvisovaný stánek mu totiž neposkytuje dosti chládku a občerstvení. Proč tu tedy sedí? Co tu chce ten podivný muž? Ve městě ho nikdo nezná. Teprve dnes sem přišel, aby hříšným obyvatelům zvěstoval: »Ještě 40 dní zbývá, a Ninive bude vyvráceno!«

Již tedy asi víte, nejmilejší, kdo byl onen muž, který seděl proti východní straně města, a proč se tam posadil? Byl to prorok Jonáš, který vyřídív své poslání od Boha, očekával, co že se stane městu Ninive, čím mu byl pohrozil: Buď že přijde na ně potopa nebo síra s ohněm s nebe aneb nějaká zkáza jiná. Zatím však se Bůh nad hříšnými smiloval a odpustil jim trest, jímž byl hrozil, poněvadž se od své cesty zlé odvrátili a v žízni a popeli činili pokání.

Pán Bůh tedy, jak vidíte, měl z obrácení hříšných radost, kdežto Jonáš se nad tím mrzel tak, že sobě dokonce žádal umřítí. Bylo jej třeba nějakým způsobem, jak neblaze smýšlí, poučítí. Což také Bůh učinil. Z jeho rozkazu nad hlavou Jonášovou vzrostl břečťan a chránil proroka před horkem, takže se tento radoval z toho radostí velikou velmi. Ale, ó běda, na úsvitě druhého dne nastrojil Bůh zase červa, který kořen břečťanu podhryzl. Bylina následkem toho uvadla a uschla. Nad tím se prorok opět rmoutil, a to zármutkem nemalým. I řekl jemu Bůh: »Ty máš žalost nad břečťanem, o němž jsi nepracoval a jemuž jsi vzrůstí nedal; který za jednu noc vznikl a za jednu noc zahynul. A já bych neměl odpustit Ninive, městu velikému, v němž bydlí mnoho lidí neznajících rozdílu mezi dobrem a zlem?«

Z tohoto biblického příběhu čemu se, drazí, učíme? Čemu? Že si Bůh přeje, abychom i my se radovali z bratra nebo sestry, kteří činí pokání. To nám chtěl naznačit i Pán Ježíš. Pročež dnes vypravoval podobenství o ztracené ovečce a o ztraceném penízi. »*Spolu radujte se se mnou!*« zvolal pastýř, naleznuv ovečku. Podobně zvolala i žena, když byla našla svůj ztracený groš. Takovou radost máme jeviti i my, vidíme-li bližního, který byl hřešil, ale zas se k Bohu obrátil. Taková radost je z nejkrásnějších ctností křesťanských, neboť to jest radost I. *č i s t á* a II. *n ě ž n á*...

I.

Radost z kajícího hříšníka je předně radost čistá.

Proč asi? Co myslíte, bratři v Kristu? Kdo má upřímnou radost z toho, že se bližní navrací k Bohu, od něhož se byl hříchem odvrátil, ten následuje příkladu Boha Otce, příkladu Ježíše Krista,

příkladu andělův a svatých. Neboť ti všichni se z obrácení hříšníka radují a radost jejich je dojista nejvýš ušlechtilá, prostá všeho citu nekalého. Vizme, žeť tomu tak skutečně!

a) Z kajícího hříšníka raduje se předně *Bůh Otec*. Hle, třikrát zapřisáhl se skrze proroka Ezechiele (18, 23, 32, 33, 11), že nechce smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl. Jak významná to slova! Když tedy Bůh nechce, aby se hříšník ve svých hříších zatvrdil a sklízel pokutu za ně zaslouženou, nýbrž úsilovně žádá a všelike pomoci mu poskytuje, by ze svých hříchů povstal a tak duši svou zachoval: tuť patrně, že se obrácení hříšníka mile dotýká srdce Božího a že vzbuzuje jeho zalíbení čili že mu způsobuje radost.

Výslovně nás o tom ujišťuje Božský Spasitel dnešním dvojím podobenstvím. Má-li někdo 100 ovec a ztratí-li jednu z nich, nechává ostatní (v bezpečí) na pastvě a hledá ovci ztracenou. Hledá ji tak dlouho, dokud jí nenalezne. Pak si ji vloží na ramena, nese domů a svolav přátele a sousedy, radostně volá: »Spolu radujte se se mnou, neboť jsem našel ovci svou, která se byla ztratila!« ... Má-li některá žena deset peněz a ztratí-li jeden z nich, ihned rozžihá světlo, mete dům a hledá pilně, až konečně ten ztracený peníz nalezne. Potom pak svolává přítelkyně a sousedky, řkouc: »Spolu radujte se se mnou, neboť jsem našla peníz, který jsem byla ztratila!« »Tak« — dokládá Spasitel — »je radost v nebi nad jedním hříšníkem činícím pokání!« Praví-li: »v nebi«, chce říci, že se to raduje hlavně Bůh Otec.

b) Že pastýř hledá ztracenou ovci, chápu, neboť potřebuje její vlnu na oděv, mléko pak a maso k obživě své. Že hledá žena peníz ztracený, rozumím, neboť to je částka její úspory, někdy pak celý její poklad. A že se nad kajícími hříšníky raduje Bůh Otec, který miluje dobro, také chápeme. Ale rádi bychom věděli, jak se k takovým lidem choval Spasitel náš *Ježíš Kristus*. Jak? Pokud nám skrze evangelisty známo jest, vyhledával hlavně hříšníky. Vyhledával je na pouštích, na polích, na březích řek a jezer, ve tvrzích a městečkách. Volal je na cestách, na veřejných ulicích, v samotě noční, na trhu velkých měst, v synagogách i ve chrámu jerusalémského prostranstvích. Táhl je k sobě líbeznými slovy a dojemnými příklady je povzbuzoval, aby se zase vrátili pod sladké jeho ctnosti. To bylo to »srdečné milosrdenství Boha našeho«, které opěvuje Zachariáš, staříčkův otec Jana Křtitele, »v němžto navštívil nás, vyšel s výsosti, aby posvítil těm, kteří sedí ve tmě a ve stínu smrti, ku zpravení nohou našich na cestu pokoje«. (Luk. 1. 78—79.)

Pročež když před něj jako před nějakého soudce přivedli ženu postiženou v cizoložství, nevydal jí na ortel ukamenování, ale raduje se, že ona svého hříchu lituje, v laskavosti ji rozhřešil. I Zacheovi, jenž ochotně byl k němu dolů s fíku sestoupil, když spatřil jeho kající slzy, radostně zvěstoval spasení. Z každého kajícího hříšníka radoval se Kristus Ježíš, Syn Boží. Farizeové a zákoníci se sice horšili, vidouce jej takto s hříšníky jednati, ale on odpovídal, že »větší jest radost v nebi nad jedním hříšníkem pokání činícím nežli . . .«.

c) Ach, nejmilejší, kdože se to v nebi raduje? Bůh Otec ovšem. O tom jsem vás, doufám, již přesvědčil. Ale též *andělé a svatí*. Tak aspoň soudíme ze slov Páně, že je v nebi radost nad hříšníkem kajícím »před anděly Božími«. Andělé zajisté mají účastenství ve všem, co hýte srdcem Boha svrchovaného. Raduje-li se z obrácení hříšného Bůh, jak by se spolu neradovali andělé, kteří vždycky vidí tvář Otce nebeského? A jsou-li svatí jako andělé v nebi, jejich spoluobčané, jak by se neradovali z obrácení hříšníka i oni?

Všaktě mívali takovou radost *svatí* již na zemi. Pomněte na sv. Moniku! Očekávajíc svou poslední hodinku s největším klidem, pravila k synu svému Augustinovi, plačícímu u lože jejího: »Synu, ani nevěříš, jak ráda jdu odtud. Co bych zde na zemi ještě dělala? Největší radosti a útěchy, po níž prahlo srdce mé, tvého totiž obrácení s milostí Boží jsem se dožila.« . . . Sv. Františku Saleskému po zkroušené zpovědi jedné paní zalily se oči slzami. Vidouc to kajícnice, pravila úzkostlivě: »Otče, pláčete ještě nade hříchy mého života?« Jízto sv. biskup: »Nikoli, milá paní — odpověděl — ale prolévám slzy radosti nad tím, že jste povstala k novému životu.« . . . A tak všichni svatí, kteří kdy žili na zemi, mívali radost ze hříšníků činících pokání . . . Je tedy pravda, že taková radost je *radost čistá*, poněvadž je to radost bytostí svatých . . .

II.

Radost z kajícího hříšníka je však i něžná.

Jak víme ze zkušeností, ne každá radost lidská bývá něžná. Vrazí-li do krásné květnice chlapec kypící bujarostí a počne-li tu radostí skákati, až kvítí pošlape a poláme, je to radost bujná, prudká, divoká. Vejde-li však do krásné květnice muž vážný, prochází se zvolna mezi keři a skupinami růží, fial, pivoňek a jiných květin, kochaje se pohledem na jejich krásu a dýchaje do sebe

jejich vůni, — má radost z květin, ale dává pozor, aby jim ne-
uškodil. To jest radost něžná.

Podobně počíná sobě každý, kdožkoli má opravdovou radost
z obrácení hříšníka. Nepřipomíná mu jeho dřívější poblouzení, ale
jestliže bližní sám si vzpomíná s ošklivostí na svůj minulý život,
hledí jej, seč jest, potěšiti. Slovem: kdo se raduje z pokání svého
spolubratra, ten se chrání všeho, čím by ho zkormoutil, roztrpčil.
Radost jeho z kajícího jest něžná.

a) Nejvznešenější příklad takové taktní radosti dal nám *Spa-
sitel*. Co praví o něm dnešní evangelium? Že se přibližovali k němu
publikáni a hříšníci, aby jej slyšeli. Že chtěli Jej slyšeti, tím do-
kazovali úmysl kající. Neboť kdo nechce zanechat svých hříchů,
ten ku mravokárci nechodí, ale spíše se mu vyhýbá, aby nebyl jeho
řečmi znepokojován. Pán Ježíš byl potěšen kajícím úmyslem publi-
kánů a hříšníků. Byl spokojen s jiskřičkou dobrých předsevzetí,
která v srdci jejich pod popelem hrubých náruživostí doutnala.
Proto je neváhal vlídně vítati, s nimi se posadil za stůl, jedl, pil
a hovořil.

Podobně jednal s Maří Magdalenou, která platila všude za
hříšnici. Nikterak se na ni neutrhoval, když k němu při hostině
u farizea Šimona přistoupila zezadu a jeho nohy slzami smáčela
a vzácnou mastí mazala. Ano, nedbal ni nevlídného pohledu svého
hostitele, kterýž byl sám u sebe takto rozjímal: »Kdyby tento byl
opravdu prorok, věděl by zajisté, kdo a jaká je tato žena, která
se ho dotýká, že je to hříšnice.« Tato domněnka Šimonova nic ne-
mýlila božského Pána. Měltě zkrátka radost, že se Magdalena
počala napravovatí. Pročež se chránil všeho, co by ji v dobrých po-
čácích snad zviklalo... Byla tudíž radost Spasitelova z kajících
hříšníků vpravdě něžná. Vyplnilo se na něm dokonale předpově-
dění proroka Izaiáše (42, 3. Mat. 12, 20): »Třtiny nalomené ne-
dolomí a knotu kouřícího se neuhasí.« Spasitel nechtěl hříšníky za-
strašiti přísností, ale byl rád, když nebyli úplně dolomení a uhašení.
Spokojoval se i dobrou vůlí, byť se ani nejevil hned dobrý skutek.
Radost jeho z kajících hříšníků byla něžná.

b) Příkladu milého světa Spasitele následovali především
učedníci. Jak se asi chovali ke křesťanům nově obráceným? Jako
k nemluvňatům nedávno narozeným. Jako k útlým, slabým, nevy-
vinutým dětem. Přihlíželiť úzkostlivě k tomu, by takoví křesťané
dostávali jenom mléko a nikoli silný pokrm, t. j. pouze takové učení
a napomenutí, které mohli snést, nejsouce ještě zvyklí křesťan-
skému životu. K tomu se přiznávají sv. Petr a Pavel výslovně

(I. Petr 2, 2. I. Kor. 3, 1—2). Pavel na př. vida, že křesťané Filipenští od něho na víru obrácení a pokřtění ve víře a ve všem dobrém prospívají a rostou, tak se tomu radoval, že jim docela něžně psal: »Vy jste má radost a koruna.« (4, 1.) Není pochybnosti, že tak smýšleli i ostatní apoštolové.

c) Podobně se radují i *jini hodni lidé*. Když jsem se připravoval na dnešní kázání, přišla na farní úřad starší zbožná dáma a s radostí vyprávěla, že se jí posléze podařilo švakra, jeho ženu a jeho tři syny přimět, aby se vrátili do Církve, ze které byli před časem vystoupili. Jakým plesáním zářily dobré její oči a jak se jí nadšením trásla ruka, když na stůl kladla pět vyplněných podepsaných blanketů, svědčících o návratu pěti odpadlíků do lůna církve katolické! »Ani, pane faráři, netušíte, co jsem se za ně, zvláště za mého synovce-právnicka, namodlila. Ale teď jim již ani slůvkem nedávám najevo, jak jsem se před tím trápila.« V té chvíli mi — smím-li se tak vyjádřit — připadala jako jeden z radujících se andělů nebeských. (Faktum!) ...

... Drazí posluchači! Radovati se z polepšení hříšníka šlechtí dojista člověka každého. Ta radost, že bratr náš hřešiti přestává, je zajisté *čistá*, poněvadž ji s námi sděluje *Bůh Otec, Ježíš Kristus, andělé a svatí*. Radost z kajícího bratra jest mimo to také *něžná*, pilně se varujíc, aby nalomené třtiny nedolomila a kouřícího se knotu neuhasila, t. j. by kajícího nezastrašila, neroztrpčila a od počatého dobrého naposledy ještě neodvrátila. To jsem vám uvedl dnes na paměť.

A k čemuže mluvil jsem dnes o věci této? Protože nejednáme vždycky tak, jak jsme uvažovali. Vidíme-li bližního hřešiti, pohrdáme jím. Vidíme-li jej se hříchem zápasiti, posmíváme se jemu. Ale ani jedno ani druhé nesrovnává se s duchem křesťanského náboženství. Předně je nespravedливо některého hříšníka šmahem odsuzovati. Cožpak my víme, že je to skutečně neznaboh? Do srdce nikomu nevidíme, nemůžeme tedy nikdy věděti, není-li v něm také dosti nitek dobrých. Pročež nikdy žádným hříšníkem nepohrdejme a z pádu jeho se neradujme, ale radujme se, pozorujeme-li dosti malou náchylnost k polepšení!

Ostatně, jako je nesnadno k pokání se probuditi, tak je také nesnadno se hříchem se nadobro rozloučiti. Zápas s převrácenými názory a návyky trvá mnohdy celá léta. Dobrá vůle vítězí pomalu, znenáhla, po mnohých porážkách. Třeba tedy se radovati z toho, že náš bratr ze sna hříšného se probal a k sebevědomí dospěl, ale dlužno mu podati i ruku a zaplašovati z jeho mysli upomínky na

dlouhou, děsnou noc hříchu, by se mohl obléci v odění světla a státí proti úkladům ďábelským. Radost z kajícího hříšníka — a to bych rád, abyste si odnesli z dnešního kázání domů — je-li něžná a čistá, mnoho dobrého dokáže. Amen.

N e d ě l e IV. p. P e n t.

Bezcitnost a soucit.

I.

a) Když Pán Bůh člověka stvořil, ustanovil k jeho pohodlí rozličná zvířata, z nichž některá až dosaváde jemu prokazují služby přímo neocenitelné. Je to na př. kůň a pes, kterým za to bezpodmínečně náleží oddanost, vděčnost a *soucit*. Vzpomeňte jen, prosím, psů bernardinských, kteří zachraňují cestující zbloudivší na horách! Vzpomeňte vlčáků, kteří bojovali po boku našich vojáků nebo vodí válečné slepce! Vzpomeňte dále ušlechtilých ořů, kteří nebojácně nesli své pány do vřavy bitevní, anebo se rozpomeňte na koně tažné!

A teď mi, drazí, řekněte, existuje-li dojem bolestnější nad onen, pozorujete-li *bezcitné*, surové týrání těchto lidských přátel zatemnělou duší lidskou? A zdaž se nedočítáme o těchto smutných úkazech surovosti denně? Co je teprve takových ukázek lidské *bezcitnosti* utajeno a uniká spravedlnosti ve skrytu, kde není svědků? Na silnici mezi Ašem a Rosavou uvázal kterýsi kočí koní, který prý nechtěl zatáhnouti, kolem jazyku provaz a tahal jím tak mocně, že zvířeti vytrhl jazyk z kořene. Kolem jdoucí chlapec zpozoroval, kterak nato vytržený jazyk odhodil. Poněvadž se majitel koně o příhodě nic nedověděl, těžce zraněné zvíře musilo ještě druhého dne konati cestu z Aše do Frant. Lázní a zpět. (4. 2. 24.)

Netřeba, drazí, tento případ blíže rozebíratí. Je to zkrátka úžasná *bezcitnost*. Ach, ta by se jistojistě nestala, kdyby si každý takový jednotlivec, který rozhoduje o osudu ubohého zvířete, jež mu jest vydáno na milost a nemilost, *soucítě* uvědomil, jak vůbec bolestný jest úděl tažného koně v jeho životním poslání! Neboť není věru ubožejšího tvora ve službách člověka nad tohoto. Kromě několika hodin nočních, jež mu jsou, aby nových sil nabral, dopřány k odpočinku, jest věčně spoután ve svém postroji. Věčně

má v ústech železné udidlo, které vadí jazyku, dře dásně a v mrazu mrzne u kůže. Jest věčně v létě obtěžován mouchami, které nestačí zaháněti potrhováním hlavy a oháněním se ohonem. Od časného rána až do pozdní noci, den co den, rok co rok, po celá léta svého života jest určen jedině k úsilovnému napínání svých svalů, bez jediné chvílky volnosti. A což teprve ti ubozí koníci v dolech, zavezení do tohoto celoživotního vězení hned, jakmile jsou schopni tahati, a kteří již odtud nikdy více nevycházejí? Kteří jsou na celý svůj život zbaveni světla a slunce a skonávají konečně v dusném, tmavém vězení, jak nám o tom dojemně vypravovali příbramští horníci. Není-li to jeden z nejkrutějších údelů, který postihuje život zvířete? Věčná práce, věčné strádání, buď větší nebo menší, podle tcho, zda člověk *citlivý* či *bezcitný* s ním zachází. A cože jest jedinou útěchou a radostí takového ubožáčka? Snad jen to, má-li vedle sebe soudruha nebo přijde-li *soucitný člověk* a pohladí-li jej. Ale komu to, probůh, napadne ve shonu života, kde lidé mají starosti jiné, nežli aby se s ním pomazlili, jej pohladili nebo mu osladili malou chvilku kouskem cukru? . . . Než, zanechme, drazí, této kapitoly o soucitu a bezcitnosti a přejdeme k jiné!

b) Seděl jsem onehdy v městském sadě na jedné z četných židlí. Tu přilétl krásný motýl a posadil se opodál. Za chvilíčku odletěl a posadil se na lenoch stoličky vedlejší. Divil jsem se jeho roztomilé bezstarostnosti. Neboť mimo chodilo mnoho lidí, z nichž jej každý mohl zcela snadno chytiti. Ale nikdo se o to nepokusil. Nanejvýš, že naň pohlédli a podivili se jeho kráse; ale nechali ho dále s pokojem.

Šli kolem také dva mrzáci: jeden kulhal a druhému scházela levá ruka. Každý se za nimi *soucítě* ohlédl. Spatřiv motýla, zvolal jednoruký: »Koukej, kamaráde, tuhle sedí krásný motýl!« Dříve nežli se kulhavý vzpamatoval, jednoruký srazil svou pravicí bezstarostného motýla k zemi. Ejhle, sám jsa ubožák, tak málo choval v duši *soucitu*! Jistě 50 osob přešlo mimo a všichni viděli toho motýla; ale *bezcitně* a bez potřeby jej zabítí dovedl jen mrzák, který sám na *soucit* čekával a spoléhal právě v onom městském sadě . . .

Ale já ještě nejsem hotov. Mrtvý motýl zůstal ležeti na zemi. Po chvílce přiběhlo malé děvčátko, vzalo jej do svých drobounkých ruček a začalo naň dýchat. Když pak se nehýbal, vzdychlo si *soucítě*: »Chudáček, je mrtev!« V té chvíli k ní přistoupil starší hoch, patrně bratr, který, spatřiv motýlka, jásavě zvolal: »Ať ti neulítne! Já jej probodnu špendlíkem.« Dívenka se celá zatřásla, při čemž

jí motýl vypadl z ruky. Bratr se po něm divoce shýbl a pravil: »Já jsem myslel, že je živ. Chtěl jsem si ho nabodnouti, a on se zatím nehýbá a křídla má odřená. Co s ním?« To dořek *bezcitně* mu utrl obě křídélka, všecko hodil na zem a rozšlapal. Dívka se dala do pláče. Bratr se smál a jen litoval, že neměl příležitosti napíchnouti motýlka živého...

Hle, jak různé city panovaly v těchto dvou mladistvých srdcích! Dívka plakala *soucítě* pro mrtvého motýla a hoch se *bezcitně* v duchu kochal, jak by jej byl mohl svíjejícího se nabodnouti na špendlík. Ona na něj dýchala, aby jej přivedla k životu, a on toužil trýznit živého. Až tyto dva mladé stromky vyrostou, jak bude asi těm, kdož se dostanou do jejich stínů? Kdo z nás to může tušiti? ...

II.

a) Ale netrapmež se, drazí, touto záhadou a přemýšlejme raději trochu také o tom, co jsme slyšeli z dnešního evangelia! Ubohý rybář Petr! Celou noc se namáhal, úsilovně pracoval, a nižádné rybičky přece nechytil, zatím co rodina doma čekala na výtěžek práce. Jakýž pak div, že se roztesknil a že si zanařikal? A Kristus? Ten vůbec nikdy nesnesl, když někdo v jeho blízkosti nařikal. Měltě srdce až přespříliš *soucítě*. Když na př. Jairus lkal nad smrtí jediné dcery, vzbudil mu ji. Když v Naimu viděl pohřeb mládence, bylo mu líto plačící matky a vdovy a syna jí vzkřísil. Slzy sester Marie a Marty osušil, když vyvedl z hrobu bratra jejich Lazara. V Káně se slitoval nad chudými snoubenci a dal jim sdo-statek vína. A dnes? Dnes poradil *soucítě* Petrovi a jeho soudruhům: »Vrhněte sítě znova!« — a hned bylo zahrnuto množství ryb přímo zázračné.

Nepoznáváte-li z toho, že Kristus měl vždy oko otevřené a *soucítou* ruku pohotově všude tam, kde se uhostila bolest a bída? Nuže, smíte-li nechat jeho *soucit* bez povšimnutí? Nevíte-li, že říkával: »Příklad zajisté dal jsem vám, abyste i vy podobně činili. Učte se ode mne!« Jací bychom to byli učedníci, kdybychom se nechtěli ale ani v maličkostech jemu podobati? Není-li *bezcitnost* hříchem? Není-li *soucit* z předních ctností křesťanských? Není-li tato ctnost Pánu Bohu docela velice příjemná? Nemá-li Kristova příslibení: »Blahoslavení *soucítí* (milosrdní) neboť oni milosrdenství dojdou!«? ...

b) Neříkejte, drazí, že nemáte příležitosti k *soucítu*! Podívejte se jenom pozorně kolem sebe a uvidíte příležitostí tolik, že vám

až zrak bude přecházeti! Neříkejte dále, že bylo a jest málo lidí *soucitných*! Chcete-li, budu vám vyprávěti o některých, kteří se stali dokonce heroy *soucitnosti*. Bůh vševědoucí, který zpytuje srdce i ledví, zná všechny tyto své reky *soucitu*. Já vím pouze o některých málo.

Soucitný byl na př. svatý Mikuláš, a snad právě proto si jej oblíbili zvláště národové slovanští. Rodiče mu zemřeli morem a on, jejich dědic, boháč hodný závidění, nad hrobem jejich zaslíbil své jmění chudým a nuzným. Přibližovali se k němu přátelé a chválili mu počitky bohatých hodů — ale on *soucitně* vzpomínal, že jsou zase mnozí, kteří nemají vůbec co jíst. Přicházeli jiní a doporučovali mu srdečně, aby si zařídil všecko pohodlí, jaké mu přísluší co člověku bohatému — ale on? *Soucitně* se rozpomínal, že existují mnozí, kteří nemají ani, kam by hlavy položili. Jiní mu přicházeli nabízet jemné a vzácné látky, jak se sluší šatit boháčovi — ale on je koupil pro ty, kteří se vůbec neměli čím přiodít. Jiní se radovali z peněz, uvažující, že si za ně mohou večer koupit i rozkoše tělesné — ale on šel potajmu za noci k oknům zchudlého měšťana a daroval věno jeho dcerám, aby je vytrhl z nebezpečnosti a úmyslu se zaprodávati.

Milosrdný byl sv. Řehoř, papež, jenž nejednou žebráky míval za spolustolovníky. *Soucitný* byl náš sv. Václav, kterého by dnes někteří *bezcitní* nejraději vyškrtnli i z kalendáře, ačkoliv on nosíval chudobným nemocným dříví a chléb v zimě a za noci. *Soucitou* byla svatá Alžběta Duryňská, jež za doby hladu rozdala všecko obilí ze skladišť knížecích. Sv. Martin dal chudákovi polovici svého pláště. Jan z Mathy založil řád na vykupování otroků a nevinných vězňů. Jan z Boha hnut jsa *soucitem*, založil řád Milosrdných bratrů, kteří možná že i vám některému někdy beznáročně poslouží. Viděl jsem to osobně, jak něžně a neúnavně ošetřovali nemocné v Praze na Františku. Byl jsem až k slzám dojat.

Jan Bosko sbíral opuštěné děti, je vyučoval a na ně žebral. Nestyděl se. Jeho *soucit* byl větší nežli falešný stud. A co mám říci o těch nesčetných *soucitných* křesťanech našeho velkoměsta, kteří dnes docela beznáročně slouží v dobročinných spolcích, jako jest na př. spolek sv. Vincence, sv. Anežky, Josefa Arimatejského a tak dále? Zaplať Pán Bůh! Milosrdenství a *soucit*, tito dva sourozenci ještě nezemřeli, nevymizeli. Setkáváme-li se v životě též s lidmi *bezcitnými* — a jistě, že se s nimi setkáme — nezoufejmež sobě! Koukol odjakživa bývá mezi pšenicí, ale nebeský Hospodář je vždycky nejvyšší moudrý a spravedlivý. Amen.

O lidech ztracených.

Líbezně spáti jest bez odporu z nejutěšenějších slastí lidského živobytí. Neboť v líbezném usnutí netoliko všecky bolesti uléhají, ale ústrojí tělesné nabývá občerstvení a posily. Pročež těžce nemocným cože hlavně přejeme? Zdali ne líbezný, posilující spánek? Zato nespavost je hotová nemoc. Kdo nezkusil, neví.

Nedaleko Prahy působil před nemnohými léty řídící učitel, duše křesťanská, poctivá a zvláště citlivá. Než právě proto, že nadmíru citliv byl a že se ho všechno hluboce dotýkalo, stal se ve svém 50. roce nervosním. Jeho nervosa se projevovala nespavostí, která jej čím dále, tím úporněji pronásledovala a všecku radost ze života jemu brala. Pan řídící chřádnul a vlekl se jako stín. Mimo to jej — nevyspalého — vysilovala služba. Konečně ho jednoho dne ráno našli v bytě mrtvého s přerýzanými žilami. Dříve nežli tuto strašlivou exekuci na sobě vykonal, popsal křídou celou podlahu slovy: »Teď se vyspím. Teď se vyspím!« Chudák, ke všemu ještě zešilel...

Zdali jsem tedy neměl pravdu, když jsem řekl, že líbezně spáti jest jednou z největších slastí lidského života a že jest nespavost hotovou nemocí? Než, jak známo, Pán Ježíš přirovnal k lahodnému spánku i smrt. »Neumřela dívka,« pravil na příklad o dceři Jairově. »Odstupte, nehlučte! Neumřela, ale spí.«

Jestliže smrt jenom ke spaní a k příjemnému snu připodobnil sám Spasitel, tedy není rozhodně tak příliš strašlivá. Je tedy dovoleno si ji přát a po ní toužiti? Je dovoleno se zanáseti *sebevražednými* myšlenkami? Anebo je snad dovoleno bráti sobě život? Uchovej Bůh! *Sebevražda* je vždycky zakázána, protože je to těžký hřích, který se zapovídá pátým Božím přikázáním. Bohužel, že se právě tento hřích 1. *za našich časů zhusta vyskytuje!* Což mne takorůzka nutká, abych o této sebevražedné manii promluvil, a sice: 2. *Co jest její příčinou?* 3. *Jakých léků tato nemoc vyžaduje?*...

1. Není pochyby, že je dnes mnoho lidí nešťastných.*) Jsouť lidé choří, hluchí, slepí, lidé bez přístřeší, invalidé, lidé bídni a zavržení, trestanci, blázni. Ale mnozí z nich přece najdou ještě dnes, třebaže dcba jest nemilosrdna a prosta všeho citu, najdou tu větší,

*) Dle přednášky býv. ministra dra Procházky.

tu menší podporu v rozličných dobročinných institucích, z fondů pro to určených a pod. Nejstatečnější pak z nich, kterým zbylo ještě dosti síly do boje se svízeli života, časem se někde uchytí a udrží při životě alespoň do té doby, než se jim podaří zachránit se docela.

Ale, kteří jsou nejnešťastnější z nešťastných? Opuštění a *ztraceni* jsou ti, kdo se opustili sami. Kdož pozbyvše víry v Boha a věčnost, ztratili také víru v sebe. Ztratili klid, ztratili naději, ztratili odvalu a chuť k životu. Kdo zkrátka zlomili hůl nad sebou samými — ti jsou nejnešťastnější z nešťastných. Tito nešťastníci, ztrativše lásku k lidem a k životu, těkají z místa na místo bez radosti a bez potěšení. Je zaměstnává jediná jen myšlenka: Kdeže je voda dosti hluboká, aby v ní utonuli? Kde kolej dosti ukrytá, aby se na ní vrhli pod kola rychlovlaku? Kdeže je k dostání zbraň dosti spolehlivá, aby ji přiložili k srdci? Kde provaz dosti silný, aby jej ovinuli kolem krku? Patro domu dosti vysoké, aby se s něho sřítily? Ach, ach, nejmilejší, kolik je takových!

V pamětní knize hlavní fary u sv. Štěpána v Praze (svazek 4., str. 6) jsem četl: »Dne 15. ledna 1840 pokusil se ve zdejší farnosti o sebevraždu 14letý chlapec, když byl před tím přistižen při jakési krádeži.« Z této zprávy, drazí farníci, poznáváte, že sebevražda je čin, který jindy právě proto, že se zřídka udál, největší hrůzou naplňoval srdce lidské a jako nějaká ohavnost se vypravoval od pokolení k pokolení. Nyní však se páše tak často, že již pomalu nikoho ani nezajímá ani nepřekvapuje. Policejní kronika denně oznamuje doklady o takových lidech *ztracených*, kteří uzavřeli knihu svého života způsobem násilným. Číslice policejní je však pouze přibližná, poněvadž daleko větší řada případů násilného ukončení života v rodinách bývá utajena ze studu před veřejností...

2. A kteréže jsou *příčiny tolikerých* hříchů? Chceme-li je vyptáti, takže se raději dříve po tom, co člověku činí život snesitelným a milým?

Je to zajisté především hospodářský blahobyt a plné zdraví. Je to dále láska rodiny a okolí a zdravé společenské poměry. Také umění, hudba, poesie a krása přírody přispívají k okrášení života. Zdar v práci a odpočinek po ní. Ale obzvláště křesťanská víra v účelnost života, statečné překonávání strastí a překážek naplňují člověka veselím a štěstím. A neoslazují-li konečně člověku ten krátký život též upřímní přátelé, knihy, cestování a spousta jiných drobných, ušlechtilých radostí?

Avšak, rcete, přátelé, dostává se nám, dnešním lidem, snad v nadbytku příležitosti k takovým radostným dojmům a pocitům? Ach, nikoliv! Život je dnes nadmíru těžký, starosti a překážky ohromné. Rodinný život bývá dnes častěji než kdy předtím rozháraný. Mnozí lidé bydlí hromadně v přeplněných bytech, což způsobuje ustavičný duševní nepokoj a tělesné nemoci. Lidé žijí ve sporech. Důvěra, srdečnost a přátelství skoro vymizely. Zato se rozšířila závist a škodolibost. Boj o život nabyl tvrdých forem: pracuje se protekcí, lokty a úplatky . . .

Lidé zasloužili a schopní jsou odstrkováni. Politické poměry vlivem třídní nenávisti jsou žalostné. Hrubost mravů činí lidem jemnějším a citlivým pobyt ve společnosti nemožným. Knihy jsou obsahem rozervané. Krom toho naše výchova posílá do světa lidi zhýčkané, kteří těžko snášejí strasti a trudy života, doznávají mnoho nezdaru, ztrácejí sebedůvěru, klid a odvahu a upadají ve stav duševního rozladění a smutku, který se stupňuje až k úzkosti a zoufalství, v němž se život zdá odporným a nesnesitelným . . . Není-li pak pochopitelné, že lidé, kteří odhodili desatero a zvláště přikázání páté, stávají se lidmi *ztracenými*? . . .

3. Ale což není proti tomu *léku žádného*? Kde najít prostředky k záchraně? Řekne snad někdo: »Domluvit! Rozmluvit! Vysvětlit! Potěšit!« Ale to jsou prostředky, které nepomáhají ve chvíli, kdy člověk padá již do náručí smrti.

a) Já, drazí, vím, kde jest ukryt *lék*. Za prvé: je třeba více laskavosti mezi lidmi. Jen láskyplné, vlídné okolí, v němž vládne srdce a soucit s nešťastnými a slabými, může zachránit ročně sta lidí již již *ztracených*. Dcera, která od macechy trpěla pravé peklo, se otrávil. Jiná dcera si učinila známost, která, bohužel, nezůstala bez následků. Za to ji matka ustavičně plísnila a vyháněla z domu a čím více se přibližoval její čas, tím necitelněji jí hřích její vyčítala. Ani v den, kdy se dcera chystala odebrat do červeného domu (porodnice), neskrlila s výčitkami. Pojednou uplakaná dívka přistoupila k oknu, kteréž otevřevši, vrhla se se čtvrtého poschodí do dvora. Zabíla se ovšem hned. Ale ve chvíli, kdy vypouštěla ducha, narodil se na dlažbě člověk-dítě, které (prý) ještě dnes je živé. (Stalo se na Žižkově.) Pokračuji: Služka, pro kterou paní neměla laskavého pohledu, se utopila. Voják, který pro svou nešikovnost zakoušel posměch od kamarádů i představených, se zastřelil. Tito všichni mohli ještě býti na živu, kdyby byli kolem sebe viděli trochu více něhy a laskavosti.

b) Aby bylo méně lidí *ztracených*, je za druhé nutno lidí odvykatí slabosti a schopnosti zoufání již předem. Od mládí je třeba člověka otužovati ve snášení tělesných a duševních strastí. Buditi v něm sebedůvěru, sílu a odvahu. Učiti jej klidu v nejhorších chvílích života a péči o zdraví.

c) A za třetí, cožpak nám sdostatek léků a momentů neposkytuje naše sv. náboženství, které učí, že Bůh dopouští, ale neopouští, koho miluje, toho křížem navštěvuje atd.? Které zakazuje: Nezabiješ!? »Ve kterých státech kvete náboženství, v těch jest nejméně sebevražd.« (Masaryk, Sebevražda.)

Víte-li pak, drazí, jak zní tisíckrátě osvědčené pravidlo v nebezpečí náhlého tonutí pro člověka, který nezná plavati? Ne-li, tedy vám je povím: »Pozbýváš-li na hlubině síly, lehni naznak, obličejem vzhůru! Roztáhni ruce na plocho a buď co možná nejklidnější!« Kdyby tak jednal každý, kdo se v podobné situaci ocitl, neutonul by nikdo. Leč tu se obyčejně děje pravý opak: *Ztracený* nešťastník sebou zmítá, hrabe rukama i nohama, obrací se obličejem dolů, staví se na nohy, umenšuje tak svou nosnou plochu a hyne.

Obdobné pravidlo řídíž naše jednání a naše skutky ve stavu naprosté bezračejnosti a zoufalství! Dejme tomu, že v tuhém, úmorném zápase za denním chlebem nás opustily všechny síly! Bezvládně visí paže, kolena klesají. Ocitli jsme se ve hlubinách neštěstí nebo neřestí neradi, proti vůli, nešťastnou náhodou. Led naší mravní energie praskl, mrazné vody nás zalily. Bahno je hluboké, záchrana lidská nemožna, marna. Co učiníme? Co učiníti jako věřící křesťané jsme povinni? Budeme klíti nebo tlouci bezvládnými údy? Budeme z nich vyrážeti poslední špetku síly a stavěti se v bezedném rybníce na nohy? Jen tak učinme, chceme-li svůj konec uspíšiti! Ale ne, tisíckrát ne, je-li naší touhou vyváznouti! Tu roztáhněme ruce! Obrátme obličej k nebi a budme tiši! Bůh dopouští, ale neopouští. Když jest nouze nejvyšší, pomoc Boží nejbližší. Naše důvěra v Boha a odevzdanost v jeho svatou vůli bude tou opornou plochou, která nás udrží nad hlubinou zkázy. Trpělivost a vytrvalost v trpělivosti se promění v záchranné lano, za něž nás vytáhne sám Nejvyšší. »Nic tě neruš! Nic tebe nemať! Trpělivostí dosáhneš všeho!« napsala veliká a svatá ona duše, sv. Teresie, v jejíž erbu a hesle stkví se její život: »Aut mori aut pati.« Rozumíte, nejmilejší čadníci? Zoufalství jest hříchem těžkým, ale z vůle Boží trpěti anebo sladce zesnouti, může být i štěstím. Amen.

O Božím dárku.

Malíř jeden vyprávěl takto: »Byl jsem přítomen na bohaté svatbě. Ženich zdědil po rodičích tři statky a mnoho peněz. Nedivno tudíž, že při svatbě plnýma rukama rozhazoval. Ale tu na hostině kdosi upozoroval, že si ženich k ničemu nepřibíral chleba. »Ty nejíš chleba?« ptal se ho. »Já?« odpověděl furiantsky. »Já mám na maso a na víno. Vody tedy a chleba nepotřebuji. To jest jen pro žebráky.« ...

Zdá se skutečně, že již zase lidé trochu zpychli. »Za peníze dostanu všecko« je zásada, na níž svůj názor buduje nejen venkovan, ale hlavně obyvatel velkoměsta. Peníze jsou pánem a modlou, všecko ostatní za ně získané je sluhou, otrokem. Za peníze se koupí všecko, čeho člověk potřebuje i nepotřebuje: chléb i pamlsek, nápoj i omámení. Za peníze se všecko otevírá: Jedním kohoutkem plyn, druhým elektrika, třetím voda z vodovodu. A to všecko jen proto, že se to zaplatí. »Chléb a vodu již není třeba pokládati za nějaký dar Boží«, myslí si mnohý člověk. A je to také vidět. Chléb je už zase hmota, která se okouše a zahodí na ulici nebo do popele; a voda je dobrá na kropení ulic nebo na umytí — kdežpak Božím darem? ...

Ale, nejmilejší, je-li takové mínění správné? Nikoliv. I. *Boží dar zůstane vždycky darem Božím* a II. *lidem zůstane vždycky povinnost: býti zaň vděčným a posvěcovati jej modlitbou*. Přesvědčíme se o tom v dnešní řeči ...

I.

a) Často si vzpomínám, jak mne babička co chlapce učivala úctě ke *chlebičku*, daru to Božímu. Upadl-li mi krajíc, kůrka nebo drobeček, musil jsem jej zdvihnout, oprášit, pofoukat, políbit a pak teprve dojíst. »Když chlebiček upadne, bolí ho to právě tak, jako tebe,« říkala. »Proto jej musíš pofoukat, aby ho to nebolelo. A políbit jej musíš proto, že to je Boží dar, který se nesmí pohodit. Všecko, co jíš, miláčku, je dar Boží!« Ach, jak jsem pak po takové rozmluvě chleba vroucně líbal, kdykoli mi upadl, a jak jsem tu úctu k němu přenášel na vše, co jsem jedl! Když pak jsem později četl ve škole v »Babičce« Boženy Němcové, že i její babička takto vnoučátka svá pčučovala, jakou jsem měl radost! I vytvořil jsem

si v mysli obraz babiček jako nějakých kněžík a strážkyň Božího daru, jež přechovávají ve svých spížích a al márkách a nám hladovým vydávají, máslem mažou, solí a sladí s toutéž posvátnou obřadností, s jakou pan děkan podává sv. hostii . . . Než, naše babičky, žel, umřely a s nimi, zdá se, že vyhynul i kult Božího dárku.

b) Jako je tomu s chlebem, tak i s *vodou*. Chléb a voda — obé jsou plody země; onen jejího povrchu, tato jejího nitra. Chléb a voda — mystická potrava poustevníků a středověkých vězňů. Ale pro obyvatele velkoměsta, v jakém přebýváme, přestala, bohužel, být i voda Božím darem. A jak by ne? Teče kdesi temným potrubím pod dlažbou města a kdyby vaše obrazotvornost byla sebe bujnější, nevyvolá si představu Boží ruky, ze které ta voda vytéká. Ach, musíme, draží, jít daleko z města do hor, abychom poznali a uznali i vodu za dárek Boží.

Najdete ji snadno. Podle cesty visí obrázek, ověněný uschlým jasmínem. Visí na stromě, pod jehož kořeny se tratí drobounká studánka. Kolem ní se krčí jahodí a kapradí. Ze studánky vytéká stružičkou čistá voda a ztrácí se v travnatém svahu. Stará pěnkava přivádí sem celé hnízdo mláďat, jež pijí, obracejíce k nebi zobáčky. Tato studánka je prvním douškem Boží šťávy, vypocené ze strání, lesův a pasek již k vůli ptáčkům a žencům. Lidé sem přicházejí procesím se džbány a konvemi. Pramen všecy nádoby naplní a všechna hrdla napojí. Ale při tom se řítí neztenčen dál, hřmí a hučí jako varhany plnými rejstříky, sám sobě zpívaje hymnus obdarování.

Jestliže je studánka kapkou Božího potu a studánky v údolí výronem Božích cév, tak tento horský pramen proudí přímo z Božího srdce, ze srdeční cévy, která praskla z nesmírné lásky k lidem a zalévá je svým tekutým darem. A co je při ní nejpodivnějšího? Že se z ní neplatí. Chudák i boháč z ní zadarmo pije, aniž to ubližuje její ceně, aniž jí vody ubývá. A nezdá-li se člověku městskému tato pramenitá voda býti žádným Božím darem, zůstává darem Božím vděčným horalům. Oni těch darů nemají mnoho, a k vodě a chlebu může jim Pán Bůh přidati už jen vzduch a nic více . . .

II.

Než, nejmilejší, vraťme se raději k obsahu dnešního evangelia! Kterak se v něm čte? Co jsme slyšeli? Dříve než Pán Ježíš vzal sedm chlebů a než je lámal a rozdával učedníkům — dí Písmo — „díky činil“, t. j. k Otci nebeskému se pomodlil. Podobně požehnal

i rybičky, nežli je »kázal klásti před zástup«. Bezpochyby žehnal i vodu na té poušti, ač evangelista žádné o tom zmínky nečiní. Ale na tom mnoho nesejde. Záleží spíše na tom, abychom jednali podobně jako Spasitel my, kdykoli zasedáme ke společnému stolu.

a) Či nevyžaduje toho již *vděčnost*, abychom se při jídle modlili? Či jsou ty pokrmy a nápoje, které požíváme, jen a jen majetek náš? Ach, nikoliv, ale darem Božím jsou. A to i tenkrát jsou darem Božím, když jsme si je koupili aneb svou pílí vydobyli. Smí sobě snad služebník přivlastniti to, na čem pracoval na poli hospodářově? Co by asi odpověděl hospodář služebníku, který by — protože orati, sítí a sklízeti pomáhal — s úrodou chtěl nakládati jako se svou vlastní? Co by mu řekl hospodář? »Služebníče nerozumný, nemáš práva úrodu mou si přivlastňovati. Neboť kdyby nebylo mého pole, mého semene, mého potahu, mého náradí, jak by mohla tvá výpomocná práce stačiti? Máš dosti na mzdě, se které jsme se smluvili!«

Nemohl by podobně, ba ještě větším právem mluvíti nebeský Hospodář ke člověku, jenž požívaje pokrmy a nápoje, ani dost málo nepamatuje na Boha a si furiantsky myslí, že, co si koupil neb sklídl, jemu přináleží? »Nerozvážný človče — tak by mohl říci jemu Bůh — ty mluvíš jen o *svém* poli, o *svém* semenu, o *své* úrodě. Ale zapomínáš, že já jsem musil to pole, které si teď přivlastňuješ, napřed stvořiti. Musil jsem stvořit i to sémě, které do země zasíváš. Co by prospěla tvá práce, kdybych nedal slunci vycházeti a zem osvěcovati a zahřívati? Kdybych odepřel úrodný déšť a plodnou sílu? Co by prospěla tvá práce? Co tvé orání, vláčení, okopávání a jiné hmoždění?«

Ach, přátelé, jedna je svatá pravda: Co rolník ze svých polí požívá a prodává, není majetek jeho, nýbrž Boží. A kdo to kupuje, kupuje také vlastně Boží majetek. Již tedy chápeme, proč naši předkové požitky polní *zbožím* nazývali? Proč? Poněvadž je pokládali za věc a jmění Boží. Z čehož následuje? Že bychom, chtějíce něco požívatí, měli vždy napřed Pána Boha prositi za dovolení. Co dělávají děti dobře vychované? Před jídlem prosí vždy otce i matku a po jídle jim pěkně děkují. Čiňme tak i my vůči Otci nebeskému!

b) Modlitbou ty pokrmy zároveň jaksi *posvětime*, aby nám byly prospěšnými. Bůh stvořil pokrmy a nápoje pro posilnění a zachování našeho těla. Leč, nevíme-li, kterak mnozí právě požíváním jich své tělo zeslabují, hubí a své zdraví kazí? Právě tak, jako první lidé v ráji požívající ovoce zapovězené, jedli sobě

vlastně smrt, tak nesčetní lidé pro nestřídmost předčasné smrti padají za oběť. Může se směle říci, že ani litá zvěř, vlci, lvi, tygři, hyeny, jedovatí hadi a zmije, ani boje nejkrvavější, morová rána ani roztkouřené moře nehubí lidí tolik, kolik nestřídmost... Měli bychom tedy už z ohledu na své zdraví tělesné pamatovati při jídle na Boha a požitky své takto posvěcovati modlitbou.

Cože slíbil Pán Ježíš těm, kteří v Něho uvěří? Že »kdyby co jedovatého pili, neuškodí jim«. (Mar. 16, 18.) Měl bezpochyby na mysli, i kdyby co jedovatého jedli. Co tedy činili svatí, aby jim takové pokrmy neb nápoje neuškodily? Žehnali je. Jednou přišel k sv. Janu, Miláčku Páně, pohan jménem Aristodemos, podal mu číši vína smíšeného s jedem a řekl: »Vypiješ-li toto víno bez úrazu, přijmu víru křesťanskou.« Sv. Jan důvěrně pohlédl k nebi a požehnav víno znamením kříže, vyprázdnil číši, aniž si byl v nejmenším ublížil... Neškodilo by, přátelé, kdybychom i my vzhledem k svému tělesnému zdraví pokrmy, jež požíváme, modlitbou, třeba jen tichou, posvěcovali!

Před jídlem se modleme takto: »Hospodine, Bože, Otče nebeský, požehnej nás i tyto dary své, které nyní z tvé štědroty požívati budeme!« Po jídle pak: »Budiž pochválen, Hospodine, Otče nebeský, kterýs dary svými těla naše nakrmil a napojil!« Tak se, drazí, modleme! Neřídme se podle hříšné mody lidí lehkomyšlných, ale spíše podle příkladu Krista Ježíše, který pokrmy žehnal, nad nimi se modlil a Otcí díky činil! »Buďto, že jíte nebo pijete — psal sv. Pavel (I. Kor. 10, 31) — všechno k slávě Boží činite!« Tak budete-li se chovati, spokojeně na světě živi budete a po smrti budete pozváni k hostině, kterou připravil Bůh těm, kteří jej milovali. Amen.

N e d ě l e VII. p. P e n t.

Falešní proroci a katolická akce.

Chce-li cestovatel dojíti šťastně svého cíle, musí se bedlivě na pozoru míti před zákeřníky, kteří jeho cestu činí nejistou. Podobně se musí střežiti křesťan, který své věčné povolání nechce pochybným učiniti, před zákeřníky duševními. Kdyby z vás, drazí, někdo byl na rozpacích, I. *kterí* to zákeřníci neboli falešní proroci jsou, II. *po čem je lze poznati*, III. *a kterak se k jejich úspěchům zachovati dlužno?* — nechať mi dnes laskavou věnuje pozornost!

»Varujte se falešných proroků,« volá Ježíš Kristus. Nuže, *k d o j s o u* tyto falešní proroci? Jsou to falešní ukazovatelé cest. Jejich počet je veliký a my jsme od nich ohroženi jak v sobě, tak i mimo sebe.

a) Takového falešného proroka nosíme předně *v sobě*, t. j. ve svém vlastním srdci. Je to naše hříšná žádostivost, která světlo rozumu kalí, sílu naší vůle ochromuje a tak budže nám překáží pravou cestu poznání, anebo nám ubírá odhodlanosti, abychom na úzké, drsné a kamenité cestě spasení zmužile dopředu kráčeli. Tato zlá žádostivost jest opravdu jako nějaký falešný prorok, oděný v roucho beránčí, a z nás jeden každý má — to mi věřte! — mnoho příčin mítí se před sebou samým na pozoru.

b) Než, ač nebezpečna jest pro naše spasení každá hříšná žádostivost, ať se jmenuje jakkoli, přece bychom se její zlým následkům snadno mohli vyhnouti, kdyby neměla mocné spojence ve falešných prorocích *zevnějších*. Tito proroci, kteří pod rouchem beránčím svou vlčí národu ukrývají, t. j. pod rouškou přátelského účastenství a soucitu zničení nás usilují, jsou druhu dvojího. Jsou to falešní proroci rozumu a svobody.

a) První jsou lidského *rozumu* zbožňovatelé, kteří nadsmyslné a nadpřirozené pravdy dle měřítka svého slabého *r o z u m u* měříce, všemu se vzpírají, co krátký jejich rozum pochopiti nemůže. Pod záminkou, že chtějí mezi lidem pravou osvětu šířiti, vynášejí ze šachty svého »ostrovtipného« rozumu největší filutářství na světlo Boží. »*Věřiti v Boha*, který ve chlévě se narodil a na kříži umřel — tak říkají — to přece žádný rozumný člověk nedělá!« Že však Písmo, jehožto historická pravda nezvratně jest dokázána, božství Kristovo všude hlásá, že podivuhodné rozšíření a 2000leté trvání Církve mocným je důkazem božství jejího zakladatele, to jim málo působí starostí. V té příčině si pomáhají frází: »Kristus byl sice veliký, ale přece jenom pouhý člověk.«

Vedle božství Kristova je těmto vlkům v rouše beránčím věčnost trestu aneb, jak se obyčejně říká, *peklo* trnem v očích. Pročež deklamují: »Existuje-li nějaký Bůh a je-li nejvyšší dobrotiv, pak nemůže chtítí žádných věčných trestů.« Při tom ale zapominají, že nejvyšší Dobrotivý je též nejvyšší spravedlivý, a že člověk sám sobě svou zatvrzelostí peklo připravuje, nikoli Bůh, jenž ho chrání a milostí svou podporuje.

S učením o věčnosti musilo by padnoutí učení o nesmrtelnosti *duše*. »Co? Nesmrtelný člověk?« praví oni. »Smrtí člověka vše se končí. Člověk není nic více nežli rozumné zvíře.« Tak aspoň za dnů ne zrovna dávno minulých se takový prorok rozumu tvrditi osmělil. Ale dnes je poražen (Darwinova theorie a vykopávky v Asii!).

β) Jiný druh falešných proroků jsou proroci *svobody*. Jsou to oni, kteří svobodu s libovůlí a nevázaností ztotožňujíce praví, že člověk může činiti vše bez ostýchání, pokud mu v tom zákon občanský nebrání. Tito proroci podceňují příkázání církevní, zvláště půst a sv. přijímání. Zpověď jest jím kněžským vynálezem. Modlitba je zbytečná a neužitečná a sebezapírání není nic jiného než podvazování osobní svobody. Zato nezbednost a nevázanost bývá od nich omlouvána. Bohoslužba těla neboli sport jest jím nejvznešenějším, svobodného těla nejhodnějším náboženstvím.

Ach, nejmilejší, když to — pevnou víru v duši majíce — klidně uvažujeme, nemusíme-liž uznati, že více než dostatečnou měl Spasitel náš příčinu, když nás před těmito proroky rozumu a svobody varoval?

II.

Než On, aby nám jeho výstraha byla tím prospěšnější, udal nám i *z n a m e n í*, podle kterých bychom je snadno mohli *p o z n a t i*. »Po ovoci jejich je poznáte!« řekl. Neboť právě tak jako z ovoce na strom, podobně i ze skutků toho kterého člověka na jeho charakter souditi můžeme a máme.

Jsoutě stromy, které svým čarokrásným květem oko člověka takorůzka okouzlují; ale jejich ovoce požívatí nelze, ježto je buď jedovaté anebo docela špatné. Takovými jsou falešní proroci: Oni vyhánějí ze sebe mnoho zelených ratolestí a krásných květův, t. j. umějí se výborně přetvářeti a odívají se rouchem účastenství, dobromyslnosti, lásky a ctnosti. Patříte-li však na jejich ovoce, pak tu nacházíte jen pokrytectví, zlobu a nepravost, hnilobu ideálů. pessimismus, indiferentismus atd.

a) Jenom pozorujte, prosím, ony mluvky, kteří zjevené náboženství a nesmrtelnou duši popírají, vynášejíce se, že vám za to pravé náboženství *rozumu*, pravé světlo přinášejí. Pozorujte je v jejich skutcích a v jednání! Co na mnohých nalézáte? Jsou to snad lidé nejsvědomitější? Jsou to nejvděčnější synové k rodičům? Nejlepší otcové k dítkám? Nejvěrnější manželé svých žen? Jsou to snad svědomití a nezištní občané státu? Vedou snad ctnostný,

pokojný a mravný život? Jsou rozšafni v jednání? Jsou to zkrátka opravdoví vzorové osady? Odpověď je vaše.

b) Falešné proroky *svobody* můžete ještě snáze poznati. Není třeba u některých ani na ovoce hleděti, poněvadž již jejich řeč prozrazuje vlky hltavé. Zní-li totiž: »Člověk má zadostučiniti svým žádostem a nepotřebuje si nic odpírati, nýbrž svobodně vše, co srdce ráčí, sobě dovoliti . . . Nač se zpovídat? Kristus toho neustanovil. Je to vynález kněžský. Nač sobě něco odpírati? Dobrotivý Bůh si přeje, abychom jeho darů v hojnosti užívali. K čemu krotit žádosti těla? Bůh by těchto žádostí v nás nepoložil, kdybychom jich nesměli vyplnit. Atd.« Mluví-li tito falešní proroci takto a podobně, je patrné, že slova jejich nemají žádný jiný účel než: nemravnosti v té nejohavnější způsobě dveře dokořán otevřítí.

Jaké to ovoce?! . . .

III.

Ovoce takových zásad? My je můžeme vidět každodenně. Kdo zažil doby (Vašek, Katol. akce) před nějakými 40, 50 roky, ten se dnešních poměrů leká. Vzpomínám na př., jak bývaly každou neděli *kostely* plné tehdy, jak poloprázdné nebo skoro prázdné jsou nyní. Znáám místa, kde ani o velikonoční době za celý čas jinocha u stolu Páně neuvidíte, a vidíte-li, tak je to veliká výjimka. Znáám město, kde je na 10 tisíc vojáků posádkou, ale myslím, že by se vám nepodařilo v nedělní dopoledne ve všech kostelích toho města na všech mších svatých napočítati sto lidí ve vojenské uniformě. Vezměte si *ženskou modu*! Katolické dívky i matky již vůbec ani necítí, že by si takovou modu nedovolila ani dívka pohanská, a že je to nejen proti Bohu, nýbrž i proti přírodě: choditi tak obnaženě. Ale katolická děvčata chodí tak bez výčitek svědomí. Vezměte si naše *střední školy*! Kolik z těch, kdo z nich odcházejí do života, zachovalo si plnou a radostnou víru v duši? Vezměte si *úřednictvo*! Jak veliké procento úředníků, profesorů, lékařův, učitelů jsou katolíky, kteří žijí opravdu z víry?

Sv. otec je nám dán samým Kristem, aby nás vedl ke spáse. Ale jak hanebně se u nás mluví o něm a o Římu! Máme si mravnost chrániti jako oko v hlavě a utíkatí před zlou příležitostí jako před nějakou zmijí. Ale vizte ta četná *pokušeni*, jež se na nás valí z výkladních skříní, zvláště knihkupeckých, z divadel, kin, plakátů, knih, novin! A kolik lidí se do těch příležitostí ještě přímo radostně vrhá? Kolik lidí se cítí úplně šťastno ve spolcích, které svým celým

duchem nemohou býti než jediným velikým hrobem víry? Kolik lidí umírá lehkomylně, bez zaopatření? Kolik bývá pácháno vražd na klíčicím životě? Kolik mladých katolíků se domnívá, že to není nic zlého, když jsou oddáni jen před úřadem? Kolik katolíků si myslí, že si z toho nic nemusejí dělat, když platí do spolku na spalování mrtvol a když se pak dají spálit, ač se Církev proti spalování tolikrát už vyslovila?

Jako člověk osleplý upadl do tak velikého neštěstí, že již nerozeznává mezi světlem a tmou, tak duše veliké části dnešního lidstva nábožensky a mravně osleply. Již nerozeznávají jasně mezi dovoleným a hříchem, mezi dobrem a zlem, mezi věrou a nevěrou . . . Hle, to jest, přátelé, to ovoce předpřevratových, ale hlavně popřevratových proroků falešných! My to trpké ovoce ještě více pocítíme později! Co tedy učiníme?

K těžkým hrůzám náboženským a mravním, které jsou kolem nás, chovali jsme se možná, až dosaváde netečně. To byl katolicismus spící. Tušili jsme, že lidé kolem nás nábožensky hynou, ale my jsme si říkali: »Já přece nehynu. Já žiji řádně jako křesťan. A že jiní hynou? Cožpak budu za ně zodpovídati já? Cožpak jsem já strážcem bratra svého?« Ano, ta výmluva: »Cožpak jsem já strážcem bratra svého?« Ale zapomíná se, že první, který ji prorocky pronesl, byl bratrovrah Kain.

Jen duše sobeckých Kainů dovedou se založenýma rukama klidně se dívat, když jiní kolem nich hynou. Jen žena tvrdého srdce dovede nedbale klímatí na židli, když slyší, jak ji těžce nemocný muž na lůžku dlouho pro Boha prosí, aby mu podala sklenici vody, že v té žízní shoří. Jen surový necita bude klidně dále hráti v karty, ač slyší, že v sousedství hoří a že se požár může s děsnou prudkostí rozšířiti, poněvadž není možno sehnati lidí k hašení. Rozumíte-li mi, nejmilejší?

Co je požár, co ztráta pozemského majetku, co je nemoc, co zdraví proti ceně nesmrtelných duší, jež v takovém počtu kolem nás hynou? Jen necitové bez srdce se zde mohou postavit vedle Kaina a opakovati slovo, jemuž on, bratrovrah je naučil: »Zdaliž jsem já strážný bratra svého?« Co tedy činit? O tom vás, nejmilejší, poučím při nejbližší příležitosti. Amen.

Auri sacra fames.

V říjnu roku 1929 umřela v Novém Yorku hladem 80letá žebráčka, která přebývala v bídém brlohu a spávala na starém, ztrouchnivělém slamníku. Když po jejím shasnutí tento odporný slamník vysejpali, našli v něm 400.000 dolarů, t. j. asi 14 a půl milionů korun čsl. Já nevím, možno-li uvést příklad, který by více nežli tento potvrzoval výrok latinského básníka Vergílie: »*Auri sacra fames, t. j. prokletá touha po zlatě.*« A já také nevím, může-li které podobenství, jež se o nedělích předcítá, zřetelněji naznačiti, kam až tato *auri sacra fames* vede. *Marnotratenství, podvod, lichva, neplacení dluhů* — ach, to všechno jsou nectnosti, při kterých zlato hlavní hraje roli. Přesvědčmež se o tom! . . .

1. (*Marnotratenství.*) Že vladař, kterého byl onen bohatec ustanovil správcem svých statků, skutečně marnotraten byl, jest nade vší pochybnost jisté. Neboť právě proto byl obžalován, že »rozplýtvá jeho majetek«. Ježto pak ze svého služného marnotratně živ býti nestačil, dopouštěl se podvodů a lichvy a dělal dluhy, jichž neplatil. Tedy hlavně marnotratnost a požívačnost učinila z něho podvodníka, lichváře a neplatila dluhů? Opravdu jen marnotratnost.

Něco podobného se děje podnes. Před časem byla rozvířena česká veřejnost podvody při státních dodávkách lihu a benzínu, pašování válečných půjček atd. Ať už byli vinni nebo ne, ale jací to as byli lidé, které porota soudila? To nebyli žádní chudáci, ale lidé, kteří žili nad své poměry. Že pak nepoctivost je přirozeným důsledkem marnotratenství, suďte, prosím, drazí, sami! Marnotratník, jenž si neváží statku vlastního a lehkomylně jím plýtvá — bude-li poctivěji zacházeti se statkem cizím, který mu je svěřen? Prostopášník, který se neostýchá okrádati rodiče, po případě ženu a děti — zdali se bude ostýchat okrádati lidi jiné?

Kdo jednou, pravím: jenom jednou vztáhl ruku na cizí majetek, aniž byl polapen a usvědčen, ten ji vztáhne i podruhé i potřetí. Vztáhne i tenkrát, když byl vyzrazen a potrestán. Nevidíme-li toho důkaz na evangelickém vladaři? Byl již obžalován, byl docela propuštěn ze služby, ale polepšil se snad? Šel do sebe? Uznal svou nepoctivost? Přestal krásti? Nepřestal. Ale aby se aspoň pro nejbližší dobu pojistil, dopustil se dvou nových podvodů s olejem a pšenicí . . .

2. (*Podvod.*) V Kosově u Lvova konala se jako každoročně i léta 1929 oblíbená řeckokatolická slavnost svěcení vody. Dva lvovští zloději Kosz a Bitkowski věděli dobře, že při obřadu ponoření kříže do vody farář užívá kříže zlatého, který jest vysázen drobnými kameny. I usnesli se, že kříž ten ukradnou. Za tím účelem si vymyslili plán přímo šílený. Již před obřady vlezl Bitkowski prosekaným ledem do vody a pod ledem se ukryl. Když pak farář ponořoval zlatý kříž do vody, vyrval mu jej z ruky a začal plavati ke druhému výseku, kde jej očekával Kosz. Mezi přítomnými nastala panika a zděšení. Než v málu minut se obecenstvo vzpamatovalo a několik mladých horalů s policistou se jali prosekávati led a hledali kříž. Zakrátko přišli na mrtvolu zloděje, který držel kříž v ústech. Nešťastný tento zločinec se totiž zadusil, dříve nežli doplul ke druhému otvoru, kde jej očekával jeho rovněž nehodný soudruh.

Ach, nejmilejší, žádný hříšník se tak těžko neobrací a nelepší jako zloděj a podvodník. On bude krásti a podváděti, byť jednou nohou stál i v hrobě. On nemá dosti, byť nevím, jak velké jmění krádeží a podvody již byl nashromáždil. Před časem stál před pražskou porotou muž, který měl sice krásné katolické jméno, ale v úřadě zpronevěřil na dva miliony korun. Ani to mu však nestačilo. Prováděl své nekalé řemeslo dál, až byl polapen. Před porotou jsem jej spatřil. Činil na mne dojem lakomého Rychnovského z tragédie »Mlynář a jeho dítě«.

Nešťastný zvyk krásti je tak mocný, že někteří lidé říkávají o notorickém podvodníkovi: »Ten již ani jinačím býti nemůže, neboť se narodil na špatné planetě.« Je to pravda, že se člověk se zlodějskými sklony již rodí? Není to pravda. Co je to tedy za planetu, která jej nutí krásti a podváděti? Je to *auri sacra fames*. Někdy to bývá také špatné vychování. Neboť netrestají-li rodičové svých dětí hned při prvním pokusu krádeže; nenavvykají-li je hned od útlého mládí práci a šetrnosti; nebo jestliže sami před očima dětí nepoctivostí se dopouštějí — kterak můžeme žádati, aby děti byli poctivější rodičů? To je ta planeta, na které se narodili zlodějové a podvodníci.

Nepoctivost jest velmi rozšířena a kvete mezi lidmi každého věku. Neslyšíme-li, nečteme-li v denních listech, že kradou třesoucí se rukou starci právě tak jako děti, které se ještě ani nenaučily dělat kříž? Před časem šla v našem kostele k prvnímu sv. přijímání dívekka, která si do lavice odložila drahocenné boa. Než se od stolu Páně vrátila, někdo si boa присvojil.

A pročže lidé jsou tak nepoctivi? Proč berou, co jim nenáleží? Snad z chudoby a bídy? Možná, že někteří. Ale pravá, počestná chudoba obyčejně nekrade, nýbrž pracuje. Nemá-li co pracovat anebo nemůže-li pro slabost pracovat, tak prosí, ale nekrade. Kdyby byl onen evang. vladař neříkal: »Kopati nemohu a žebrati se stydím,« ale šel spíše do sebe a hledal si přiměřené zaměstnání, nemusil upadnouti do ostudných podvodů. Lidé tedy obyčejně nekradou z chudoby, nýbrž z lenosti, bezcitnosti, marnotratenství anebo lakoty. Projděte žaláři! Ti, kteří tam sedí pro krádež, dopouštěli se tohoto hříchu jen proto, že kopati nechtěli a žebrati se styděli . . .

Dva příklady obzvláštní bezcitnosti zaznamenaly denní listy. Jeden pochází ještě z doby válečné. Druhý z doby poválečné, ne-li spíše z kruhů povalečných.

Z jižní fronty dopraven byl do Prahy na Wilsonovo nádraží ubožák, který ztratil obě nohy. Doprovázela jej plačící matka-vdova. Když jej zřízcenci Červeného kříže chtěli přenést z vlaku do vozu, přistoupil k němu jakýsi muž s čepicí veřejného posluhy a nabídl se, že mu zdarma přenese zavazadla do drožky, kterou prý před nádražím objednal. Oba ubožáci, matka a syn, mu důvěřivě zavazadla svěřili. Ale už se s nimi nikdy neshledali. Muž, který bezprávně nosil čepici veřejného posluhy, je ukradl a s nimi i důležité listiny a poslední jejich peněžitý majetek. Hořce zaplakal syn, zalomila rukama matka, a přítomní se zhrozili této bezpříkladné bezcitnosti. *Auri sacra fames. Prokletá . . .*

Asi před rokem přistoupil ke slepému invalidovi, prodavači novin u Národního divadla, 30letý povaleč, bez bytu a bez zaměstnání, koupil si od slepce noviny a nabídl mu za ně kousek papíru, který měl formu padesátikoruny, žádaje, aby mu prodavač vrátil na 50 korun. Slepce obmatav papírek, vyplatil bídňíkovi 47 Kč. Podvod tento upozoroval na štěstí kterýsi kolemjdoucí, který podvodníka zadržel a předal stráží.

3. (*Lichva.*) Mezi válečné, ale i poválečné kleté touhy po zlatě náleží také nepravost, které jak církevní, tak i civilní zákoník říká: lichva.

Lichvu zakazoval už zákon Mojžišův a jistě, že se od časů moudrého toho zákonodárce nic nezměnilo v mravním nazírání lidí opravdu ušlechtilých. Všecka náboženství zakazují lichvu a všickni národové ji mají stejně v ošklivosti.

Co je lichva, poví vám každý katechismus, a jestliže jste to ze školních let zapomněli, poví vám to vaše nitro a váš cit. Lichvou se

poskvřňuje každý, kdo nouze svého bližního zneužívá k svému obohacování, kdo z nouze jeho činí si mrzký obchod. Lichvařiti možno s člověkem porobeným, v tísní a sociálním ponížení se ocitnuvším, zadluženým nebo jinak nešťastným. Totéž, poněkud strozeji, říká ostatně i náš zákon.

Pro lichváře nebylo nikdy lichotivých jmen. Kefasové, hyeny, supové, upíři — to byly názvy, z nichž by si z vás nikdo ani jednoho nevyžádal jako lichotivého a ozdobného přívlastku. Lichvář je pavouk, jenž v úkrytu a nepozorován číhá na svou kořist. Jakmile se ocitá v jeho dosahu, vrhá se na ní s krutostí bezohlednou, aby z ní vyssál životní mízu až do poslední krůpěje.

Zisk lichvářův je horší peníze Jidášova. Ten poznáv vinu svou, vracel stříbrňáky, žele činu svého. Lichvář dobrovolně nikomu nic nevrátí, nepřihlásí-li se sám soudce někdy velmi spravedlivý, nepřihlásí-li se osud. Víra lidová, že se statek neprávem nabytý třetího kolena nedočká, že jeden groš nespravedlivý vyhání deset spravedlivých a že statek nepoctivý nebývá požehnán, má své hluboké oprávnění, zkušenostmi věků dotvrzené.

Když jsou léta velmi suchá, rodí se v šatnících moli, v lesích mnišky a na polích hraboši, kteří ničí, nač přijdou. I po roce 1914 měli jsme, abychom tak řekli obrazně, léta hospodářsky velmi suchá, a tu bujely kultury lichvářů, jako raná zelenina ve vlahém vzduchu pařeníšť.

Od začátku světové války uplynulo půldruhého desetiletí. Ledaco se změnilo — a nechtějme zapírat — nastalo i jakési uklidnění. Avšak je, pokud se lichvy týče, už úplně vyčasený horizont?

4. (*Dluhy.*) Kterýsi oblíbený francouzský kazatel (jezuita Dulac), kdykoli konal v Paříži kázání, míval vždy nesčetně posluchačů, mezi nimiž se zvláště vyjímalá vysoká šlechta a vznešené dámy. Jednou kázal opět před četným posluchačstvem o lásce k bližnímu. Posluchačky skoro většinou byly oděny v samet a hedvábí a ozdobeny démanty, brilianty a šperky. Kazatel je uchvacoval, když líčil, co je na světě bídy a co příležitosti a možnosti prokazovati dobrodiní. Na konec pravil: »Když jsem vás tedy, vážení posluchači a zvláště posluchačky, poprosil, abyste podle možnosti konali skutky milosrdenství, jistě, že očekáváte ode mne návrh, na jaký účel zvláště byste měli obrátiti svou dobročinnost? Toho však neučiním. Zato však vás prosím takto: Zbavte se dluhů a zapravte do halére účty svých obuvníků, krejčí, švadlen a vůbec všech těch, kteří pracují, abyste se vy mohly nádherně odívati! Nenechte těchto ubohých lidí čekatí na zaslouženou mzdu! Kdo svých účtů lehko-

myslně, t. j. ač by mohl, neplatí, dopouští se hříchu, který se (jemně řečeno) jmenuje nepoctivostí.« ...

... Když se francouzský král Ludvík XI. nalézal v městě Toursu, zavítal v obyčejném oděvu do kuchyně. Zde byl přítomen pouze kuchtík. Král se ho tázal na jeho příjmy. Chlapec, který dosud krále nebyl viděl, odpověděl: »Mám takové příjmy jako král sám.« »A jakéže příjmy má král?« tázal se Ludvík. Kuchtík: »Král má oděv a jídlo a obydlí. Totéž mám i já. Mámtě všechno, čeho potřebuji jako král sám.« Ludvík měl ze skromného chlapce radost. Dal ho pak dále vzdělati a udělil mu později pěkný úřad při královském dvoře.

Drazí křesťané! Máte-li i vy málo potřeb a jste-li s málem spokojeni, bude mít z vás radost král nebeský. Onť vás v tomto životě neopustí, bude o vás pečovati a jednou po smrti popřeje vám překrásné místo ve slávě nebeské. V životě tomto jsou vám snad odepřeny poklady, které kazí rez a mol a zloději mohou vykopati a ukrásti. A tu vás snad již nejedenkrát pojala jakás takás *auri sacra fames*. Ale vy jste ji přemohli. Za to obdržíte v nebi poklad, který ani rez a mol nekazí a zloději nemohou vykopati a ukrásti. Pak budete věčně bohatí. Amen.

N e d ě l e IX. p. P e n t.

Tempora mutantur.

Na světě panuje tolik bolů a slz, že kterýsi básník v údivu se táže:

»Bolesti, bolesti, kdo že vás rozsívá,
že vaše semeno tak rychle klíčívá?« (S. Bouška.)

Ale nic nebolívá tolik jako nevděk a zklamání. Sám Spasitel náš dobrý prolévá dnes slzy a to nad městem Jerusalemem. Žalost jeho je tak veliká, že se mu ani nedostává slov, řeč v ústech se trátí, dech se tají. »Ó, kdybys bylo i ty poznalo«, — »A to aspoň v tento den tvůj,« — »co tobě jest k pokoji!« — jako by přílišné slzy nedopouštěly ani domluvití — »Ale nyní je to skryté před očima tvýma.«

Draží přátelé, proč asi kvílí tak žalostně Kristus nad městem? Jaký nevědek, jaké zklamání přichystali mu již nyní Jerusalemsťi? Vždyť přece byli velmi nábožní a zákon Mojžíšův plnili do poslední písmenky! Velkolepý chrám, jež ve středu svém měli, střežili jako zřítelnici oka svého, pilně jej navštěvovali a bohoslužbu v něm konali přímo s úzkostlivou pečlivostí. Ano, to je všechno pravda.

Ale také to je pravda, že celá jejich zbožnost byla jen pozlátkem, kterým zakrývali svou vnitřní zchátralost. Oni sice dýchali po Vykupiteli, ale po takovém, který by je jako nějaký hrdina osvobodil od jáma římského a nikoliv od jáma horšího, v němž pro své náruživosti úpěli. A právě proto zneuznaný Ježíš nad nimi zaplakal . . .

Přátelé, přirovnám-li dobu naši k době tehdejší, nalézám tu mnoho podobností. U nás také se pořád volá po Vykupiteli, který by uklidnil naše rozhárané společenské poměry. Ale po Spasiteli duší, Ježíši Kristu, veliká většina lidí pranic netouží. A proto se domnívám, že i nad námi, a nejen nad námi, nýbrž nad celým světem Kristus pláče a volá: »Ó, kdybyste i vy, národové křesťanští, poznali, co vám je k pokojil! Ale nyní je to skryté před očima vašima.« A má P. Ježíš opravdovou *příčinu plakati nad námi*? Na tuto otázku vám chci v dnešním rozjímání dáti pravdivou odpověď.

1. »Vida město, plakal nad ním, protože nepoznalo času navštívení svého« (Luk. 19, 41). Jaké to bylo *navštívení města Jerusalema*? Sv. Pavel na počátku své epístoly k židům nám to jasně vykládá, řka: »Častokráte a rozličnými způsoby mluvíval někdy Bůh k otcům skrze proroky a nejposléze pak mluvil skrze Syna svého.« Bůh tedy mluvil k Jerusalemským nejprve skrze Písmo svaté, pak skrze proroky a posléze skrze Syna svého jediného, který osobně krajiny jerusalemské procházel, vyučoval, prosil, hořekoval, ve dne v noci napomínal a káral. Uzdravoval jejich nemocné, po tři léta lačné krmil a nasycoval, křísil z hrobu jejich mrtvé, každým krokem osvědčoval jim lásku. Co více měl ještě činiti?

Ale oni nevděční a zaslepení Jej za to pověsili na kříž. —

Teprve národové pohanští, mimo Palestinu bydlící, mezi nimiž také naši předkové, poznavše spasitelnou nauku *Ježíše Krista*, zamilovali si Jej s celou vroucností duše a jako by Mu nahraditi chtěli všechnen nevědek a zklamání, stali se opravdovými a upřímnými křesťany, kteří jen v Ježíši Kristu hledali svou radost, štěstí a spásu. A tak víra v Něj po staletí platila za největší poklad, pro jehož zachránění obětovány statky a životy.

To bylo *jindy* . . . Avšak *nyní*? Tisícové zapomínají na Krista, svého pravého Vykupitele, hledající jiné falešné spasitele a oblažovatele. Na světě se rozhostila náboženská vlažnost a nevěra, pýcha a zpupnost zasedly na trůn, smyslnost a samoláska rozložily své perutě, pokrytectví a klam ovládnul srdci lidskými. Nejeden starší kněz u nás diví se, jak se osada jeho v posledním desetiletí změnila a jak Ježíš Kristus mizí z rodin křesťanských. Mizí, ale s nebes výšin truchlivě volá: »Ó, kdybyste poznali, rodiny a národové, co vám je k pokoji! Ale nyní je to skryté před očima vašima!« . . .

2. Nedosti na tom. Nejsou to doby dávno minulé, kdy ještě *Církev sv.* platila za matku, jež oblažuje svými milostmi jednotlivce i rodiny od kolébky až za hrob. Od Církve brali národové poučení, smíření, pokoj a útěchu; od ní přijímali ochotně napomínání, kárání a zasloužený trest.

To bylo *jindy*. Ale *dnes*? Jaký to převrat! Marně volá ona: »Mé dítky křesťanské, měly byste zasvěcené svátky světití, v neděli a zasvěcené svátky celou mši sv. pobožně slyšet, ustanovené posty zachovávat, alespoň jednou za rok se zpovídati . . .« Ale marně volá. Ba, teď pouhé jméno »Církev« pro mnohé je předmětem urážky a pohany, šlape se nohama rouhavýma a kalí jazykem jedovatým.

A jaký úděl dostává se sluhům Církve, kněžím? Ani se neptejte, neboť bych vám musel říci, že právě ti nejhorlivější a nej-svědomitější pracovníci na vinici Páně trpívají nejvíce . . .

A nad tím vším smutně zní hlas neviditelného Pastýře: »Ó, kdybyste, ovečky křesťanské, poznaly, co je vám k pokoji! Ale nyní je to skryté před očima vašima!«

3. Avšak já nejsem ještě hotov! Za dob minulých hodní křesťané se považovali za poutníky do vlasti nebeské; neopovrhovali sice statky a bohatstvím, avšak tyto poklady nepokládali za jediný účel života . . . Majíce mnoho, *rádi dávali*; obdrževše od Pána Boha *zlato a statky*, sdíleli je s chudými a vraceli je takto vděčně Bohu zpět.

Abyste mně spíše uvěřili, připomenu vám veliký počet dobročinných ústavů, rozsetých jen po vlasti naší. Připomenu vám nespočetná zbožná nadání (fundace), jimiž si naši zbožní předkové při své zámožnosti připravovali zásobu milostí také pro věčnost.

Ale nejen to! Stačí, abyste v naší matičce Praze někde s vyvýšeného místa pohlédli na ty bezčetné chrámové věže, které jako nějaký prst ukazují k nebi a slavně svědčí, že naši předkové, zaklá-

dávají krásné chrámy, dávají, co jest císařovo císaři a co jest božího Bohu.

A na venkově českém? Tam zase zámožnější občané na svých polích, na tak zvaných křížovatkách a návrších, stavěli kapličky a kříže, cestujícím ku potěše. Nebylo snad ve městech náměstí a v obcích návsi, aby na nich nestála socha světce, jehož ctnosti byly obyvatelstvu k následování. Bývaly to hlavně sochy sv. patronů českých, kteří byli jako kazatelé všem. Kříž na rozcestí kázal povzbuzení dobrým k setrvání v dobrém, k trpělivosti v nemocích; kázal ale též zlým výstrahu před zločinem. — »Boj se Boha!« — tak to znělo u každého kříže.

Milý byl pohled na četné kapličky v ústraní na návrších, k nimž zbožné zástupy putovávaly zpívající a modlíce se. Cestující s povděkem vítali na cestě bělavý kostelík, jenž jim vyprávěl, že lidé kolem nich jsou ctnostní a spravedliví a že může směle v té obci položit své údy k odpočinku.

Kostelíky v obcích mají svou historii. Staly se svědky mnohých událostí, dobrých i zlých. Viděly nepřitele, kterak ničil statky, zažehal krovy nad hlavami, odváděl dcery a syny do otroctví, ale viděly též časy lepší, když lid směl opět vrátiti se ku svatyni, ku svým křížům na rozcestí a když směl opět Boha chváliti dle starého zvyku Církve.

Tak to bývalo kdysi *jindy!* Ale *dnes?* Vy sami jste mi svědky, s jakými obtížemi staví se chrámy nové. Jsouť lidé, kteří ani tu píď půdy, jež byla na stavbu chrámu věnována, Církvi nepřejí, na dětské hřiště a veřejný sad bezplatně upotřebiti usilují a se o to po léta soudí (Vinohrady) — zatím, co upřímní věřící již již touží stánek Boží míti. Ano, nezakrývá-li snad bělmo zraku mého, já se domnívám, — ne, já to vím určitě a vy to víte také — že by přemnozí — kdyby mohli — nejraději buď rozmetali ty okrasy obcí: věže chrámové totiž a jejich svatyně, anebo z nich nadělali divadla a biografy.

Kterýsi list vídeňský — ať nic necituji z listů domácích — přinesl doslovně toto svolání («Arbeiter Zeitung»):

»Rozbořte okrášlené chrámy! Zničte síně lži! Rozbořte tržnici slibů! Zapalte dílny čarodějů! Zmořená naše těla potřebují nemocnic a nikeli mramorových chrámů! Lékaře potřebují krvavé naše rány a nikoliv medově sladkých lží popův! Potřebujeme chleba a nikoliv pozlacených oltářů! Potřebujeme života a nikoliv jarmarečních komedií! Rozbořte pyšné věže! V prach roztlučte

chladný mramor! V hadry roztrhejte hedvábná roucha! V chléb proměňte zlato! Vzhůru na kostely! Vzhůru na ně se zbraní, s holou rukou, ohněm i krví! Na ně, i kdyby státi to mělo sto tisíc životů! Popel kostelů vyváží svět: nový svět vzroste z popele kostelů! Svět slávy, vítězství a pravdy! Vzhůru na kostely!« (15./10. 1911.)

Pravím ještě jednou, že cituji doslovně.

To všechno vidí vševědoucí Ježíš Kristus s výšin nebeských a volá bolným hlasem: »Ó, kdybyste i vy, protivníci moji, poznali, co je lidstvu k pokoji! Ale nyní je to skryté před očima vašima. Kdybyste poznali, co vám je *k pokoji!*«

Americký boháč Ondřej Carnegie věnoval kdysi asi 50 milionů korun na ten krásný účel, aby odstraněny byly všechny války a navrátil se pokoj mezi národy. To se stalo asi před 20 léty. Že ten vysoce dobročinný skutek neměl účinku ale pražádného, to jsme poznali my, kteří jsme prožili válku světovou. A já se, drazí, pranic nedivím, že ty miliony, věnované na udržení pokoje, neměly žádného praktického účinku. Neboť myslím, že se pokoj nedá tak snadno získati penězi, dokud mezi lidmi panuje zloba a zdivočelost, která vlastně války způsobuje. Války může zameziti toliko praktické křesťanství: rozšiřujte lásku k Bohu a bližnímu, snažte se, aby všichni lidé vesměs byli dobré vůle — a války přestanou samy. K tomu však je dnes ještě příliš daleko...

Chtěl bych už svou řeč skončiti. Ale vy se mne snad ještě tážete: »Co tedy učiniti máme my, kteří nemáme miliony, ale aspoň dobrou vůli?« Co činiti?

Předně: *Modlete se!* Neboť, kdo se umí modliti, umí také dobře žíti. Za druhé: držte se pevně *sv. víry*, kterou jste zdědili po svých zbožných předcích! Kdo vám víru bere a vás o ni olupuje, není váš přítel, ale úhlavní nepřítel! A za třetí: *zachovávejte Boží přikázání* a buďte bedliví, abyste hluboko neklesli. Čili (jak vás v dnešní epištole napomíná sv. Pavel): »Kdo se domnívá, že stojí, hleď, aby nepadl.«

Jen takovým způsobem dojdete na světě toho, »co vám je *k pokoji*«, a můžete doufati v blaženost nebes, kde pak už nic nebude »skryto před očima vašima«. Amen.

Simulacra muta.

Ve svém neskonale poučném listě, jež byl adresoval křesťanům v Římě, sv. Pavel věnuje vzpomínku také pohanům, an svým jadrným způsobem vyličuje nesprávnou cestu, kterou tito po svém odpadnutí od Boha byli nastoupili. »Chtěli býti moudrými — tak se o nich podle zásluhy vyjadřuje — ale zatím učinění jsou blázny, poněvadž změnili slávu neporušitelného Boha za podobenství porušitelného člověka i ptactva i čtvernohých hověd i zeměplazů.« (1, 22—23). Může-li býti pro lidi domýšlivé pokorení většího, jako když odpírajíce povinnou poctu Bohu pravému, najednou se počínají klaněti a božskou úctu prokazovati zvířatům a modlám, jež si byli ze dřeva neb kamene zhotovili?

Jakými Římané, takovými bývali i Korinťané, dokud se ještě modloslužby přidržovali. Sv. Pavel jim to v dnešní epištole připomíná řka: »Když jste byli ještě pohany, chodili jste *k němým modlám* (i vy), jakž jste bývali vedeni. Ale dnes už jste, díky Bohu, křesťany« — chtěl patrně dodat, než nenapsal sv. Pavel. Jakými Římané a Korinťané, takými byli i naši pohanští předkové slovanští. Slyšte, co se o nich vypravuje!

»Na ostrově Rujaně v hradišti Arkoně měli dřevěný chrám s červeně natřenou střechou. Ve svatyni stála nadlidská dřevěná modla zvaná Svantovít, jež měla dvojí prsa, zády k sobě obrácená, 4 krky a 4 obličejy, z nichž se dívaly dva dopředu, dva dozadu a jeden vždy upíral zraky napravo, druhý nalevo. V pravé ruce držela kovový roh, levou měla opřenu v bok. Svatyni ostříhal kněz, budící obdiv dlouhými vlasy a vousy. Poblíž sochy byl bělouš, o němž se tvrdilo, že na něm Svantovít, bůh úrody a války, v noci jezdí... Ve Štětíně byla zase ctěna modla trojhlavá, zvaná Triglav, a opodál ve Volíně měli naši předkové Triglava zlatého. Kromě toho ctili spoustu rozličných bůhů, jimž ve městech i po vsích stavěli četné chrámy. Ctili je též na výšinách a v hájích pod širým nebem, obětujíce jim plodiny a zvířata, jež někdy uškrcovali. Kohouty házeli bohům do vody. Občas byli však obětováni i lidé. Jmenovitě Polabané přinášeli svým modlám v oběť zajaté křesťany, misionáře, misky plné křesťanské krve i hlavu ubitého biskupa.« (B. Ráček, Československé dějiny.)

Ani byste tomu, co jsem vám právě přednesl, věřiti nemusili, kdyby toho byli věrohodní dějepisci nezaznamenali. Ostatně pro-

čítáme-li nejnovější zprávy misiónářské ze života pohanů afrických anebo asijských, ach, nemusíme-li rovněž ustrnouti nad kultem němých model, jenž se tu až dosaváde provozuje? Kterak jen se může člověk zdravým rozumem opatřený tak hluboko snížit a božskou úctu prokazovat věcem stvořeným anebo rukou lidskou vyrobeným?

Než, nejmilejší, chceme-li býti ve svém soudu spravedliví, ohlédněme se také trochu kolem sebe! Nežijeme-liž i my mezi modláři, a to moderními, vzdělanými pohany, kteří rovněž chodí k modlám němým, božskou jim poctu s posvátným nadšením prokazujíce? Kteréže to modly myslím? Jest jich mnoho; já se ve své řeči obmezím pouze na dvě: I. *zlato*, II. *sport* . . .

I.

(*Zlato.*) Asi před 72 léty budovali v jednom vestfálském městě továrnu. Když ji dostavěli, tedy dříve, nežli v ní počali pracovat, nechali ji dne 24. ledna 1858 církevně vysvětit. Nad hlavním portálem umístili ve dvou výklencích sochu Neposkrvněné Boží Rodičky a sv. Josefa. V jednotlivých místnostech vyvěsili tištěný domácí pořádek, podle něhož tu pod trestem propuštění zapověděli klíti, nestydatě mluvit a zpívat, jakož i řeči proti Bohu a náboženství vésti . . . Rcete, drazí posluchači, je-li dnes něco podobného, něco tak ideálního možné nebo myslitelné? Ach, možné by to bylo, to se upříti nedá. Ale kdopak dnes při zřizování továrny nebo průmyslového podniku myslí na Boží požehnání, na Panenku Marii nebo dokonce na sv. Josefa? Páni prácedárcové se nestarají ani, jaké je dělnictva smýšlení náboženské, natož teprve, zdali se v prostorách jejich výdělečných podniků Bůh a jeho svatí ctí anebo urážejí. Jednáť se jim především o to, aby vydělali hodně mnoho peněz. Ano, ano! Peníze, zlato — to je ta modla, které oni prokazují úctu, pranic nedbajíce, šlape-li se u nich do prachu lidská důstojnost a právo Boží čili nic.

Slavný italský básník Manzoni chodíval až do svého nejvyššího věku denně na mši svatou. Jednou ho však příbuzní nechtěli pustit; byloť nevlídné počasí. Básník se proto mrzel a příteli, který se ho na příčinu špatné nálady dotazoval, řekl: »Dejme tomu, že bys byl majitelem losu, který byl tažen s výhrou 100.000 korun! Ty však nemáš ani zdání. Teprve dnes, kdy končí termín pro vyzdvižení výhry stanovený, se o tom dovíš. Co uděláš? Zůstaneš k vůli nevlídnému počasí doma a výhru necháš propadnouti? Tak jistě ne-

budeš jednat. Nuže, věz, že mne dnes děti za příčinou nevlídného povětrí nechtěly pustiti na mši svatou. Je to škoda. Neboť věřím, že jediná sv. mše větší má cenu nežli tažený bohatý los. Mše sv. se zkrátka nedá nahraditi ani zlatem.« Tak promluvil slavný básník.

A nyní, drazí posluchači, jděte a přiveďte mi jediného křesťana, který by jednal a mluvil podobně! Který by ale tak mluvil a jednal z upřímného přesvědčení. Ach, spíše mně přivedete tisíce křesťanů (o pohanech nemluvím), pro něž nejdražší obět mše svaté zhola nic, zlato ale všechno, všecinko znamená. Proto mši svatou ustavičně opomíjejí, ale k němé modle-zlatu každodenně horlivě spěchají, od ní všechnu radost a spásu očekávající.

Než, víte-li, jaké jsou tohoto modloslužebnictví *následky*?

Předně, že na světě existuje nevelké procento bohatců, zatím, co armády chudásů žijí z ruky do úst. Národní jmění jest nahromaděno v ruku několika jednotlivců, mezitím, co ostatní vrstvy jsou pouzí proletáři. Řiditelé některých velikých podniků běrou obrovské platy, zatím, co se jejich dělníci sotva uživití mohou. To bylo, jest — a zdá se — bude, dokud se lidé budou klaněti ne Bohu, ale němé modle-zlatu.

Což divu, že modloslužebnictví druhu tohoto budí nespokojenost, rozsívá nenávist a živí závistivost? Jaký div, že mamonáři, kteří se klaní zlatu, postrádají úcty ke každému přesvědčení náboženskému? Dceruška bohatého amerického obchodníka s cukrem vstoupila do kláštera Dominikánek. Když její otec před 3 léty umřel a po sobě 2,000.000 dolarů zanechal, překvapilo kdekoho, že svou dceru-dominikánku úplně vydědil. Já se tomu, přátelé, nedivím. To už ssebou nese kult zlatého telete, že ten, kdo jej provozuje, obyčejně pozbývá pochopení pro věci nadpřirozené, jako náboženství jest. Dnes se v Americe čítá na 60—70 milionů pohanů, jichž předkové byli ještě křesťany. Proč se jejich děti odkřesťanily? Protože v nich dolar, jemuž se každý druhý Američan klaní, ubíl všecken zájem o náboženství.

Kdosi vypočítal, že porodův ubývá nejvíce tam, kde se rozmáhá kult zlatého telete. Je to přirozené. Neboť kdo má starost o zlato, kterak se může starat o hromádku dětí? Bohatá dáma, která chce hodně užívat, největší má hrůzu před mateřstvím. Zato však národové, kteří takových opatrných manželstev mají většinu, krácejí vstříc depopulaci. Že naše krásné Čechy v této příčině nejsou pozadu, víme, ale raděj o tom pomlčíme.

(Sport.) Jestliť ještě jiná modla, ke které teď lidstvo, hlavně mládež chodí. Je to sport. Ještě před 20 léty zaujímaly zprávy sportovní v našich novinách sotva několik málo řádek, ale dnes (zvláště po neděli) vyplňují mnohých listů polovici. A nic se — kromě záhadných vražd — nechte s takou dychtivostí, jako zprávy, kdo v tom onom závodění zvítězil a kdo byl poražený. My starší se již pro sport mnoho nenadchneme, ale je celá spousta lidí, kteří nemají zájem pro nic jiného, leč pro kopanou, box a dostihy.

A kteréže jsou *následky* tohoto modloslužebnictví?

Předně: tělo a síly tělesné jsou přeceňovány, zatím, co duch a pokrok duševní nedoceňován, ne-li vůbec ignorován. Nedávno kterýsi boxer v zápase, jenž trval celé dvě a půl minuty, získal 25.000 marek (násob to osmi korunami čsl.). To jest úžasné! A je to správné, když se vítězi navracujícímu domů dějí ovace, jaké se jindy prokazovaly panovníkům aneb rytířům ducha, zatím, co právě tito rytíři ducha žijí v zapomenutí?

A je-li správné a užitečné to hrozné svátečních dnů znesvěcování, které má v zápětí kultus modly-sportu? Sotva, že slunko v neděli vyjde, pospíchají sportovci v hloučcích na nádraží. Ubírají se nezdědkou kolem pražského kostela, z něhož ven zaznívá hlahol varhan a zpěv; ale málokomu z těch, kteří na nádraží pospíchají, napadne si do kostela na chvílečku zaskočiti. Máte každý na mysli ne Pána Boha, ale němé modly.

Třetí neblahý následek tohoto novověkého modloslužebnictví jest úpadek mravnosti. Hoši a děvčata, dámy a páni, všichni polo-odění při cestách, na polích a lukách, na náměstích a na plovárnách holdující sportu, bližší nežli modle-sportu bývají někdy modle Venuši. A život rodinný? Ten za těchto poměrů hyne, hyne. Neboť není málo příkladů, že každý člen rodiny, k jiné náležeje organizaci sportovní, baví se jinde a požívá volnosti, jež život rodinný kazí, ne-li docela ubíjí.

Zdravá mysl ve zdravém těle. Přísloví toto razili již staří. Je to jistě správné heslo, zvláště pro výchovu mládeže. Přesto však se táží: Je panující způsob sportu vždy skutečně touto vyrovnávající vzpruhou? Nejde tu často o produkce jednostranných cviků těla, které nemají se skutečně zdravou myslí a někdy ani se skutečně zdravým tělem nic společného? Nepřeceňuje se tu mnohdy dovednost svalstva na úkor vyššího snažení? Nenastává tu někdy rozpor okamžitého úspěchu mechanického se životním cílem a váž-

nou povinností povolání? Neztrácejí mnozí pod dojmem sportovních triumfů správného měřítka pro ocenění svých příštích národních a kulturních povinností? Neodvádí někdy svůdná meta championátu od porozumění pro krásno a pro umění a pro cíle badání vědeckého? Nepotřebuje někdy sport tolik tělesné a duševní energie, že tím trpí zdraví tělesné i další vývoj schopností duševních? Necení se dnes někdy modloslužba jednostranného úspěchu sportovního nad náboženství ideálů a skutečné vnitřní vyrovnání člověka? ...

Nemám zásadně nic proti sportu rozumnému, ale přiznám se bez mučení, že mne nic nenechává tak chladným, jako ty krkolomné závody, při nichž je v sázce život těch, kdož na př. v šíleně se řítícím autu sedí, i oněch, kdož — jak bylo předloni vidět v Itálii — závodům přihlížejí. Jest ještě v čerstvé paměti, jak tragickým způsobem na závodisti dokonal český 30letý závodník, jinak věřící křesťan. Já se při té příležitosti mimoděk ptám: Zač vlastně pan J. svůj život položil? Za jaký ideál, v čí službách a za jaký prospěch? Jestliže lékař do vyčerpání posledních sil věnuje se potírání tyfu a na konec se sám smrtelně nakazí; skočí-li hasič do hořícího baráku, aby z něho vynesl nemluvně, oceňujeme s pohnutím jejich obět. Vsedne-li někdo do letadla, aby přeletěl Atlantický Ocean, aniž při tom ví, nenalezne-li ve vlnách svůj hrob, činí tak proto, aby sblížil starý svět s novým i aby razil cestu budoucí pravidelné vzdušné dopravě mezi oběma kontinenty. Padne-li voják v bitvě, padne za svobodu své vlasti. Letí-li někdo na severní pol, žene ho tam touha vědce a dobyvatele. Co však přimělo toho neb onoho, aby usedl do závodního auta a řítil se rychlostí nějakých 100 km za hodinu k závodnímu cíli?

Tady bývá nasazen a položen život ve službách sportu, ale ne toho ušlechtilého, tělo i duši otužujícího, nýbrž sportu zhola bezduchého a zabíjejícího. Jaký smysl mají takové šílené závody, při nichž zvítězí jednou ta, podruhé zas ona tovární značka? Jaký prospěch přináší se tím člověku a lidstvu vůbec? Tato zábava bohatých lidí není nic jiného nežli cynické hazardování s vlastním životem pro pomíjející lidskou slávu, pro dobytí rekordu, který zítra bude překonán šilencem jiným. Je to modloslužba bezduchému a vraždícímu sportu. Je to povážlivé znamení doby, která se nedovede vzepnout k ideálům vyšším ...

... Drazí posluchači! Staří pohané, jak jsme slyšeli, dělali si obrazy z lidí a zvířat, jež pak uctívali. Kristus je z této ostudy vysvobodil a poučil, že uctívati dlužno jedině Boha neviditelného,

věčného. Nynější pokřtění i nepokřtění pohané však chodí opět k němým modlám, z nichž dvě, zlato totiž a sport, jsme po zásluze posoudili. Kdyby byl na živu sv. Pavel, ten by těmto moderním pohanům jistojistě neanonymně napsal: »Protože jste pohany, chodíte ke svým němým modlám a na svého Tvůrce docela zapomínáte. Ale dejte pozor, aby vám Tento jednou na věčnosti neřekl: Protože jste chodili jenom k němým modlám a mne přitom opomíjeli, neznám vás. Zním jen ty, kteří mi věrně slouží, a jenom ty, ty odměním.« Amen. (Dle Chrysologa 1929. Hodí se též za přednášku.)

N e d ě l e X I. p. P e n t.

Semafor.

Kdyby člověk neměl zdravých smyslů, nedovedl by obcovati ani s lidmi ani s Boží přírodou. Po zraku je hlavně sluch smyslem nejdůležitějším. Uši člověka jsou brány, kterými jako neviditelní poslové Boží přírody do duše vnikají hlasy, zvuky a tony. Odečteme-li ty, kteří se v ústavech naučili řeči posuňkové a čtení, jest každý hluchoněmý opuštěným samotářem, poustevníkem, cizincem ve velikém městě i v malé rodině, cizincem i sobě. Neboť on neslyšel ani sladké písně, kterou mu matka nad kolébkou zpívala, ani rozhodného tonu rozkazu otcovského. Pro něj nepějí zpěváčkové nebeští. Varhany a zbožné chorály jemu nezaznívají. A kdyby takový ubohý hluchý upadl do nebezpečství, kde ho jenom ještě výstražný výkřik bližního může zachránit, on musí nutně zahynouti, poněvadž této poslední výstrahy neslyší.

Když Pán Ježíš za onoho času přišel k moři Galilejskému, uzdravil tam mnoho rozličných nemocných ubožáčků a navrátil sluch i jednomu hluchoněmému, nasliniv svůj prst a doteknuv se uší a jeho chřípí. A když se při křtu svatém nad námi modlil náš křtitel-kněz, též podobně jako Kristus dotekl se slinou našich uší a přitom řekl: »Effeta, t. j. otevři se!« Nejinak, než jakoby říci chtěl: Otevři se, smyslu sluchový, a ty, dítě, až dorosteš, ať ve svém celém živobytí nasloucháš vždy tomu, co ti prospěje k životu věčnému! Nuže, draží, řídili jste se vezdy podle tohoto hesla křestního čili nic? Ach, kdož to může říci?

Aby se tedy každý z nás naučil dobře svého sluchu užívatí, vyvolil jsem dnes za předmět nedělního rozjímání otázku: *Kdy je nám třeba pozorně naslouchati?* Kdy tedy? 1. Když se *káže slovo Boží*. 2. Když nám *radí zpovědník* 3. anebo *dobrý přítel*. 4. Když k nám *promlouvá hlas našeho svědomí* . . .

1. V Edesse se celý mužský svět bláznivě kořil krásné herečce Pelagii, která žila v přepychu a smyslnosti. Biskup edeský Nonus kázal jednoho dne r. 454 na nádvoří chrámu sv. Juliána, když tu pojednou nastal na přiléhající ulici obzvláštní hluk. To jela tudy kolem Pelagia se svým komonstvem. Seděla v nádherném úboru usmívajíc se na své poplašené ctitele, ale na věřící a na sv. biskupa pohlížejíc úkosem. Když poodjela, pokračoval tento ve svém kázání takto: »Jakpak se vám, nejmilejší, líbila Pelagie? Nedotkla se snad její krása a nádhera i vašeho srdce?« A když všichni mlčeli, žasnouce nad tím, co jim tu povídá biskup, světec, dodal tento: »Mnou alespoň pohnula ta osoba přenáramně. Počítal jsem totiž, kolik hodin denně vynakládá na výzdobu svého těla, aby se zalíbila hříšným lidem. Pak jsem si vzpomněl, jak málo času věnujeme my své duši, abychom ji ozdobili ctnostmi a zalíbili se Pánu Bohu. Nedbáme jí a necháváme ji zkrátka hynouti v nečistotě.« . . .

Následujícího dne kázal Nonus opět. Kázal o Božím soudu a o odměně spravedlivých a o trestu hříšníků, kteří se svým životem Bohu rouhají a milosrdenství jeho šlapou nohama. Tentokráte *slovo Boží* poslouchala i Pelagie, které byli lidé donesli, kterak o ní kázal biskup včera. Přišla nyní do chrámu ze zvědavosti, neuslyší-li opět něco o sobě. Ale neuslyšela nic, ačkoliv ji kazatel dobře viděl. Zato se jí však dotekla milost Boží. Přednešené kázání otráslo jejím nitrem tak, že zaplakala hořce. Stala se s ní neobyčejná změna. Psala sv. biskupovi, potom veřejně s pláčem vyznávala své hříchy, byla pokřtěna atd. Její svatou památku slavíme 8. října.

Hle, tak mocně působilo *slovo Boží* na bývalou hříšnici! Tak působilo i na jiné lidi nescetné, kteří mu podle hesla »Effeta« ochotně otevřeli svůj sluch. Ale, rcete, kolik je dnes křesťanů, kteří upřímně a pozorně otevírají svůj sluch pravdě Boží? Jsoutě far-níci — a vy je třeba dobře znáte — kteří přímo tvrdošíjně odpírají a vyhýbají se místům a příležitostem, kde se spasitelné nauky *slowa Božího* hlásají. Jako se židé, když jim Štěpán kázal, zlobili a uši sobě zacpávali, podobně až posaváde činí někteří z pýchy, která pravdou Boží pohrdá, a jiní opět z lakoty neb smyslnosti, která se pravdy Boží hrozí. »Slovo moudré — píše Sirach 21, 18 — kte-

réžkoli uslyší umělý, chváliti je bude a přiloží je sobě. Uslyší-li je však smilný, nebude se jemu líbiti a zahodí je za záda.« Asi tak, jako Herodes, který sice pozorně vyslechl kázání křtitele sv. Jana, ale když mu tento začal vytýkati cizoložství, dal jej uvrci do žaláře...

Ó, drazí, nikdy byste neměli opomenouti, když se vám naskytne nějaké kázání slyšeti. »Kdo z Boha jest, *slovo Boží* slyší,« dí Písmo.

2. Mimo to poslouchá také rád *napomenutí a rady zpovědníka*. Sdělití se s někým, zvláště v zármutku, je člověku potřebou. Sdělený bol jest bolu půl. Ale, co tíží více, co hlodá ostřeji na nejvnitřnějším životě duševním, nežli tajné hoře nebo skrytá vina? Srdce otevřítí, veškerou bolest odhaliti, soucit vyhledávat a žádati rady — ach, kterak v tomto případě ulehčuje věřícím? Mezi všemi otcovskými přáteli na zemi budiž ti tedy, milý křesťane, nejdražším tvůj *zpovědník*! On zná tvé srdce, on minulost i přítomnost, on jizvy zastaralé a rány otevřené. Zástupce Onoho, který třtiny nalomené nedolomí a knotu doutnajícího neuhasí, zajisté se všemožně vynasnaží, aby tě zase pozvedl a hasnoucí jiskérku rozdmýchal. Sám jsa člověk, jest si lidské slabosti dobře vědom. Dovede tedy také dobře poraditi. A též to má před očima, že jako jeho božský Mistr, taktéž on především jest poslán nikoli zavrhnout, ale hledat a spasit, co by jinak zahynulo.

Jest ovšem ve zpovědníci soudcem, který se musí řídit podle zákona Božího a předpisů církevních. Avšak, jsi-li opravdu kající, jsi-li upřímný, pak jest rádcem, jehož rad dlužno uposlechnouti. Dobrý křesťan podrobuje se nejen rozkazům, nýbrž i *radám* svého *zpovědníka*.

3. Stalo se mi, drazí, za dob studií gymnasijských nejednou, že jsem byl žádán od spolužáků, abych jejich domácí práci slovesnou prohlédl, není-li v ní někde nějaká chyba. Podobně se přiházelo i mně samotnému, že, ačkoli jsem pročetl svou práci třeba 4krát za sebou, zanechal jsem v ní některé chybičky, na př. vynechal celé slabiky, poslední písmena ve slově, háčky nebo čárky a tečky. Drazí posluchači! Mnohem snáze nás upozorní bližní, zvláště přítel upřímný, na některý nedostatek společenského vystupování nebo mravního chování, nežli jsme sami s to učiniti při vší své vzdělanosti a pozornosti na sebe. Nepohrdejme proto nikdy zcela soudem lidským a otevírejme vždycky rádi sluch svůj *radám věrného, osvědčeného přítele*! Náleží k tomu ovšem mnoho zmužilosti a opravdového přátelství, aby si *přítel přítele* troufal

upozorniti na jeho chyby, upozorniti z čiré lásky. Ale takový varující *přítel* budiž nám milejší nade vši úlisnost licoměrných lichotníků!

Roboam nedbal moudré rady otcovských přátel — a pět šestin své říše pozbyl a ještě více ztratil oddaných srdcí. Že radou pravých proroků pohrdal, upadl Achab s Jezabelou, manželkou svou, do sítí proroků falešných, kteří k jeho nesmyslnému řádění tleskali a vychvalovali výbuchy jeho náruživostí. Konečně tohoto zaslepeného a duševně hluchého muže stíhala rána za ranou, a když prohlédati počal a projevil ochotu poslouchati rad lidí moudrých, již ani přítel ani rádce ani těšitel ani kdokoliv jiný pomoci mu nemohl...

4. Obzvláštním přítelem a spravedlivým soudcem bývá naše vlastní *svědomí*. Blahoslavený člověk, který hlasu jeho upřímně a bez odpírání poslouchá!

Přes dva roky zabývaly se kodaňské úřady v Dánsku záhadnou vraždou. R. 1923 jednoho jarního dne zpozorovali totiž dva policisté, že řidič jednoho auta spí. Protože auto stálo mimo vykázané stanoviště, chtěli řidiče vzbudit. Ale tu k nemalému úžasu shledali, že jest mrtev. V hlavě měl střelnou ránu. Pod sedadlem auta nalezeny spodky a pás s monogramem J. M. Tři měsíce trvalo, než policie vypátrala, že spodky i pás byly majetkem námořníka Josefa Matella, známého siláka, jenž byl vystupoval také jeden čas ve Varieté jako boxer. Nebylo snadno vypátrati jeho bydliště. Trvalo týdny a měsíce, než policie vypátrala Matellovu staříčkou matku, pomocí jejíž se přišlo na stopu syna. Byl v Americe a jeho odjezd za moře se shodoval s dobou, kdy objevena vražda. Nebylo pochyby, že Matell byl vrahem šoféra. Telegrafováno do Ameriky, Matell zatčen a za tři neděle byl v Kodani. Prohlásil rozhodně, že mu není o vraždě nic známo, ani šoféra že neznal aniž kdy viděl. Kalhoty a pás poznal ovšem jako svůj majetek. Před odjezdem do Ameriky prý je prodal s jinými ještě zbytečnými věcmi vetešníkovi. S tímto vysvětlením se ovšem úřady nespokojily. Pátráno dál, mezitím, co M. trval ve vyšetřovací vazbě. Všechno svědčilo proti němu a jistě byl by býval odsouzen, kdyby nebyl náhle nastal v celém případě netušený obrat. Přihlásila se mladá žena a přiznala se, že ona šoféra zastřelila. Pomstila se za zhrzenou lásku. Šofér ji totiž svedl a opustil, aby se oženil s bohatou vdovou. Spodky a pás koupila u vetešníka a vložila pod sedadlo vozu, aby zmátla policii, což se jí dokonale podařilo. Když ale slyšela, že byl pro podezření z této vraždy zatčen člověk nevinný, nedalo jí spáti

svědomí. Dlouho zápasila sama se sebou, ale posléze šla a udala se. (Nár. Listy, 31./7. 1925.) ...

... Milí křesťané! Jak známo, stojí před každou železniční stanicí na nejvhodnějším místě zvláštní návěštní přístroj, kterému se říká *semafor* (optický telegraf, stožárová návěšť), který každého strojvůdce upozorňuje, smí-li nebo nesmí-li s vlakem vjetí do stanice. Když mu totiž ukazuje ruku vodorovnou nebo rudé světlo, strojvůdce má přísný rozkaz vlak zastaviti a nevjížděti do nádraží. Strojvůdce sice neví, co se na nádraží děje, ale nicméně věří, že, kdyby tam přece vjel, zcela určitě by narazil na vlak jiný a že by nastala katastrofa, která by v první řadě zahubila jej samotného.

Podobné *semafory* postavil řídítel všech drah lidských na vhodná a význačná místa cest každého člověka, zvláště pak před stanicí poslední, které se říká »hrob« a ze které, když tam vjede, vícekrát se nevrátí. Tyto signály nebo *semafory* vztahují k němu ruce ve dne v noci v podobě *slova Božího*, v podobě *dobrých napomenutí zpovědníka* a *dobrých rad věrného přítele*, *zvláště však v podobě vyčítacího svědomí*. Běda křesťanu, který nedbá žádného z těchto návěští! Neboť se chtěj nechtěj musí zřítiti do vlastní záhuby a nikdo ho nemůže litovati, kdyžtě *semafory Boží* jsou daleko praktičtější nežli nádražní, poněvadž jejich světlo vidí i slepý, výstražné zvonění a pískot slyší i ucho nejzalehlejší. Ony podrážejí samy jeho nohy k záhubě pádící a zarážejí rozběhnutý stroj. Pročež běda, přeběda tomu, kdo jich nechce slyšeti ani viděti čili správněji: kdo jim jedná navzdor!

Zato blahoslavený křesťan, který těmto *Božím semaforům rozumí* a podle nich řídí běh své lokomotivy! Tu ji popohání v dobrém, jindy uvolní v nebezpečné cestě a opět jindy zastavuje před propastí či dokonce nástrahou. Ten ji přivede bezpečně na vykázané místo. Amen.

N e d ě l e XII. p. P e n t.

Homílie či spíše: Výklad o lásce bliženské pravé.

Dnešní evangelium, drazí posluchači, chová v sobě tolik krásy a naučení, že se od něho za žádnou cenu nevzdám. Povahou svou, jímavým postupem a živým líčením od let dětských zaujalo naši

duši podobenství o milosrdném Samaritánovi, toto vypravování staré, ale přece jen zase věčně nové. Jakou cenu má teprve pro toho, kdo si je dovede správně vyložit? Pro toho, kdož ví, že ten milosrdný Samaritán jest vlastně sám Kristus, který lidstvo nevýslovně miluje? Že tím Samaritánem má býti každý křesťan, tedy též každý z nás? Neboť kterak se vyjádřil Kristus, když byl dopověděl své krásné podobenství? Co řekl jinochovi, který toužil dosáhnouti života věčného? »Jdi a učíš totéž!« pravil. To jest: Jako já jsem se choval ke zraněnému lidstvu, které z ran krvácející a polomrtvé zůstavili hříchové, — tak též milosrdně a sdílně máš se ke svým bratřím chovati ty. Rozumíte-li, draží? Láska Samaritánova byla: *všeobecná, účinná a vytrvalá*. Taková též, aby byla láska vaše, jest úkolem dnešní mé řeči . . .

1. Člověk, který z Jerusaléma do Jericha se ubíral a mezi lotry upadl, byl patrně žid. Samaritán židem nebyl. Samaritáni se lišili od židů původem i vírou. Byli jejich odpůrci i co do národnosti i co do náboženství. Že částečně z pohanstva pocházeli, že ve víře se lišili, že svůj vlastní chrám a svou vlastní posvátnou měli horu, byli jako nějací kacíři nebo rozkolníci u veliké, dědičné nenávisti všeho lidu židovského. Nu, a vidíte! Přece ten evangelický Samaritán, když spatřil ubohého žida ležeti v krvi, ho nepominul, jako jej — žida — pominul židovský kněz a levita. Samaritán ho tedy nepominul, ale v pevném úmyslu, že se ho ujme, obrátil k němu kroky své.

I spolubližní náš, ať je to přítel nebo nepřítel, věřící či nevěřící, žid nebo křesťan, krajan nebo cizinec, našeho nebo rodu cizího, našeho nebo cizího jazyka — to jest vedlejší — je-li v nebezpečení, je-li v protivenství nebo v bídě postaven, má nárok na naše přispění, jehož, je-li možné, odeprítí mu nemáme. Neboť přes všelikou různost povahy jest přece jen člověkem, jež stvořil Hospodin, který deště své sesílá a slunci svému svítiti velí na pole spravedlivého i hříšníka.

Než, když válka zuřivá šla světem, tak jsme viděli, kterak rozumný a dospělý člověk člověka, který nebyl téže státní nebo jazykové příslušnosti, týral a vraždil. Ale z téže gigantické doby zachovali se nám četní příkladové opravdové lásky samaritánské. Jeden takový, velice dojemný, aby v zapomenutí nepřišel, budu vám, draží, teď vyprávěti.*)

Obyvatelé Belgie byli první, kteří hrůzy války poznali. Německá vojska hned v začátku války vtrhla nezadržitelně do tiché

*) Václav Vavřík, Když válka šla světem.

jejich země, a Belgičané prožili nejhorší utrpení a příkoří, kdy majetek a lidský život nebyly ničím. Trpěli muži a ženy. Trpěli starci a děti. Ale jejich láska k vlasti byla nezlomná a sílila celý národ po 4 léta krutého útisku k vytrvalosti v tichém odporu.

I malá Yvonna Viesletová ve svých 10 letech dobře chápala nezměrnou bolest své vlasti i celého národa. Její rodičové bydlili v Monceau a její otec pracoval v Marchienne au Pont, kam za ním nosili skrovný oběd. V sobotu dne 12. října 1918 šla s maminkou k tatínkovi i malá Yvonna. Šly kolem domu, kde byli v zajetí držáni francouzští vojáci. Byli všichni vyhublí a hladoví. Jídla dostávali málo a nikdo jim nesměl nic podati. Německý voják je hlídal s puškou na rameně a každého hned odehnal.

Dobrému srdíčku Yvonky zželelo se zajatců. Toužila jim ulehčiti. Rozběhla se tedy k zahradní mříži, aby jim podala svou housku. Přísný strážce jí však odehnal. Yvonka se dlouho nerozmýšlela a housku hodila přes mříž. Téměř současně třeskla rána z vojínovy pušky a Yvonka zkrvavená klesla k zemi. Maminka již s obědem nedošla. Vrhla se k svému miláčkovi, aby zadržela unikající život. Děvčátko bylo ošetřeno v nemocnici co nejpečlivěji, ale Smrtka se k ní přiblížila přece. Po přání matčině přijala Tělo Páně a druhého dne vydechla svou čistou dušičku. Dne 16. října 1918 byla doprovozena velikým počtem dětí a zástupem lidí dospělých na hřbitov, kdež její hrobeček byl vystlán a zasypán bílými liliemi a krvavými růžemi.

Občané v Monceau uctili hned po skončení války památku této něžné a přece hrdinsky odvážné dívky tím, že zasadili pamětní desku na školu, kterou byla navštěvovala. Na desce je zobrazena Yvonna Viesletová, jak s úsměvem podává francouzským zajatcům housku, a jsou tam tato slova: »Maličké Yvonně Viesletové, začne této školy, zabitě 12. X. 1918 ve věku 10 let německou hlíd-
kou, poněvadž se odvážila podati přes mříž svou housku francouzským zajatým vojákům.« V jubilejním roce 1928 uctila památku Yvonny Viesletové i belgická vláda, postavivši jí pomník, který bude po věky mluvit o čistém, láskyplném srdečku křesťanské dívky-Samaritánky . . .

2. A nyní se, drazí, obraťme opět k biblickému ději o Samaritánu skutečném. Vypravování sv. evangelia o něm jest průzračné. Láska Samaritánova byla také podobně účinná. »Přistoupil ke zraněnému a ovázal jeho rány, naliv do nich oleje a vína. A vloživ jej na své hovádko, dovedl do hospody a měl o něj péči.« Osvědčoval tedy milosrdenství netoliko slovy, ale i skutky. Jakkoli nutnou

a pilnou byla cesta jeho, on přece drahocenný čas věnoval a zasvětil účinné lásce k bližnímu. Bohat a vzácen jsa, sestoupil s hovádky a nepovažoval to pod svou důstojnost obírat se s člověkem nízkým a ubchým. Jej na hovádko posadiv a v sedle jej pevně drže, sám vedle něho úslužný a opatrný kráčel pěšky. Co oleje a vína pro sebe pro občerstvení na cestu byl vzal, tím svlažil, občerstvil a posilnil vysláblého zraněného a neměl pokoje ni stání, dokud jej ze širého pole bezpečně nesložil pod hostinnou střechu.

To, drazí farníci, není pravá láska, která má tisíce krásných a zvučných slov, ale jako bezruká pomoci a přispění nezná! Těm, kteří ubožáka a nešťastníka jen sdílnými slovy litují a polepšení a vyjasnění jenom přejí, cože praví Pánův Miláček? »Synáčkové,« tak dí něžně, »nemilujme slovem ani jazykem, ale skutkem a pravdou!« Dílo musí chváliti mistra, ovoce musí krášlití strom — a pravá láska se dokazuje skutky, popředně skutky...

3. Samaritán neopustil raněného ani tenkrát, když jej byl v bezpečné a útulné dopravil útočiště. Celý ještě den i příští noc u něho ztrávil a druhého dne »vyňav dva denáry, dal je hostinskému a řekl: Měj o něj péči!« Měj o něj péči! — ach, to není jen pokrm a nápoj! Měj o něj péči! — to jest ošetření, opatření, léčení, pomoc lékařská, noční bdění a zkrátka všecko, co je s výlohami spojeno. »A co nad to vynaložíš — dodal Samaritán — já ti nahradím, až se budu vraceti!« Až u cíle své cesty vyřídí si své záležitosti, zařídí směr zpáteční své cesty tak, že zúmyslně ještě jednou zavítá a zastaví se v této hospodě, aby rekonvalescenta spatřil a všecko ostatní doplatil.

Ach, neustávejme, bratři moji drazí, neustávejme bližnímu prokazovati lásku *trvalou*! Jak hojivým balzámem jest pro zarmouceného, churavého, chudého člověka, vidí-li u sebe duši sdílnou, která jej navštěvuje, aby potěšila, pomohla a ošetřila! Která návštěvu, útěchu a pomoc nezastavuje, dokavád zármutek, bída a nemoc nemá konec! Též Kristus Ježíš ty, které miloval, miloval až do konce. Zdaž ostatně sám na sobě ze zkušenosti lidské opuštěnosti neseznal, co jest láska, která po jednom přispění opouští a jako by unavena byla, odpočívá, — a co jest láska *vytrvalá*?...

... *Všeobecné, účinné a vytrvalé* lásce bliženské dal alespoň obzvláštní zaslíbení. Těm, kteří se takovou láskou stkvíti budou v pozemském tomto živobytí, na posledním soudu platiti budou tato jeho slova: »Pojďte, požehnaní Otce mého, a vládněte královstvím, které jest vám připraveno již od počátku světa! Neboť jsem lačněl, a dali jste mi jísti. Žíznul jsem, a dali jste mi píti. Hostem jsem

byl, a přijali jste mne.« . . . Když pak se budou spravedliví diviti, řkouce, že se na nic takového nepamatují, ježto Krista osobního v živobytí svém ani byli neviděli, odpoví jim s úsměvem Tento: »Amen, pravím vám: Pokud jste (tyto služby lásky blíženské) učinili jednomu z bratří nejmenších, mně jste je učinili« . . .

I půjdou spravedliví tito do života věčného. Amen.

N e d ě l e XIII. p. P e n t.

Služba a odplata.

Jak veliký jest rozdíl mezi službou a službou i mezi odplatou a odplatou, o tom nechať nás, drazí posluchači, poučí tyto dva biblické příběhy! Když byli Israelité v Egyptě, tu poroučel jim král Farao pracovati v cihelnách; ale jejich těžkou práci a horký pot odměňoval nikoli mzdou peněžitou, nýbrž ostrými důtkami a karabáčem . . . Daleko lépe dařilo se služebnictvu osvěceného a štědrého krále Šalamouna. Neboť ačkoli jejich služba nebyla nikterak obtížna, přece odměna byla tak kavalírská, že královna ze Sáby promluvila k tomuto spočátku velice ušlechtilému panovníkovi takto: »Blahoslaveni sluhové, kteří před tebou vždycky stojí!« (III. Král. 10, 8). Tedy, jak pozorujete, Šalamoun odměňoval své dělníky zlatem a stříbrem, Farao pak důtkami a karabáčem . . .

Představíme-li si místo Faraona svět a místo Šalamouna samého Ježíše Krista, o němž psáno jest: »Více nežli Šalamoun byl Tento!« — tedy cože poznáváme? Že odplata, kterou za dobré služby prokazuje svět, 1. *není někdy buď vůbec žádná, 2. nebo je nespravedlivá, po případě krutá, 3. nebo při nejlepším pouze dočasná* — zatím, co odplata Boží jest *hojná, spravedlivá a věčná* . . . Co jsem řekl, pokusím se dokázati . . .

1. Zopakujme si, prosím, nejdříve přečtený úryvek sv. evangelia! Co se v něm vypravuje? Že Pán Ježíš uzdravil 10 malomocných. Poněvadž jste, nejmilejší, v životě svém malomocného bezpochyby ještě žádného nespatriili, myslím, že si také nedovedete představití, jak výbornou službu Spasitel jmenovaným ubožákům prokázal, když je náhle, bez výloh a bez lékův a bez lékaře zbavil této opravdu hrůzné nemoci. Ale, dovolte, jak se mu ti malomocní za tuto vzácnou službu odměnili? Jeden se ovšem dostavil,

aby mu poděkoval, ale ostatních devět odběhlo bez povinných díků. Kdyby byli aspoň přišli a řekli: »Zaplať Pán Bůh!« Neboť se v těchto slovech i dík i modlitba i prosba obsahuje. Kdyby byli jako onen vděčný Samaritán řekli: »Pěkně děkuji!«, bylo by to alespoň něco. Ale oni ani slůvkem ani pohledem nedali najevo vděčnost. Ach, nedivte se potom, že si Spasitel nad jejich nevďečností rozbolestně povzdechl! Tak svět odplácí!

Ano, ano! Tak svět velmi často odplácí! Jistá paní v Berlíně neopomenula nikdy o štědrém večeru obdarovati své služebné pěknými, ba cennými dárky. Jednou však položila na stůl co vánoční dárek kuchařce i panské po jednom páru zimních rukavic. Panská se zlobila, že dostala tak málo; hodila rukavice do ohně a dala výpověď. Kuchařka však, jež byla věkem starší a měla tudíž větší zkušenosti, poděkovala své hodné paní a rukavice si hned oblékla. Ucítila při tom, že v každém prstu rukavice vězí nějaký sbalený papír. Vytáhla jej, a aj, cože spatřila? Sedm marek ve zlatě (t. j. 60 Kč). Panská, vidouc to, běžela honem k peci, kamž byla před chvílí rukavice hodila; ale ty se zatím proměnily v prach a popel. (Faktum.)

Tak svět odplácí! Nevďekem! Tak to velmi často dělá svět! Ale jináče Pán Bůh. Ten odměňuje každý dobrý skutek z lásky k němu nebo bližnímu vykonaný. Neřekl-liž to ostatně sám Spasitel: »Kdo podá jednomu z mých bratří jen číši čerstvé vody, neztratí odměny své«? On ji odměnití chce, neboť jest nejvyšší dobrotitivý a věrný. On ji odměnití může, neboť jest všemohoucí. On jest »bohatý (štědrý) ke všem, kdož jej vzývali« (Řím. 10, 12), natož teprve k těm, kteří mu dnem i nocí horlivě sloužili . . .

2. Ale o lidech platí věčně věkův přísloví: »Nevděk světem vládne.« Příklad toto má do sebe skutečně mnoho pravdivého. Neboť není snad ani jediného dobročinného člověka, který by nemohl dosvědčiti toho pravdivost ze své vlastní zkušenosti.

Nevděk sklízeli již v dobách pohanského starověku skoro všichni velcí muži, velmi zasloužili o blaho své vlasti. Tak na př. Řekové poslali do vyhnanství nebo odsoudili k poháru naplněnému jedem všechny skoro své slavné vojevůdce, jimž byli povínováni za veliká a skvělá vítězství nad nepřáteli. Byl to Aristides. Byl to Miltiades a Themistokles. Byl to Fokion . . . Ani ve středověku nebylo jinak. Vzpomeňte si, prosím, jenom na slavného a zbožného objevitele Ameriky Kolumba! Víte přece, jakou odplatu mu přichystali za jeho objev! Jako nejhoršímu zločinci vložili mu na ruce pouta . . . Vzpomeňte si na sv. Alžbětu Duryňskou! Kdo pak o ní

co ví? Vyprávěl jsem vám přece nedávno, kterak ona v dobách velikého hladu, který panoval v celé střední Evropě (1224—1225), sytila denně vlastní rukou na 900 hladovících. Ale když umřel v dálné cizině její choť, když byla ze svého zámku vyhnána a bezmála jako nějaká žebračka bloudila krajem, který kdysi milosrdenstvím posvěcovala, odháněli ji po způsobu Betlémských od svých praňů ti, jimž nejvíce byla sloužila . . . O nic lepší nebyla odplata, kterou statečný generál Uriáš obdržel za věrné služby od pána svého krále Davida, jehož život a trůn byl v nesčetných obhajoval vojnách. Co zato obdržel? Co? Hádejte, drazí! Nejen, že mu pán jeho odloudil manželku, nýbrž i na nejnebezpečnější místo v bitvě jej postaviv, nechal zahynouti pod střelami nepřátel . . .

Veliké a objemné knihy by z toho povstaly, kdybychom chtěli z dějin vybrati a sepsati všecky příběhy o tom, jakou ukrutnou mzdu platívá svět za věrné služby. A přece, jaká to divná věc! Nikdy nescházejí světu věrní služebníci, ale do služby světa hrne se jich obyčejně mnohem více nežli do služby Pána Ježíše, ačkoliv On tak libezně a něžně zve: »Pojďte všichni ke mně, neboť vás občerstvím . . . !«

3. Dejme však tomu, že i svět dovede někdy věrnou službu odměnit! Nicméně tato odplata má zase tu vadu, že buď přichází pozdě nebo jest jen časná a má krátké trvání.

Že opravdu přichází pozdě? Kterýsi časopis (»Otčina«) se zaměstnával otázkou, jaký úděl čekává poctivé československé národní pracovníky, a poznamenal toto: »Národní pracovník (Kadlčák), ježž jsme minulé dny pochovali, velmi často si stěžoval, jak trpce a těžce musil se probíjeti a jak často vlastní lidé podkopávali mu půdu.« Nadarmo neřekla Božena Němcová: »Po smrti dali by tě do hedvábí a zlata a pěli by o tobě celé hymny, ale za života se tebe nikdo neptá: Co ti, člověče, schází?« . . . Tak je tomu i u jiných. Nár. Politika dne 5. prosince 1929 píše takto: »Líc a rub lásky k našim velikánům. Umřeli velicí naši spisovatelé Ot. Březina a Josef Holeček. Jejich slavné pohřby a všecko to vzrušení v novinách bylo jen čímśi vnějším, při čemž scházelo srdce.« (Patrně asi proto, že to byli věrní katolíci!) . . . Téhož dne psal jiný deník (Nový Večerník): »Většina našich výtvarných umělců nežije v přebytku. Nežili v něm ani naši mnozí básníci a spisovatelé. Že se vzpomíná po smrti? To jest už pozdě. Kdyby měl jeden z posledně zemřelých skromných básníků. (Kaminský) tolik slávy za svého života, kolik po smrti, mohl býti ještě dnes mezi námi. Dnes bude placeno z jeho bytu nájemné do té doby, než bude možno zaříditi

jeho museum. Ale za živa básník tento, aby nájemné zaplatiti mohl, obědval v kavárně kávu . . . Ani mistru Alešovi se nedařilo za života valně, takže si obyčejně vypomáhal tím, že hostinskému za večeri namaloval krásný obrázek. Ba, je známo, že maloval své roztomilé husary a dragouny i za šesták. Tak žil Aleš, jehož kresbičky teď teprve nabývají zasloužené ceny.«

Ach, ano! Tak se odsluhuje svým služebníkům svět! »Zahynula památka jejich — dí žalmista (9, 7) — se zvukem« t. j. jako pomíjí a usíná zvuk. Umře-li nějaký zasloužilý, slavný muž, tu se mu několikrát po sobě odzvoní hrany. Potom jej s mnohou slávou nesou (v Praze z Pantheonu) ke hrobu, kterýžto když se nad ním uzavře, za tři dni se málokdo o něm zmiňuje. Dnes stihá jedna událost druhou. Dobře se tedy zpívá v jedné církevní písni: »Celá lidská odplata jest jen hlíny lopata.«

Kde tedy hledati na zemi odměnu? Ve vlastním nitru. V listopadu r. 1929 umřel ve Francii Clemenceau, který sice nebyl obzvláštním příznivcem katolické Církve, ale byl to nicméně veliký vlastenec, básník-filosof a bystrý politik. A nazval-li jej jeho národ »otcem vítězství«, měl k tomu bezpochyby své pádné důvody. Když se válka ukončila, Clemenceau se uchýlil do ústraní. Zimy trávil v Paříži, v létě pak přebýval na břehu Atlantického Oceánu v krajině Vendée. Ve svém zátiší nepřál si sice býti vyrušován, ale nicméně neodmítal svých ctitelů, kteří ho přišli občas na chvílečku navštívit. Dne 11. listopadu 1929 zavítali k němu 4 invalidé, z nichž jeden se vlekl na umělých nohou, poněvadž své vlastní byl zanechal na obvazišti válečném, a druhý se přibelhal o berlích. Ostatní dva byli rovněž více nebo méně poznamenáni. Když byli předvedeni před »otce vítězství«, nejprve se mu hluboce poklonili a pak buďže začali naříkati na nedosti využití vítězství nebo na nevděk lidský, načež je Clemenceau přerušil a pravil: »Milé dítky, vy jste věřící, budete tedy odměněni tam nahoře. V žádném případě však nečekejte odplaty od lidí! *Hledejte ji raději, pokud živi budete, v sobě, a já jsem jist, že ji tam najdete.*«

. . . Drazí posluchači! Před několika léty umřel v Praze staříčkový kněz-řeholník (Taschler, OSB), který 56 let sloužil Bohu i lidem jako kněz a 30 let co řeholník. Kolikráte jsem spatřil jeho shrbenou postavu spěchati ulicemi. To chodíval k nemocným, z nichž velmi mnohé zaopatřil a ku šťastné smrti připravil. Svět ovšem takové služby pranic necení a v Pánu zesnulí se mu nemohli zde na světě odvděčiti, aby mu byli alespoň na pohřeb přišli. Pročež byl odchod jeho do hrobu tichounký, neokázalý, asi takový, jaký si

on, člověk z míry skromný, jistě byl přál. Na světě naň vzpomeneť již málokdo, ale u Boha zůstane »ve věčné paměti, neboť byl spravedliv.« (Ž. 111, 7). »Bůh sám jest (bezpochyby) odplatou jeho velmi velikou« (Gen. 15, 1). Amen.

N e d ě l e XIV. p. P e n t.

Nolite solliciti esse!

Pozorují-li při svých pochůzkách velkoměstem jednotlivé lidi, vzpomenu si často na slova písně: »Proč zadumán...?« Něco podobného mi napadá, jedu-li drahou *elektrickou*. Na lavicích v přeplněném voze sedí lidé namačkáni vedle sebe. Pokud se s jinými nebaví nebo nečtou, hledí upřeně před sebe s očima strnulýma do neurčita, ať již do okna nebo k zemi. Na přestupné stanici zdvihne se ze řady sedících několik osob, které vystupují. Ale zbylí sedící zůstávají sedět nadále stejně natlačeni a namačkáni. *Jsou nadále zamyšleni*, hledí nadále před sebe, nevšímajíce si, že se vedle nich uprázdnil kus místa, a mačkají se v nepohodlí dále...

Něco podobného je viděti i na *ulicích*. Jedni utíkají, jakoby měli kdovíjak naspěch, zatím, co druzí, nehledíce ani vpravo ani vlevo jako mátonozí kráčejí vpřed zadumáni, zamyšleni. Nač myslí asi tito zadumaní lidé? *Podnětů k napjatému přemýšlení* je v nynější době dost a dost. Starosti o existenci. Starosti o byt. Starosti o výživu. Neustálé přemítání o chudobném rozpočtu domácnosti. Spekulace na tučný výdělek. Touha po titulech.

Nic nového pod sluncem. Sám Pán Ježíš také pozoroval, že jeho posluchači při kázání byli roztržiti. Věděl dobře, že jedni jsou příliš starostlivi, jak by hodně zbohatli, a druzí, aby došli vysoké pocty. O to měli starost větší nežli o spásu duše. Proto jim řekl: »Nepečujtež... Toho všeho hledají pohané...« Ale to je právě ta chyba, drazí farníci, že toho všeho hledají také křesťané! Touží po majetku a po důstojenstvích. Ale zodpovězme si dnes otázku:

I. *Mohou-li hromady peněz někoho potěšiti?*

II. *Mohou-li jej uspokojiti vysoké hodnosti? ...*

I.

Mohou-li jej *hromady peněz* uspokojiti? Tato otázka mne napadla, když jsem v denních listech četl o milionových odkazech

amerických miliardářů. Z jakého důvodu činí tito tak veliké odkazy a dary? Snad z lásky? Z uznalosti či z touhy, aby se o nich mluvilo a psalo? Německý finančník Mesmer tvrdí, že známé ohromné odkazy jejich nevyplývají ani tak z ušlechtilého mecenášství jako spíše ze sobectví. Boháči pocítují zkrátka potřebu ulehčiti starostem, které počínají rozrůstatí, jakmile obrovské jmění překročí určitou hranici.

Vydělané peníze a třeba i hodně vydělaných peněz obyčejně člověka ze začátku těší, protože v něm zvyšují pocit sociální bezpečnosti a působí mu radost, která může být dokonce i ušlechtilá. Ale myslíte snad, drazí, že je ta radost trvalá? Nikoli! *Ta radost z peněz časem ztřácí na své působnosti.* A člověk, který trochu přemýšlí, nejednou si řekne, že by bylo nejkrásnější, kdyby měl zabezpečeno jakési pevné existenční minimum čili zkrátka jen tolik, kolik potřebuje k živobytí, a kdyby se nemusil zabývatí opatrováním těchto »životních záloh«, jimiž jsou nahospodařené miliony.

Jsou lidé, kterým toto opatrování je docela trapnou přítěží, a to jsou právě ti američtí milionáři, kteří své dary a odkazy pokládají patrně za jakýsi pojišťovací ventil, kterýmž prchá cosi přebytečného, po případě škodlivého. Neboť některé peníze jsou sice podmínkou lidského klidu a štěstí, ale jsou i takové peníze, bez kterých by člověku nebo rodině bylo možná, že lépe.

Kterak hromada peněz dovede člověka přivést i do záhuby, to více nežli dlouhá úvaha dosvědčují tyto dva příklady:

Artur Bower byl synem anglického generála a vychován byl v proslulé vojenské koleji v Etonu. Pak vstoupil do armády, kde se záhy stal kapitánem. Bower byl náruživý, ale přitom šťastný karbaník, který se do hry pouštěl s pravým hráčským instinktem. Avšak jeho nejslavnější den byl v Monte Karlu, kde za jedinou noc třikrát vyhrál celý bank a za svítání si odnášel 1,215.000 dolarů. Se svým obrovským jméním odebral se do Paříže, kde počal plnými rukama rozhazovat. V Londýně pak umřel r. 1926 v největší bídě. (Pr. Večerník.)

Mechanik Karel Procházka z České Třebové hrál také v karty a vyhrál v nich los Pražských vzorkových veletrhů. V poslední den r. 1923 konal se tah, při kterém jeho los vyhrál hlavní výhru znějící na 150.000 Kč. Procházka si přijel se ženou pro peníze. Jest nesčíslně mnoho možností, které si šťastný výherce mohl zvolit, aby si ulehčil život a položil základ k dalšímu rozvoji. Procházka si žádnou z nich nevyvolil, ale zanechal práce a začal hýřit. Příživníků našel celé hejno. Za dva měsíce rozfofroval celou výhru a s posledními

tisícičkami odejel do Vídně. Tam mu od nich pomohly lehké dívky. Když si »šťastný« výherce uvědomil své štěstí i pád, tak se zastřelil. Doma po něm zbyla žena a dvě malé děti, jež se ocitly v největší bídě. (Pr. Večerník.)

I mamonění a překotné hromadění zlata jen pro bohatství je, přátelé, veliký lidský nerozum. Pravého štěstí člověku nikdy nepřináší. Ale ani přílišné dychtění v malém nebývá zdrávo a nepřináší vždycky radost a klid a uspokojení.

II.

Tím méně uspokojení přinášejí *tituly, hodnosti a důstojenství*. Onehdy mi pravila kterási vážná a zbožná paní: »Mám hodného muže, který mě miluje. Ale má jednu nenapravitelnou chybu: pořád spolkaří a bývá všecek nešťasten, když není zvolen za vedoucího funkcionáře tohokterého spolku. Kdyby ho někdo opominul titulovati »pane rado!«, snad by se na něj rozhněval.«

Drazí posluchači, tato touha po titulech v malém i ve velkém je už naší národní nemocí a dokazuje, že si mnozí až příliš málo jsou vědomi demokratičnosti doby. Co nám prospějí tituly? Co nám prospějí hodnosti a čestná vyznamenání? Není-li nerozumné hledati v těchto titělnostech uspokojení? Nejsou-li konečně na př. vysoké hodnosti nebezpečné?

Vystoupíme-li na horu nebo na věž, máme pod sebou prázdný prostor a jímá nás závrať. Mne alespoň ano. Hlava se začne točiti, mdloby jdou v zápětí, a není div, sletím-li dolů střemhlav. Někteří lidé se sice udrží i ve velikých výškách, ale to jsou lidé cvičení: zedníci, pokrývači, kominíci. Ostatní dostávají závrať. Nejinak se věc má, když rychle vystoupíme vysoko ve svém veřejném postavení. Nepojímá-li nás i tu závrať? Ovšem, ovšem! Čím více se ten neb onen, který byl dříve zvyklý životu prostičkému a ustraněnému, uchyluje od prostoty a skromnosti, tím více ztrácí jaksi pod nohama zemi, začne se ve výšinách potáceti a již již letí do záhuby. V politickém životě se takovým lidem říká: »politické mrtvoly«.

Existují sice také, kteří mohou hodně vysoko vystoupiti. To jsou akrobati duše. Těm neškodí ani veliké štěstí. Ti krácejí v oblacích slávy a důstojenství právě tak klidně a jistě jako v prachu zneuznání, uprostřed ohromných titulů neztrácejíce skromnosti. Ale kolik je takových? Sotva jeden jediný . . .

. . . Ostatně, co je platné — řekl sám Kristus — kdyby někdo získal svět celý« t. j. kdyby se přioděl tituly všemi, přitom však

škodu trpěl na duši? Pročež běda těm, kteří na ni, totiž na svou duši, uprostřed peněz a titulů zapomínají! Pak jim ty jejich peníze a ta jejich vyznamenání pro věčnost nevynesou nic, ale docela nic. *Tam nahoře se totiž necení peníze ani tituly, ale zásluhy.* Jakže to řekl Spasitel k těm, kteří byli roztržiti a starostliví o všechno jiné, jenom ne o duši? Co jim řekl? »Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho! *Všecko ostatní bude vám přidáno.*« Amen.

N e d ě l e X V . p . P e n t .

Nejlepší kazatel.

Orfeus uměl prý hráti tak dojemně, že svou hudbou i surové lidi pohnul k polepšení života, ba i zvířata zkrotil a mrtvé křísil. Tomuto poslednímu nevěřím, protože je to báje, kterou si vypravovali staří Řekové. Ale pravdou jest, že sv. apoštolové obrátili svým kázáním pohanské národy, kteří stáli na stupni nižším nežli zvířata, a zachránili je od věčné smrti. Pravda jest, že sv. Ambrož, jehož kazatelské proslovy chutnaly prý jako med a jako cukr, obrátil Augustina, který jej v Miláně poslouchal. Pravdou je dále, že jeden ze sv. Janů pro velikou v kázání obratnost a výmluvnost nazýván byl a je »Zlatouústým«. František Sáleský obrátil svými řečmi 70.000 bludařů. Podobně i sv. Dominik, Antonín Paduanský a sv. Jan Nepomucký v Praze . . .

Z novějších kazatelů vynikal anglický Manning a francouzský Lacordaire (1802—1861). Slyšte, co na př. o tomto praví jeho životopisec! »Všecky věky, všecky stavy, všecky strany a kdejaké jméno proslulé tísnilo se tehdy pod jeho kazatelnou notredamskou v Paříži. A vedle čestné její stráže: duši totiž věřících a srdci zbožných, stáli tam i synové Voltairovi, nevěrci a racionalisté, a mimo ně na tisíce duší, lačnicích po pravdě a zděšených, že nedocházejí v moderním socialismu, k němuž dříve lnuli vším nadšením, ani tajemství života ani tajemství štěstí. Lacordaire mluvil k nim s takovým zápalem, že se i jeho oči vpíjely v posluchačstvo, a co neřeklo slovo, dořekl jeho pohled a dopovědělo gesto. Posluchači jakoby se i tělem chtěli vznést za uchvácenou duši, se zatajeným dechem vystupovali na špičky nohou a po kázání stáli v houfech před chrámem ne v živém hovoru, ale spíše zamlklí a zaražení,

jakoby se vraceli z jiného světa.« . . . Můj přítel kanovník J. Málek káže rovněž při přeplněném kostele.

Ale nade všechny tyto a jiné slavné kazatele vyniká kazatel, který nemluví ani česky, ani francouzsky, ani anglicky, ani jakoukoliv jinou řečí, ačkoliv mu všichni národové předobře rozumějí. Že pak tímto nejlepším kazatelem není nikdo jiný nežli *smrt, která I. káže pořád neúnavně, II. nehledí na osobu lidskou a III. nelíčí,* — o tom vás, nejmilejší, hodlám dnes přesvědčiti.

I.

Na ostrově Sicílii žil kolem roku 400 před Kristem panovník, který se jmenoval Dionysius. Rád strojíval nádherné hostiny. Jeden z jeho přátel, jménem Damokles, prosil, aby ho také jednou k takové hostině pozval. Král jej tedy pozval k tabuli a poručil mu předkládati nejvybranější pokrmy a nejlepší nápoje. Damokles jedl s chutí a nadšením. Ale když mezi jídlem náhodou pohlédl vzhůru, cože spatřil přímo nad hlavou? Na obě strany broušený meč, který visel na žíní. V té chvíli pozbyl vši chuti k jídlu a trásl se strachem, ježto se nacházel v nebezpečství života . . .

Nenacházíme-li se v podobném nebezpečství při tomto pozemském putování my vlastně všichni? Nevisí-li ve dne v noci, při jídle a při práci nad hlavou naší na tenké niti meč, chci říci: smrt? Nekáže-li tento nejlepší kazatel *pořád a neúnavně*: »Ve všech věcech a skutcích pamatuj na poslední věci své, a na věky nezhřešíš!? Pamatuj, že tě povolají se světa může Pán Bůh každým okamžikem! Nebuď tedy lehkomyšlným!«

Proslulá tanečnice Isadora Duncanová zahynula tragickým způsobem při projíždce autem v Nizze. Závoj, který měla obtočený kolem krku, zachytil se totiž při rozjíždce auta do zadního kola a tanečnici vysmýkl z vozu: Její tělo se dostalo pod kola, a tanečnice v zohaveném stavu, těžce zraněna jsouc, s přeraženou páteří, byla dopravena z »Promenády Angličanů« do nemocnice, kde zakrátko skonala. Tisk, který se tehdáž rozepsal obšírně o její tragické smrti, připomenul, že Isadora Duncanová po celý svůj život byla stihána neštěstím. Její dvě děti se utopily v Seině, do níž se sřítilo auto, kterým jely. Její druhý choť, mladý ruský básník Jesenin, spáchal sebevraždu v jednom moskevském hotelu. Ani finančně nebyla Isadora dobře situována, neboť po skvělém tourné (vystupování) v Americe byla stížena úpadkem v Paříži, kde si byla zřídila školu. To všechno bylo pro ni jakýmsi kázáním.

Pro nás pak zůstává nejdojemnějším kazatelem její tragická, náhlá smrt.

Tento kazatel tolikrát káže, kolikrát se zvoní umíráčkem, kolikrát mrtvého doprovázíme ke hrobu, kolikrát obcujeme mši svaté zádušní anebo navštěvujeme těžce nemocného známého. A že svým tichým kázáním už nejednoho posluchače na dobrou přivedl cestu, vypravují jak světské, tak i církevní dějiny. Vykladatelé evangelií na př. vypravují, že pohřbu mládence najmského, o němž dnes byla řeč, účastnila se i Magdalena, která od té chvíle počala vážně pomýšleti na své polepšení . . .

II.

Drazí posluchači, doufám, že mi uvěříte, když řeknu, že jsem ve svém živobytí již nejen nesčetněkrát kázal sám, nýbrž i velmi mnohá kázání četl a slyšel. Slyšel jsem kázati o poutích a o slavnostech, při svatbách i při pohřbech, nad stolem i nad hrobem, veřejně i soukromě. Ale cože jsem vždycky pozoroval? Že veliký jest rozdíl mezi kazateli-lidmi a kazatelem-kostlivcem. Kazatelé-lidé jsou obyčejně v řeči opatrní, aby nenarazili — dejme tomu na státní zákon kazatelnicový. Jsou opatrní, aby někoho přílišnou otevřeností a ostrostí neurazili a proti sobě nepopudili. Hořkou pilulku obalují cukrovým práškem, aby snad nezpůsobili více zlého nežli dobrého. Mají zkrátka veliké *ohledy na osobu lidskou*.

A já netvrdím, že nejednají správně. Neboť víte-li, co se stalo Janovi, předchůdci Páně, když při kázání Herodesovi vytýkal jeho nepravost a do očí mu hřměl: »Nesluší se tobě mítí manželku bratra, který dosud žije!« Co se Janovi stalo? Toto bezohledné kázání stálo ho hlavu.

Něčeho podobného se nebojí však kazatel, kterého nazývám nejlepším, totiž smrt. Byť i měl někdo tři koruny na hlavě, jednu na druhé, nebojí se ho kazatel-smrt. Neostýchá se, nestydí se a proto i nejmocnějším tohoto světa hlásá nepokrytou pravdu. »Ty pyšný vládce — praví k nemocnému — ty jsi se až posud domníval, že jsi něčím více nežli ostatní lidé. Jako bys byl pozemským bohem, musili před tebou obnažené hlavy skláněti a ohýbatí kolena. Ale za okamžik poznáš, že prach jsi a v prach se obrátíš!«

»A ty, pyšná ženo, jež ležíš na loži bolesti, co ti teď pomůže tvá obrovská ješitnost? Co tvé nádherné šaty, tvé divné na hlavě ozdoby, tvá líčidla ve tváři? Posud jsi líhala, až poslední slunce do lůžka svítilo; ale teď se to všechno změní: »Moli bude tobě pode-

stláno, a svrchu tě přikryjí červy.« (Isai. 14, 11). Takové kázání zní opravdu trochu bezohledně, není-liž pravda? . . .

III.

Tak nemohou kazatelé obyčejně mluvit. Ale musejí někdy i *lichotiti* a takové věci na kazatelně pronášeti, které lidé rádi poslouchají a nedělají mrzutosti.

Jak vám je dobře známo — a není to žádná báj — svedl ďábel naše prarodiče slibem: »Nezemřete!« Ježto však tento přítelíček pokolení lidského již takto mluvit nemůže, tedy aspoň hledí lidem namluviti, že smrt jest od nich ještě mnoho a mnoho let vzdálena. Dělá to jako malíř, kterému se říká »krajinář«. Ten, když maluje krajinku, blízké předměty kreslí jako veliké, vzdálené pak malé. Namaluje na př. město na břehu mořském a hned vedle nekonečné moře. Na moři spatřiti lze v dálce loď, ale tak nepatrnou jako tečku. Pozorujeme-li tedy obraz, myslíme si, kolik asi kilometrů ve skutečnosti loď je vzdálena, zatím, co na obraze je vzdálena sotva jednu píd. Podobným způsobem klame lidi malíř pekelný. Maluje, t. j. namlouvá jim, že jejich smrt je nedozírna, zatím, co ve skutečnosti je za dveřmi. I těžce nemocní se tím dávají klamati, nekají se a přicházejí takto o věčnou blaženost.

Zatím ale? »Pryč musíš odtud!« — tak smrt káže nemocnému holou pravdu bez lichocení. »Nahý jsi na svět přišel, nah musíš s něho odejít. Tvé statky připadnou jinému. Ještě této noci požádám od tebe duši tvou; to pak, cos nashromáždil, či bude? Honem vydej počet z vladařství svého!« Tak a nejinak káže smrt, nejlepší kazatel. A sotvaže kázání jest u konce, nemocný posluchač stěhuje se tam, odkud není návratu, a všechno se na vlas stane tak, jak to kázal nejlepší kazatel, *pořád neúnavný, bezohledný, nikdy nelichotící* . . .

. . . Mezi lidskými kazateli byl, myslím, že přece jen nejslavnější sv. Pavel, který nejvíce národů obrátil. Nicméně však i on vyznati musil, že smrt je nad něj. Kázal totiž jednou ve městě Troadě plných 12 hodin, od poledne až do půlnoci. (Já se divím, že to vydržel, a ještě více, že to vydrželi posluchači.) Mezi těmito byl jinoch, jménem Eutychius, který sedě v okně třetího patra, usnul, spadl a zabil se. Co učinil kazatel Pavel? Opustil ihned kazatelnu a ubíral se za lidmi, kteří mrtvého odnášeli. Dovolte, drazí, proč asi tak náhle přerušil svou řeč? Proč zrovna v té chvíli ukončil své kázání? Snad mu leknutí ochromilo jazyk? Či se domníval, že

posluchači utekou? Ach, nikoli! Ale proto přestal kázati nejlepší mezi kazateli-lidmi, protože začal kázati kazatel ještě lepší, totiž náhlá smrt. Tato náhlá smrt způsobila v posluchačích více postrachu, ale také více duševního prospěchu nežli dovedlo docílití Pavlovo dvanáctihodinné kázání. Náhlá smrt mládencova totiž mlčky hlásala: »Co se přihodilo tomuto, může se přihodit i komukoli z vás, posluchačů. Pročež buďte připraveni! Neboť, ve kterou hodinu nevíte, ani se nadáti nedovedete, Syn člověka si pro vás přijde. Budtež tedy připraveni! Amen.

N e d ě l e XVI. p. P e n t.

Dimense Boží lásky.

Dům má své základy a strom kořeny své. Ale je rozdíl mezi kořenem a základem. Kořen je základem živým, kdežto dům spočívá na základě neživém. Z kořene se vyvíjí strom a vystupuje míza, která působí, že strom vyrůstá do výše a v objemu se šíří. Záleží však na tom, aby svými kořeny spočíval v půdě přiměřené a příznivé.

I každý křesťan je živým stromem. Záleží pouze na tom, aby kořenem své duchovní bytosti zasazen byl do půdy lásky Boží čili, jak apoštol v dnešní epištole převýborně dí, je pro celý náš duchovní život prospěšno a důležité, abychom »mohli pochopiti, která jest *šířka a délka i výše a hloubka*« vtělené Lásky . . .

1. (*Šířka.*) »Přepas jako muž bedra svá!« pravil Hospodin k Jobovi. »Tázati se budu a odpověz mi, zdalis shlédli *šířku* země?« Ptáče roztahuje křídla — to jest jeho *šířka*. Člověk rozepíná rámě — to jest jeho *šířka*. Zeměkouli změřili v pasu a čítala 5400 míl. Sama jako hrášek se vznáší ve vesmíru. Jak *široký* jest vesmír? Ach, kdož to ví?

Ruka nedosáhne daleko; oko dále, ale srdce ještě dál. *Široký* jest vesmír, ale *širší* dovede být i nepatrné, ale milující srdce člověka. — Čím více láska Boží? Rozepjal ruce na kříži a sáhaly od jihu k severu. To byla *šířka* jeho lásky. Objal a přivinul k svému otevřenému srdci všechny děti Adamovy: židy i pohany i samaritány, fariseje, saduceje a esseny, přátele i nepřátele, miláčka i zrádce. Všecky hledal, aby je přesvědčil o své lásce. Žádné místo

nebylo, kde by za nimi nebyl šel. Plavil se po moři a hledal jich. Usadil se na vrchu a hledal jich. Učil v údolí a hledal jich. Hledal po cestách, po městech, po příbytcích. Hledal u studnice, hledal v branách (Matouše), hledal v noci (Nikodéma), hledal na stromě (Zachea). Ze světa dřív odejít nechtěl, dokavad i lotra nezískal. Hle, to byla *šířka* jeho lásky!

2. (*A délka?*) Ach, nemyslete, drazí bratři, že teprve v zahradě getsemanské a na Golgotě začal z lásky trpět! Sv. Jan ve svém Zjevení (13) tvrdí, že »Beránek Boží zabít byl od počátku světa.« Kterak od počátku světa? Zdaliž nestál svět již mnoho tisíc let, když usmrcen byl Kristus? Stál ovšem. Ale od věčnosti a od pradávna, prve než země učiněna byla, uloženo bylo v radě Boží, že druhá z božských osob v těle lidském zde zemře, abychom my živi byli. V tom smyslu napsal sv. Jan, že byl Beránek Boží zabít od počátku. — Nepodobá-li se v této příčině dílo vykupitelské mistru svému Vykupiteli? Jak dlouho potrvá tento i ono? Jak dlouho potrvá On a jeho sv. nauka? Per omnia saecula saeculorum. Na věky věkův . . . V tom záleží vtělené Boží lásky *délka* . . .

3. (*A výše?*) My slzavého údolí synové pohlížíme k svatým horám, na nichž se nacházejí základové našeho vykoupení: Golgota je pahorek nevysoký. Tábor hora vyšší. Sinai ještě vyšší. Praděd je nejvyšší hora na Moravě, Sněžka v Čechách, Montblank v Evropě. Největší pozemské *výše* dosahuje od Tibetanů nazvaná »bohyně země«, hora Everest, o níž psaly nedávno naše některé časopisy, že je vysoká 29.000 stop. Změřeno i, jak vysoko je slunce nad zemí a vypočítali, že 21 milionů mil. Kdož to ví? Chtěli by se rádi spojití s měsícem neb Saturnem; ale oba jsou vysoko.

Jak vysoko je teprve nebe? A tam — jak sv. Pavel v 1. a 2. epistole k Efeským píše — tam v nebes *výšinách* vyvolila si nás božská Láska »před ustanovením světa . . . pro nesmírnou lásku svou, kterouž nás zamiloval« Bůh. Tedy před ustanovením světa již jsí, ó Bože na *výsostech*, zamiloval si pokolení lidské! Tedy již tenkrát, když jsme ještě nebyli! Ach, kdo pochopí šířku a *výši* tvé lásky? Kdo dovede ji splatiti?

4. (*Hloubka.*) My sice ovšem také někdy říkáme, že milujeme Boha a bližního. Je to možné. Ale většinou ta naše láska postrádá *hlubokých* základů. Nemá kořenů. Milujeme totiž jen Krista narozeného a oslaveného, ale méně milujeme Krista ukřižovaného. Milujeme jej, když praví: »Vezmi lože své a choď!« »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« »Vezměte a jezte!« »Proste, a bude vám

dáno!« »Hledejte a naleznete!« Ach, ano, tu jej milujeme. Ale nemilujeme ho, když nařizuje: »Vezmi kříž svůj a následuj mne!« »Milujte nepřátele své a dobře číňte i těm, kteří vás nenávidějí!« Milujeme, dokud je to rozkoší; ale přestáváme milovati, když láska, vyžadující oběti, počíná býti ctností. Láska naše je kapličkou na návrší, ale *hlubokých* základů nemá. Je štěpem růžovým v Jerišsku, ale kořenů *hlubokých* nemá. Jsme zkrátka povrchní ve své lásce k Bohu.

Milujeme bližního, který svou přívětivostí srdce naše oblažuje; ale nemilujeme bratra, který značnější oběti od nás žádá. Milujeme ty, kteří nás milují; ale ty, kteří nás nenávidějí, milovati nedovedeme. Věru! Nic není u mnohých lidí povrchnějšího nad lásku. Nové okolnosti často novou činí v srdci lidském proměnu a často neznají nás ti, kteří dříve dosti vřele nás milovali. Jednoho pozdvihlo štěstí nebo vyšší hodnost — a už nechce znáti, koho prve miloval. Jiný proměnil toliko své obydlí aneb odešel do vzdálené krajiny — sešel s očí, sešel z mysli, vypadl z lásky. Mnohokrát zmizela hlubokost lásky časem; mnozí přestali milovati pouze proto, že již dlouho milovali. — Ó, jak byli ve své lásce povrchní! —

Jak *hlubokou* lásku naproti tomu měl a má k nám miláček nebeský Ježíš Kristus, který *hluboko*, až do prachu zemského se ponížil! . . .

Křesťanský bratře, tedy jsi už poznal lásku Boží v její *šířce, délce, výšce a hloubce*? Tak miloval i tebe Pán Ježíš. Kdypak tys jej milovati začal? Aneb kdy jej začneš milovati? Já jen mimochodem připomínám, co napsal sv. Pavel: »Nemiluje-li kdo Pána našeho Ježíše Krista, budiž proklat!« (I. Kor. 16.) Doufám, že nepatří do toho nešťastného počtu z nás nikdo. Mám jisté známky, že tak tvrdím. Kdo miluje Krista Pána, rád o něm slyší. Znamka první. Kdo miluje Ježíše Krista, rád se drží jeho sv. víry. Znamka druhá. Kdo miluje Ježíše Krista, rád chodí na mši sv. Znamka třetí. Kdo miluje Ježíše Krista, rád k němu zdvihá své ruce. Znamka čtvrtá. Kdo miluje Ježíše Krista, hledá potěšení v Něm a nikoli ve hříších. Je i tohle známkou vaší? Jsem váš pastýř duchovní — ponechte mi tu sladkou útěchu! Amen.

Obětavost.

Láska k bližnímu, kterou nám dnes Pán Ježíš tak upřímně klade na srdce, jeví se, drazí posluchači, způsobem přerozličným. Projevuje se (dle sv. Pavla) na př. jako trpělivost, dobrotivost, dobročinnost, dlouhočekání, tichost, věrnost, mírnost (Gal. 5, 23) atd. Ale nejkrásnější bez odporu známkou této lásky jest *obětavost*. V čem záleží tato ctnost? Obětavým se nazývá, kdo se za bližního rád obětuje, vzdává se pro dobro jeho svých osobních prospěchů.

K obětavosti nás nejdojemněji vyzývá hlasatel blíženské lásky sv. Jan. Slyšte, co píše ve svém prvním listě v kapitole třetí! »Kristus položil svůj život za nás; pročez i my máme za bratry klásti své životy.« Nato hned vysvětluje svou myšlenku takto: »Kdo by měl statek tohoto světa a viděl by bratra svého trpěti nouzi a srdce své by před ním uzavřel, kterak láska Boží zůstává v něm?« Těmito slovy sv. apoštol patrně ukazuje stupeň obětavosti nejvyšší a nejnižší. Obětovati za bližního svůj život — toť důkaz lásky největší, jak též dosvědčují slova našeho milého Spasitele: »Většího milování nemá žádný nad to, by svůj život položil za přátele.« Dávati však bližnímu v jeho bídě nějakou částku svého statku, jest poměrně jen nepatrný důkaz lásky, poněvadž jsou ještě věci nad statek drahocennější, na př. zdraví, pohodlí, pokoj, čest, které by se měly obětovati, když toho žádá záchrana bližního.

Pozorujme, drazí bratří, některé příklady obětavosti, jak nám je vypravuje ze života Církve sv. tradice a dějepis! . . .

1. Obětavý jest předně ten, kdo, aby jiným lidem zpomoženo bylo, *nasazuje život svůj*. Tuto ctnost osvědčil obzvláště sv. Jan Boží, zakladatel řádu Milosrdných bratří. Stalo se, že ve španělském městě Granadě, kde jako ošetřovatel nemocných působil, vypukl požár v královském blázinci, a to v oddělení, kde se nacházeli nemocní. Jan z Boha byl mezi prvními, kdož pospíchali ubohým s pomocí. Uslyšev, že ubožáci, jež miloval jako své zřítelnice, vězí ve velikém nebezpečení, letěl takořka na křídlech své žhavé lásky a snažil se v hrdinství s ostatními takořka závoditi. Vstoupil mezi plameny, zotvíral dveře a okna nemocnice, aby kouř mohl unikati, a pak počal vynášeti nemocné. Ale s jakou silou je vynášel! Vždycky dva najednou. Zdálo se neuvěřitelné, že muž vyhublý pracemi a sebemrtvením mohl vyvinouti tak podivuhodnou

činnost a tak neúmornou odolnost. Když dokonal záchranu lidí, jal se zachraňovati lůžka, an okny a dveřmi vyhazoval prostěradla, pokrývky, rozličná roucha, ano i nářadí, až světnice byly prázdný. Ale ani tím se jeho neochvějná obětavost nespokojila. Jan se chopil sekery, vystoupil na vrchol střechy a tu počal, obklopen jsa ohněm a dýmem, srážeti krovy, aby zamezil rozšiřování požáru. Úžasem strnuli lpěli na něm zachránění okem i srdcem, plni jsouce bázně, že se snad již živý nenavráť. Zatím však, ó, dive Boží moci a zázraku jeho milosrdenství — Hospodin, jenž zachránil v Babyloně mládence v peci ohnivé, způsobil, že se i Jan Boží ztravujícím živlem probil, aniž utrpěl nejmenší úhony. — Hrdina lásky bliženské. (Lucián del Pozzo, Život sv. Jana z Boha, 1925, str. 134 násl.)

2. Slyšme, v čem záleží obětavost ještě! Uštědří-li kdo nuznému *ze statku svého* tolik, kolik on potřebuje, třeba všechno, až konečně sám do nouze upadne, jest hrdinsky obětavý. Na začátku VII. století stál v čele obce Alexandrijské patriarcha Jan. »Jan Almužník« přezděl mu v pozdějších dobách. Když nastoupil svůj úřad, dal sestaviti seznam všech chudých ve městě. Bylo jich 7.500. O chudých říkal, že to jsou jeho páni, jež musí obsluhovati. I opatroval je potravou, již si často od úst utrhl. Ve svém bytě spokojil se nejpotřebnějším nábytkem: spal na slámě a měl starou roztrhanou pokrývku. Jednou mu ji vzali a přinesli lepší. Tu řekl: »Odpocívám na loži a přikrývám své hříšné tělo houní, zatím, co moji bratři umírají zimou.« I prodal houni a stržené peníze rozdál chudým. Často byla jeho pokladnička až na dno vyprázdněna. Přirovnávali jej k Nilu. Jako totiž Nil celý Egypt zúrodňuje, tak způsobil sv. patriarcha, že obyvatelstvo v Alexandrii bylo bez nedostatku. Ve své poslední vůli napsal: »Já, Tvůj sluha, děkuji Ti, Pane, že jsi mne ubohého vyslyšel, když jsem Tebe žádal, aby se po mé smrti nenalezlo nic, leč jediný zlatník. Když jsem se Tvou milostí stal biskupem, dostal jsem 8.000 hřiven zlata, k čemuž přistoupilo i mnoho darů od rozličných dobrodinců. Já jsem však dal ihned všechno tomu, kterému to náleželo: Bohu v chudých. Nechť dostanou i ten poslední peníz!« — Nebyla-li to obětavost bezpříkladná? —

3. Obětavostí je dále, slouží-li kdo bližním, až i *zdraví pozbude*, a přece toho nedbá, od služby neustáváje. Na ostrovech Sandwichských aneb Hawajských mezi Australií a Amerikou zahnízdilo se před léty malomocenství. Nákaza neušetřila žádného stavu, věku ani pohlaví. Vláda přikázala, aby všichni nemocní byli vyvezeni na jeden ostrov, zvaný Molokaj. Dlouho neměli tito ubo-

žáci žádného lékaře ani kněze. Konečně se nad nimi ustrnul belgický kněz Damián Deveuster a působil mezi nimi jako lékař duše i těla po celých deset let (1873—1883) ve zdraví. Potom však se nakazil i on a hrozně dlouho stonal, až konečně po 6 letech umřel. Jaký to byl obětavý hrdina! —

4. Než, nejmilejší, nemusíme hledati nemocné až na ostrovech Hawajských. Neshledáváme-li se s nimi vždy a všude, doma i v nemocnicích? A kdože je ponejvíce tady obětavě ošetřuje? *Ctihodné sestry Milosrdné*. Nejsou to slova má, ale kteréhosi lékaře, který jim vydává toto svědectví:

Lékařské ocenění obětavé práce řeholních sester v nemocnici. »Celý svůj život zasvětili taková sestra řeholní svým bližním-nemocným. Obětuje jim jaré mládí, krásy života, a dočká-li se, i stáří své, zřeknuvši se všeho, co v životě láká a co jej zkrásňuje. Jí stačí vědomí poctivě vykonané povinnosti, tiché uspokojení nitra a naděje v odměnu posmrtnou . . .

Jsem po léta lékařem kláštera Šedivých sester, řeholnic-ošetřovatelek nemocných, a znám do základu jejich působení v nemocnicích i v domácnostech, a co jsem už jich v těžkých chvílích ošetřoval až do smrti v chorobách, získaných většinou z nebezpečného zaměstnání! A mezi nimi přechasto mladé jeptišky, které se v nemocnicích nakazily tuberkulosou — buď jí nedbaly, nebo se s ní rvaly; v počátku choroby přechasto nechtěly ani slyšet, aby ulehly a léčily se. A jak umírají dobré ty ženy, které přechasto sotva byly nahlédly do žití! . . . Odevzdaně, bez reptání, s úsměvem plným naděje na zmodralých rtech a s růžencem ve vyhublých dlaních . . .

Kolikráte dojal mne již ten *heroismus* tíše, v odevzdanosti umírajícího mládí, které proto tak umíralo, že bylo nezvratně přesvědčeno o svých zásluhách zde na světě, a proto také o rajske blaženosti na věčnosti. Sestry milosrdí a nezištné lásky k bližnímu jsou jeptišky — ošetřovatelky — a jen lidé neinformovaní, předpojatí a neuznalí mohou po nich hoditi kamením nespravedlivých slov a úšklebků . . .« (Nár. Polit. Dr. O. Zuna.)

Podobně psala o nich i spisovatelka (O. F.): »Každý spravedlivý a nepředpojatý člověk, který byl kdy v řádové nemocnici ošetřován, nebo který sledoval ošetřovatelskou činnost jeptišek u lože člena své rodiny, vydá jim jistě svědectví nejlepších . . . Těžce nemocnému není totiž třeba jen ošetření tělesného, ale i jeho duše touží po uklidnění, po léku. A tímto lékem může býti jenom pečlivost, obětavost, laskavost, účast. Toho se dostává těžce nemocným od jeptišek. Řeholnice a řeholník dovede okolo nemocného vy-

kouzlití ovzduší pro něj tak blahodárné proto, že vykonává svou práci ne jako řemeslo, ale jako službu Boží. To dobře vědí nejchudší nemocní a proto tak rádi vyhledávají nemocnice Milosrdných bratří a sester . . .«

5. Kde ještě, drazí, mluvití možno o obětavosti? Obětovný jest, kdo se odříká *pohodlí*, aby mohl přinést duchovní i tělesnou pomoc těm, kteří jí potřebují. Sv. František Xaverský byl šlechtic, boháč a učenec. Mohl tedy vésti život dosti příjemný; ale dal přednost životu misionářskému, aby získal Kristu národy daleké Asie, pohřížené ještě ve tmách pohanství. A co všechno zakusil na svých nesčetných cestách! Bída, hlad, žízeň, zemdlenost, úrazy, bolesti, nebezpečství, nátisky a mnohé jiné útrapy byly jeho údělem. Ale on nevzdychal, nýbrž s něžnou vroucností říkával: »Ještě více, ještě více, Pane a Bože můj!« — Takhle se vzdáti pro blaho jiných všeho pohodlí, ach, nejmilejší, nenáleží-li k tomu obrovská dávka obětavosti?

6. Obětavostí konečně jest: oddati se službě jiných lidí, byť i *trpěla úhonu tvá čest*. Apoštolové a pomocníci jejich potkávali se všude s odporem židův i pohanů. Oněm bylo totiž kázání o Kristu ukřižovaném pohoršením, těmto pak bláznovstvím. Proto dávali křesťanským kazatelům nejhorší jména: rouhači, buřiči, svůdcové, blázni, vyvrhelové. Podobně zneuctívají křesťanské misionáře až dosaváde hrdí Číňané i jiní národové. A podobně zneuctívají horlivé kněze i laiky mnozí z národa našeho. Ale jako apoštolové, tak i tito snášejí všechnu potupu pro Krista, by mohli obdařiti svět jeho náboženstvím. Ejhle, tak se také projevuje obětavost . . .

A tak jste poznali, milí křesťané, rozličné způsoby, v nichžto se jeví obětovnost pro bližního. Jest nyní otázka, na čem se as tato obětavost zakládá? Ale já se vás tážím raději dříve: na čem se zakládá láska ku bližnímu? Vy mi odpovídáte: láska k bližnímu se dle dnešního evangelia prýští z lásky k Bohu. Dobře pravíte. A totéž musím říci já o obětavosti. I obětavost prýští se z lásky k Bohu, jsouc nejkrásnějším květem a ovocem lásky vespolečné. Kdopak, rcete, byl by ochoten ku všeliké oběti pro bratra svého v Kristu, kdyby ho jako sebe samého nemiloval? A kdo je s to milovati bratra v Kristu, nemiluje-li napřed nade všechno Pána Boha svého? Z toho vysvítá, že se obětavost zakládá na pravé lásce k Bohu i ku bližnímu.

Ale říká se, že pravá obětavost mezi lidmi pomalu mizí a na její místo že nastupuje suchý egoismus. Já tomu, drazí, jen tak

zhola nevěřím. Existují ještě posaváde lidé obětaví. Jest jenom třeba míti oči otevřené. V jedné ze svých krásných knížek, v nichž uvažuje o zjevech a potřebách dneška, napsal básník (Emil Svoboda) stať nadepsanou: »Dobrému člověku!« Má prý jistě každý z nás na světě někoho, o kom může říci, že je dobrý a obětavý. Anebo jistě prý každý z nás alespoň takového člověka poznal nebo znal. »Vzpomínejte, probírejte se lidmi« — tak dí — »které jste znali, a najdete-li takového, věnujte mu svou chvíli přemýšlení! Je-li už mrtev, nezbude vám ovšem než vzpomínat. Je-li daleko, napište mu srdečné psaní. Ale můžete-li, rozběhněte se k němu a řekněte mu něco milého a upřímného! Jistě si to zaslouží.« —

Vzpomínám si na tato slova v této chvíli, kdy chci své kázání, jež pojednávalo o obětavosti hodných křesťanův, ukončiti. Nařiká se — řekl jsem — na rostoucí sobectví a odumírající bratrství a obětavost mezi lidmi. Ale že nikoli není ještě všechno ve světě ztraceno, jak hlásají pesimisté, o tom jsme se právě přesvědčili. Je možno ještě radostně doufat. Jsouť ještě lidé dobří, obětaví lidé v Čechách, kteří rádi pracují pro dobro bližního svého. Pracují zadarmo, anonymně, ani namnoze nechtějíce býti jmenováni. Pracují pro dobro nešťastných bratří a sester, nalézajíce v této obětavé práci radost a rozkoš. A to jest, nejmilejší, v těchto dobách hmotařství a sobectví paprsek nejružovější, povznášející a jásotný. Amen.

N e d ě l e XVIII. p. P e n t.

Kafarnaum.

Jsou tři města, jež se v životopise našeho milého Spasitele přede všemi jinými nejčastěji vyslovují: Betlém, Nazaret a Jerusálém. V Betlémě se narodil, pročež je tento jeho rodištěm. V Nazaretě trávil svá pacholetská léta, pročež byl tento jeho domovem. V Jerusálémě pak, sídle to jeho praděda Davida, se nacházel chrám, jež často navštěvoval. A přece ani Betlém ani Nazaret ani Jerusálém nechoval v lásce takové jako městečko Kafarnaum. Není se také čemu diviti. Neboť Betlémští Ho nepoznali a nepřijali, když se ve chlévě zrodil. Nazaretští v Něj neuvěřili a vyvrhli jej ven z města. A Jerusálém? Ten neustále strojil proti Němu úklady.

Zato jeho krajané v Kafarnaum Jej s radostí přijali, ochotně poslouchali a přijímali nauku jeho. Pročež se tam také nejraději zdržoval, vyučuje lid ve sbornici, po domech, na pobřeží jezera i z lodičky jako z nějaké kazatelny. Kde se, nejmilejší, toto město rozkládalo? Řeknu hned. Biblickou dějepravu máte jistě. Ne-li, tedy ji mají vaše děti. Na posledním listě této milé knížky vyhledejte si tudíž mapu Palestiny! Na ní si všimněte Jerusaléma a pak se dejte prstem na sever k jezeru Genezaretskému neboli moři Galiilejskému! Za onoho času, když se Spasitel náš po vlnách tohoto moře plavíval, věnčilo břehy jeho dvacet měst, z nichž jedno slulo Kafarnaum. Bylo hrazeno zdí, mělo vojenskou posádku, celní a berní úřad a bydlilo tu mnoho obchodníkův a celníků, z nichž jednoho, Matouše, vyvolil sobě Spasitel za apoštola. Tu také právě přebýval Jairus, jehož dcerušku dnes byl vzkřísil.

Kafarnaum bylo průběhem pozdějších let nadobro vyvráceno, takže nyní pouze zříceniny Tell-Hum naznačují místo, kde ve své slávě zkvétalo a stálo. Kdyby tyto zříceniny mohly mluvit, vypravovaly by o nesčíslných zázracích, jež tu byl Nejsvětější vykonal! Poněvadž však zříceniny mluvití nemohou, vypravuje o nich na víru obrácený celník kafarnajský, evangelista sv. Matouš... Slyšme jej!

1. ... V kapitole 8, 5—13 vypravuje na př., že Pán Ježíš v Kafarnaum uzdravil služebníka setníka Kornelia, když byl tento k Němu přišel a prosil: »Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený a zle se trápí.« Kornelius byl příznivcem židů, vystavěv jim v Kafarnaum školu. Pročež se tito za něj u Pána přimlouvali, aby ho vyslyšel. Když se však Spasitel k jeho domu skutečně ubíratí počal, tu setník, pohan, pokládal se za nehodna této božské ochoty, a z jeho úst se ponejprv ozvala věkopamátná slova: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou!« Chtěl vlastně říci: Pane, ty se nemusíš obtěžovati až do mého domu. Nejsem toho ani hoden. Ale postačí, vyslovíš-li jen zde, opodál slovo, jedno jedinké slovo, slovo zázračné, to postačí, aby služebník můj věrný byl zase zdrav. Neboť věřím, že's všemohoucí.

Drazí přátelé, nemyslíte, že si tento setník již pro svou skromnost a víru zasluhuje, aby se jeho výrok každodenně ozýval po celém křesťanském světě, všude, kde se mše svatá sloužívá? Nuže, je-li dle statistiky asi 500.000 na celém světě katolických duchovních, tedy bezmála půl milionu lidí denně tato slova opakuje a tak nepřímou — k našemu poučení — setníka pro jeho pokoru a víru oslavuje...

2. ... Mat. 8, 4—15 ... Ihned po tomto zázračném činu odebral se Spasitel do domu apoštola Petra. A aj, lékařství ho i tady čekalo! Sv. Petr byl totiž ženat a jeho tchýně stonala; zimnice trápila údy její. Vidět ubohého nemocného, sténajícího, a jemu nepomoci? Ne, toho nečekejte od Pána Ježíše! K tomu měl srdce až příliš dobrotivé a citlivé. Přiblíživ se k nemocné, »dotekl se jen ruky její, a zimnice ji ostala«. Petronilla vstala a hned zdráva svému lékaři posluhovala ...

3. ... Mat. 8, 16 ... Tyto dva zázraky za jediný den doplnil Spasitel v tentýž ještě večer jinými divy, aby dokázal, že jeho divotvorčí moc nezná mezí. Sv. Matouš, svědek všeho očitý, jakoby slavnostně, oznamuje totiž dále: »A když byl večer, podávali mu mnohé, kteří měli zlé duchy. I vymítal duchy tyto slovem, a všechny, kteří se měli zle, uzdravil.«

Tedy hromadně přiváděli a přinášeli k němu v Kafarnaum nemocné? Ano! A všechny že je uzdravil? »Všecky,« dí evangelista. Všecky. Nepočítaltě v duchu: Ach, já jsem už dnes tolik a tolik dobrého vykonal! Teď už bych si mohl odpočinouti. Nikoliv! Ale, pokud bída a nemoci se představovaly zrakům, potud jeho všemohoucí ruka žehnala a pomáhala.

K našemu poučení — dokládám s důrazem, nejmilejší. Jestliže k poučení, tedy ani my nikdy nevypočítávejme aniž někomu vyčítejme, co jsme mu již dobrého kdy prokázali! Bůh nebeský to, přátelé, ví, co jsme komu dobrého prokázali, a zapisuje každý náš skutek do knihy života. Nechlubte se jím, ale řiďtež se příslovím: »Obdržíš-li dobrodiní, vryj to v desky mramorové! Učiníš-li dobrodiní, vpiš to v listy květinové!« Čili: ať levice neví, co činí pravice! ...

4. ... Mat. 9, 1—8 ... Stalo se jednou — dle svědectví Matoušova — že, když Pán Ježíš při opětné návštěvě »svého« milého města v domě Petrově vyučoval, sešel se tam ze všech měst i z Jerusalema tak veliký zástup lidí, že se nemohli v domě ani směstnati. K tomu ještě ke všemu 4 mužové přinesli na lůžku člověka mrtvicí raněného. Nemohouce se k Pánu prodrati dveřmi, vystoupili po venkovských schodech na střechu, kterou probourali a po provazech lože dolů do světnice spustili.

Ať vás, nejmilejší, nepojímá hrůza! Bývalyť střechy domů ploché a zábradlím opatřené, takže bylo lze bezpečně po nich choditi. Ovšem, že podivný to byl způsob prosby! Řekli bychom, že dotěrný. Ale musíte jej, přátelé, již omluviti. Jen považte, s jakými obtížemi a překážkami musili tito nosiči bojovati, nežli ne-

mocného až k Pánu Ježíši dopravili! Ostatně láska jest vynalézavá, a nedovedou-li ji někdy oceniti lidé, tož ji oceňuje Bůh, Ježíš Kristus. Kterýžto cože učinil, když se ubožák s ložem ocitl u jeho nohou? Pochválil bezpochyby ochotu a lásku nosičů, ale nemocnému udělil největší dobrodiní, jaké zde na světě je vůbec možné: uzdravil nejdříve jeho duši, hříchy mládí jemu odpustiv, a potom uzdravil jeho tělo, řka: »Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého!« Tam jej s toužebností očekávaly žena a děti, mezitím, co zpráva o jeho náhlém uzdravení šla od úst k ústům.

5. ... Mat. 9, 18—26 ... Korunou zázraků bylo vzkříšení mrtvé dcery Jairovy. Již jsme o tom několikráte slyšeli.

Smrt, jak dobře víme, nemá s chudým slitování a boháče se neostýchá. Nebéře ohledu na šlechtetnost mravů ani na rod, nešetří ani mladosti ani stáří. Starým je ve dveřích, mladým je za dveřmi. Do svých spárův uchvátila i dvanáctiletou hodnou dcerku hodných rodičů Jairových. Již již měla býti tato odnešena na svaté pole, poněvadž se v Orientě s pohřbením neotálí. U národa židovského byl pak ten nepěkný obyčej, že se k pohřbu najímali pištcové a plačky. I nejchudší Israelita alespoň 2 pištce a 1 ženu plačící si objednával. Bohatý Jairus měl při pohřbu své dcery pištců bezpochyby mnoho a plačících celý zástup.

K tomuto zástupu pravil Kristus: »Odejděte, neboť neumřela dívka tato, nýbrž spí!« Jakoby chtěl spíše říci: Vám umřela, mně pak spí. Lidé se počali smáti. Ale smích jejich utichl, když Spasitel zvolal: »Tabitha, kumi, t. j. dívka, vstaň!« ...

... Drazí posluchačí! Když jste pozorně vyslechli vyličení těchto divů Páně v jediném Kafarnaum vykonaných (a bylo jich ještě více!), netázete-li se, proč Spasitel zrovna v tomto městě takoruka — smíme-li se tak vyjádřiti — hýřil prokazuje dobrodiní? Proč právě Kafarnaum bylo takto vyznamenáno? Stejným právem mohli byste se mne tázati: Pročpak koná Bůh na přímľuvu Panny Marie četné zázraky v Lurdech a ještě na několika málo místech a ne jinde? Proč si vyvolil chudou bavorskou dívku v Konnersreutu, aby do jejího slaboučkého těla vtiskl svých bolestných ran patero? To je vůle Boží. A nám nesluší nejen vůli Boží zkoumati, ale ani se všetečně dotazovati, proč, proč? Že v Kafarnaum rád a často prodléval, je důkazem, že město toto patrně miloval ...

Šťastná obec, v jejíž středu Kristus jako v nějakém Kafarnaum prodlévá! »Blahoslavený lid, jehož Bohem jest Hospodin!« (Ž. 9, 9). Blahoslavený lid, který nepohrdá jeho sv. učením! Šťastná

rodina, v níž Kristus jako v nějakém Kafarnaum hostuje! Ale i my můžeme mluvit o štěstí, přebývá-li v našem srdci jako v Kafarnaum Kristus Ježíš! Neboť když Bůh s námi, kdo proti nám? Kdo nám může uškodit, kdo nás zničit, když Bůh nás opatruje? Tato víra, toto přesvědčení doprovázej i vás dnes, drazí, do vašich sporádaných, křesťanských domácností! Amen.

N e d ě l e XIX. p. P e n t.

Tenebrae exteriores.

Je to celá bolestná tragedie, jež se tak někdy spojí s osudem člověka, který nic nezavinil, ale který si ji musí prožít celou až do poslední krupěje. Stalo se tak i v životě polského hraběte Ronikiera. Případ je tento: V květnu roku 1910 odkryta byla ve Varšavě tajuplná vražda. Nezletilý hrabě Stanisław Chrzanowski byl nalezen v jednom podřadném hotelu varšavském mrtev, byv způsobem bestiálním přímo ubit. Z vraždy byl z jakýchsi nejasných důvodů obviněn hrabě Bohdan Ronikier, jedna z nejskvělejších postav tehdejší Varšavy, muž mladý, vzdělaný a vysoce elegantní, pocházející z nejpřednější rodiny a stojící před nejkrásnější politickou budoucností. Byl obviněn a před soudem měl to neštěstí, že se mu nepodařilo vyvrátit některé z indicií státního návladního. Porota nadpoloviční většinou vyslovila své »ano, jest vinen!« — a mladý, nedávno ženatý hrabě byl vsazen in tenebras exteriores, do temností zevnitřních, do žaláře.

Tam se trápil 17 let, načež byl propuštěn. Jeho mladá choť mezitím zemřela po 15 létech utrpení žalem, a její poslední slova byla: »Jest nevinný.« V domově, za těch 17 let úplně ožebračeném (neboť přes něj přešla i lítice válečná) a spustlém bídou, očekávala jej pouze staříčká matka, která dlouho, téměř bez prostředků, hynula nejkrutší bídou. Přijala jej a objala v bytě, který kdysi zářil nádherou a tapetami, kde však nyní v jediném zbylém pokoji nepronajatém gobeliny i tapety zmizely a kde na stolku stála poslední věc připomínající bývalý blahobyt, totiž krásný samovar . . . Tak se milý pan hrabě vrátil po 17 letech utrpení sice pln energie, aby se ještě ospravedlnil, ale tělesně vysílen a nešťastný. (Nár. Politika 3. února 1927.)

Podobně nešťastný, ale nikoli bez viny, byl zajisté hodovník, o němž nám vypravuje podobenství dnešního evangelia. Neboť právě když byl nejšťastnější, když se totiž byl usadil za stůl mezi plesající hosty; právě uprostřed nejveselejšího veselí svatebního, když již počal spoluhodovat, právě v tu dobu vysloven byl nad ním ortel: »*Svižice ruce i nohy, uvrzte jej do temností zevnitřních!*« A pročže do temností zevnitřních? Odkud ta nečekaná prchlivost hostitelova? Že host se dostavil k hodům svatebním »nemaje roucha svatebního«.

Tedy nedostatek svatebního roucha vede přímo do temností zevnitřních? Tedy nedostatek posvěcující milosti vede po smrti přímo do pekla? Tedy jenom duše čisté přijdou do nebe? Duše hříšné přijdou opravdu do pekla? Ach, koho já se to ptám? Koho mám dnes o tomto hrozném předmětu poučovati? Věřící či pochybující? Uvidíme . . .

I.

Slyše hovořiti o pekle, usmívá se za našich dnů člověk zcela světsky smýšlející, řka: »Cožpak je skutečně nějaké peklo?« Ach, já to vím! O radostech nebeských se obyčejně pochybuje méně. Člověk, který vede život mravně čistý, poslouchaje příkázání Božích i církevních, ten o existenci pekla nemívá obyčejně pochybností žádných. Ale jakmile je řeč o pekle, vyhledává člověk světský zdánlivé důvody, aby oslabil jasné důkazy o jeho jsoucnosti. A proč? Proč, táži se ještě jednou? Protože vnitřní přání plodívá tyto myšlenky.

Avšak, nejmilejší, úsměškem, popíráním, pochybováním atd. není ještě nic dokázáno. Přestává-li na př. svítiti slunce proto, že slepec nechce v ně věřiti? Či má snad nevěrec nějaké pro to důkazy, že žádného pekla není? Ach, nikoliv! On nemá pro to ani nejmenšího důkazu. Bez všelikých důkazů namlouvá sobě právě jen, že není pekla. Namlouvá to sobě v odporu se zdravým rozumem, v odporu s naukou křesťanskou i s ostatními náboženstvími.

(*Rozum.*) Již na světě bývají zločinci od soudů trestáni buď kriminálem nebo někdy též smrtí. A na onom světě by měli zlí lidé zůstat bez všelikého trestu? To není skoro možno. I Pán Bůh má žalář pro přestupníky svých příkázání.

(*Pohané.*) Mnozí říkají: Ještě nikdo z pekla nepřišel a také nikdo z nás tam nebyl. To já také vím, že ještě nikdo odtud nepřišel. Onen polský šlechtic ze svého 17 let trvajícího žaláře se vrátil a může tedy vypravovati, jak to tam vypadá; ale z pekla se

ještě nikdo nevrátil, neboť to jest právě tou nejhroznější vlastností pekla, že nikdo odtud nevychází. Ale již pohané v ně věřili.

Vzpomeňme na báje o Tantalovi, Danaidách a Sisyfovi! O Tantalovi, králi frygickém, se totiž vypravuje, že za obzvláště velikou urážku bohů musil trpěti v podsvětí daleko větší hlad a žízeň. Voda a ovoce, které mu byly pořád na dosah ruky, vždycky uhýbaly, kdykoli chtěl po nich sáhnouti. Danaidky musily za urážku, na svých mužích spáchanou, sítem vážit vodu do bezedných sudů. Sisyfos, známý svou urputností vladař korintský, musil v podsvětí ustavičně válet do kopce balvan. Než pokaždé, když balvan byl téměř již nahoře, skutálel se mu opět dolů... Ejhle, kterak již pohané věřili v existenci jakéhosi pekla!...

(*Ježíš Kristus.*) Než nejurčitěji o trestech pekelných mluví v Novém zákoně Spasitel. Všimněmež si toho, drazí, dobře! Je to Ježíš, ten dobrý Ježíš, ten mírný a milosrdný Ježíš, který kajícím hříšníkům všechno odpouštěl. A tento Ježíš, který bez výčitky Magdalenu, vinou stíženou, který cizoložnici, publikána, Zachea a lotra na kříži po boku svém přijal na milost, tento Ježíš říká výslovně, že peklo existuje, ba 15krát to opakuje v evangeliích!

Ejhle, tedy hlas veškerého člověčenstva praví: »Existuje peklo!« U starých i nových národů, u pohanských i křesťanských zaznívá jeden hlas: »Jest peklo!« A člověk světsky smýšlející, člověk-nešlechtník chce tvrditi, že není? Komu máme spíše věřiti: Člověku, jenž útok činí na to, čehož nezná, či raději Tomu, který řekl: »Já jsem pravda. Nebe i země pomínou, ale slova má nepomínou!«?

II.

Peklo, přátelé, jest, a můžeme věriti tomu, co se o něm ve zjeveních sv. Brigitty praví, že »stále otevřen jest onen nenasytný jícen a že se duše řítí do něho tak, jako když sníh s nebe padá na zem.« Ale, co jest peklo? V čem hrůza jeho záleží? To si nejlépe představíme na některých úžasných případech pozemských.

Když císař Zeno jednoho dne v opilství velmi tvrdě usnul, palácoví zrádcové jej přepadli, vložili do rakve, odnesli nic netušícího a v otevřené rakvi spustili do vyzdžené krypty. Když tam procitnul a oči otevřel, seznal, že vůkol panuje tma. Cítil, že neleží na loži měkkém, ale v rakvi. Jeho hrůza rostla, když číchal nesnesitelný puch a když vstav, klopýtal o samé rakve. Hrůzou úžil se mu dech. Každý úd se na něm chvěl. Zuby mu jektaly, vlasy vstávaly vzhůru. Poznal zkrátka, že je za živa pohřben. Volal zoufale

o pomoc. Avšak sluhové, ke kterým býval hrubý, nepřicházeli. Ani dvořané ani přátelé nepřicházeli. Když mu zeslábl hlas, tloukl hlavou o kámen, až si konečně rozrazil lebku a skonal . . .

Bylo tohle peklo? Ach, nejmilejší, to byl jen slabý stín nejstrašlivější události, která nastává těm, kdož jsou pohřbeni v pekle, odloučení a vzdálení jsouce od Boha a přátel . . .

Dne 1. října 1928 shořelo v Madridě divadlo, při čemž přišlo o život mnoho lidí. Co vám nyní přečtu, napsal očitý svědek této katastrofy: »Bylo právě po skončení delší přestávky. Začalo se hrát poslední dějství operety »La Mejor del Puerto«, když nějaký člověk, sedící v loži, zděšeně vykřikl, spatřiv plamen, který vyšlehl z kulis a šířil se na jevišti. Hned nato se ozývaly další výkřiky z loží a z balkonů. Obecenstvo v přízemí začalo jevití nepokoj, ale nebylo si jisto, nejedná-li se o nějaký scénický efekt. V tom se však divoké plameny již plazí po kulisách z dola nahoru a v zápětí padá rám dekorací, strhující s sebou popálené plátno. V orchestru se zvedá dirigent a zjevně, v úmyslu zachránit situaci, káže hudebníkům hrát. Překvapení diváci hledí na sebe. Nastává na okamžik ticho. Ale jenom na okamžik. Neboť plameny zachvátily zatím celé jeviště, obecenstvo z loží a balkonů divoce prchá a je slyšet jeho dunivé kroky na úzkých dřevěných schodech v kuloarech. Náhle utrhl se na jevišti vysoký dřevěný sloup a s rachotem se sřítíl na rampu. Hrůza se zmocnila všech přítomných. Z tisíce hrdel se ozývá strašlivý křik a nastává panika: muži, ženy, děti, všecko prchá v divokém zmatku a strachu. Je to jedna změť, jedno klubko řičících, vyjících a tlukoucích se lidí, kteří se snaží dostat na zdravý vzduch a tak zachránit. Celé spousty padajících trosek pohřbívají ve svých ssutinách omdlévající ženy a děti. Zatím již venku vzniká poplach, zmobilisování hasiči, vojsko i dělníci. Před divadlem se shromažďuje nepřehledný zástup lidí, kterých nemůže policie udržet v pořádku, neboť co chvíli někdo prolomí kordon, volaje: »Vždyť tam mám ženu, matku, dítě!« Obráncům se nepodařilo požár zlokalisovat. Divadlo i okolní domy jsou v jednom plameni. Jakýsi důstojník, nahlédnuv dovnitř, volá v hrůze: »Nedá se nic dělat. Lidé se tam pálí jako můry.« Z divadla vybíhají občas rozervaní, roztrhaní muži i ženy, s vlasem rozpoutaným a rozházeným. Potácejí se. Obličeje mají potřísněny krví. Jsouť pobodáni, pokousáni a padají následkem toho do mdlob na dlažbu. Co chvíli vyskakují lidé z oken, lámajíce si ruce a nohy . . . Popisem scén, které se té noci přihodily, bylo by možno naplnit celou knihu. Jakási stařena byla v divadle se svými dvěma vnuky. Když vznikla

panika, v prvním záchvatu strachu a hrůzy popadla za ruce nějaké dvě děti a probíjela se k východu. Když se dostala šťastně na vzduch, klekla na kolena a hledíc k nebi, děkovala Bohu za zachránění dětí. Když se však na ně podívala, poznala, že to nejsou její vnuci, nýbrž děti docela cizí, které byla zachránila. Jeden člověk ztratil otce, matku, bratra a sestry . . . » (Nár. Listy.)

Ale, nejmilejší, proč vám asi dnes na oči stavím tyto pekelné obrazy? Proč? Poněvadž lidé nyní žijí tak, jakoby ani žádného pekla nebylo. Kdyby se pekla a spravedlnosti Boží báli, nezahazovali by sv. perlu víry pro zadínku vyznání jiného nebo dokonce za bezvyznání. Kdyby lidé věřili v peklo a spravedlnost Boží, neobtěžovali by svou duši podvodem, lichvou a vraždou. Kdyby lidé ve spravedlnost Boží věřili, nezdržovali by se v peleších hříchů a nežili by v tajném cizoložstvu, karbanu a opilství . . . Ale protože se v peklo málo věří, proto panuje na světě mravní spoušť.

Kterýsi král, když měl podepsati rozsudek smrti, pravil: »Kéž bych radši neuměl psát!« Ani Pán Bůh rád netrestá. Proto poslal Syna na svět. Ale zloba lidská toho neuprositelně vyžaduje, aby na věčnosti byla ztrestána. Je sice po smrti život jiný. Je to zejména život v nebesích, neboť by jinak život lidský byl dramatem bez uspokojivého konce. Proto musí býti nebe. Ale musí býti též peklo. Neboť je-li Bůh spravedliv, nejen, že odměňuje dobré, ale trestá i zlé. My však se přičiňme, abychom náleželi k prvnějším! Amen.

N e d ě l e XX. p. P e n t.

Kristus-divotvorce a zázraky techniky.

Královský úředník v Kafarnaum měl tedy nemocného syna. Uslyšev, že se Pán Ježíš nalézá v Káně Galilejské, vážil k němu cestu a přišed, prosil ho, aby sobě neobtěžoval sestoupiti s ním do Kafarnaum a uzdraviti mládence, který již počínal umíratí. Poselstva a návštěvy v Orientě mívala do sebe vždycky cosi slavnostního, a »malý král«, jak úředníka toho v Galilejsku pro jeho moc a bohatství všeobecně nazývali, měl bezpochyby také svůj průvod. Ale Ježíš, který nehleděl na osobu lidskou a dobře věděl, že mnozí nehledají v něm Mesiáše, nýbrž hlavně zázračného lékaře, spočátku jeho prosbu oslyšel. Když ji však přichozí se vši otcovskou

starostlivostí znovu opakoval, řka: »Mistře, sestup prve, než můj syn umře!« — »Jdi, vrať se do domu svého — řekl — neboť syn tvůj jest živ!«

Zde bude, křesťané, třeba povšimnouti sobě způsobu, s jakým Spasitel umírajícího vyléčil. Jak? Ptejte se nejdříve, kterak těžkého pacienta léčí lékař? Nejprve jej osobně navštíví. Pak jej vyšetřuje a opatrně se ho dotazuje na průběh a stav nemoci. Konečně mu předpisuje lék. Toho všeho, jak jste mohli pozorovati, Pán Ježíš dnes neučinil a přece těžce nemocného, umírajícího jinocha, *daleko vzdáleného* uzdravil!

Rcete, draží, uzdravil již někdo pacienta, se kterým byl ani v nejmenším do styku nepřišel? Či tu snad Spasitel působil pomocí přírodních sil, kterých neznáme? Anebo snad pomocí neznámého magnetického fluida, jež vycházelo z těla Kristova, vzdálený jinoch byl nenadále uzdraven? Kritikové, kteří zázraky odmítají, snaží se nejen tento, ale i ostatní divy Ježíšovy vysvětliti přirozeně. »Chtějí je na příklad vysvětliti neobyčejným sugestivním vlivem osobnosti Spasitelovy a odvolávají se za tím účelem na moderní vědu lékařskou, která sugescí a hypnosou dociluje zvláště u nervově chorých a hysteriků pozoruhodných úspěchů.« (Dra B. Augustina Apologetika, str. 72.)

Dejme tomu, draží posluchačí! Ale kterak vysvětlí, když Pán Ježíš uzdravil pacienta vzdáleného nejméně den cesty? Co řeknou? Budou se snad odvolávat na vymoženosti moderní vědy a techniky, které možná Spasiteli byly již známy? Podivuhodné jsou ovšem vynálezy moderní, na př. bezdrátová telegrafie, telefon, radio, přenášení hudby, obrazů a hlasů na plátno. Také se mluví o jakémś fluidum, o elektrických a magnetických silách, které jsou přeneseny, mohou býti v lékařství velice užitečné. Ale mohou-li tyto všechny výzkumy a vynálezy vysvětliti zázraky Kristovy způsobem přirozeným a je tak oloupení o charakter zázračnosti? Čili jinak řečeno: *Rovnají-li se zázraky techniky zázrakům Kristovým? Že nerovnají,* o tom poučiti vás v řeči dnešní jsem si upřímně umínil . . .

1. Uvažme předně, jak *nesmírně dlouho trvalo*, nežli lidstvo k novějším drahocenným výsledkům badání dospělo? Co se ti duchové lidští napřemýšleli a napracovali, nežli ty neb ony přírodní záhady odkryli? Ovšem! A hle, Ježíš Kristus se již před 2000 let prokázal býti neobmezeným pánem živlův a sil přírodních! On se nepotřeboval teprve učití a badati, ale konal své divuplné činy — tak dí Písmo — »jako moc maje«. Rozkázal na př. bouři a kráčel po hladině mořské. Poroučel smrti a probouzel mrtvé k životu.

Léčil nemoci druhu všeho, i malomocné i slepé a chromé. Nasýtil málem chlebě tisíce hladových, vymítal zlé duchy a navracoval nešťastným radost ze života . . . Ještě nikdo nikdy takto ani přibližně podobně nepůsobil . . .

2. Popírači zázraků tvrdí, že se Kristovy zázraky dají, ne-li nyní, tedy jistě později osvětliti vymoženostmi techniky a vědy. Ale jak *nedostatečny jsou posaváde tyto t. zv. zázraky techniky*, přirovnáme-li je k zázrakům Kristovým! Kolik musejí po ruce míti pomůcek, co příprav a co zkoušek vykonati musejí lidé dříve, nežli ty zázračné kousky techniky veřejně mohou ukázat? Co všechno na př. předcházelo, nežli se první letci odvážili přeletěti Alpy, nežli zdolali Oceán? Co k tomu spotřebovali času a co peněz? Výbava aeroplánu, stroje, nástroje, personál, nacvičení atd. — ach, kdo to všechno potřebné a nutné spočítati dovede?

Naproti tomu Kristus nepotřeboval nikdy žádných prostředníků, pomocníků, příprav, medií, ale hojil nemocné a křísil mrtvé v okamžiku, naslovo, z pouhé vůle. Užíval při tom sice také jakýchsi obřadů. Dotekl se, nežli jej uzdravil, uší hluchého, naslinil oči slepého a dceru Jairovu než vzkřísil, ujal za ruku. Ale to všechno konati nemusil, a konal-li přec, tedy chtěl svému jednání vtisknouti též nějaký význam symbolický, obrazný. Většinu však svých divů vykonal bez obřadů. Malomocného uzdravil slovem: »Chci, buď čist!« Na mrtvého Lazara zvolal: »Pojď ven!« A syna královského úředníka uzdravil, aniž jej byl kdy spatřil . . .

Rcete, drazí, kdo podobného cosi dokázal? Kdo by to dokázal dnes, kdy výzkumy přírody a výsledky techniky jsou tak vpravdě pronikající, velkolepé?

3. Velkolepé ovšem, ale ne-li přece ještě *trochu nejisté?* Abych vám to poněkud naznačil, povím vám starověkou báj. Ikaros, chtěje se svým otcem Daidalem uprchnouti z nehostinného ostrova Kréty do vlasti, zhotovil umělá křídla, pomocí jichž se jim podařilo vzlétnouti. Ač byla křídla slepena voskem, Ikaros, nedbaje otcových napomenutí, vznesl se příliš vysoko a přiblížil se ke slunci. Sluneční žár vosk rozehrál a rozrušil tuhost křídel, následkem čehož se jinoch nemohl udržeti ve vzduchu. Zamával ještě jednou křídloma a sřítíl se se vzdušných výšin do moře. V moderní době se starověký sen o lítání ve vzduchu stal skutečností, ale stala se zároveň častou skutečností i tragedie Ikarova. Téměř denně oznamují se letecká neštěstí, při nichž, poněvadž je tato technická vymoženost pořád ještě trochu nejistá, moderní Ikarové přicházejí o život.

Vzducholoď Italia vzala za své r. 1928 nedaleko severního pólu. Německá vzducholoď »Hrabě Zepelin«, všemi moderními vy-
moženostmi technickými opatřená, musila dlouho čekat, nežli jí
povětrí dovolilo nastoupiti cestu kolem světa. Radio, také jeden
zázrak, selhává při bouři, větru nebo v blízkosti vzduchových vln
jiných. Pro nepatrnou příčinu přestává působiti, a vy jste bezradní.

Ale Pán Ježíš v každé době noční nebo denní, bez přípravy
a bez viditelných pomůcek, pln žalu nebo horlivého vznětu konal
své četné divy. U něho neselhalo nikdy nic. Ach, věřte, drazí po-
sluchači, že předalekou cestu ještě uraziti musejí moderní techni-
kové, chtějí-li divotvorce Krista dosáhnouti!

Duch lidský sice vždy hlouběji a hlouběji proniká do obrovské
dílny přírody, aby tu tajemství za tajemstvím odkrýval. Výzkumy,
jež ještě před půl stoletím za nemožné platily, dnes už pomalu
žádný podiv nevzbuzují. Nemůžeme říci, jaké služby příroda, až
bude všechna probádána, pod žezlem mistrného ducha lidského, ještě
světu prokáže. Ale jsou věci, o kterých můžeme tvrditi se vši jisto-
tou, že jich nikdy nedokáže věda ani technika. Křísiti mrtvé zůstane
až do konce světa privilegiem všemohoucího Boha. Mezi silami pří-
rodními nenalezne se ni jediná, která by mrtvého přivedla zase
k životu. Anebo dokáže snad někdy člověk pouhou vůlí proměnit
vodu ve víno a utišiti bouři mořskou? Co technika a věda dosud
byly dokázaly, jest opravdu velkolepé, báječné, divuplné, ale ne-
může býti ani zdaleka přirovnáno k jednomu jedinému zázraku
Krista Ježíše, neku-li, aby jeho divy mohlo oloupiti o charakter
zázračnosti. Podobně ani technika ni magnetismus ani sugesce ani
fluidum nedovedou vysvětliti, kterak mohl Kristus, nacházející se
v Káně, uzdraviti mládence, který právě umíral v Kafarnaum,
několik mil vzdáleném od Kány Galilejské . . .

. . . Jaké naučení z toho všeho, co jsme si dnes pověděli, mů-
žeme a máme čerpati? Jaké? Abychom předně v Krista-divo-
tvorce pevně věřili a Jej, který byl tolik dobrodiní lidstvu prokázal,
též vroucně milovali. Je sice pravda, že On, v Palestině nevždycky
klidil za své divuplné činy víru a lásku. Když na př. uzdravil dneš-
ního jinocha, uvěřil sice téhož otec a dům jeho veškeren; ale ti
ostatní zůstali lhostejni a neteční. Když z hrobu vzkřísil Lazara,
lid žasl a velebil Boha, avšak farizeové a zákoníci se začali raditi,
kterak by Ježíše jali a usmrtili. Něco podobného neděje-li se po-
dnes? Kolik lidí vidí a slyší, ale věřiti se zdráhají! Skutky Kristovy
nepokládají než za podivuhodné sice, ale zjevy zcela přirozené,
kdežto díla lidská prohlašují za »zázrak« techniky a vědy.

Než Kristus Ježíš má své přívržence a upřímné obdivovatele i mezi vědátory a slavnými vynálezci, kteří mu jsou oddáni ve víře a lásce. Je to na př. světoznámý lékař Pasteur v Paříži a Newton v Anglii. Je to dále Volta, vynálezce elektřiny. Co dobrodiní přinesl lidstvu zvláště tento? Jak pyšný mohl býti na svůj vynález! Ale on byl pln pokorné víry a dětské téměř lásky k Ježíši! Vypravuje se o něm toto: Když jednou před vybranými posluchači konal řeč a uslyšel zvuk zvonku, který oznamoval, že se kolem ubírá k nemocnému kněz s Nejsvětějším, přerušil na chvíli přednášku a počal se v prachu země kořítí Tomu, který nemocné uzdravoval. Splnilo se tedy na něm přísloví: Čím více vědomostí, tím víc i skromnosti. Amen.

N e d ě l e XXI. p. P e n t.

Peníz poctivý a peníz nepoctivý.

Tedy již za onoho času hrály peníze tak důležitou úlohu? Ach, ovšem! Nejenom dnes, nejen za časů Kristových, ale vždycky se bude plnit slovo básníka Svatopluka Čecha, že »dvě jsou otěže, kterými lze tento svět ovládati: totiž *zlato* a *důvtip*.« (Věčný žid.) Kde schází důvtip, stačí peníze. Jsou tedy peníze neomylným prostředkem, kterým lze nejen nabýti moci, nýbrž i zpříjemnit sobě život. Což nepozorujete, kterak za ten chladný kov anebo papír kdekdo vám nabízí své služby a snáší věci, jimiž byste si učinili nebe na zemi?

Avšak peníze jsou druhu dvojího: *poctivé* a *nepoctivé* . . .

1. *Poctivý peníz*, to je ten, který jsme získali prací tělesnou nebo duševní anebo i důvtipem; i když jest malý, hřeje v duši. Naplňuje nás hrdostí nad výdělkem vlastních rukou nebo vlastního důvtipu, a má-li opustiti naši zásuvku nebo kapsu, vidíte, jak se rozmyšlíme, nežli jej, znajíce dobře cenu jeho, vydáme? Čím pracněji kdo svůj peníz vydělal, tím nesnadněji se s ním loučí, zrovna jakoby splynul s jeho bytostí.

Poctivý peníz působí právě tak klidné svědomí jako správně vykonaná povinnost. Není-li tudíž blahoslavený člověk, který ve svém živobytí třimal v rukou peníze vždy jen poctivé? Cože dí Písmo? »Lepší jest málo, ale s bázní Hospodinovou, nežli mnoho pokladův, ale bez nasycení.«

D ů v t í p n ý m r z á k. Na svém statku v St. Marcellu u Mantuy zemřel ve vysokém věku jakýsi Hanibale Focci, který se zvláštním způsobem domohl svého majetku. Na hlavní vojenské silnici, vedoucí z Neapole, vystavil kdosi na počátku devatenáctého století poblíž opatství sv. Víta neveliký kamenný sloup, na jehož západní straně vyryl následující záhadný nápis v jazyce francouzském: Dne 1. května o 6. hodině ráno mám každého roku zlatou hlavu. — Dne 1. května následujícího roku o naznačené hodině sešlo se před sloupem hojně lidiček a zvědavě a napjatě čekali a pozorovali, jestliže se hlavice sloupu nějak změní. Ale čekali dlouho a čekali marně. Kámen sloupu nezměnil tvářnost, a dokonce již se neproměnil v zlato. To se opakovalo každoročně, až kdosi vykopal sloup, aby se přesvědčil, není-li snad uprostřed sloupu nebo pod ním někde uschováno zlato. A když i tento podnik neměl žádného výsledku, byl sloup zase postaven na své místo a nikdo již jeho nápisu nedbal a na věc se zapomnělo. Až r. 1861 stanul před sloupem otrhaný tulák, vlekoucí se namáhavě cestou přímo z Neapole, kde dlouhou dobu ležel následkem úrazu v nemocnici. Tulák stál, pozoroval, a že uměl francouzsky, četl záhadný nápis. Pak potřásl hlavou a odešel. Ale 1. května následujícího roku ráno o 6. hodině zjevil se před sloupem zase. V ruce měl motyku a lopatu, a poněvadž na místě nebylo živé duše, mohl nerušeně kopati tam, kam té hodiny padal stín hlavice sloupu. Kopal, kopal, až přišel na vojenskou tornistru, ve které bylo uloženo 80.000 zlatých franků. Rozřešiv takto svojí vtípnou hlavou záhadný nápis, koupil si za nalezené peníze ve St. Marcellu statek, na němž nedávno zemřel. Peníz, který svým důvtipem získal, nemůžeme nazvat, leč penízem poctivým. (Nár. Pol. 2./10. 1928.)

Poslyšte příklad jiný! V Bruselu žil bohatec, který se chtěl osobně přesvědčiti, kolik jest asi ve velkoměstě poctivců? Za tou příčinou jel několikráte jen tak nazdařbůh omnibusem a posadil se vždy poblíže výběrčího. Je totiž v Belgii a leckde i v Německu zvykem, že výběrčí nejde ke každému cestujícímu, zvláště ne, je-li jich mnoho, ale cestující sami podávají mu peníz jeden po druhém, čili, jak se u nás říká: po telegrafu. Tak se stalo, že výběrčí podával na větší obnosy drobné zpět nejprve blízko sedícímu bohatci, který k vrácení obnosu přimísil ještě nenápadně menší peníz ze své kapsy. A čeho pak byl asi očitým svědkem? Ani byste, drazí, nevěřili. Někteří sice vrácený obnos nepřepočítali, následkem čehož nic netušili, že obdrželi více nežli obdržeti měli. Jiní však vrácený obnos přepočítavše pozorně, omyl sice poznali, ale myslíte, že pře-

bytečný peníz vrátili? Chyba lávky! Nevrátili ani ti, proti nimž byl výběrčí hotovým žebrákem, a nepoctivě nabytý peníz si ponechali. Konečně se vyskytla chudá švadlena, která přebytek, když jej zpozorovala, ihned navrátila. Když to postřehl bohatec a když se dodatečně přesvědčil o nuzných poměrech této poctivé ženy, nemaje sám žádných příbuzných, učinil ji svou dědičkou. Takovým způsobem se poctivá, chudá švadlena stala později milionářkou, aby se naplnilo přísloví, že se s penízem poctivým nejdál dojde. (Spirago.)

2. Ale, co mám říci, drazí posluchači, o *penízi nepoctivém*? Takový peníz, jak se hned přesvědčíme, nebývá vyvážen ani mozolnou dlaní ani duševním napjetím ani poctivým důvtipem.

Novoyorská policie přišla před nedlouhým časem na stopu školy, v níž se vychovávali a prakticky »vzdělávali« mrzáci pro řemeslnou žebrotu. Tak na př. robustní a zdravím kypící muž se tu proměňoval v mrzáka, hodného politování, poněvadž neměl buď rukou nebo nohou a žil z milosrdenství lehkověrného obecnstva. Pomocí bavlny dělaly se hrby, kyselinami se způsobovaly rány a hnisy a pod. Nezůstávalo však pouze na vnější deformaci, nýbrž, poněvadž je žebrákovi třeba ještě nabýti nešťastného vzezření, i tomuto umění vyučovali »odborníci« v oné škole. Podivná tato škola se prý mezi řemeslnými žebráky těšila veliké oblibě a byla jimi hojně navštěvována... Peníz, který tito žebráci-»ubožáci« takovým způsobem shromažďovali, jaký že byl? Nepoctivý.

Takový peníz, jak jsem již řekl, není vyvážen ani mozolnou dlaní ani duševním napjetím, leč snad hříšným důvtipem a plyne sám do dlaně skoro obyčejně hladké a nečisté. Nepoctivý peníz, nabytý bez práce, se také někdy snadno loučí se svým majitelem, aby umožnil uskutečnění rozmařilých choutek. Přišel bez námahy a bez bolesti — tak též odchází. Koluje dále, obyčejně v rukou taktéž potřísněných podvodem a úplatkářstvím. Nevypravuje-li o tom celé nečisté historie řada úplatkových afér, které jsou na denním pořádku, ne-li spíše nepořádku? V desítkách a stovkách tisíců žije takový nepoctivý peníz svůj život a podepírá život těch, kteří jej přijímají. Vzrůstá do milionové výše s kalem nepoctivosti na svém povrchu.

Kolik lidí uvedl již tento nepoctivý peníz na scestí? Kolik zničil životů? Neboť vězte, že nepoctivý peníz je sice dobrým sluhou, ale nedobrým pánem! Je to démon, tyran, ďábel. Koho dostal ve svou moc, toho již z drápů nepustí. Provazy, jimiž poutá své oběti, jsou: jednak marnotratenství a požívačnost, jednak lakomství, hrabivost a nezkrocená touha po rozmnožení majetku. Tato

touha překřikne v člověku všechno. Všecko umlčí v duši. Ovšem. Ale může-li udržeti v duši rovnováhu a klid, po kterém každý rozumný člověk touží? Nemůže. Majitel nepoctivého peníze podobá se zloději, který, ukryv odcizené skvosty, leká se při každém vrznutí dveří.

Ostatně, drazí křesťané, já jsem přesvědčen, že na každého dojde. Ne-li dnes, tedy jistě zítra. Neboť nepoctivý peníz není toliko dobrým sluhou a zlým pánem, ale konečně i zrádcem. Příkladů máme dost. O jednom slyšte! Kterýsi bohatý člověk ztratil na ulici toboleku, ve které choval 100 zlatých peněz holandských. Poněvadž je takováto ztráta i pro bohatce citelna, nedivno, že ji dal policejně vyhlásiti a vylepiti na všech všudy rozích, slibuje poctivému nálezcí zákonitou odměnu. Chudý dělník, který ty peníze našel, pomyslí si sobě toto: »Lepší mi bude 20 poctivých zlatáků nežli sto nepoctivých.« I šel a nalezenou toboleku odnesl k bohatému. Ale tomu se pojednou zdálo za těžko vyplatiti zákonnou odměnu. Vymyslí si tedy lest a prohlásil, že se v peněženke nacházel také ještě brilantový prsten, kterýžto až navrátí, že pak teprve bude moci uplatňovati svůj nárok na zákonité nálezné. Celá záležitost dostala se k soudu. Zkušený a spravedlivý soudce prohlásil: »Tento pán se dokládá svou ctí, že v tobolece kromě zlatáků nacházel se též brilantový prsten, a já nemám příčiny ani chuti tomu nevěřiti. Naproti tomu nálezce tvrdí, že tam žádný prsten nebyl. Protože však ode vzdáním nalezených peněz nad slunce jasněji dokázal svou poctivost, musím také jemu věřiti. Patrně tedy nalezená peněženka není totožná s tobolekou, již byl tento pán ztratil. Z té příčiny poctivý nálezce podrží ji u sebe i s penězi tak dlouho, dokud se její pravý majitel nepřihlásí.« Samo sebou se rozumí, že se jiný majitel již nepřihlásil, a peníz — tentokráte poctivě nabytý — zůstal chudému. Tak se opět naplnilo a kéž naplní vždy slovo, že se s poctivostí dojde nejdále. Amen.

N e d ě l e XXII. p. P e n t.

Kristus a stát.

Ač Pán Ježíš na zem sestoupil hlavně proto, aby zde vybudoval království, skrze něž by duše krví jeho vykoupené vcházeťi mohly do království nebeského, nicméně nebyl tím. z čeho jej obvi-

ňovali Herodiáni a fariseové, totiž nepřitelem státu. Naopak! On jej uznával a — jak se o tom v kázání dnešním, bohdá, přesvědčíme — zákony a vrchnosti světské ctil . . .

I.

Po převratu stalo se u nás modou: posmívati se rčení, jehož užívali a dosaváde někteří regenti užívají, vyznávající, že vládnou »z Boží milosti« neboli z Boží vůle. Než, nejmilejší, není to jen tak bezvýznamná fráze, jak by se na první pohled zdálo. Neboť poslyšme, co na př. píše starozákonní velmi rozumný panovník v knize Moudrosti (6, 2—4): »Slyšte, králové, a nachylte své uši vy, kteří vládnete nad množstvím a libujete sobě v houfích národů! Neboť dána jest vám moc od Pána a síla od Nejvyššího, který se bude na vaše skutky dotazovati.«

Tutéž myšlenku vyslovil i Kristus Ježíš, když stál před svými soudci. Pilát jemu hrozil: »Nevíš-li, že mám moc tebe ukřižovati a mám též moc tebe propustit?« Ježíš odpověděl: »Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby tobě nebyla dána shůry.« (Jan 19, 10—11). Každá pravoplatná státní vrchnost — ať již máme na mysli monarchii nebo republiku — pochází tedy podle výroku Šalomouna i Spasitele »shůry«. Pročež i každá státu hlava, ať už to sama uznává nebo ne, jest vrchností »z Boží milosti«.

Tuto pravdu pochopil patrně i Pilát, neboť — jak dí Písmo — »od té chvíle hledal Ježíše propustit«. A tak, ejhle, Pán Ježíš svým výrokem — smím-li se tak vyjádřiti — panovnické koruny a stolice povznesl až ke hvězdám a zákonům státním propůjčil sankci nebeskou . . .

1. Než, pochází-li světská vrchnost shůry skutečně, co z toho vyplývá? Že jí mají poddaní *poslouchati*. A kdože tuto povinnost vyjádřil nejjasněji? Zdali ne Kristus, který velel: »Dávejte, co je císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu!« Panovníkem v Palestině byl tenkrát císař římský Tiberius, kterého zastupoval místodržitel neboli vladař. A tohoto panovníka, cizozemce, pohana, jehožto jho národ židovský tak trpce nerad snášel; tohoto nehodného, krvavého tyrana Tiberia, jehož osobnost ani Římanům příjemna nebyla, toho že Spasitel-Bůh velí poslouchati? Ovšem, že velí! Ale nevelí ho poslouchati za cenu každou. Nepravité pouze: »Dávejte, co náleží císaři!«, ale zároveň připojuje: »Dávejte, co jest Božího, Bohu!« Avšak »více sluší poslouchati Boha než lidí«.

2. Je-li pravdivo přísloví: slova dojmají, ale příklady táhnou, tedy náš Spasitel, aby nás poučil, nejen že zákonů světských poslouchati velel, nýbrž On je i *sám zachovával*. Jako mu drahé byly tradiční předpisy mojžíšské, podobně, a to věru příkladně, zachovával i zákony státní. Dovolte, draží, pročpak se nenarodil v Nazaretě, kde Matička jeho přebývala, nýbrž v Betlémě, kde neměl, kam by hlavy položil? Proč? Poněvadž jej do Betléma volal císařský rozkaz o sčítání lidu.

Kristus Pán platil svědomitě i daně. Jaké daně? Až do nastolení cizozemce Heroda na trůn královský měli židé pouze theokracii neboli bohovládu, následkem čehož platili daň pouze náboženskou čili chrámovou. Ale když berla od Judy byla navždycky odňata, t. j. když se Svaté Země zmocnili Římané, židé musili platiti ještě také daň státní, t. j. císařskou, kterou publikáni necitelně nade vši slušnost libovolně zvyšovali. Pán Ježíš platil daně obě. Platil za sebe a někdy také za Petra. Když na př. jedenkrát neměl, čím by platil, poslal Petra k moři, nařídív mu, aby první rybě, kterou chytne, vzal z huby stříbrnou minci a zapravil jí daň (Mat. 17, 26).

Není-liž to ostatně spravedlivé, aby ten, kdo má jakési výhody z pořádku a pokoje státem zavedeného, přispíval také na výlohy, jež tím státu povstávají? Jako žaludek požívá pokrmy, které mu údové těla dodávají k zachování těchže údů, podobně i stát vynakládá daně, jež mu odvádějí poddaní, zase k jejich blahu, na př. na stavbu škol, silnic, nemocnic, na udržování vojska, státních služebníkův a jiné. Pán Ježíš, jak jsem řekl, platil daně obě, chrámovou totiž a státní, a to tak svědomitě, že kdyby někteří t. zv. národovci a vlastenci uložené daně platili se svědomitostí podobnou, měl by stát o několik milionů ročních příjmů více . . .

3. Že pak byl u většiny lidu obecného velice oblíben a vliv svůj ještě k tomu doplňoval četnými zázraky, kdo by rovněž nevěděl? Ó, jak často se mu naskytovala příležitost rozdmýchatí mezi nespokojenci revoluci a *strhnouti na sebe moc i královskou korunu!* Ale kterak se v takových okamžicích zachoval On, který kromě Otce nebeského velel ctít i vrchnosti pozemské? Demagogové doby naší používají svého vlivu rádi k tomu, aby nerozumný lid štváli proti zákonitým vrchnostem. Ale Pán Ježíš takto nikoho nepodněcoval. Ze rtů jeho nevyšlo ni slovo, jež by bylo nabádalo ke vzpouře proti vrchnostem. On se ani nemstil. Hrozil-li mu tetrarcha, pokračoval ve svém díle pokojném. Když naň cíhala kněžská knížata, usilující mu ublížiti, zarmoucen odešel. Když jej zástupové zázračně nasycení prohlásiti chtěli za krále, unikl jim, zmařiv jejich

protistátní zámysly. A když oslavu přijímal, přijal ji toliko krátce před svou smrtí, když nadšení lidu nemusilo již znepokojovati vládce tohoto světa. Pilátovi řekl sice: »Já jsem král«, avšak ihned k tomu připojil: »ale království mé není z tohoto světa. Já jsem se narodil k tomu, abych svědectví vydal pravdě.«

Jeho mírumilovného příkladu následovali i učedníci a jejich nástupcové. Uprostřed pronásledování kázali a poslouchali těch, kteří drželi meč, a ve svých shromážděních modlili se i za vrchnosti, jež jim ubližovaly, jako na př. za císaře, za jeho dvořany a rady. »Modlíme se — tak psal Tertulián — modlíme se ze srdce za všechny císaře, aby jim Pán Bůh dal dlouhý život, bezpečné panování, vojska zmužilá, rady věrné, lid dobrý, pokoj i všecko. čeho sobě národové a vládcové obyčejně žádají . . .«

II.

Jak tedy, drazí posluchači, pozorujete, Pán Ježíš nebyl skutečně žádným nepřitelem státu, neboť ctil vrchnosti a zachovával jejich zákony a svým posluchačům upřímně kladl na srdce, aby císaři dávali, což jeho jest. Podobně učili i apoštolové Petr a Pavel. »Boha se bojte a krále v uctivosti mějte!« říkal sv. Petr (I., 2), »neboť to je služebník Boží! Poddáni buďte každé vrchnosti pro Boha! Netoliko králi jakožto nejvyššímu, nýbrž i vladařům!« . . . »Každý buď poddán mocnostem vyšším,« tak opět psal Pavel Římanům (13, 1), »neboť není mocnosti, leč od Boha, a kteréž jsou, ty od Boha zřízeny jsou.«

Nuže, je-li tomu tak, drazí posluchači, kterými zásadami měl by se řídit stát vůči svým poddaným křesťanům-katolíkům? Pravil-li Kristus: »Dávejte císaři . . . dávejte Bohu . . .!« tedy jaksi nastínil cestu, kterou by každý křesťanský stát měl postupovati.

1. Celý starý věk a židé sami žili v theokracii, v níž se sjednocovaly tyto dvě mocnosti: náboženství a stát. Ale od té chvíle, co Ježíš řekl: »Dávejte, co jest . . .«, založil a na dobro utvrdil rozdíl mezi náboženstvím a státem. »Království duchovní, které buduji — chtěl říci — nesmí se míti za jedno se státy pozemskými. Ač bude sice od nich často potlačováno a pronásledováno, musí žítí uprostřed nich a ku blahu jejich přispívatí.« Ach, věru, drazí! Státy se nemají čeho obávat, neboť se jim od Církve Ježíšovy nedostane zrady, nýbrž spíše dobrodiní. A nebudou míti pro pokrok a mír záruky jistější nad Toho, jenž byl první vyřkl: »Dávejte císaři . . . dávejte Bohu! . . .«

2. Z této příčiny by mělo zvláště náboženství Kristovo ve státě býti fedrováno a podporováno. Již za dob pohanských byl každý stát více nebo méně státem náboženským, který rozvoj občanského života podle zásad víry podporoval. Pročež když na př. Machabejští v boji za vlast umírali, řekl jeden z nich: »Lépe jest nám se zbraní v ruku zemřít nežli se dožítí pokoření našeho sv. náboženství.« Washington, zakladatel republik amerických, napsal: »Náboženství je států základem, a kdo tímto základem usiluje po-
hnouti, není přítelem své vlasti.« Z tohoto důvodu zavrhneme i my — katolíci jakékoli snižování a pronásledování naší víry, ať se to děje se strany státu neb od kohokoliv povolaneho i nepovolaneho. Ku prospěchu státu a míru se to jistě neděje.

3. Než, nejmilejší, neuškodí též učiniti zmínku o tom, z čeho nás, české katolíky, někteří krajané podezřívají. »Katolík — tak říkají — který kromě hlavy státu musí ctít i nejvyšší hlavu Církve, t. j. římského papeže, nemůže býti věrným občanem státu, protože šilhá přes hory (alpské) za hranice. *Ultramontanismus* (toto šilhání!) a *patriotismus* neboli české národní vlastenectví nejsou slučitelný.« Ach, nejmilejší, co tito čeští »vlastenci« říkají, není nic nového! Totéž hlásali o prvních křesťanech jejich úhlavní nepřátelé pohanští. Ale dějepisec Tertulián se podezříváných křesťanů ve svém spise »Apologetikon« srdečně ujal. Mezi jiným napsal položertovně, ale skoro pravdivě: »Kdyby ze svých břehů vystoupila římská řeka Tibera a kdyby Nil, který každoročně zúrodňuje Egypt, ze svých břehů nevystoupil a tak Egypta nezúrodnil, anebo kdyby nastalo sucho, zemětřesení, hlad a mor — tím vším budou vinni křesťané. Pročež je radši honem předhodte šelmám!«

Já to, přátelé, řeknu po česku takto: Kdyby v republice československé katolíci dělali cokoli, vždycky budou podezřelí a nepohodlní těm, kteří o Boha a náboženství vůbec nestojí. Ale praví katolíci setrvají klidně jako věrní údové Církve a neméně upřímní občané státu, a budou vrchností světských poslouchati právě tak jako svých představených církevních. Já si ostatně ani nedovedu jedno bez druhého představití.

Když svou dobou Israelité daleko od vlasti v babylonském zajetí se trápili, bědovali velice. »Při řekách babylonských — tak jejich nárek připomíná žalmista — tam jsme sedali a plakávali, na vrboví zavěsivše nástroje své hudby. Když se nás dotazovali ti, kteří nás sem zjímané vedli, pročže nezpíváme obvyklých písní sionských? «Ale, kterak zpívati máme píseň Hospodinovu v zemi cizí?« odpovídali jsme. Jestliže zapomenu tebe, Jerusaléme — při-

sahá dále žalmista — budiž v zapomenutí dána i má pravice! Nechať přilne k dásním jazyk můj, nebudu-li pamatovati na tebe, ó, Bože!» (Ž. 136). Hle, tak mluvil a psal člověk hluboce věřící a vlast svou horoucně milující!

Či chcete snad slyšeti ještě příklad jiný? Když anglický král Jindřich VIII. počal ve své zemi pronásledovati katolíky, vystěhovali se mnozí, mezi nimiž i kterýsi Robert Pechan. Odejel do Říma, kde však brzo nato steskem skonal. Na jeho pomníku v před-síni chrámu s. Gregorio jest vyryt nápis tento: »Zde odpočívá Robert Pechan, anglický katolík, který vlast, poněvadž v ní nemohl žíti bez víry svých předkův, opustil a odstěhoval se do Říma. Tu však nemohl opět žíti bez své vlasti, následkem čehož předčasně skonal.« Ejhle, drazí, patriotismus a ultramontanismus v jedné osobě katolického křesťana! Kéž by takovou lásku k vlasti měli všichni ti, kdož z nevlastenectví podezřívají české katolíky!*) Amen. (Dle Chrysologa 1929.)

N e d ě l e XXIII. p. P e n t.

O laickém apoštolátu.**)

Z učedníků evangelisty sv. Jana neposlední byl sv. Ignác, jenž byl biskupem ve městě Antiochii a smrt mučednickou podstoupil na počátku II. století křesťanského. O tomto sv. Ignáci napsal Jan Zlatoústý: »Čas pozorujte, bratří, v němž hodnosti biskupské došel sv. Ignác! Teď už není tentýž způsob spravování Církve jako tehdáž. Není to také práce stejná: nastoupiti cestu ušlapanou a po mnohých cestujících dokonale připravenou anebo se dáti cestou, která se musí teprve raziti, poněvadž jest plna strží a skalisek a divé zvěře, následkem čehož se na ni dosud žádný neodvážil. Tehdáž zajisté, kamkoliv člověk oči obrátil, všudy se naskytovaly prohlubně a propasti, války a boje a rozličná nebezpečnosti. Panovníci i národové, města i venkov, domácí i cizozemci činili věřícím úklady. Pročež větší chválu musíme vzdávati těm, kteří Církev řídili na počátku, nežli těm, kteří ji spravují za dob nynějších.« (De scto Ignatio tom. V.)

*) Toto kázání se hodí též za řeč na slavnost Krista-krále. dále na den 28. října neb i za přednášku. M.

**) Hodí se též za přednášku neb i řeč instalační. M.

Milí křesťané, co tu napsal Zlatoústý, mluvě o velikém biskupu a mučedníku, sv. Ignáci, to je sice sv. pravda, neboť na počátku, kdy svět byl ještě tápal v temnostech bludu a nevěry, musili biskupové i kněží pracovatí mnohem úsilovněji nežli nyní, kdy světlo sv. evangelia svítí po všech všudy země končinách. Avšak v některém ohledu se duchovní správa musí konati nyní skoro zrovna tak, jako na počátku.

Ti totiž, kdo spravují duše, snažice se je vésti na cestu spasení, ti nezmohou všechno sami, ale musejí si obyčejně přivzítí pomocníky. Tak bylo v katolické Církvi po všechny časy a podobně bude až do skonání světa. Nevíme-li na př., že i apoštolům mnozí při hlásání a utvrzování křesťanského náboženství napomáhali? Takové pomocníky měl — jak svědčí dnešní epištola — zvláště sv. Pavel. Byl to jeho věrný tovaryš Epafrodit, biskup ve Filipách, Kliment, pozdější biskup římský neboli papež a jiní bezpochyby duchovní pomocníci. Sv. Pavel připomíná též dvě ženy, Evodii totiž a Syntychu, a praví o nich k Epafroditovi: *»Pomáhej jim, které se mnou pracovaly v evangeliu!«* Evodia a Syntycha byly osoby světské. A jako ony, tak i jiní mnozí světszí lidé, jak muži, tak i ženy pomáhali sv. apoštolovi v rozšiřování a utvrzování království Božího na zemi.

Takových pomocníků jest, přátelé, duchovnímu správci třeba až dosaváde. Pročež já dnes promluvití hodlám o *laickém apoštolátu neboli o světských pomocnících duchovního správce.*

I. *Kteří to jsou?*

II. *Jakou mají zásluhu? . . .*

I.

Kteří jsou světszí pomocníci duchovního správce?

Při této otázce dlužno mysliti, bratři moji, ne na ony osoby, které při službách Božích a při úkonech církevních (jako na př. kostelníci, varhaníci, ředitelé kůru atd.) slouží a pomáhají, nýbrž na ony osoby, které s ním dle svých sil a okolností pracují na upevnění křesťanské víry a křesťanských mravů.

K těmto pomocníkům náležejí především *rodičové*. Jsoutě oni prvními vychovateli a učiteli dítek. Pán Bůh jim tyto útlé sazeňičky svěřil, aby je v zahradě Boží vypěstovali ve zdárné stromy, t. j. v řádné údy Církve a v dobré křesťany. Toto pěstování se děje:

poučováním, napomínáním, varováním, kázáním, trestáním a dobrým příkladem v duchu anebo dle zásad Ježíše Krista. A rodičové, kteří skutečně tak své děti vychovávají, jsou pomocníky duchovního správce. Podobajíť se rodičům Samuelovým, kteří svého syna vedli od jeho maličkosti k Bohu, jsouce takto nápomocni nejvyššímu knězi Helimu, jenž jej připravoval na kněžství. Tato úloha: vésti děti k Bohu, náleží zvláště matkám. Neboť cože dosvědčují dějiny? Že to byly hlavně zbožné matky, které se přičinily, aby Církev měla znamenité muže, na př. sv. Augustina, Jana Zlatoústého, Bernarda a mnoho jiných.

Značnou měrou napomáhají duchovnímu správci i *ostatní členové rodiny*, bratři a sestry, strýcové a tety, dědové i babičky. Ti všichni, jsou-li zbožní a horliví, rozšiřují království Boží v úzkém kruhu rodinném. Sv. Bernard pohnul jednoho strýce, všech 5 bratrů a mnoho jiných příbuzných a přátel, úhrnem osob 30, by se odřekli světa a vstoupili s ním do kláštera. Svatého Václava za knížete křesťanského, jak jsme zvláště v roce jeho jubilejním několikráte byli slyšeli, vychovala jeho bába sv. Ludmila.

Opravdu vzácná slavnost konala se roku 1926 ve Fuldě v Německu. Toho totiž roku slavil zde primici novosvěcenec-františkán P. Zeno Fleck. Při jeho první mši sv. assistovali mu jeho 4 rodní bratři, kteří všichni jsou kněžími a františkány. Kromě těchto 5 bratrů bylo u oltáře ještě přítomno jejich 7 sourozenců, z nichž dvě sestry jsou řeholnicemi. Tuto vzácnou slavnost zvýšil i generál řádu františkánského, který zaslal primiciantovi blahopřejný dopis, a kromě toho poslal novosvěcenci a jeho sourozencům apoštolské požehnání i sv. Otec Pius XI. Žel, nebylo dopráno rodičům, kteří byli před několika léty zemřeli, účastniti se tak památné a řídké slavnosti!

Podobný případ je v českomoravské provincii františkánské, v níž žije 5 rodných bratrů-františkánů. Své doby žilo na Moravě i 6 rodných bratrů-kněží Kolísků. I můj nejmladší bratr je knězem i moji bývalí tři důstojní páni kaplaní měli každý po jednom bratru-knězi. Jaká to posila Církve!

Velice bývají duchovnímu správci nápomocni také *mistři, hospodáři, jakož i držitelé a správcové rozličných dílen, dvorů a závodů*, ovšemť — drží-li své podniky v kázni křesťanské. Kde mistři každodenně před prací říkají k tovaryšům a učedníkům: »Ve jménu Páně!« a po práci: »Bohu díky!«, jako byl říkával sv. Baldomér, kovář... Kde páni a hospodáři, paní a hospodyně své slu-

žebné — jako byla činila sv. Františka — vedou k pobožnosti a k životu počestnému . . . Kde velkostatkáři bdí nad tím, aby jejich úředníci a sloužící den sváteční náležitě světili a všechna ostatní přikázání Boží i církevní zachovávali, jako to dnes dělají již velmi málokterí . . . Kde továrník a jeho zástupcové dělníky nejlepším křesťanským příkladem předcházejí — tam, tam vpravdě království Boží na zemi!

Nemalý díl v šíření tohoto království mají i vyšší *úředníci, představení obcí, okresů, zemí a říší*. Jim zajisté přísluší moc: zločiny trestati, pohoršení odstraňovati a veřejné přestupování zákona Božího zamezovati. Činí-li tyto povinnosti z lásky k Bohu a k sv. náboženství, k lidu a k obecnému dobru i blahu, pak jsou i oni neocenitelnými pomocníky správce duchovního. Kterýsi mně dobře známý vrchní rada krajského*) soudu v Praze tázal se při porotním řízení svědka, dříve nežli tento přísahal, jakého jest vyznání. Načež svědek drze odpověděl: »Bohužel, dosud římsko-katolického!« Křesťanský soudce jej nejprv přísně pokáral a hned nato vyznal: »Já jsem také katolík a pokládám si to docela za čest, že křesťan jsem a katolík!« Nebylo-li tohle krásné a poučné a dnes přímo heroické vyznání? Nebylo-li to vpravdě apoštolování laické? . . .

Mezi pomocníky duchovního správce neboli mezi apoštolylaiky mohou se též počítati *pořadatelé veřejných katolických schůzí, zástupcové katolických spolků, řečníci, poslanci a jiní političtí vůdcové*! Poněvadž se lid náš odedávna veřejných schůzí a zábav rád účastňuje, tedy šetří-li se při nich zákon Boží a církevní, přispívají jejich pořadatelé nemálo k posílení ducha církevního a ke křesťanskému vzdělání lidu. Že katolíci některých zemí jsou uvědoměli, horliví a stateční, dlužno přičítati častým jejich sjezdům a poradám. Mezi takovými katolíky může působiti kněz s velikým zdarem a s mnohou radostí.

Ještě více podpory může duchovní správce očekávati od katolických spolků a spisovatelů. *Katolické spolky* pěstují politiku, dobročinnost, poučování a zábavu v duchu církevním. Uvádějí tedy ve skutek, co kněz káže s kazatelnou. Může-li tedy míti lepší spolupracovníky? . . . *Katoličtí spisovatelé* zas rozšiřují pérem, co zvěstuje v kostele, ve škole, u lůžka nemocných a jinde. Slovo psané a tištěné roznese se daleko a zakotvuje hluboko v duších čtenářů. Takové-li pomocníky má duchovní správce na osadě, může do stodoly království Božího mnoho skliditi pšenice . . .

*) nyní vicepresident Stan. Bouček.

II.

Než jakou asi zásluhu mají tito laičti apoštolové?

Jakou? I to, drazí v Kristu, dlužno bedlivě uvážiti. Sv. apoštol, mluvě v dnešní epištole o svých pomocnících, dokládá: *»Jejichžto jména jsou psána v knize života.«* Tato pak slova možno vykládati o všech pomocnících, netoliko duchovních, nýbrž i světských. Tedy že jména všech těch, kdož kněze v jeho úřadě podporují, že jsou zapsána v knize života? Kterak tomu rozuměti? Ach, nejmilejší, knihou života (Zjev. 20, 15), knihou živých (Ž. 68, 29), knihou Boží (Ž. 138, 16), knihou nebeskou (Luk. 10, 20) — míní se odplata v nebesích, kteroužto odplatu přirkl Bůh spravedlivým od počátku, jakož svědčí slova Kristova: *»Pojďte, požehnání Otce mého! Vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světla«* (Mat. 25, 34). A poněvadž jest odplata, přirčená od Boha v nebesích všem spravedlivým, hojná a nevýslovně veliká, jest hojná a nevýslovně veliká i zásluha všech, kteří s knězem věrně a obětavě pracují.

Že se ovšem nesnadno dá posouditi, jak velikou zásluhu má pracovník a jak velikou jeho spolupracovníci, o tom nechať vás poučí dva příklady ze života! Představte si, v Kristu shromáždění, nejdříve řiditele nějaké vyšší školy! Když byl tento vážený muž při jedné škole až do vysokého stáří působil svědomitě, odchází na odpočinek. Uznávajíce jeho zásluhy o rozkvět školy, shromažďují se občané ke zvláštní slavnosti, aby tu vyjádřili své city. Nejprve předstupuje zástupce vyššího školního úřadu a oslavuje zásluhy odstupujícího před sborem učitelským, přede všemi žáky i přede všemi hostmi a příznivci. Odstupující ředitel děkuje řečníkovi, podotýká však skromně, že zásluha o rozkvět školy nenáleží jemu jedinému, nýbrž i těm, kteří s ním nesli břímě dne a horka. A to je, zajisté pravdou, že o rozkvět školy má zásluhu ne ředitel samojediný, ale i všichni učitelové; jeden větší, druhý menší . . .

Jiný příklad podobný. Velkostatkář přijede po delším čase na svůj statek, aby se přesvědčil, kterak tu jeho podřízení hospodaří. Tito se shromažďují, aby svého pána uvítali. Je tu ředitel celého velkostatku. Jsou tu správcové jednotlivých dvorů a lesníci i jiní úředníci. Je tu i čeleď se svými bezprostředními dozorci. Jeden mluví za všechny, a to jest ředitel. Mluví o kvetoucím stavu všech odborů a závodů; ale mluví tak, jakoby krom něho, řiditele totiž, žádný nic nedělal a nedbal. Velkostatkář pozoruje to, obrací se s díky ke všem a mluví takto: *»Přijměte díky nejen vy, pane řediteli, ale i vy, ostatní páni úředníci, i vy, milení dělníci a moji slu-*

žebníci! Neboť si jsem jist, že by bez vašeho poctivého přičinění můj majetek nezkvétal. A protož obdrží každý odměnu přiměřenou jeho práci a zásluze.« . . . Tak mluví a mluvití musí každý pán spravedlivý. Že, byť i chtěl, každého spolupracovníka ředitelova dle skutečné jeho zásluhy neocení, kdož by se tomu divil, znaje nedostatečnost lidskou?

Ach, ovšem! Nám lidem nesnadno jest posouditi a pověděti, jak veliká je zásluha těch, kdož jiným v práci jejich pomáhají. To může oceniti náležitě jenom ten, který zpytuje srdce i ledví člověka a jenž jednomu každému odplatí podle skutků jeho. Proto nemůžeme říci ani o těch, kteří jsou horlivými spolupracovníky duchovního správce nic více, nežli že zásluha jejich u Boha je veliká a odplata jejich v nebesích hojna . . .

Slyšeli jste dnes, nejmilejší, kdože jsou světší pomocníci duchovního správce; že to jsou *rodičové, příbuzní, učitelové, mistři, hospodáři, představení, pořadatelé veřejných schůzí a zábav, katolické spolky a katoličtí spisovatelé*, slovem všichni, kdož upřímně spolu s knězem usilují o utvrzení křesťanské víry a křesťanského mravu. Slyšeli jste také, že všichni tito katolíci, krácející ruku v ruce s knězem, hojnou vezmou odplatu u Boha, každý dle své zásluhy.

Není-liž tedy spravedlivá prosba má, kterou dnes přednáším vám, svým osadníkům, byste mě v mém duchovním úřadě laskavě podporovali? Ó, prosím vás, čiňte tak všichni, každý dle svého postavení a podle zvláštních darů ducha! Pracujte se mnou o rozkvět zbožností a bohumilých mravů zvláště vy, členové katolických bratrstev, družstev a spolků! Aby však vaše i moje snaha nebyla marna, čiňte vše v dorozumění a sjednocení se svým duchovním správcem! Smýšlejte jednotejně s ním i se všemi jeho pomocníky! Žádný nehledej, což jeho jest, ale všichni hledejte slávu Boží a všeobecný prospěch, říkajíce s prorokem: »Ne nám, Pane, ne nám, ale jménu svému dej čest!« Každý budiž svému bratru v Kristu apoštolem čili dobrým pastýřem, který dbá o stádo Kristovo ne pro mrzký zisk, nýbrž z dobré vůle a pro odplatu nebeskou!

Jak veliká jest vaše zásluha, to zajisté každý, nahlédajíce do vlastního nitra, uhodnete. Ale jaká bude vaše odplata? »Když se ukáže pastýř pastýřů — dí sv. Petr (I., 5, 4) — vezmete neporušitelnou korunu slávy.« Až pak přijde pastýř nejlepší, Kristus Ježíš, aby posadil korunu slávy věčné na hlavu pastýřů duchovních, kteří věrně stádečko jeho pásli, tehdáž budete korunováni spolu s nimi vy všichni, kdož pracujete a bojujete i s nimi nyní trpíte. Amen.

Sutor, ne ultra crepidam!

1. Roku 307. zavítal římský císař Maximin do egyptské Alexandrie a rozkázal tu na počest bohů konati slavnosti, kterých by se veškeré obyvatelstvo účastnilo. Krev obětních zvířat tekla vůkol, plece tukem obložené smažilo se na ohni, kadidlo zahalovalo vše vonným dýmem a zpěvy kněžstva i modlitby lidu zaznívaly. Pojednou se ode dveří chrámových až ku hlavnímu oltáři, kde dlel císař, rozestoupil lid. Všecko rázem umlklo. Všecky naplnil úžas. Neboť aj, hle, tu panna krásná jako anděl ubírá se v průvodu jiných panen prostředkem chrámu, přistupuje k pyšnému císaři a k němu takto promlouvá: »Císaři, proč usmrcuješ ze svých poddaných ty, kteří se zdráhají obětovati bohům? Ty bys měl vlastně sám od sebe poznati, že tvoji bohové jsou holý klam a nesmysl. Neboť již zdravý rozum učí, že může existovati jen jedna jediná bytost nejvyšší!«

Drazí posluchači! Kdo byla tato dívka, jež se neostýchala pravdu říci tyranovi do očí? Kterak se jmenovala? Byla to svatá *Kateřina*, panna nesmírně vzdělaná. Císař Maximin byl její smělou řečí nemálo zaražen, ale její spanilý zjev, jakož i posvátnost místa utlumily jeho hněv. Prozatím jí tedy pokynul, aby přišla k němu do paláce, kde prý bude moci zevrubněji o náboženských otázkách promlouvati. Kateřina uposlechla a dostavila se do hradu císařského. Tam pak porážela modloslužebnictví s takovým ostrovtipem a takovou výmluvností, že panovník zapomněl odpovídati a vyzval raději učené Egyptany, aby čest svých bohů obhájili. V ustanovený den sešlo se za tím účelem 50 mudrců a řečníků. Domnívajíce se, že mají všecku bohovědu v malíku, mluvili s velikou chloubou o starobylosti a velebnosti svých bohů, o jejich slavných zjeveních a podivuhodném obcování mezi lidmi. Ale sv. panna dokázala jim jejich nevědomost a zpozdilost tak jasnými a pádnými důvody, že mnohomluvní učenci zahanbení umlkli...

2. Drazí posluchači! Na světě bylo a jest mnoho lidí, kteří se míchají nejraději do věcí, kterým nejméně rozumějí. Někteří na př. za každou cenu chtějí rozuměti vysoké *politice*, což je skutečně umění. Jiní si zase troufají rozuměti *vědě lékařské* a pro každého trpícího vědí nějakou radu. Ale bez odporu nejvíce je těch, kteří, ač k tomu ani nejpotřebnějších nemají znalostí, nejraději roz-

mlouvali o záležitostech náboženských. Posuzují hlavně náboženství katolické a vykládají své návrhy, jak by ono mělo vypadati, aby se každému zalíbilo. Kdekdo se tu domnívá býti povoláním »messiášem« a soudcem nad Církví a nad papežem. Ale jak divně se někdy takové mudrování vyjímá? Kterak si škodivají, kdož na pravnýr stavějíce svou nevědomost, pouštějí se do věcí, kterým za mák nerozumějí?

Co byste na př. řekli o člověku, jenž by velmi rád a na oko rozšafně rozmloval o *rolnictví*, ačkoli mu pranic nerozumí? Kdyby jej slyšel starý zkušený hospodář, zdali by ho nepolitoval? Zdali by se mu nevysmál? Aneb co řekne *kovář* člověku, který se mu do řemesla plete, ale kladiva kovářského ještě v ruce netřímá? Co řekne *krejčí* mudrlantovi, jenž jej chce poučovat o krejčovíně, ale jehlou vládnouti nedovede? Pochvální-li *truhlář* vetřelce, jenž mu nařizuje, kterak by měl truhlařiti, ale hoblíku ještě ani neviděl?

Než, je-li nerozumno pléstí se do řemesla, kterému nerozumí, oč pošetilejší jest pléstí se do věcí víry svaté a nemíti k tomu potřebného vzdělání? Je-li zapotřebí k rolnictví a řemeslu předběžné přípravy, oč více vzdělání je zapotřebí k posuzování pravého, svatého náboženství?

3. Chcete-li, nejmilejší, věděti, *čeho je k tomu třeba*, aby se někdo mohl zváti alespoň prostředním znalcem sv. theologie, tedy, prosím, slyštel

Předně musí znáti slovem i písmem řeč mateřskou, tedy *českou*. K tomu však nedostačuje pouze ona znalost, kterou sobě osvojil ve škole obecné, nýbrž které se nabývá na školách latinských nebo dokonce na školách vysokých, tak zvaných universitách. Mimo znalost jazyka mateřského musí mít i důkladnou znalost jazyka *latinského*. Veliká část náboženskovědeckých knih je totiž psána jazykem latinským anebo je prostoupěna četnými latinskými výrazy. Než, umí-li někdo latinsky, smí snad již posuzovati náboženství? Ach, nikoliv! Jsoutě profesori, doktoři, filosofové, kteří se sice v latině dosti vyznají, ale proto ještě věci náboženské správně posuzovati si netroufají. Na to je zapotřebí též znalosti jazyka *řeckého*, poněvadž značná část Sv. Písma v jazyce tomto sepsána jest. Ale ani to nedostačí. Theologové musejí studovat i jazyk *hebrejský* (arabský a syrský), ježto těmito jazyky, zvláště jazykem hebrejským největší část sv. Písma je sepsána.

Avšak, nedomnívej se ještě nikdo, že, zná-li česky, latinsky, řecky, hebrejsky, arabsky, syrsky a k tomu ještě jazyky živé: německý, francouzský, anglický, ruský, italský atd. — že by pro tuto

znalost už dovedl mluvití správně o náboženství. Nestačíte totiž Písmo pouze čísti (jako děti ve škole dějepřavu), ale je třeba znát i *Pisma sv. výklad*, což jest umění jedno z nejtěžších. Písmo sv. je kniha po výtce náboženská, neboť neklamně poučuje o pravdách víry a o mravních povinnostech. A že je svým obsahem i velice hluboká a vznešená, to poznáváte, draží, kdykoli se vám předčítá ta neb ona nedělní epístola.

Člověk, který chce mluvití o náboženství, musí dále znáti všecky články víry, jakož i pravidla mravů, jimžto Kristus, svatí apoštolové a Církev průběhem 19 století učila a učí. Musí se nad to vyznati ve hlavních zásadách náboženství ostatních, na př. židovského a mohamedánského. Měl by dopodrobna věděti, v čem se od naší sv. víry různí sektáři, na př. protestanté nebo dissidenti: pravoslavní. Kromě článků sv. víry a mravů musí znáti pravidla bohoslužebných úkonů neboli liturgií, právo církevní a částečně i světské, vedení duchovní správy a kanceláře...

Konečně, abych úplným byl, musím říci, že člověk, který chce u nás mluvití o věcech náboženských, musí znát i dějepis i zeměpis. Zeměpis, jak bylo a jak jest v rozličných zemích a národech. Dějepis, jak bylo za časů Krista Pána, jak bylo později v Evropě, Asii, Americe. Hlavně nutno znáti nefalšované dějiny Církve a národa našeho. To mnozí našinci neznají. Nedávno opět kdosi na zdejší farní osadě při schůzi vykládal, kterak se prý papež radoval, když byla 1914 vypovězena válka Srbsku. Ale, přátelé, víte-li, jak zní pravdoucí pravda? Slyšte, co vyprávěl ve francouzských novinách (Temps) diplomat, který kdysi dlouho působil v Římě! »Když se František Josef odhodlal vypověděti Srbsku válku, na kterou se byl dvě léta připravoval a ze které se vyvinula válka světová, poslal mu papež Pius dopis, obdivuhodný prozíravostí a láskou, v němž ho ve jménu Krista prosil, aby upustil od strašlivého tohoto dobrodružství, které bude nebezpečím pro Evropu, kulturu a humanitu. Papežský nuncius vídeňský měl tento list odevzdati přímo císaři. Avšak nelítostný stařec, jenž chtěl mítí »svou válku«, odmítl přijati nuncia a nařídil veškerému svému okolí, aby jej co možná nejvíce od něho oddalovalo. Když se to dověděl Pius X., a když mu byl vrácen jeho list neotevřený, vyrazil ze sebe výkřik rozhorlení a úzkosti, klesl na kolena a vzlykal. Modlil se dlouho za nešťastnou Evropu. Ježto pak churavěl srdcem, nezotavil se již z utrpeného otřesu a ulehl. Za nedlouho nato umřel doslova: puknutím srdce. Hned na zítří po pohřbu přišel římský lid a líbal jeho hrob jako

hrob nějakého světce.« Tak zní, nejmilejší, pravda a nikoli tak, jak ji snad někteří z vás zkomolenou byli slyšeli.

Z toho bezpečně poznáváte, že nejen jazyky, nejen Písmo, nejen apologetiku, nejen morálku, nejen právo, ale též nefalšované domácí i cizí dějiny musí znáti ten, kdo chce disputovat o náboženství. A teď si, prosím, představte člověka, který sotva školu obecnou vychodil! Hle, sotvaže se naučil čísti, psát a počítat, již se opovažuje posuzovati víru! Nebo si představte člověka, který nemohl dostudovat buď, že k tomu neměl dosti schopností anebo vytrvalosti! Představte si jej, kterak se odvažuje mluvit o věcech každému věřícímu posvátných! Co si o něm pomyslíte? Kterak jemu odpovíte? Hned vám poradím.

Znameníť malíř starověku, jménem Apelles, míval obyčej, že své malby veřejně vystavoval, aby uslyšel úsudek obecnstva. Sám se schoval za obraz, kdež nepozorován kritiku lidí poslouchal. Přihodilo se jednou, že švec kterýsi, jda kolem, na střevisci obrazu něco vytýkal. Apelles uznáváje, že ten člověk může míti pravdu, střevisc ihned poopravil. Když ale tentýž švec opět něco na zádech obrazu za chybné prohlašoval, vystoupil malíř ze svého úkrytu a pravil: »Ševče, hleď si svého kopyta! *Sutor, ne ultra crepidam!*« . . .

Drazí farníci! Že se vždycky vyskytnou lidé, kteří rádi náboženství podle svých chabých a nevzdělaných názorů posuzují, to předpověděl dnes Pán Ježíš rka: »*Povstanou falešní proroci a falešní kristové*« a budou o náboženství mluvit »*tak, že by v blud uvedeni byli (by možné bylo) i uvoleni* (věřící).« Takovým my však — není-liž pravda — pozornost svou věnovati nechceme, ale povždy na paměti míti budeme slova Kristova: »Kdo vás (apoštoly, biskupy a kněze) slyší . . . Kdo vámi . . .« My budeme zkrátka poslouchati Církve, zachovávající její učení. Tak nejlépe poznáme pravdu svého vznešeného náboženství. Oči naše budou vždy otevřeny, my sami budeme klidni, šťastni, spokojeni a ke své denní modlitbě budeme moci připojovati srdečné:

»Vzdávám Ti, Bože, za to dík,
že křesťan jsem a katolík.« Amen.
